

A high-contrast, black and white close-up portrait of Angela Davis. She has dark, curly hair and is looking directly at the camera with a serious expression. Her mouth is slightly open, showing her teeth. The lighting is dramatic, with deep shadows on her face.

ANGELA DAVIS

KADINLAR, IRK VE SINIF

Sosyalist Yayınlar

Ayrımcılık, sömürü, özel mülkiyet ve sınıf temelinde örgütlenmiş toplumların en belirgin niteliği olagelmıştır. Başlangıcı köleci topluma kadar uzanır. Yönetenler-yönetilenler aynısını oluşturan devletin ortaya çıkışı da aynı döneme rastlar. Tarih boyunca ortaya çıkan ayrımcılık türleri sömürü ve egemenlik temelinde baskı ve şiddet uygulamalarının nedenleri olmuşlardır.

Sınıf ayrımı, ırk ayrımı, cinsiyet ayrımı ve ulus ayrımı. Herbirinin temelinde sömürü amaçlı özel mülkiyete dayalı sınıflı toplum sistemi bulunmaktadır. Savaşlar ve iç savaşlar, diktatörlükler ve işkenceler, sömürgecilik ve emperyalizm, hepsi sınıflı toplumun yolaçtığı toplumsal olgulardır. Varoldukları sürece, ezilen ve sömürülen sınıfların, ezilen ve sömürülen ırkın, ezilen ve sömürülen cinsin, ezilen ve sömürülen ulusun ayrımcılığa karşı mücadele etmekten geri durması düşünülemez. Tarihin tanıklığı da bunu göstermektedir.

"Kadınlar, ırk ve Sınıf" kitabında Angela Davis ırk ve cinsiyet ayrımcılığının tarihsel süreç boyunca Amerikan toplumundaki durumunu araştırıp inceliyor. Toplumsal sınıfların ırk ve cinsiyet aynını karşısındaki konumlarını ve politikalarını, kadın ve zenci kurtuluş hareketinin sınıf mücadelesi ile ilişkileriniirdeliyor.

Angela Davis: Amerikalı zenci, kadın ve felsefe profesörü bir yazardır. Yüzyıllar boyu ırk aynını altında ezilip sömürülen zenci halkın içinden gelmiş olması yanında, kadın olması nedeniyle de cinsiyetçi baskı ve ayrımcılığı da yakından tanımış olan Angela Davis bu sorunlara radikal çözüm arayışına yönelmiştir. Bu nedenle "Kadınlar, ırk ve Sınıf" son derece özgün bir çalışmadır. Kadın, ırk ve Sınıf olguları tarihsel ve toplumsal boyutları ve ilişkileri içinde ele alınır. Kadının ezilmesi ve kurtuluşu konusu toplumsal gerçeklikten soyutlanmaz, sınıflar üstü ve politika dışı yaklaşımlar eleştirilir.

Angela Davis, politik kişiliği olan militan bir eylemci, devrimci, marksist ve komünist bir aydındır. Bu nitelikleri ona bizzat kendisinin de içinde yaşadığı ırk ve cinsiyet ayrımcılığı konusuna özgür, eleştirel, radikal ve devrimci bir yaklaşım olanağı sunar.

Angela Davis ırk, cinsiyet ve sınıf ayrımnının, sömürü ve ezilenin olmadığı bir dünya uğrunda sürdürdüğü devrimci eylemleri nedeniyle ırkçı-faşist baskılara uğramış, ölüm cezası istemiyle yargılanmak üzere ekim 1970'te tutuklanmıştır. Dünya çapında sürdürülen "Angela Davis'i Kurtaralım Kampanyası" sonucu yaşamı kurtarılmıştır. Dünya kamuoyu Angela Davis'i ilk defa bu kampanya sırasında tanımıştır.

İncelediği konunun ve Angela Davis'in Türkçede yayınlanan ilk kitabı olan "Kadınlar, ırk ve Sınıf"ın gereken ilgiyi göreceğini umuyoruz.

Sosyalist Yayınlar

Angela Davis ABD'de orta halli bir ailede 1943 yılında doğdu. Fransız edebiyeti ve Felsefe öğrenimi gördü. Herbert Marcuse'un (Brandeis üniversitesi, Massachusetts), daha sonra da Theodor Adorno'nun kurslarına devam etti. Almanya'da iki yıl, Fransa'da bir yıl çalışmalarını sürdürdükten sonra 1967'de Amerika'ya döndü ve akademik tezini tamamladı. Komünist partiye üye oldu ve ırkçılık karşıtı eylemlere katıldı. ABD'de devrimci mücadelelerin yükseldiği yıllardı.

1960-65 arası banşçı mücadeleden sonuç alamayan Zenci hareketi şiddet kullanmaya başlamıştı. Özellikle banşçı mücadelenin simgesi Martin Luther King'in öldürülmesinden sonra devrimci şiddet ve silahlı mücadeleyi savunan **Siyah İktidar** (Black Power) hareketi yükselmeye başlamıştı.

Angela Davis Şubat 1970'te Kara Panter Partisi militanları **Soledad Kardeşleri**'i Kurtarma Komitesini kurdu. Adı ağustos 70'de bir ölümle biten çatışma olayına karıştırılarak tutuklanmak için aranmaya

başladı. FBI tarafından dağıtılan "ABD'de en çok aranan on suçlu" listesinde adına yer verildi. Gizlenmesine rağmen 13 Ekim 1970'te yakalandı. ABD'de ve başka ülkelerde Kurtarma Komiteleri kuruldu. Dünya çapında yürütülen bir kampanya başlatıldı. Sayısız yürüyüş, toplantı ve imza kampanyaları düzenlendi. 1970 ve 1971 yılları boyunca dünya basınının en önemli haber konularından biri olarak gündemde kaldı. Angela Davis'i kurtarma kampanyası dünya çapında ilerici bir hareketlilik yarattı ve sonunda 4 Haziran 1972'de kurtarıldı.

Felsefe profesörlüğü görevine yeniden başladı. Komünist Partisi Merkez Komite üyesi oldu. 1977'de "**Kadınlara baskı ve ırkçılık arasındaki ilişkiler**" başlıklı bir inceleme yayınladı. 1980 ve 1984 seçimlerine Komünist Partisi başkanlık adayı olarak Angela Davis'i gösterdi.

"**Kadınlar İrk ve Sınıf**" kitabını 1981'de yayınlayan Angela Davis 1985 yılında Nairobi'de yapılan **Dünya Kadın Konferansı**'na katıldı. Sosyalist ülkelerden ve üçüncü dünya ülkelerinden gelen devrimci kadınların aktif ve coşkulu etkinliklerle damgasını vurduğu bu konferansta Angela Davis, yaptığı birçok konuşmada devrimci görüşlerini dile getirmekten geri durmadı. Resmi ABD kadınlar heyetinde ABD başkanı Ronald Reagan'ın kızı Maureen Reagan ve ünlü feminist yazar Betty Friedan da bulunuyordu. Bu ikisinin ısrarla tekrarladıkları görüş kadın hareketine politika ve ideoloji bulaştırılmaması yönündeydi. Angela Davis konferansta düzenlediği toplantılarda M. Reagan ve B. Friedan'ın Amerikalı kadınları temsil edemeyeceğini söyledi ve kendi görüşlerini açıkladı.

Angela Davis

KADINLAR, İRK VE SINIF

Çeviren: İnci Çeliker

Sosyalist Yayınlar: 8

SOSYALİST YAYINLAR: 8
TOPLUMSAL ARAŞTIRMA, İNCELEME
VE TARTIŞMALAR DİZİSİ: 1

Angela Davis

Women, Race and Class, Newyork 1981

Femmes, Race et Classe, Editions des Femmes, 1982

Sayfa 253'teki Angela Davis çizimi: Orhan Taylan.

Çeviren: İnci Çeliker

Sosyalist Yayınlar

Yayın Yönetmeni ve Sorumlusu: Hasan Basri Gürses

Yazışma Adresi: Posta Kutusu. 1364. Sirkeci-İstanbul

Telefon: (0212) 553 02 93

Yayına Hazırlayan: Sosyalist Yayınlar

Yayınlayan: Toplumsal Dağıtım

Dizgi: Devrim

Basım: Avcı Ofset

Tarih: Ekim 1994

Dağıtım: Toplumsal Dağıtım, Tel: (0212) 249 05 33

Adres: Mis Sokak, No 6/6, Beyoğlu-İstanbul

İÇİNDEKİLER

<i>Okuyucuya Sunuş – F.ulya Gürses</i>	7
1. Köleliğin Yasallaştırılması: Yeni Bir Kadınlık İçin Ölçüler	25
2. Kölelik Karşıtı Hareket ve Kadın Haklarının Doğuşu	48
3. Kadın Hakları Kampanyasının Başlangıcında Irk ve Sınıf	61
4. Kadın Oy Hakkı Hareketinde Irkçılık	80
5. Kölelikten Kurtulmanın Siyah Kadınlar İçin Anlamı	94
6. Eğitim ve Özgürlük: Siyah Kadının Bakış Açısı	104
7. Yüzyılın Dönümünde Kadınların Oy Kullanma Hakkı: Irkçılığın Artan Etkisi	113
8. Siyah Kadınlar ve Kulüp Hareketi	127
9. Çalışan Kadınlar, Siyah Kadınlar ve Oy Hakkı Hareketinin Tarihi	136
10. Komünist Kadınlar	146
11. Tecavüz, Irkçılık ve Siyah Tecavüzcü Miti	165
12. Irkçılık, Doğum Kontrolü ve Doğurganlık Hakları	190
13. Ev İşinin Yaklaşan İşe Yaramazlığı: İşçi Sınıfı Açısından	207
Notlar	226
<i>Türkçe Baskıya Ekler</i>	254

Okuyucuya Sunuş

Modern dünyada ırk ve cins eşitsizlikleri eğrilerinin fiili olarak yükseldiğini, ya da en azından düşmediğini söylemek mümkün. Olgular açısından bu kesindir, belki de ideoloji olarak bile böyledir.

İrkçilik, işlevsel olarak işgücünün "etnikleşmesi" denebilecek bir biçim almıştır....her zaman "zenci" olan birileri vardır. Eğer ortada hiç siyah yoksa ya da bu rolü oynamak için sayıları yetersizse "beyaz zenciler" icat edilebilir.

Eğer bir sistem olarak kapitalizm ırkçılığı vücuda getiriyorsa, bu aynı şekilde cinsiyetçiliği de vücuda getirmesini gerektirir mi? Evet. Çünkü bu ikisi gerçekte çok sıkı bir şekilde birbirine bağlıdır.

Cinsiyetçilik yalnızca, farklı ve hatta daha az beğenilen iş rollerinin kadınlara yüklenmesi değil, ırkçılıktan hiç de aşağı olmayan bir yabancı düşmanlığıdır.

Immanuel Wallerstein(1)

Elimizde cinsiyetçiliği sorgulayan önemli bir kitap var. Angela Davis "**Kadınlar, Irk ve Sınıf**" çalışmasında, kapitalist toplumsal sistemin; insanın insan üzerindeki baskı ve sömürüsünün en incelikli oyunlarını geliştirmiş bu utanmazlığın, bilimsel sosyolojinin "toplumsal düzen" olarak tanımlıyamıyacağı bu "toplumsal kaos"un, oluşum ve sürekliliği için temel dayanak edindiği ayrımcılık yaratma hünerlerinden ikisini, ırk ve cins ayrımcılığını inceliyor. İrkçilik ve Cinsiyetçiliğin

sınıfsal sömürü ile bağlaşıklığını ortaya koyuyor.

İdeolojik nedenselliğini, doğal biyolojik farklılık temeline dayandırmış oluşu açısından benzer özellikler taşıyan bu iki ilkel ayrımcılık türünün -ırkçılık ve cinsiyetçiliğin- kaba ve vahşi başlangıcıyla yola çıkan ABD kapitalizminde, ırk cins ve sınıf üzerindeki sömürünün tarihsel sürecini, somut, yaşanmış örneklerinin tanıklığıyla, gözyaşı, kan, vahşet yüklü gerçek yapısıyla gözler önüne seriyor.

İnsanlık tarihine, yağmalanan ve yokedilen halklar, zenci kölecilik, ırkçılık, cinsiyet sömürüsü ve kadınların aşağılanması, vahşi sömürgecilik, darbecilik, diktacılık, komploculuk , emperyalizm ve azgın sınıf sömürüsü gibi eşsiz dersler, zengin deneyimler kazandırmış olan ABD kapitalist sisteminin, cins, ırk, sınıf sömürüsü temelinde oluşturulmuş **Amerikan ideolojisinin**, kadınlar, siyahlar, göçmenler ve mülksüzleştirilen işçi sınıfı ve emekçilere dönük yüzünü gösteriyor.

Doğuşuyla birlikte yasada, zihniyette ve güncel yaşam pratiğinde beyaz, erkek, ve mülk sahibi olanların egemenliği, baskı ve boyunduruğunda biçimlenen ABD toplumunda, ekonominin, sosyal yaşamın, değerler sisteminin belirleyiciliğinden dıştalanmış kadınların, siyahların, göçmenlerin, mülksüzleştirilmiş işçi ve emekçilerin beyaz sömürücü sınıfın sıradan nesneleri haline dönüştürülmesini, beyaz egemenlerin kaypak, ikiyüzlü yönsemeleriyle yaşamlarının, değer yargılarının, gelecek umutlarının altüst edilmesini, hükmediciliğin etkisinde özgül iradelerinin yokediliş sürecini aktarıyor.

"Kadınlar, Irk ve Sınıf" çalışmasında Angela Davis'in sunduğu olgular ve bu olgulara dayanarak geliştirdiği çözümlemeler Kadın, ırk, sınıf sorunsallarının tartışılması için düşündürücü, yolgösterici perspektifler içeriyor.

Angela Davis, halkının ve cinsiyetinin, acılar ve başkaldırılarla dolu şiirsel tarihini lirik bir üslupla incelerken, neredeyse vahşi hayvanlara özgü güdüler geliştirmiş, eylemleri çıkar güdüsüyle belirlenen, tarihsiz, kimliksiz, kültürsüz bir grup, saldıran, katleden, yağmalayan, baskı ve boyunduruğ altına alan bir küstah ve utanmasız egemenler sürüsünün yarattığı vahşi, insanlık dışı bir toplum gözümüzün önünde beliriyor.

Amerika Birleşik devletlerinin ilk öncüleriyle, ilk vahşi beyaz kapitalistleriyle tanışıyoruz.

Halkları katlederek kıtanın tüm zenginliklerini yağmalayan ve sermaye birikimine zenci köle emeğinin yarattığı değerle başlayan mülk ve para sahibi beyaz egemenlerin, yağmacılıktan nasibini alamamış mülksüz beyaz erkeklerin yanısıra beyaz kadınlara da insani varoluş hakkı tanımadığını görüyoruz. Beyaz emekçi sınıf kadınlarıyla birlikte, orta-sınıf beyaz kadınlar da bu dışlanmışlık ortamında buluyorlar kendilerini.

Egemenliği en açık ve kaba biçimiyle, zenci halkı köleleştirme, emeğine ve varlığına tümüyle el koyma biçiminde gündeme getirenler, köleci zihniyetlerini, beyaz kadınlara yönelik yaklaşımlarında da sergiliyorlar. Kadın, salt cinsel rol ve işlevleriyle tanımlanarak, siyasal, sosyal ve toplumsal yaşamdan, değerler sisteminin belirleyiciliğinden dışlanıyor. ABD kuruluş anayasası ve temel yasalarında temellendirilen bu sınırlandırılmış varoluş sonucu, kadın cinsiyetinin ve emeğinin en kaba, arsız ve utanmaz sömürüsü gündeme geliyor. Kadın cins, günümüzde etkisini halâ sürdüren, sorgulanan ve tartışılan 19. yüzyıl kadınlık ideolojisiyle çembere alınıyor.

Özgür üreticiliğinin yarattığı kimliği, emek gücü üzerindeki özgür iradesini yitiriyor. Yeni toplumsal düzen kadını insani gelişim, toplumsal varoluş alanlarının tümünden uzaklaştırıyor; eğitim, medeni haklar, sosyal ve siyasi haklar edinme olanaklarından yoksun bırakıyor. Hakların gaspını, kadınları dışlayıcı yasalarla temellendirerek güvenceye alıyor.

Başlangıç Anayasasına evrensel insan hakları olarak algıladığı tek şeyi, mülk ve para sahibi beyaz erkeklerin ırk, cins, sınıf üzerindeki yağma ve egemenlik haklarını kazıyor Amerika Birleşik Devletleri.

Böylelikle kötürümleştirilen ABD orta-sınıf beyaz kadınları, sınırları dar evcil alanda tüm varlıkları cinsel rol ve işlevlere indirgenmiş olarak birer **Bayan Washington** oluyorlar. ABD'li beyaz erkek egemenlerin işgücünü avlama ve köleleştirme güdüsünün, kadın cinselliklerine yönelik sonuçlarını ilk elden yaşayan kadınlar olarak, cinsiyetçiliğinde ilk muhatabı, ik sezgisi ve sorgulayıcıları oluyorlar.

Beyaz orta-sınıf kadınları, "**cins oluş**"larından önce "**işgüç oluş**"larına önem verilen beyaz ve siyah kızkardeşlerinden daha şanssız sayıyorlar kendilerini. Cinsel varlıklarının penceresinden baktıkları dünyayı, ağır iş ve emek sömürüsü koşulları altın

da ezilen kızkardeşlerinden bile daha az izleyebilir oluşlarının, tanıma, kavrama ve bilinç edinme olanğından yoksum edilişlerinin mutsuzluğunu taşıyorlar.

Angela Davis kitabında, ABD'de kölecilikle birlikte gelişen cinsiyetçiliği, kadını kimliksizleştirmenin dinamiklerini, tarihsel-toplumsal olgular çerçevesinde ele alıp aktarıyor.

Yeni sistemde gelişme olanakları engellenen ve baskı altına alınan kadınlar, kölelerle benzer psikolojilerde buluyorlar kendilerini. Kendi "ev kadını" konumlarını köleliğe benzetiyorlar.

"Kölelik karşıtlığının...amaçlarının gerçek tarihi yazılabildiğinde, kadınlar sayfalarında geniş yerler kaplıyacak; çünkü kölelerin hedefi özellikle kadınların hedefi olmuştur."

Eski bir köle, Frederick Douglass'ın bu sözleri, beyaz kadınların büyük çoğunluğunu etkileyen sözler oluyor.

Amerika Birleşik Devletlerinde kadın hakları hareketi kölelik karşıtı hareketle birleşik olarak başlıyor. Beyaz kadınlar, yasal ve ideolojik engeller ortadan kaldırıldığında, gelişme ve toplumsal kişilik edinmenin potansiyel olanığını öncelikle taşıyan beyaz orta-sınıf kadınların öncülüğündeki kadın hakları hareketine geniş katılım gösteriyorlar. Haklar mücadelesini kölelik ve ırkçılık karşıtı hareketle birleştiriyorlar.

Bu birleşikliğin heyecan verici deneyimlerinden örnekler sunan Angela Davis, kitabında siyah erkek ve kadınların, beyaz orta-sınıf ve işçi sınıfı kadınlarının, örgütsel ve kişisel yapılarının özelliklerini sergiliyor. Kölelik, kadın özgürlüğü, oy hakkı, eğitim, ırkçılık, çalışma yaşamı, tecavüz, ev işi, doğum kontrolü, kürtaj ve kısırlaştırma politikaları gibi, siyasal ve sosyal sorunlara yaklaşım tarzlarını ortaya koyuyor. Tarihsel süreç içersinde, birleşikliğin ve zaman zaman ayrı tavır alışların nedenlerini, olgusal, açıklayıcı örneklerle tartışıyor. Ve sınıfsal bakış açısına dayalı politik çözümlemeler geliştiriyor.

Burada, bir tüm olarak sistemden her yönüyle dışlanmışlık konumunda yaşayan Siyah kadının, ırkçı beyaz karanlığın ortasındaki "duruşu" özellikle dikkati çekiyor. Angela Davis'in önemle üzerinde durmuş olduğu gibi;

"Eğer bir tarihçi doğrudan, köleleştirilmiş siyah kadınların deneyimleriyle ilgilenirse, paha biçilmez bir iş yapmış olacaktır....Siyah kadınların ve tüm erkek ve kadınların ezilmeye karşı sa-

vaşına ışık tutacak köle çağından dersler çıkarılabilir."

İrkçı sömürgecilikle yola çıkan ABD'de renginin, cinsiyetinin, köleliğinin ve daha sonra mülksüz emekçiliğinin birleşik baskı ve sömürüsünü yaşayan Siyah kadının direnci, destansı karşı ko-yuşlarının eşsiz örneklerinde ortaya çıkan kararlı radikalizmi ve herşeye rağmen yaratmayı başardığı kendine özgü hayatı, sömürü sisteminin nihai sonlanması için verilecek mücadele tarzının önemli ipuçlarını içeriyor.

Angela'nın kitabında, Beyaz egemenlerin tarla işçisi, demiryolu, maden ocakları, fabrika, inşaat işçisi, yük taşıyıcısı, "buzacı" diye adlandırılan köle çocukların doğurucusu, ev hizmetçisi, beyaz çocukların dadısı, beyaz erkeklerin cinsel aracı olarak özetlenebilen yaşamıyla satırların arasında geziniyor Siyah kadın.

Bogazından ya da ayağından zincirlenmiş olarak oradan oraya sürüklendiğini, çocuklarının, satılmak üzere göğsünden koparılıp alındığını, sırtında bir parmağın gireceği derinlikte izler bırakacak ölçüde kamçıldandığını, topluca tecavüzlere uğradığını, linç edilerek meydanlarda yakıldığını okurken, gözlerimizin önünde kan ve gözyaşı yüklü görüntüler oluşuyor.

Kapitalist egemenliğin gelişim hızı önünde engel oluşturduğunda kölelik sisteminin yasal dayanakları ortadan kaldırıyor. Sözde özgürleşmiş Siyah kadın üzerindeki baskı ve sömürünün, görünmez ırkçılıkla birlikte sınıf ve cins sömürüstü tarzında devam ettiğini görüyoruz bu kez. En koyusundan dıştalanmışlığı içinde Siyah kadının, egemen sistemin değer yargılarını benimsemesine olanak vermeyen yaşamıyla, kendine özgü duruşunu koruduğunu öğreniyoruz.

Dikbaşlılığını ve çelik iradeli kişiliğini öğreniyoruz bir de. Bilenen tanımıyla "Kadınısı" olmadığını. **"Ne ekonomik zorunluluklar ne de gelenekler Siyah kadına erkil otoriteye boyun eğme ruhunu aşılamıyor. Siyah kadınlar erkekleriyle eşit biçimde sömürülmelerinin ve köleci baskıların acısını, kendi topluluklarındaki sosyal ilişkilerinde eşitliğe dönüştürüyorlar."** Acılı yaşam deneyiminin öğreticiliğinde siyah erkeğin eşiti siyah kadın, ırkının, cinsiyetinin ve sınıfının onurlu savunucusu, önde gelen savaşçısı oluyor.

İnsan haklarıyla söze başlayıp, ırk ve cins ayrımcılığı gibi ilkel biyolojik ayrımcılığın yasal, ideolojik dayanaklarını oluşturarak, ırkçılık ve cinsiyetçilikle yola koyulan ABD kapitalizminde, cin-

siyetçiliğin doğrudan muhatabı beyaz orta-sınıf kadınlarının, ırkçılığa karşıda tavır alarak Siyahlarla birleştirdikleri haklar mücadelesinde de, Siyah kadın uzun soluklu ve sınıf temeline dayalı mücadelenin en ısrarlı ve kararlı militanı oluyor. Siyah kadın, kapitalist sömürü sisteminde ırk, sınıf, cinsiyet sömürüsüne karşı verilen mücadelenin ayrılmazlığını, kendi yaşam ve mücadele pratiğiyle sorgulayarak ortaya koyuyor.

Başkaldırının eşsiz örneklerini yaratan destansı kişilikler satır aralarından bizleri selamlarken, **yeni bir geleceğin, yeni bir hayatın, yeni bir insanın ve yeni bir kadının görkemli ipuçlarına dair umutlar ediniyor, esinleniyoruz.**

Ve bir solukta okuduğunuz kitabı kapatırken; *"Bir kadın değil miyim?...Ben saban sürdüm, tarlada çalıştım, ahırları yönettim ve hiçbir erkek bana şeflik yapamadı ve ben bir kadın değil miyim? -Sahip olduğum zaman- bir erkek kadar çok çalışabilir ve çok yiyebilirdim. Ve kamçı lanmayı da kaldırdımdım. Onüç çocuk doğurdum ve çoğunun köle olarak satıldığını gördüm ve bir ana üzüntüsüyle bağırduğımda sadece İsa beni duydu! Peki ben bir kadın değil miyim?"* diye, gökgürlemesini andıran bir sesle söylediği *"Ben bir kadın değil miyim?"*i Amerikan kadınlarının temel sloganı yapan, **Sojourner Truth**'un,

"....Bayanlar, dövüşmememiz, düşmanlarımıza, savaş isteyenlere karşı nazik ve iyi olmanız gerektiği söylendi. Bunu kabul edemem. Savaşın nedenlerini herkes biliyor: Kapitalizm. Şu kötü kapitalistleri, yemeklerini verip çocuklara yaptığımız gibi uyuta mayız. Onlarla dövüşmeliyiz..." diyen **Lulia Jackson**'un,

Ortakçılar şarkısını, *"Su kenarında duran bir ağaç gibi/ Koparılmayacağız"* şarkısını söyleyen **Capitola Taşker**'in ve daha onlarcasının sesleri, uzun süre kulaklarımızdan gitmiyor.

Ve Angela Davis, 1985 yılında Nairobi'de yapılan **"Dünya Kadın Konferansı"**nda, devrimci Amerikan Kadın Hareketinin sözcüsü olarak dünya kadınlarına sesleniyor. Sözleri, özellikle Kadın Hakları Hareketinin bütüncül ve birleşik özünü halâ kavrayamamış, orta-sınıf sığ görüşlülüğünün etkisiyle hak taleplerini burjuva düzenin kuyruğuna bağlamakta ısrar eden Amerikalı kadınları uyarıcı bir nitelik taşıyor.

"Günümüzde faşizmi, ırkçılığı, politik ve ekonomik baskıları, nükleer tehlikeyi ve kadınlara karşı baskıyı bir-

birinden ayrı şeyler olarak göremeyiz. Bunların tümüne karşı tek ve militan bir tavırla karşı koymadıkça, hiç birinde ayrı ayrı tek tek başarıya ulaşamayız."

"Gerçek bir feminist olmak için her şeyden önce, her tür baskıya karşı çıkmalıyız. Olağanüstü durumlar dışında benim bildiğim iki baskı var: Rengimizden dolayı karşılaştığımız baskılar, yani ırkçılık. Ve ekonomik sınıfımızdan dolayı karşılaştığımız baskı, yani sömürü. Bu ikisine karşı çıkmadan, kadın haklarını korumak söz konusu olamaz!"(2)

Angela Davis'in kadın hakları hareketinin zaaflarına yönelik bu uyarısı, 19. yüzyıldan buyana halâ ırk ve sınıf sorunlarının cins sorunuyla birleşikliğini kavramayıp parçalanmışlığı yaşayan kadın hareketinin bugünkü durumu gözönüne alındığında özellikle önem taşıyor. Kadınlar, pekyakın gündemlerinde olan büyük cinsiyetçi tehlikeye karşı gereken hareketliliği halâ gösteremiyorlar.

Ezen-ezilen ilişkisini bağrında taşıyan, sömürü ideolojisi temelinde yapılanmış tüm toplumlarda türlü baskı ve sömürü biçimlerinin yanısıra cinsiyet ayrımcılığına maruz kalarak ezilen ve sömürülen kadın cins, sömürü egemenliğinden kopardığı parçalarla farklı cinsiyet oluş önbelirleyiciliğinden kurtulamıyor. Elde ettiği her olanığın bir kadın başarısı olarak ilan edilmesinin derininde yatan nedenleri göremiyor. Bunun nedeni cins ayrımcılığının, erkek egemen sistemin bilinçaltında her an gündemde tutuluyor olmasıdır. Bunun *görünmez sonuçlarıyla* savaşmaktan vazgeçsek bile, *görünür sonuçlarını* en beklenmedik biçimde yaşayacak oluşumuz her an gündemde hazır bekletilmektedir.

Kapitalizmin vahşi koşusu şimdiden, giderek daha fazla sayıda kadını cinsel sığınaklarına yöneltmiştir. Tarihin hiç bir döneminde görülmemiş olduğu ölçüde cinsiyet olmuştur kadın. Bula bildiği her ayrımcılık türünü sisteminin devamı için devreye sokan kapitalizmin, bu sömürü kaosunun, bu cangılın, en kolay ulaşabildiği av, dişi cinselliğinin taşıdığı özellik nedeniyle elbetteki kadındır. Ayrımcılığın en kolay ulaşabildiği, biyolojik yapılanmanın, erki güçle özdeşleştirilenler için doğal bir ayrımcılık nedenine kolayca dönüştürülebileceği, bu nedenle cinsiyet ayrımcılığı ve sömürüsünün ilk elden ayrımcılıklar arasında ol-

duğu unutulmamalıdır.

"'Kadınlar' ilerlemeden nasiplerini almamakla kalmadı, giderek daha çok güçsüzleştirildi, aşağılandı ve tabi kılındı. Bu eğilim son dört yüz yılda, özellikle Batı'da, erkeklerin doğa üzerindeki denetimlerini arttırma ve yaygınlaştırma çabaları çerçevesinde, doğaya yakınlığıyla bilinen kadınlara ve beyaz ırktan olmayan insanlara egemen olma cinneti biçiminde patlak verdi." (3)

Bu başlangıcıdır. Kapitalizm, bu cinnetin vahşi ve akıl almaz örneklerini tarihsel belleğine kazımış olarak yoluna devam etmektedir.

İnsanlık, ırkçılık ve cinsiyetçiliğin büyük öğretmeni ABD'nin dünya kapitalizmine verdiği ırkçı ve cinsiyetçi derslerin aşırı ve saf örneklerini Alman Nazizmi ve İtalyan Faşizminde yaşamış bulunuyor. Günümüz ABD'sinin ise, bu tabii alışkanlığının fanatik boyutlarını yakın gelecek için gündemde tuttuğu gözleniyor. ABD'li kadınlar, gelişme hızlarını arttırmış ve politik temsilcilerini başkanlığa kadar ulaştırmış bulunan (Ronald Reagan ve George Bush) **Yeni Sağ**'ın açık cinsiyetçi politikasının ürkütücü tehditi altında, olumsuz bir gelecek beklentisi içindeler. Cinsiyetçiliğin gözü dönmüş boyutlarının yakın sezgisi, kurgusal romanlarda dile getiriliyor.

Türkiyeli okura, "1984'ü hafif bırakan dişi Orwell" olarak tanıtımı yapılan, Margaret Atwood'un kitabı **"Damızlık Kızın Öyküsü"**nde(4), kurgulanan cinsiyetçi boyut, yazarına esin konusu oluşturmuşmudur bilinmez ama, tam da kurgulandığı biçimde Nazi diktatörlüğü altındaki Almanya'da **"Lebensborn"** larda (5) yaşanmış bulunuyor. Üstelik, Hitler'in emriyle uygulanmış bu resmî ırza tecavüzün, tarihin tanıklık ettiği bu iğrençliğin, cinsiyetçi kültürün etkilediği erkek belleğine heyecan verici bir uygulama olarak yerleştiği anlaşıyor. Nazi yönetimi altındaki Almanya'da üstün Alman ırkını çoğaltmak için devlet emriyle toplanan **"Seçilmiş"** kadınların, Bavyera'daki **"Venüs Köyü"**ne **"damızlık"** olarak götürülerek, cinsel saldırıya uğrayışlarının kaba bir üslupla öyküleştirdiği **"İnsan Harası"** isimli kitabın(6), 1960'ların Türkiyesinde çok satan seks kitaplarından biri oluşu bunu gösteriyor.

Tarih, **"damızlık"** boyutuna ulaşmış cinsiyetçiliğin asıl sahibinin, kapitalist dünya olduğuna tanıklık ediyor.

Giderek sıkılaşılan ipleriyle kadınların çevresini bir ağ gibi

sıkıca sarmış bulunan cinsiyetçilik, üstelik bu boyutlarıyla, görtüş zorluğu çeken kimi bakış sahiplerinin buluş ve beklentilerinin aksine, asıl sahibinin evinde, "Niyetlerinin bir doğum genelevi kurmak" (7) olduğunu açıkça ilan eden bilim adamlarının bulunduğu Amerika Birleşik Devletlerinde hortliyacaga benzetmektedir. Amerikalı kadınların öngörüleride bunu doğrulamaktadır.

Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Sonuçta, kapitalist sistem denilen kaos'un, başlangıç oyunlarının özünü değıştirmeksizin, Yeni Dünya Düzeni adı altında sadece alanını genişletmiş olduğu gözden kaçırılmamalıdır. "İşgücü" ve "kadın bedeni" daha baştan ele geçirilmiştir. Şimdi yapılan şey, metalaştırılmış bu iki unsurun sahiplerinin bilincini karıştırmaktan ibarettir.

İnsanlığın emekçi kesimi, ırkına, cinsiyetine, çalışma ve yerleşim alanına, iş sahibi veya işsiz oluşuna, gelişmiş ve gelişmemiş ülke vatandaşı oluşuna göre kendi arasında yabancılaştırılmış ve ayrımcılık zihinlerine yerleştirilerek birleşik bir güç oluş gerçekliğini kavramasının önüne geçilmiştir. Kadın kesimi için de bu böyledir. Cinsiyetçiliğin ilk ve doğrudan muhatabı olanların bilinçliliğinde yola çıkan *Kadın Hakları Hareketi*, taleplerinin muhataplarını bir araya getirmekte başarısız kalmıştır. Daha da incelmış ayrımcılık türleriyle birlikte, emek kesimi için söylenebilecek 'yabancı'lık türlerinin hemen tümü kadınlar için de geçerlidir.

Cinsiyetçiliğin, kapitalist sistemin bu ilkel ayrımcılık türünün bugün kadın bedenini ve zihniyetini tümüyle ele geçirdiği ve üzerinde kendi çıkarları doğrultusunda istediği gibi oynamakta olduğu gözden kaçırılmaktadır. Tıpkı 19. yüzyılda sanayileşmeyle birlikte, orta-sınıf kadınların cinsel rollere, siyah ve beyaz yoksul kadınların işgücü rollerine hapsedilmek istenmesinin görülemeyişi gibi, yeni bir körlük içine girilmiştir.

Kadınlar arasında kapitalist sanayileşmenin yarattığı başlangıçtaki rol ayrımı (orta-sınıf kadınların cinsel rolleri, yoksul kadınların emek rolleri) bugün temelleri sağlam ideolojik ve sosyal yapılanmayla desteklenmiş olarak sonsuza değin sürmesi planlanan, mutlak bir ayrımcılık türüne dönüşmüştür. Uzun süre cinsiyetçi ideolojiyle beslenen insanlığın ve bu ideolojiyi ne yazık ki içselleştirmesi başarılı kadınların göremediği şey, kadın cinsinin bir bölümünün, seçkinler için üreyici ve cinsel haz verici ve diğer bir bölümünün ise seçkinler için işgücü olarak

mutlak bir belirlenmişliğe sürükleniyor oluşudur. Başlangıcı 19. yüzyıla dayanan ve halâ kadınların birleşik hareketinin önüne engel olarak dikilen bu ayrımcılık, kadınları kendi görünür taleplerinin peşinde koştururken, orta-sınıf kadınlarını kürtaj ve doğum kontrolü hakkını elde etmek için mücadelesinde, siyah, azınlık, işçi ve emekçi kadınların kısırlaştırma (jenosid), doğum kontrolünün zorla uygulanışına karşı mücadelesinde birbirine karşıt konuma düşürebilmektedir. Bu ayrımcılık, bu çifte standartlılık, bu büyük kafa karıştırıcılık, kadınların asıl belirleyeni gözden kaçırmalarını sağlayarak başarılı sonuçlar elde etmektedir.

Kapitalist sistem açık cins ayrımcılığıyla yola çıkarak kadın bedeninin denetimini ele geçirmiş, cinsiyetçiliğin yapısal ve ideolojik temeldeki dayanaklarını oluşturarak insanlığın bilinçaltına yerleştirmiştir. Şimdi bütün yaptığı kadınsı ideolojiyle belirleyeni oluşturduğu bu bedeni, cins ve işgücü olarak mutlak bir ayrıma tabi kılmaktır. Kadın hareketi, kadın bedeni üzerinde planlanan iradi baskı ve karar alışlara karşı birleşik mücadele zorunluluğunun farkına varmakta gecikirse ulaşılacak sonuç şimdiden bellidir. Kapitalistler için cinselliklerinden önce işgüçleri önem taşıyan yoksul kadınlar üzerinde doğum kontrolü ve kısırlaştırma mutlaklaştırılacak, toplumsal kimliklerinden önce cinsel kimliklerine (cinsellik ve doğurganlık) önem verilen diğerleri (seçkinler ve saygıdeğer eşlerinin hoş oyuncakları!) kürtaj ve doğum kontrolüyle birlikte bedenleri üzerindeki haklarının tümünü kaybedeceklerdir. Bu bir öngörü değil, dünyayı yönetmeyi kafalarına koymuş olanların, kadın hareketini bir o yana bir bu yana koşturan uygulamalarıyla apaçık ortada olan bir gerçektir.

Kadınların, cinsiyetçiliğin kapitalist sistemin asla vazgeçemeyeceği temel ayrımcılık türü olduğunu artık kavramaları gerekmektedir. Bir tüm olarak, birleşik bir güç olarak, sistemin sömürü ve sınıf egemenliği temelindeki özünü yoketmeyi hedef almalıdırlar. Kadınların nihai kurtuluşunu hedefleyenlerin, kapitalist egemenlik ve sömürü sistemini ideolojik dayanaklarıyla birlikte yokedecek bir mücadele tarzını benimsemeleri gerekmektedir.

Aynı şekilde, baskı ve sömürü sisteminin ezilenleri, cinsiyetçiliğin, tüm insanlık tarihi boyunca insanı insana köle eden sömürü sisteminin unsurlarından biri olduğunu, sisteme karşı

mücadelenin, ayrımcılığın her türüyle birlikte, cinsiyetçiliğe karşı mücadeleyide kapsaması gerektiğini kavramalıdır. Ayrımcılığın her türüyle birlikte, cinsiyetçiliği de yok etmeyi amaçlamadıkça, cins ayrımcılığı ve egemenliği tarzında, sömürü tarihinin yeni bir başlangıcı ortaya çıkacaktır. Sönmüş ateşin küllerine bir kıvılcım düştüğünde odunlar yeniden alev alacaktır.

Siyah derinin beyaz maske takmaya heveslenişi, bu kıvılcımın önceden oluşmuş ilk işaretidir.

Angela Davis, köleciliğin yasal dayanaklarının ortadan kaldırıldığı dönemlerde başlayan, Siyah derinin Beyaz maskeye bürünmesi olgusunu, Frantz Fanon'un derin bir sezgi ve uzak görüşlülükle işaret ettiği, ezilenin ezenin bilinciyle özdeşleşmesi olgusunu, ezilenin bilincine yönelik bu büyük tehditi kavrayışını "**Siyah Güzeldir**" karşı sloganıyla ortaya koymuştur.

Yasal kölelik sistemi ve sınıf sömürüsü süregenliğinde ırk ayrımcılığının kurbanı; "*Ruhlarına sinsice korku ve dehşet salınmış, aşağılık kompleksi, küçüklük, kölelik duygusu ve kos-koca umutsuzluk yerleştirilmiş...*"(8) Siyah derili insanın, beyaz egemenlerin değer yargılarının etkisinde ırkını beyazlaştırma çabalarının, ten rengiyle özdeşleşecek ölçülere varan içselleştirilmiş aşağılık duygusunun yansımaları olduğu, bilinen bir olgudur.

Siyah insanın derisini kazıma çabasının altında, beyaz egemenle özdeşleşme istemi yatmaktadır. Derin aşağılık duygularını üstünlük kompleksiyle giderebileceğine olan inançları, Siyah insanda simgelenebilecek tüm ezilenlerin bilincini kötütürüyor. İnsanlığın yaşadığı onca deneye rağmen, şu ihtiyar dünyada ezen-ezilen kısır döngüsünün halâ aşılammış oluşu belki de bu temel nedene dayanıyor. Ezilen'in egemene öykünmesi, giderek egemenlerin sistemine öncelikle değer yargıları bazın da ideolojik olarak ve sonra toplumsal yaşamda eklemelenmesi bunu gösteriyor.

İrk, cinsiyet, sınıf sömürüsü altındaki tüm ezilenlerin siyah derinin beyaz maskeye bürünmesi olgusuyla, ezileni ezenin bilinciyle özdeşleşmeye götüren yaklaşımlarla kendilerini lanetleyen emperyalist-kapı talist sistemin egemenlerine karşı verdikleri mücadelede soluksuz bırakıldıklarını görüyoruz.

Günümüzde, ırkçılığın, cinsiyetçiliğın, sınıfsal sömürü ve baskının tüm şiddetiyle sürüp gitmekte oluşu da bunun bir kanıtı.

Kapitalist sistem, tarihten aldığı dersler ve edindiğı deneyimlerle en büyük becerisini hedef şaşırtmada gösteriyor. Ezilenin bilincini yabancılaştırmadaki büyük yeteneğı, salt medya ve propagandayla bile kitleleri yönlendirebilmesinde ortaya çıkıyor. Ezilenin egemenlik ihtiyacı; yaratılan yapay ayrımcılık türleri, yanibaşında oluşturulan "yabancı"lıklar sayesinde gideriliyor. Ezilenin bakış açısı giderek daralıyor. Ana yapı görüş alanından uzaklaştıkça bilinci bulanıklaşıyor. Komplekslerinden ötesini göremiyor. Sisteme karşı birikmiş kin ve öfkesi biçimsel, yapay ayrılıklar üzerine boşaltılarak **yeni dünya düzeni'nin globalleşme** ideolojisinin beklentilerine, tükenmiş enerjisiyle katkıda bulunması sağlanıyor.

Bu gerçekliğin oldukça çarpıcı bir örneğini yansıtması açısından Angela Davis'in çalışmasındaki, ırk, sınıf, cinsiyet sömürüsüne karşı verilen mücadelenin birleşik yolcularının, siyah erkek ve kadınların, beyaz orta sınıf ve işçi sınıfı kadın ve erkeklerinin, tarihsel yollarındaki zaafların dikkatle incelenmesi, anlamlı sonuçlar çıkarılması özellikle önem taşımaktadır.

Burada, inandırıcı olmasa da sistemden tavizler koparma umuduna giren kesimlerin, birleşik mücadelenin diğer sorunlarını gözardı edişlerini izliyoruz. Dahası, hemen akabinde bilincaltında egemen ideolojiyle özdeşleşildiğini, terkedilen diğer ayrımcılık türü ve sömürüsünün muhataplarına karşı egemenlerin neredeyse öncü savaşçıları olma heveskârlıkları gösterildiğini öğreniyoruz.

Siyah kadının ve benzer yaşam ve çalışma koşullarını taşıması açısından işçi ve emekçi kadınların, kendine özgü duruşlarını ve bu duruşun dinamiklerini ortaya çıkarmak burada özellikle önem kazanıyor. Bu duruşun, kadın kurtuluş hareketinin geleceğı açısından da taşıdığı önemi özellikle vurgulamak gerekiyor. Köleci sistemin, zenci köle topluluğunda erkek egemenliğini baskılayan yapısı nedeniyle siyah kadın kendi sosyal yaşamında erkil otoriteyi tanımıyor. Benzer durum, kapitalist sistemin cinsiyetçi ideolojisinden etkilenmiş işçi sınıfının varlığına rağmen, erkil otoritenin kendi yaşamında etkili olamadığı işçi ve emekçi kadınlar için de geçerli. Bunun sonucunda, yaşamda ve cins ol-

maktan önce işgücü olduğu köleci ve kapitalist sistemin baskı ve sömürüsü altında erkekleriyle eşit koşullarda olan siyah kadının ve emekçi kadının, özgücünün ve bağımsız kişilik özelliklerinin doğrudan yaratıcısı olduğunu görüyoruz. Bu özelliği onun başkaldırısına da yansıyor.

Sömürü sisteminde birleşik olarak yaşadığı ırk, cinsiyet, sınıf sömürüsüne karşı en uzun soluklu mücadeleyi vererek öne çıkan siyah kadın ve işçi ve emekçi sınıf kadınları, aynı zamanda cinsiyetçiliğin en sağlam dayanağını, görünmez olduğu için savılması en güç olanını, cins ayrımcılığının ideolojik dayanaklarını yok ediyorlar. Yaşam koşulları ve mücadeleleriyle bu dayanakları birer birer ortadan kaldırarak yeni bir kadın, yeni bir insani kişilik yaratıyorlar.

Sonuçta, İnsanın insana "yabancı" olduğu yanılsamasını yaratarak yola çıkan ayrımcılığın her türüne, ırkçılık, halklar arasında düşmanlık, cinsiyetçilik, sınıfsal baskı ve sömürüye karşı verilecek mücadelenin birleşik olması zorunluluğu kendini dayatıyor. Bu birleşik mücadelenin, insanlığın kafasından ve toplumun yapısından her türlü sömürü baskı ve egemenliğin toplumsal temellerini yokedecek kadar radikal, sınıfsız sömürsüz bir dünya kurmaya uzanacak kadar uzun soluklu ve kapsamlı olması gerekiyor.

Tüm "yabancı"lık bilinçliliklerini ve buna dayanan ayrımcılıkları ortadan kaldıracık olan böyle bir mücadelenin başarısı, aynı zamanda "kadın cins" in de nihai zaferi, kurtuluşu olacaktır.

Angela Davis'in kitabının, Kadın Kurtuluş Hareketi üzerine düşüncelere ve tartışmalara katkıda bulunacağını düşünüyor ve diliyoruz.

Fulya Gürses

-
1. I. Wallerstein, *İrk, Ulus, Sınıf*. Metis Y, 1993.
 2. Zeynep Oral, *Kadın Olmak*. Milliyet Y, 1985, s. 105.
 3. Marilyn French, *Kadınlara Karşı Savaş*. Metis Y, 1993, s. 8.
 4. Margaret Atwood, *Damızlık Kızın Öyküsü*. Afa Y, 1985.
 5. Maria-A. Macciocchi, *Faşizmin Analizi*. Payel Y, 1977, s. 188.
 6. Louis Charles Royer, *İnsan Harası*. Demet Y, 1962.
 7. Andrea Dworkin, *Right-Wing Women* (New York: Pedigree Books, 1983). (Atıf yapan, Marilyn French. a. g. e.)
 3. Frantz Fanon, *Siyah Deri Beyaz Maske*, Seçkin Y, 1988, s. 7

Ekmek ve Güller*

Omuz omuza yürüyerek gelirken biz, bu güzel günün içinden,
Aydınlanıyor tüm parlaklığıyla aniden çıkan bir güneşin
Bir milyon kararmış mutfak ve bin gri fabrika çatısı hep birden,
Çünkü şarkısını söylediğimizi duyuyor halk 'Ekmekle Güllerin'.

Omuz omuza yürüyerek gelirken biz, erkekler için de savaşıyoruz..
Kadınların çocuklarıydı onlar, biz yine onların analarıyız.
Doğumdan yaşamın sonuna kadar ter dökmekle geçmeyecek günlerimiz,
Yüreklere de aç gövdeler gibi: ekmek verin ama gül de isteriz.

Omuz omuza yürüyerek gelirken biz, geçiyor şarkımızdan
Sayısız ölmüş kadın haykırarak eski türküsünü ekmeğin,
Kölelikten tadını bilmedi ruhları sanatın, sevginin, güzelliğin.
Evet, hem ekmek için savaşıyoruz, hem de güller için.

Daha güzel günleri getiriyoruz, omuz omuza yürüyerek.
Kadınların başkaldırması insanlığın başkaldırması demek.
Artık yok kölelik ve tembellik, bir yatana on kişilik emek.
Paylaşılacak güzellikleri yaşamın, Ekmekle Güller, Güllerle Ekmek.

Çeviren: Erhan Acar

* Amerikalı kadınların yüzyılın başındaki eylemlerinde söylediği marş.
Sosyalist Feminist Kaktüs. Sayı. 2, temmuz 1988.

A high-contrast, black and white close-up portrait of Angela Davis. She has a serious, intense expression, looking directly at the camera. Her dark, curly hair is visible at the top. The lighting is dramatic, with deep shadows on her face.

ANGELA DAVIS
KADINLAR, IRK VE SINIF

Sosyalist Yayınlar

Annem

Sallye B. Davis'e

Aşağıdaki kişilere yardımları için teşekkür etmek istiyorum:

Kendra Alexander; Stephanie Allen; Rosalyn Baxandall; Hilton Braithwaite; Alva Buxenbaum; Fania Davis; Kipp Harvey; San Francisco Eyalet Üniversitesi Etnik Araştırmalar Okulu'nun Yöneticisi Phillip McGee; Sally McGee; Victoria Mercado; Charlene Mitchell; Toni Morrison; Eileen Aheam; San Francisco Eyalet Üniversitesi'nin Kadın Araştırmaları Programına.

1852 yılında Amerika'da köle pazarında satış yapılıyor

Marché d'esclaves en Amérique en 1852 (tableau de Taylor.)

U.S.I.S.

1— Köleliğin Yasallaştırılması: Yeni Bir Kadınlık İçin Ölçüler

Sözü geçer bilgin Ulrich B. Phillips, 1918'de, Eski Güneydeki köleliğin, Afrikalı vahşilere ve yerli torunlarına uygarlığın görkemli damgasını vurduğunu söyleyerek,¹ uzun ve heyecanlı bir tartışmayı başlattı. Onyıllar geçtikçe ve tartışma alevlendikçe, tarihçiler birbiri ardına 'özel konumun' gerçek anlamını çözdüklerini belirttiler. Ama tüm bu akademik çalışmaların yanı sıra, dişi kölenin özel konumu dokunulmadan kaldı. Onun 'cinsel serbestliği' ya da 'anaerkil' yapılanması üzerine sonu gelmeyen tartışmalar, kölelik sırasında Siyah kadının durumunu aydınlatmaktan çok kararttı. Herbert Aptheker, dişi köleyi anlamak için daha gerçekçi bir temel atmaya girişen birkaç tarihçiden biri olarak duruyor hâlâ.²

1970'lerde kölelik dönemi yeni bir canlılıkla karşılaştı. Eugene Genovese *Çek, Jordan, Çek: Kölelerin Yarattığı Dünya'yı* yayınladı.³ John Blassingame'in *Köle Topluluğu*⁴, Fogel ve Engerman'ın bela çıkaran *Bir Dönüm Noktasında Zaman*'ı⁵ ve Herbert Gutman'ın anıtsal *Kölelikte ve Özgürlükte Siyah Aile'si*⁶ ortaya çıktı. Bu canlandırıcı döneme karşılık olarak, Stanley Elkins, 1959 çalışması *Kölelik*'in⁷ genişletilmiş halini yayınlamanın zamanı geldiğine karar verdi. Bu yayınlar dizisinde açıkça eksik olan şey, köle kadınlara adanmış bir kitaptır. Uzun süre, kölelik sırasında Siyah kadın üzerine ciddi bir çalışmayı heyecanla beklemiş olanlarımız hayalkırıklığıyla kaldı. Geleneksel olarak ilgi çeken, cinsel serbestliğe karşı evlilik ve beyaz erkeklerle, zorla olana karşı, gönüllü seks sorunlarının dışında, bu yeni kitapların yazarları tarafından kadınlara çok az ilginin gösterilmiş olması da aynı derecede üzücü oldu.

Bu son çalışmaların en aydınlatıcısı, Herbert Gutman'ın Siyah aileyi araştırmasıdır. Ailenin canlılığının, köleliğin insanlık tan çıkarıcı şiddetinden daha güçlü çıktığına dair kanıtlar öne sürerek, Gutman, 1965'te Daniel Moynihan vd.⁸ tarafından popülerize edilen Zenci anaerkisi tezini yeniden gündeme getirdi. Yine de, köle kadınlar üzerine gözlemleri genellikle onların karılık rollerini onaylamaya yöneldiğinden, sonuç kolaylıkla, onların beyaz benzerlerinden tek farkının, evcil özlemlerinin kölelik sisteminin koşullarınca engellenmesi olduğuna çekiliyordu. Gutman'a göre, kurumsallaşmış köle normları, kadınları, büyük ölçüde evlilik öncesi cinsel özgürlüğe uydursa da, onlar eninde sonunda sürekli evliliklere giriyorlardı ve kocanın geliri kadar kendilerinininkilere de dayanan aileler kuruyorlardı. Gutman'ın anaerki eğilimi tezine karşı inandırıcı ve iyi belgelenmiş savları oldukça değerlidir. Ama Siyahkadının aile ve köle topluluğu içindeki çok boyutlu rolünü bir bütün olarak araştırmış olsaydı, kitabı çok daha güçlü olabilirdi.

Eğer bir tarihçi doğrudan, köleleştirilmiş Siyah kadınların deneyimleriyle ilgilenirse, paha biçilmez bir iş yapmış olacaktır. Bu türden bir çalışma salt tarihsel kesinlik için yapılmış olmaz, Siyah kadınların ve tüm erkek ve kadınların ezilmeye karşı savaşına ışık tutacak köle çağından dersler çıkarılabilir. Mesleğin dışından biri olarak ben, yalnızca kölelik sırasında Siyah kadınların tarihinin yeniden değerlendirilmesine rehberlik edebilecek bazı deneysel fikirler öne sürebilirim.

* * *

Orana vurulursa, her zaman için beyaz kızkardeşlerinden daha çok Siyah kadın evlerinin dışında çalışmıştır.⁹ Siyah kadınların bugünkü yaşamlarında işin kapladığı devasa alan, köleliğin ilk günlerinde ortaya çıkan bir düzeni takip eder. Köleler olarak, zorunlu iş, kadınsal varoluşunun tüm diğer yönlerini gölgeledi. Öyleyse, kölelik altında Siyah kadınların yaşayışlarına dair bir araştırmanın başlangıç noktası, onların işçi olarak rollerine gereken değerin verilmesi olmalıdır.

Kölelik sistemi Siyah halkı mal olarak tanımladı. Kadınlar da erkeklerden daha az kârlı iş-birimleri olarak görülmediğinden,

köle sahiplerinin ilgilendiği kadarıyla cinsiyetsiz sayılmış olabilirler. Bir akademisyenin sözleriyle, "köle kadın öncelikle sahibi için tüm-zamanlı bir işçiydi, ve ancak kazara bir eş, anne ve ev-kadını."¹⁰ Kadın'ın rolünü yetiştirici anneler ve nazik eşler ve kocaları için ev sahipleri olarak gören 19. yüzyıl kadınlık ideolojisiyle yargılandığında, Siyah kadınlar en basit tanımıyla anormaliydiler.

Siyah kadınlar kadınlık ideolojisinin tartışmalı yararlarının birkaçından yararlanmış olsa da, bazen tipik dişi kölenin, bir ev-hizmetçisi—ahçı, hizmetçi ya da "büyük ev"deki çocuklar için dadı olduğu düşünülürdü. *Tom Amca ve Sambo, Jemima Teyze ve Siyah Dadı*'yla -kölelik sırasında Siyah kadının rolünün özünü yakaladığı varsayılan basmakalıp tiplerle- kendine sadık eşler bulmuştu. Sık sık olduğu gibi, gerçekte olan, mitin tam karşıtıydı. Köle erkeklerin çoğunluğu gibi, köle kadınlar çoğunlukla, tarla işçileriydi. Sınır eyaletleri kölelerinin önemli bir bölümü ev hizmetçileri olmuş olsa da, —köleliğin asıl evi— Deep South'daki köleler öncelikle tarım işçileriydi. 19. yüzyılın ortalarında, sekiz köleden yedisi, erkek ya da kadın olsun, tarla işçisiydi.¹¹

Zamanı geldiğinde erkek çocuklar nasıl tarlalara gönderildiyse, kızlar da toprağı işlemek, pamuğı kaldırmak, değnekleri kesmek, tütünü kaldırmak için ayrılırlardı. 1930'larda söylenen yaşlı bir kadın, bir Alabama pamuk plantasyonunda, çocukluğunda tarla işine nasıl başladığını anlattı:

Kamıştan yapılmış yıkıldı yıkılacak kulübelerimiz vardı ve aralıkların bazıları çamur ve yosunla tıkalıydı ve bazıları değildi. Hiç iyi yatağımız yoktu, yalnızca kamışlara çakılı tahtalar ve üzerlerine atılmış paramparça örtüler. Elbette zor bir uykuydu, ama bu bile tarlada uzun ağır günlük çalışmadan sonra yorgun kemiklerimize iyi gelirdi. Küçük bir kızken çocuklara baktım ve Yaşlı Hanım'ın söylediği gibi evi temizlemeye çalıştım. Sonra on yaşıma geldiğimde, Yaşlı Sahip dedi ki, 'Götürün bu zenciye pamuk toplama-ya.'¹²

Jenny Proctor'ın deneyimi tipikti. Çoğu kız ve kadın için, çoğu oğlan ve erkek için olduğu gibi, gündeğumundan günbatımına

kadar tarlalarda ağır çalışma vardı. Çalışma konu olduğunda, kamçının tehdidi altındaki güç ve üretkenlik, cinsiyetçi yaklaşımlardan daha baskın çıkıyordu. Bu anlamda, kadınların ezilmesi, erkeklerin ezilmesinin aynısıydı.

Fakat kadınlar başka biçimlerde de sıkıntı çektiler, ancak kadınlara uygulanabilecek cinsel suistimallerin ve başka barbarca davranışların kurbanıydılar. Köle sahiplerinin dişi kölelere davranışlarını yararlılık yönlendirdi: Onları erkek gibi sömürmek kârlı olduğunda, onlara cinsiyetsiz olarak bakıyorlardı, ama, ancak kadınlara uygulanabilen cinsel sömürü yöntemiyle cezalandırılıp bastırılabildiklerinde, serbest dişi rollerine hapsediliyorlardı.

Uluslararası köle ticaretinin kaldırılması, genç pamuk yetiştirme endüstrisinin genişlemesini tehlikeye düşürdüğünden, köle sahibi sınıf, evcil köle nüfusu çoğaltmanın ve yenilemenin en emin yolu olarak üremeye güvenmek zorunda kaldı. Böylece köle kadının doğurganlık yeteneğine bir ödül biçildi. Sivil Savaşı takip eden yıllarda, Siyah kadınlara daha da çok verimliliklerine (ya da verimsizliklerine) göre değer biçildi: On, oniki, ondört ya da daha çok çocuğun annesi olabilen dişi, gerçekten de gıpta edilir oldu. Yine de bu, Siyah kadınların anneler olarak, işçiler olarak olduğundan daha saygıdeğer bir statüye ulaştıkları anlamına gelmedi. Anneliğin ideolojik heyecanı —19. yüzyıl boyunca popüler olduğu kadarıyla— kölelere uzanmadı. Gerçekte, köle sahiplerinin gözünde, köle kadınlar hiç de anneler değillerdi; onlar, basitçe, köle iş gücünün büyümesini garantileyen aletlerdi. Onlar "yavru verenler"di —fiyatları sayılarını çoğaltma yetenekleri üzerinden kesin olarak hesaplanan hayvanlardı.

Köle kadınlar 'anneler' yerine 'yavru verenler' olarak sınıflandırıldığından, yeni doğmuş çocukları da buzağılar gibi satılabilirdi. Afrikalı ithalatının durmasının bir yıl ardından, bir Güney Carolina mahkemesi, dişi kölelerin çocukları üzerinde herhangi bir hakları bulunmadığını karara bağladı. bu karara göre, çocuklar herhangi bir yaşta annelerinden alınıp satılabilirlerdi, çünkü "Kölenin genç olanı... diğer hayvanlarla birdir."¹³

Dişiler olarak, köle kadınlar cinsel baskının tüm biçimlerine

karşı savunmasızdı. Erkeklerin en şiddetli cezalandırılmaları kamçılanmak ve kötürüm edilmekse, kadınlar kamçılanıp kötürüm edildikleri gibi tecavüze de uğruyorlardı. Tecavüz, gerçekte, köle sahibinin ekonomik otoritesinin ve ustabaşının çalışan Siyah kadınlar üzerindeki kontrolünün gizlenmemiş, apaçık bir ifadesiydi.

Kadınlara uygulanan özel tacizler, emeklerinin acımasız ekonomik sömürüye tabi olmasını kolaylaştırdı. Bu sömürünün kadınsı talepleri, köle sahiplerinin ortodoks cinsiyetçi tavırları ezme niyetleri yüzünden bir kenara bırakıldı. Eğer kabul edildiği anlamıyla, Siyah kadınlar "kadın" olma konusunda güçlüklerle karşılaştılsa, kölelik düzeni aynı zamanda Siyah erkeklerdeki erkek egemenliğini de zayıflattı. Çünkü kocalar ve karılar, babalar ve kızlar köle sahiplerinin mutlak otoritesine eşit derecede maruz kaldığından, erkek egemenliğinin köleler arasına girmesi emir zincirinde tehlikeli bir kopukluk yaratabilirdi. Dahası, işçi olan Siyah kadınlara "güçsüz cins" ya da "ev kadını" diye davranılamayacağından, Siyah erkekler "aile reisi" figürü için namzet olamazdı. Hele "aile geçindiren" sıfatı için hiç. Ne de olsa erkek, kadın ve çocukların tümü köle sahibi sınıf için "geçim sağlayanlardı."

Pamuk, tütün, mısır ve şeker kamışı tarlalarında kadınlar erkeklerinin yanında çalıştı. Eski bir kölenin sözleriyle:

Zil sabah saat 4'te çalar ve hazırlanmak için yarım saatleri vardır. Erkek ve kadınlar birlikte başlar ve kadınlar erkekler kadar düzenli çalışmalı ve erkeklerle aynı görevleri yerine getirmelidir.¹⁴

Bir çok köle sahibi, kölelerinin hasılatını, talep ettikleri ortalama üreticilik alanlarına göre ölçen düzenler kurdular. Böylece çocuklar, genelde çeyrek el sayılıyordu. Tam elden daha az diye sayılan, "üreyici" ya da "emzirici" olmadıkça, kadınların genelde tam el olduğu varsayılıyordu¹⁵

Köle sahipleri, doğal olarak, "üreyici"nin biyolojik olarak mümkün olduğu kadar sık çocuk yapmasını kesinleştirmek istiyordu. Fakat hiçbir zaman hamile kadınları ve bebekli anneleri tarlada çalışmaktan alıkoyacak kadar da ileri gitmediler. Bir çok

anne bebeğini çalıştıkları alanın yakınındaki bir yere bırakmaya zorlanırken, bazıları onları öylece bırakmayı reddetti ve normal hızda, bebekleri sırtlarında çalışmaya çabaladı. Eski bir köle yaşadığı yerdeki plantasyondan bu türden bir olayı anlattı:

Genç bir kadın, diğerleri gibi çocuğunu dışarı bırakmadı, fakat kaba bir keten bez parçasından yapılmış, sırt çantası türünden bir şey hazırladı, içine çok küçük olan çocuğunu sıkıştırdı, sırtladı ve bunu tam gün sürdürdü ve diğer insanlarla birlikte çapa işini yerine getirdi. ¹⁶

Başka plantasyonlarda, kadınlar, çocuklarını tarlada ağır iş yapamayan yaşlı kölelerin ya da küçük çocukların eline bıraktı. Çocuklarını düzenli olarak emziremediklerinden, şişkin göğüslerinin acısını çektiler. Bu dönemin en popüler köle anlatılarından birinde, Moses Grandy köle annelerin korkunç acılarını ifade etti:

Bahsettiğim eyalette, meme yaşındaki çocukları olan kadınlar, çocuklar evde bırakıldığından, sütle dolu göğüslerinden çok çektiler. Bu yüzden diğerlerinden geri kaldılar; Ben bir gözcünün onları kabaca dövdüğünü gördüm, öyle ki göğüslerinden karışık kan ve süt fışkırıyordu. ¹⁷

Hamile kadınlar yalnız normal tarım işini yapmaya zorlanmıyordu, aynı zamanda, işçilerin normalde eğer günün kotasını dolduramamışlarsa, ya da "küstahça" kendilerine yapılan davranışı protesto etmişlerse kamçılanmak için bekleyebilirlerdi.

Tarlada karşı çıkan bir kadın, hele ki şişmansa, sığabileceği bir deliğin üzerine yatmaya zorlanır ve kamçılanır ya da üzerinde delikler olan bir kürekle dövülür; her vuruşta kabarcıklar açılır. Kızkardeşlerimizden biri bu yolla o kadar acımasızca cezalandırılmıştı ki, işe devam edildi ve çocuk tarlada doğdu. Bu aynı gözcü, Bay Brooks, benzer yolla Mary isimli bir kızı öldürdü. O esnada annesi ve babası da orada, tarladaydı. ¹⁸

Gebe kadınlara daha yumuşakça davranılan plantasyon ve çiftliklerde, bu pek de insanca nedenlerle değildi. Köle sahiplerinin basitçe, canlı doğmuş bir köle çocuğun değerini, yeni doğmuş bir buzağı ya da tayınki gibi takdir ettiklerindendi.

İç Savaş öncesi Güney'de endüstrileşmeye doğru ürkek gi-

rişimler yapılırken, köle emeği, özgür emekle bütünleşti —ve sık sık da rekabete girdi—Köle sahibi endüstriciler kadınları da, erkekleri de, çocukları da aynı biçimde kullandı ve tarımcılar ve çiftçiler kölelerini kiralamaya kalkıştıklarında, kadınların ve çocukların da, erkekler kadar talep gördüğünü farkettiler.¹⁹

Köle çalıştıran tekstil, kenevir ve tütün fabrikalarındaki işgücü büyük oranda köle kadın ve çocukları kapsıyordu. . . Köle kadın ve çocuklar bazen, şeker rafinerisi ve pirinç öğütme türünden 'ağır' endüstrilerde çalışıyorlardı. . . Taşımacılık ve kerestecilik gibi diğer ağır endüstriler de köle kadın ve çocukları büyük yaygınlıkla kullanıyorlardı.²⁰

Kadınlar, kömür madenlerinde, demir dökümhanelerinde çalışamayacak ya da oduncu ya da amele olamayacak kadar 'kadınsı' değillerdi. Kuzey Carolina'da Santee Kanalı inşa edilirken, iş gücünün yüzde ellisi köle kadınlardı.²¹ Kadınlar, ayrıca, Lousiana rıhtımlarında çalıştılar ve bugün de kullanımda olan bir çok Güney demiryolu, bir ölçüde, dişi köle emeğiyle inşa edilmişti.²²

Güneyin madenlerinde kadınların vagonları çeken yük hayvanları yerine kullanılması,²³ Karl Marx'ın *Kapital*'inde anlatılan, beyaz kadın emeğinin İngiltere'deki inanılmaz kullanımını hatırlatıyor:

İngiltere'de kadınlar hâlâ, sık sık, kanal kayıklarını çeken atların yerine kullanılıyor, çünkü atları ve makineleri üretmek için gereken emek oldukça yüksek bir bedelde, oysa fazla nüfusun kadınlarını beslemek aşırı ucuz.²⁴

İngiliz benzerleri gibi, Güneyli sanayiciler de yatırımlarında neden kadınlara yer vermeye yöneldiklerini gizlemeye gerek görmediler. Kadın köleler, özgür işçilerden ya da erkek kölelerden büyük ölçüde daha kârlıydı. "Genç erkeklerin sermayeleştirilmesinden ve bakımından daha ucuza geliyorlardı."²⁵

Çalışmaları sırasında erkekleri gibi "erkeksi" olmaları efendileri tarafından istenen Siyah kadınlar, kölelik sırasındaki deneyimlerinden bütünüyle etkilenmiş olmalılar. Bazıları, hiç şüphesiz

siz zayıf ve dayanıksızdı; buna rağmen çoğunluğu hayatta kalabilirdi ve zamanla, 19. yüzyılın kadınlık ideolojisince tabu sayılan özellikler edindi. O dönemde, Mississippi'de, tarlalardan eve dönen bir köle topluluğuyla karşılaşan bir gezgin, gördüklerini şöyle aktardı:

... şu ana dek gördüğüm en güçlü ve en iri kırk kadın birarada; hepsi de mavimsi ekose kumaştan basit bir örnek elbiseleri içindeydi; bacakları ve ayakları çıplaktı; gururla taşıyorlardı kendilerini, herbirinin omzunda birer çapa vardı ve bir geçit törenindeki askerler gibi serbest, kuvvetli adımlarla yürüyorlardı.²⁶

Bu kadınların kamçının sürekli tehditi altında yerine getirdikleri işten gurur duymaları olanaksızsa da, aşırı güçlerinin —üretim ve yaratma yeteneklerinin farkında olmalıydılar. Çünkü, Marx'ın dediği gibi, "emek canlı, şekillendirici ateştir; şeylerin geçiciliğini ortaya koyar."²⁷ Elbette bir gezginin gözlemleri babadan kalma bir ırkçılıkla damgalanmış olabilir, ama eğer öyle değilse, o zaman belki de bu kadınlar yaşamlarının ezici koşullarından, köleliğin her günlük insanlıktan çıkarma girişimine karşı koymak için gereksindikleri gücü çıkarmayı öğrenmişlerdir. Ağır çalışma için sonsuz yeteneklerinin farkında olmak, onlara kendileri, aileleri ve halkları için mücadele etme olanaklarına dair bir inanç vermiş olabilir.

Birleşik devletler'de, İç Savaş öncesi fabrika işine yönelik girişimler, sanayileşmeye saldırgan bir kucak açtığı zaman, bir çok beyaz kadını üretici emek gösterme deneyiminden söküldü. Çıkrıklar tekstil fabrikaları tarafından gereksizleştirildi. Mum yapma gereçleri müzeliğe oldu, daha önceleri ailelerin gereksindiği eşyaları üretmeye yaramış bir çok alet gibi. Dişilik ideolojisi —sanayileşmenin bir yan ürünü— popülerize edildiğinde ve yeni kadın dergileri ve romantik romanlar aracılığıyla yayıldıkça, beyaz kadınlar üretici çalışmanın alanından tümüyle ayrılmış bir alanın sakinleri olarak görülmeye başlandı. Endüstriyel kapitalizmin getirdiği ev ve halk ekonomisi arasındaki kopuş, kadının aşağı konumunu daha da kabaca ortaya koydu. Hakim propaganda birlikte "kadın", "anne" ve "evkadını"yla eşanlamlı oldu ve "anne" de, "evkadını" da aşağılığın ölümcül damgasını taşıdı. Ama Siyah diş köleler arasında, bu sözlük hiçbir yerde

görölmüyordu. Köleliğin ekonomik düzenlemeleri, yeni ideolojinin belirlediği hiyerarşik cinsel rollerle çatışuyordu. Köle topluluğu içindeki erkek-dişi ilişkileri, öyleyse, egemen ideolojik düzene uydurulamadı.

Köle sahiplerinin Zenci ailesini anne merkezli bir biyolojik yapı olarak tanımlayabilmesi için çok şey yapıldı. Bir çok plantasyondaki doğum kayıtlarında babaların adları atlandı, yalnız annelerin adları listelendi. ve Güney boyunca, eyalet yasama kurulları *partus sequitur ventrem* —çocuğun annesinin durumunu izlemesi kuralını benimsedi. Bunlar, birkaç taneden de fazla çocuğa babalık eden köle sahiplerinin emirleriydi. Ama bunlar aynı zamanda, kölelerin kendi aralarındaki akraba ilişkilerinin de normları oldular mı? Kölelik sırasındaki Zenci ailelerine dair bir çok tarihsel ve sosyolojik araştırma, basitçe, efendilerin köleleri arasındaki babalıklarını kabul etmeyi reddedişlerinin, doğrudan kölelerin kendi anaerkil düzenlerine yansıdığını varsaymıştır.

"Zenci Ailesi" üzerine —halk arasında "Moynihan Raporu" diye bilinen— ünlü 1965 devlet araştırması, Zenci topluluğunun modern sosyal ve ekonomik problemlerini, doğrudan varsayım sal bir anaerkil aile yapısına bağladı. "Özünde," diye yazdı Daniel Moynihan,

Zenci topluluğu, grubun bir bütün olarak ilerlemesini, geri kalan Amerikan toplumuyla uyuşmadığından tehlikeli bir biçimde engelleyen ve Zenci erkeğin ve bunun sonucunda bir çok Zenci kadının da üzerine yıkıcı bir yük bindiren, anaerkil yapıya sürüklenmiştir.²⁸

Raporun tezine göre, baskının kaynağı işsizliğe, kötü yerleşime, yetersiz eğitime ve standartların altında tıbbi bakıma yol açan ırk ayrımından daha derindeydi. Baskının kökü, Siyah halk arasında erkek otoritesinin eksikliğinden kaynaklanan bir "patoloji karışıklığı" olarak tanımlanıyordu! Moynihan Raporu'nun çelişkili süreci, Zenci ailesine ve daha genelde, topluluğuna erkek otoritesini (erkek egemenliği anlamında elbette!) sokmak için bir çağrıydı.

Moynihan'ın "liberal" destekleyicilerinden biri sosyolog Lee Rainwater, rapor tarafından tavsiye edilen çözümlerden

ayrıldı.²⁹ Rainwater bunun yerine, işler, daha yüksek ücretler ve başka ekonomik reformlar önerdi. Aralıksız sivil hak protestolarını ve gösterilerini destekleyecek kadar ileri gitti. Ama, birçok beyaz -ve birkaç zenci- sosyolog gibi, köleliğin Zenci ailesini büyük ölçüde bozduğu tezini tekrarladı. Sonuç olarak, Zenci halk sözde "ağırlığı anne-çocuk ilişkisinin önceliğine dayanan ve erkeğe yalnız gevşek bağlarla bağlı olan anne merkezli aileyle" kalmıştı.³⁰ Bugün, diyordu,

Erkeklerin genelde gerçek evleri yok; bir başkasına akrabalık bağlarıyla ya da cinsel bağlarla bağlı oldukları bir evden diğerine göçüyorlar. FLOP evlerde ve pansiyonlarda yaşıyorlar; vakitlerini kurumlarda geçiriyorlar. Sahip oldukları biricik "evlerde" —annelerinin ya da kız arkadaşlarının evlerinde, ev halkının bir üyesi değiller.³¹

Siyah ailenin kölelik altında içsel çözülmesi teorisini ne Moynihan ne de Rainwater bulmuştu. Bu tezi destekleyecek öncü çalışma 1930'larda, ünlü Zenci sosyolog E. Franklin Frazier tarafından yapılmıştı. 1939'da yayınlanan, *Zenci ailesi*³² isimli kitabında, Frazier dramatik bir biçimde köleliğin Siyah halk üzerindeki ürkünç etkisini anlatmıştı, ama kendileri için hazırladıkları sosyal yaşama onu katma girişimlerine karşı direnme yeteneklerini gözardı etmişti. Ayrıca, Siyah kadınların zorunlu olarak geliştirdiği bağımsızlık ruhunu ve özgüveni de yanlış yorumladı ve böylece, "ne ekonomik zorunlulukların, ne de geleneklerin (Siyah kadına) erkil otoriteye boyun eğme ruhunu aşılayamaması" gerçeğinden hoşlanmadı.³³

Moynihan Raporu'nun ortaya çıkmasıyla açılan tartışmalarla olduğu kadar, Frazier'in teorisinin geçerliliğine ilişkin şüpheleriyle de motive olan Herbert Gutman, köle ailesi üzerine olan çalışmasını başlattı. On yıl sonra -1976'da- dikkate değer çalışması *Kölelikte ve Özgürlükte Zenci Aile*'yi yayınladı.³⁴ Gutman'ın araştırmaları kölelik sırasında büyüyen ve gelişen bir ailenin şaşırtıcı varlığını ortaya çıkardı. Bulduğu utanç verici anaerkil aile değildi, onun yerine kocayı, karıyı, çocukları ve çoğunca diğer akrabaları, hatta evlatlıkları kapsayan bir aileydi.

Kendini, köleliğin çoğu aileye dokunmadığını söyleyen Fogel ve Engerman'ın şüpheli ekonometrik sonuçlarından uzak tutarak, Gutman, sayısız köle ailesinin zorla dağıtıldığını ortaya koyuyor. Kocaların, karıların ve çocukların yasadışı satılmaları yoluyla gerçekleşen parçalanma, köleliğin Kuzey Amerikalı türünün korkunç bir damgasıydı. Fakat, onun da belirttiği gibi, sevginin ve bağlılığın gücü, aile ilişkilerini yönlendiren kültürel normlar ve birarada kalma arzusunun gücü köleliğin aşırı kırımına karşı koyabildi.³⁵

Sadece anneleri değil, babaları da listeleyen plantasyonlarda bulunan doğum kayıtları gibi dökümanları ve mektupları temel alarak, Gutman, kölelerin yalnızca aile ilişkilerini düzenleyen kesin normlara bağlı kaldıklarını değil, bu normların onları çevreleyen beyaz ailelerinkinden de farklı olduğunu gösterdi. Evlilik tabuları, ad verme adetleri ve —doğal olarak, evlilik öncesi ilişkiyi onaylayan— cinsel fazlalıkları, köleleri efendilerinden ayırıyordu.³⁶ Aile yaşamlarını, elde edebildikleri kadar doğallıkla eğlenerek her gün, umutsuzca idare etmeye çalışırlarken, köle kadın ve erkekler, kendilerini insanlık dışı çalışma birimlerinde bir sürüye dönüştürmek üzere tasarlanan bir çevreyi insanileştirmede önüne geçilmez bir başarı gösterdiler.

Köle erkek ve kadınların yaptığı günlük seçimler —yıllarca aynı eşle yaşamak, bir çocuğun babasının adını vermek ya da vermek, babası belirsiz çocukları olan bir kadını eş seçmek, yeni doğmuş bir çocuğa babasının ya da bir büyükbabanın adını vermek, ve uyumsuz bir evliliği sona erdirmek gibi— retorikte değil, davranışta köleyi bir ebedi "çocuk" ya da bir ehlileştirilmiş "vahşi" olarak gören güçlü ideolojiyle çelişiyordu. . . Bu ilk bağlardan çıkan geniş topluluklarla birlikte, bunların akrabalık bağları ve evcil düzenlemeleri, çocuklarına kölelerin "erkek-değil" ve "kadın-değil" olmadıklarını açıkladı.³⁷

Gutman'ın, köle ailesi içinde kadının yerini tam olarak belirlemeye kalkmamış olması bir talihsizlik. Benzer koca ve karıları içeren karmaşık aile yaşamlarının varlığını göstermekle, Gutman anaerkillik önermesinin temel direklerinden birini yıktı. Yine de, iki ebeveynli ailelerde, kadının erkeğe üstün geldiği var sayımıyla yeterince uğraşmadı. Dahası, Gutman'ın kendi

araştırmasının öne sürdüğü gibi, köle mahallelerindeki sosyal hayat, büyük ölçüde aile hayatının bir dışavurumuydu. Böylece, kadınların aile içindeki rolleri, geniş kapsamda, bir bütün olarak köle topluluğu içersindeki sosyal statülerini tanımlamış olmalı.

Bir çok akademik çalışma köle ailesinin hayatını, hem kadın hem de erkek olarak yorumlamıştır. Örneğin, Stanley Elkins'e göre annenin rolü

. . . köle çocuğun gözünde, babasınınkinden daha çok büyümüştür. Anne, köle ailesine bırakılan şu birkaç etkinliği —ev bakımı, yiyeceğin hazırlanmasını ve çocukların yetiştirilmesini— kontrol ederdi.³⁸

Köle erkeklerin, efendiler tarafından "oğlanlar" olarak sistematik belirlenişi, Elkins'e göre, onların babalık görevlerini yerine getirmekte yetersiz kalışlarındandı. Kenneth Stamp bu akıl yürütmeyi, Elkins'ten de ileri götürüyor:

. . . annenin rolü babasınınkinden çok daha önemli olduğundan, tipik köle ailesi biçim olarak anaerkildi. Ailenin ancak geleneksel olarak kadına ait olan sorumlulukları kapsayacak kadar önemi vardı; evi temizlemek, yemeği hazırlamak, giysi yapmak ve çocukları büyütmek. Koca, genelde kadının asistanıydı, onun yardımcısı ve seks eşiydi. Erkek onun tasarrufunda düşünülürdü (Mary'nin Tom'u gibi), içinde yaşadıkları kulübe gibi.³⁹

Evcil yaşamın kölelerin sosyal yaşamlarında abartılı bir önem kazandığı doğrudur, çünkü kendilerini insan olarak hissedebilecekleri tek mekanı sağlayan oydu. Siyah kadınlar, bu yüzden —ve tıpkı erkekleri gibi işçi olduklarından da— evcil işlevleri altında, beyaz kadınların alçaldığı gibi alçalmadılar. Onlara, beyaz benzerleri gibi "evkadınları" olarak davranılamazdı. Fakat daha ileri gitmek, sürekli olarak erkeklerini baskı altında tuttuklarını söyleyecek kadar ileri gitmek, köle yaşamının gerçeğini tümünden çarpıtmak olur.

1971'de⁴⁰ —hücrede kullanmama izin verilen birkaç kaynağı kullanarak— yazdığım bir makalede, Siyah kadının evcil işlevlerinin önemini şöyle belirtmiştim: "Çevresindeki erkeklerin ve çocukların ihtiyaçlarını karşılayanın sonsuz acısı içinde . . . köle

topluluğunun, sömürgeci tarafından doğrudan ve anında ele alınamayacak *biricik* emeğini kullanıyordu. Tarlalardaki çalışmanın bir bedeli yoktu; köleler için hiçbir yararlı amaca yönelik değildi. Evcil emek, tüm köle topluluğu için anlamı olan tek emektir. . . .

"Elbette ki, kadınların sosyal olarak şartlandırılmış önemsizliklerinin merkezi bir ifadesi olan ağır ve sıkıcı işleri yaparak, Siyah kadın, hem kendisi hem de erkeği için b r ölçüde özerkliğin temellendirilmesine yardımcı olabilirdi. Bir di i olarak benzersiz sömürüsünün altında eziliyorken bile, köle topluluğunun merkezine itiliyordu. Bu yüzden, topluluğun *canlılığı* için gerekiyordu."

O günden bu yana, kölelik sırasındaki evcil emeğin özel karakterinin, esir kadın ve erkekler için merkeziliğinin, tümüyle di il olmayan işleri kapsadığını farkettim. Köle erkekler önemli evcil sorumlulukları yerine getiri orlardı ve bu yüzden, —Kenneth Stamp'ın kabul edeceği gibi— kadınlarının zavallı yardımcıları değillerdi. Kadınlar yemek pi irir ve y n  rerken, örneğın, erkekler bahçeye bakıyor ve avlanıyorlardı. (Yerelması, mısır ve diğer sebzeler, tavşanlar ve opossumlar türünden vahşi hayvanlarla birlikte, günlük tayınlara enfes birer ek oldular.) Evcil emeğin bu cinsel bölümü hiyerar ikmi  gibi görünmüyor: Erkeğin uğraşları, kadınınkilerden ne  stteydi ne de altta, her ikisi de gerekiyordu. Dahası, tüm işaretlere göre, cinsler arasında emek dağılımı da şiddetli değildi, çünkü bazen erkekler kulübede çalışırdı ve kadınlar bahçeye bakmaya kalkı abilir ve hatta ava bile katılabilirlerdi.⁴¹

Köle mahallelerindeki evcil yaşamdan çıkarılan çarpıcı temalardan biri cinsel eşitlik. Kölelerin efendilerinin büyümesi için değil de, kendileri için harcadıkları işgücü eşit terimler üzerinden sürdürülüyordu. Öyleyse, aile ve topluluk yaşamlarının içinde, Siyah halk muhteşem bir başarı göstermeyi başardı. Köleler olarak acısını çektikleri eşit sömürüden kaynaklanan olumsuz eşitliği, olumlu bir değere d n  t rd ler: sosyal ilişkilerini karakterize eden e it iliğe.

Eugene Genovese'nin * ek, Jordan,  ek*'deki başlıca önermesi,

en iyisinden, problematik olsa da (örneğin, Siyah halkın kölelikle bağıntılı ataerkillik kabul ettikleri), kölelerin ev yaşantısının özetlenmiş, ama duru görülü bir resmini sunuyor.

Köle kadınların eşler olarak öyküleri dolaysız bir araştırmayı gerektiriyor. Erkeğin evde bir konuk olduğuna dair bir varsayımdan yola çıkmak işe yaramaz. Kocalar ve babalar olarak erkeklerin şu anki konumlarının gözden geçirilmesi, kadınların konumunun genelde sanılandan daha karmaşık olduğunu gösteriyor. Kadınların evişine, özellikle yemek yapmaya ve kendi kadınlıklarına yaklaşımı, kadınların kendilerini evde konumlandırarak, çocuklarını koruyarak ve diğer erkeksi sorumlulukları üstlenerek, farkında olmadan erkeklerini yıkıma sürüklediklerine dair geleksel özlü sözü kendiliğinden şişiriyor.⁴²

Analizinde bir parça erkek egemenliği tadı varsa da, erkekliğin ve kadınlığın değişmez kavramlar olduğunu ima ederek, açıkça farkına varıyor ki

Genellikle zayıflatıcı bir kadın egemenliği olarak görülen şey, gerçekte, beyazlar ve hatta özgürleşmiş siyahlar için bile olasılığa göre daha sağlıklı bir cinsel eşitliğe yaklaşık bir şeydi.⁴³

Genovese'nin burada öne sürdüğü en çarpıcı nokta —geliştirmese bile— kadınların çoğunca erkeklerini kölelik sisteminin alçaltma girişimlerinden koruduklarıdır. Birçok kadın, belki de önemli bir çoğunluğu, diyor, erkekleri alçalınca, kendilerinin de öyle olduğunu anlamıştı. Dahası,

oğlanlarının erkek olarak yetişmesini istiyorlardı ve çok iyi biliyorlardı ki, böyle olması için, önlerinde güçlü bir zenci erkek örneğine ihtiyaçları vardı.⁴⁴

Oğlanları, kızları ne kadar güçlü dişi örneklerle ihtiyaç duyuyorsa o kadar, güçlü erkek örneklerle ihtiyaç duyuyordu.

Eğer Siyah kadınlar sömürü altında eşitliğin korkunç yükünü çektilerse, eğer çevrelerinde erkekleriyle eşitliğin tadını çıkardılarsa, o zaman onlar kölelik kurumuna karşı savaşım da eşitliklerini ateşlice ortaya koydular. Beyaz erkeklerin cinsel saldırılarına karşı koydular, ailelerini korudular ve iş bırakmalarda ve ayaklanmalarda yer aldılar. Herbert Aptheker'in öncü çalışması *Amerikalı Zenci Köle Ayaklanmaları*'nda⁴⁵ belirttiği

gibi, efendilerini zehirlediler, başka sabotajlar gerçekleştirdiler ve erkekleri gibi, kaçak (maroon) topluluklarına katıldılar ve sık sık kuzeye, özgürlüğe doğru kaçtılar. Ustabaşlarının kadınlara uyguladığı sayısız vahşi baskılara bakılırsa, köleliğini pasifçe kabul edenler kural olmaktan çok sıradışıydılar.

Frederick Douglass, çocukluğunda köleliğin acımasız şiddetine girerken olanları düşünürken,⁴⁶ birçok isyankar kadının kamçılanışını ve işkence görüşünü hatırladı. Örneğin, kuzini, bir ustabaşının cinsel saldırısına direndiği için korkunç derecede dövülmüştü.⁴⁷ Ester Teyze adlı bir kadın, sevdiği erkekle ilişkisini kesmesini söyleyen efendisine boyun eğmediğinden haince kamçılanmıştı.⁴⁸ Frederick Douglass'ın en canlı anlattığı acımasız cezalardan biri, Nellie isimli, "küstahlık" suçuyla kırbaçlanan genç bir kadınla ilgiliydi:

Zalimin elinden kurtulur gibi olduğu anlar vardı, ama o sonunda onun üstesinden geldi ve kollarını, onu itelediği ağaca bağlamayı becerdi. Kurban, şimdi onun acımasız darbelerinin merhametindeydi. . . Artık yardımsız kalan kadının çığlıkları, korkunç ceza uygulanırken, ustabaşının kaba küfürleri ve uzakta tutulan çocuklarının vahşi çığlıklarına karışmıştı. Zavallı kadın çözüldüğünde, sırtı kanla kaplıydı. Kırbaçlanmıştı, korkunç kırbaçlanmıştı, ama boyun eğmemişti ve ustabaşını suçlamaya ve düşünebildiği her türlü hakareti sıralamaya devam etti.⁴⁹

Douglass, bu ustabaşının Nellie'yi yine kırbaçlamayı deneyip denemediğinden şüphe ettiğini ekliyor.

Harriet Tubman gibi, sayısız kadın kölelikten Kuzeye kaçtı. Bir çoğu başardı, yine de bir çoğu da yakalandı. En dramatik kaçma girişimlerinden birinde Ann Wood isimli, bir vagon dolusu silahlı oğlanı ve kızı özgürlüğe yönelten genç bir kadın —büyük olasılıkla bir ergen— vardı. 1855'te, Yılbaşı Arifesinde yola koyulduktan sonra, köle avcılarıyla çatışmaya girdiler. İkisi öldü, ama geri kalanı, tüm kaynaklara göre, Kuzeye ulaşabildi.⁵⁰ Kölelik karşıtı Sarah Grimke, direnişi Ann Wood'un ki kadar başarılı olmayan bir kadının öyküsünü anlattı. Bu kadının, Güney Carolina'lı efendisinin baskısından sürekli tekrarlanan kaçma girişimleri, o kadar çok kamçılanmasına yol açtı ki, "kesikler arası-

na bir parm. 'k bile koyabilirdiniz."⁵¹ Plantasyondan kaçmak için her fırsatı kullandığından, ağır demir bir zincirle tutsak tutuluyordu —ve zinciri de parçalarsa diye, ön dişlerinden biri iz olarak bükülmüştü. Sahipleri, dedi Grimke, hayırsever ve Hristiyan bir aile olarak bilinse de,

. . . bu acı çeken, ailenin dikişçisi olan köle sürekli onların huzurundaydı, salonda dikiş için oturuyordu, ya da diğer . . . evişleriyle uğraşıyordu yaralanmış ve kanayan sırtıyla, zedelenmiş ağzıyla ve ağır demir zinciriyle, görüldüğü kadarıyla, hiçbir merhamet uyandır maksızın.⁵²

Kadınlar karşı koydu ve her fırsatta, köleliğe karşı mücadeleyi alevlendirdiler. Kadınların dinmeyen bastırılışına bakıldığında, "Şaşılamaz," diyordu Herbert Aptheker, "Zenci kadının köle bölgesinde bu kadar sık karışıklık çıkarmasına."

Virginia, 1812: "olduğu yerde olmaktansa cehennemde olmayı yeğlediğinden, onun için çok da erken ayaklanmış olmayacaklarını söyledi." Mississippi, 1835: "Beyazları çekmekten bıkmış olduğundan. . . Tanrı'dan her şeyin bitip sona ermiş olmasını diledi"

İnsan şimdi bir Margaret Garner'i, Cincinnati yakınlarında tuzaga düşürüldüğünde, öz kızını öldüren ve kendini de öldürmeye çalışan kaçak köleyi daha iyi anlayabilir. Kızın ölmesini yeğledi —"artık bir köle kadının nasıl acı çektiğini hiç bilemeyecekti." —ve cinayetle yargılandı. "Köleliğe dönmektense, darağacına keyifle giderim!"⁵⁴

Kaçak kölelerden ve yakınlarından oluşan kaçak toplulukları, Güney boyunca 1642 gibi erken ve 1864 gibi geç tarihlerde bile bulunabilirdi. bu topluluklar "kaçaklar için sığınaktılar, yakınlarıdaki plantasyonlara düzenlenen yağma girişimleri için üs oluyorlardı ve planlanmış ayaklanmalara bazen liderlik ediyorlardı."⁵⁵ 1816'da geniş ve sayısı artan bir topluluk keşfedildi: Kaçak üç yüz köle —kadınlar, erkekler ve çocuklar— Florida'da bir kale kurmuşlardı. Teslim olmayı reddettikleri zaman, ordu on gün süren bir savaşa girişti ve yerleşenlerin iki yüz ellisinden fazlasının canını aldı. Kadınlar da erkekler gibi dövüştü.⁵⁶ 1827'de Alabama, Mobile'de, başka bir karşılaşma sırasında kadınlar da erkek-

ler de, yerel gazetelere göre, "ispartahlılar gibi" geri çekilmeyip dövüşüyorlardı.⁵⁷

Direnmeler, ayaklanmalar, kaçmalar ve sabotajlardan daha kurnazcadı. Örneğin, gizlice okuma ve yazma becerilerinin elde edilmesini ve bu bilgilerin diğerlerine aktarılmasını içeriyordu. Louisiana'da, Natchez'de, bir köle kadın, yüzlercesini "mezun" edinceye kadar halkına onbirle iki arasında ders vererek "gece okulu" işletti.⁵⁸ Şüphesiz ki birçoğu kendi geçiş iznini yazdı ve özgürlüğe yöneldi. Alex Haley'in *Kökler*'inde⁵⁹ — atalarının yaşamları üzerine kurgusal anlatısında— Kunta Kinte'nin karısı, Belle, kendisine sıkıntılar içinde okuyup yazmayı öğretti. Gizlice efendisinin gazetelerini okuyarak, o anki politik olaylardan haberdar oldu ve bu bilgileri köle kardeşlerine ilettiler.

Köleliğe dayanan kadınların oynadığı rol üzerine hiçbir tartışma Harriet Tubman'a, yeraltı Demiryolu'nda üçyüz insanın yöneticisi olarak gösterdiği olağanüstü beceri yüzünden saygı göstermeden kapanamaz.⁶⁰ Daha önceki yaşamı birçok köle kadınıninki gibi belirsiz. Maryland'de bir tarla işçisi, iş aracılığıyla bir kadın olarak potansiyellerinin herhangi bir erkeğinkiyle aynı olduğunu öğreniyor. Babası ona odun kesmeyi ve rayları ayırmayı öğretiyor, ve yanyana çalıştıkça, daha sonra Güneye ve oradan geriye doğru yaptığı ondokuz gezi boyunca çok gerekli olduğu ortaya çıkacak olan dersler veriyor. Ormanda nasıl ses çıkarmadan yürüneceğini ve bitkiler, kökler ve otlar arasında nasıl ilaç ve yiyecek bulunacağını öğretiyor. Bir kere bile yenilgiye uğramayışı, hiç şüphesiz babasının öğrettiklerinden kaynaklandı. İç Savaş boyunca Harriet Tubman köleliğe karşıtlığını sürdürdü ve bugün bile, Birleşik Devletler'de, savaşmaya müfrezeler götüren tek kadın olarak duruyor.

Onu yargılamak için kullanılan değerler —Siyah ya da beyaz, dişi ya da erkek— ne olursa olsun, Harriet Tubman gerçekten de sıradışı biriydi. Fakat bir başka kaydadeğer açıdan bakıldığında, tüm yaptığı, ırkından birçok kadının sahip olduğu güç ve azim ruhunu basitçe kendine göre dışavurmaktı. Bunun yinelenmesi gerekiyor: Siyah kadınlar, çektikleri sömürde erkekleriyle eşitti; köle topluluğu içinde erkeklerinin sosyal eşitleriydiler; ve köle-

liğe erkeklerinki kadar tutkuyla karşı koydular. Bu kölelik sisteminin en büyük ironilerinden biriydi, çünkü kadınlar en katı sömürölere, cins ayrımını bilmeyen sömürölere karşı çıkarak, Zenci kadınların eşitliklerini yalnız sosyal ilişkilerle değil, direniş hareketleriyle de dışavurmalarına olanak sağlamış oldu. Bu köle sahipleri için korkunç bir gerçek olmuş olmalı, çünkü bu eşitlik zincirini, kadınlara uyguladıkları kaba baskılarla özellikle kırmaya çalışmış görünüyorlar. Yine de, kadınlara uygulanan cezaların erkeklerin çektiğinden daha ağır olduğunu hatırlamak gerekiyor, çünkü kadınlar yalnız kırbaçlanıp kötürümleştirilmiyorlardı, ayrıca *tecavüze de uğruyorlardı*.

Tecavüz etmenin kurumsallaşmış düzenine, beyaz adamın bir taraftan beyaz kadının iffet halesiyle boğulan cinsel dürtülerinin bir ifadesi olarak bakmak bir yanlış olacaktır. Bu çok basit bir açık lama olacaktır. Tecavüz bir sindirme silahıydı, gizli niyeti köle kadının direnme isteğini kırmak ve zaman içinde erkeklerin moralini bozmak olan bir başka silahıydı. Vietnam Savaşı'nda tecavüzün rolü üzerine bu sözler, köleliğe de uygulanabilir: "Vietnam'da, Birleşik Devletler Askeri Karargâhı, tecavüzü 'sosyal olarak kabul edilebilir' gördü; doğrusu, yazılı değildi, ama açıkça, politikaydı."⁶¹ GI'lar vietnamlı kadın ve kızlara tecavüze cesaretlendirdiklerinde (ve bazı zamanlar kadınları "penisleriyle aramaları" öneriliyordu⁶²), kitlesel politik terörizmin bir silahı öne sürölüyordu. Vietnamlı kadınlar halklarının özgürlük mücadelesine kahramanca katkılarıyla öne çıktıklarından, onlara uygun olan askeri misilleme tecavüzdü. Kadınlar zaten erkeklere uygulanan şiddetten bağışık olmadıklarından, savaşın kesinlikle erkek işi olduğı ilkesiyle yönetilen cinsiyetçi bir askeri güç tarafından, terörizmin kurbanları olarak özellikle seçiliyorlardı. "Bir kadının bir pusucu tarafından, bizim pusuculardan biri tarafından vurulduğunu gördüm," diyordu bir GI.

Yanına yaklaştığımızda su istiyordu ve teğmen onu öldürmemizi söyledi. Giysilerini yırttı, onu iki göğsünden bıçakladılar, bacaklarını araladılar ve bir E aletini (bir kazı aleti) vajinasına soktular. Ve sonra onu dışarı çıkardılar ve bir ağaç dalını kullandılar ve sonra vuruldu.⁶³

Tecavüz, nasıl Vietnam halkına karşı kullanılan, kadınlara

gözdağı vermek ve onları terörize etmek için tasarlanmış kurum-sallaşmış bir saldırganlık aracı olduysa, köle sahipleri de Siyah kadınları sindirmek için tecavüzün teröristik kullanımını desteklediler. Eğer Siyah kadınlar güçlerini hissettilerse ve direnmek için arzu duyuyorlarsa, o zaman vahşi cinsel saldırılar —diye düşünmüş olmalı köleciler— onlara kaçınılmaz ve altedilmez dişiliklerini hatırlatacaktır. Dönemin erkek üstünlüğü görüşü içinde bu pasiflik, uysallık ve güçsüzlük anlamına geliyordu.

Aslında, 19. yüzyılın tüm köle anlatıları, köle kadınların efendi ve ustabaşılarının ellerinde cinsel kurbanlara dönüşmesinin öyküleriyle doludur.

Henry Bibb'in efendisi bir köle kızı, oğlunun kapatması olmaya zorladı; M. F. Jamison'un ustabaşı hoş bir köle kıza tecavüz etti; Solomon Northrup'ın sahibi, bir köleyi, "Patsy'yi", cinsel eş olmaya zorladı.⁶⁴

Kölelerin yüksek sayıda tecavüz ve cinsel saldırıya uğramış olmalarına rağmen, cinsel taciz konusu kölelik üzerine geleneksel edebiyatta örtbas edilmiştir. Bazen köle kadınların, beyaz erkeklerin cinsel ilgilerini cesaretlendirip çağırdıkları bile var-sayılmıştır. Aralarında geçenler, öyleyse, cinsel sömürü değil, "ırk karışımı" idi. *Roll, Jordan, Roll*'un ırklararası sekse ayrılmış bölümlerinde, Genovese, tecavüz sorununun, ırk karışımını çevreleyen acımasız tabulara göre sönük kaldığında ısrar ediyor. "Bir çok beyaz erkek," diyor yazar, "köle kızı bir cinsel sömürü eylemiyle almakla başlayıp ona ve doğurduğu çocuklara aşık olmakla sonlandılar."⁶⁵ "Irk karışımının trajedisi, bunun sonucunda, şehvete ve cinsel sömürüye batışında değil, çoğunca, başlangıçlardan büyüyen coşku, bağlanma ve aşkı reddeden korkunç baskıda yatıyordu."⁶⁶

Genovese'nin genel yaklaşımı ataerkillik konusuna dayanıyor. Köleler, diye tartışıyor, azı yada fazlasıyla efendilerinin ataerki hallerini kabul ettiler ve efendi'ler ataerkillikleriyle kölelerin insani isteklerini tanımaya zorlandılar. Ama, efendilerin gözünde, kölelerin insaniliği en fazla çocuğunki kadar olduğundan, Genovese'nin şu insaniliğin bir çekirdeğini ırk karışımında bulduğuna inanması şaşırtıcı değil. Beyaz erkeklerin, ekonomik

pozisyonlarına bağılı olarak, Siyah kadınların bedenleri üzerinde sınırsız denetimi varken, "coşku, bağılılık ve aşk" için bir kural olamayacağını anlayamıyor. Beyaz erkekler Siyah kadınların bedenlerine hükmedenler olarak -ya da, köle sahibi olmayanların durumunda,- zalimler olarak, yaklaşıyorlardı. Genovese, Gayl Jones'un *Corregidora*'sını ⁶⁵, genç Siyah bir kadının, kölelik sırasında işlenen cinsel suçların "kanıtlarını korumaya" girişen birkaç kuşak kadını anlatan romanını okumayı düşünse iyi ederdi.

E. Franklin Frazier, ırk karışımında Siyah halkın kölelik boyunca en önemli kültürel başarısını bulduğunu düşündü:

Köşkündeki efendi ve yakınlardaki özel evinde renkli metresi, insani dayanışmanın en derin hislerinin varlığında sosyal ritüelin en son zaferini temsil ediyordu. ⁶⁸

Aynı zamanda, her nasılsa, doğuşmeden teslim olmayan sayısız kadını reddedemiyordu:

Fiziksel karşı koyma, zenci kadınlar açısından güvenli itaat için bazen gerekli olduğu...tarihsel kanıtlarla desteklenmiştir ve zenci ailelerin geleneklerinde korunmuştur. ⁶⁹

Büyük büyük annesi vücudunda ağır yaralar kazandırmış dövüşlerden hep gururla bahseden bir kadının öyküsünü alıntılıyor. Ama, ısrarla sorulduğunda bile anlatmadığı bir yara vardı, diyor, ne vakit sorulsa, "Beyaz adamlar köpekler kadar alçak, çocuğum, uzak dur onlardan." Ölümünün ardından, esrar sonunda çözülmüştü:

O yarayı, efendisinin en genç oğlunun ellerinden almıştı, onların çocuklarından, benim büyükannem Ellen'e gebe kaldığında, onsekiz yaşında olan bir çocuğun ellerinden. ⁷⁰

Kölelik karşıtı harekete katılan beyaz kadınlar, özellikle, zenci kadınlar üzerindeki cinsel saldırılara öfkelenmişti. Dişi kölelik karşıtı topluluklardaki eylemciler, beyaz kadınlara Siyah kardeşlerini savunma çağrısı yaparken sık sık, köle kadınların acımasızca tecavüz edilişlerinin öykülerini de aktarıyorlardı. Bu kadınlar, kölelik karşıtı kampanyaya ölçsüz katkılar yapsalar da, çoğunca köle kadının durumunun karmaşıklığını kavramak-

ta yetersiz kalıyorlardı. Siyah kadınlar gerçekten de kadındılar, ama kölelik sırasındaki deneyimleri -erkeklerinki gibi ağır iş, aile içindeki çabaları, direniş, kırbaçlanmalar ve tecavüz- onları birçok beyaz kadından ayıran belirli kişilik özellikleri geliştirmeye zorlamıştı.

Kölelik karşıtı hareketin en popüler parçalarından biri, Harriet Beecher Stowe'un *Tom Amca'nın Kulübesi*'ydi, büyük sayıda insanı -ve her zamankinden çok kadını- kölelik karşıtı mücadeleye çeken bir kitap. Abraham Lincoln, bir keresinde rastlantısal olarak Stowe'u, Sivil Savaş'ı başlatan kadın olarak göstermişti. Yine de kitabının devasa etkisi, köle yaşamını çarpıtmasıyla denkleştirilemez. Baş kadın karakteri zenci kadının bir karikatürü, dönemin kültürel propagandasıyla kutsanan anne karakterinin beyaz toplumundan köle toplumuna doğru yer değiştirmesi. Eliza, beyaz kadının cisimleşmiş hali, ama siyah yüz içinde-ya da, bir "guadroon" olduğundan beyazdan-az-daha-koyu-bir-yüz-içinde.

Stowe'un umudu, romanının beyaz kadın okuyucularının Eliza'da kendilerini bulması olmuş olabilir. Onun kendilerine benzeyen Hristiyan ahlakını, kararlı annelik içgüdülerini, kibarlığını ve kırılğanlığını -bunlar beyaz kadınların sahip olmak için eğitildikleri değerler olduğundan- takdir etmiş olabilirler. Eliza'nın beyazlığının annelik timsali olması gibi, kocası, atalarının beyazlığı ağır basan George, kitapta herhangi bir Siyah erkekten çok daha fazla yaklaşıyor, ortodoks erkek egemen anlamında "erkek" olmaya. Evcil, uysal, çocuk gibi Tom Amca'ya benzemeyen George hırslı, zeki, okumuş ve en önemlisi köleliğe bastırılmaz bir tutkuyla karşı çıkıyor. Kitabın başlarında George Kanada'ya kaçmaya karar verdiğinde, Eliza, saf, korunan ev hizmetçisi onun köleliğe karşı taşkın öfkesinden aşırı korkuyor:

Eliza ürktü ve sessizleşti; kocasını daha önce hiç böyle görmemişti! ve uysal ahlak sistemi böylesine tutku dalgalarında bir kamış benzeri bükülür gibi oldu. ⁷¹

Eliza basitçe, köleliğin genel haksızlıklarından habersiz. Onun kadını itaatkarlığı kendisini bir köle olmak kaderine ve

iyi, nazik efendi ve hanımının arzularına teslim etmeye yöneltmiş. Ancak annelik statüsü tehlikeye düştüğünde, ayaklanıp döğüşecek gücü buluyor. Eğer çocuğu altında kaldıysa bir otomobili bile kaldıracabileceğini farkedenden anne gibi, Eliza, oğlunun satılacağını öğrenince annelik gücünün kabarışını yaşıyor. "Nazik" efendisinin maddi zorlukları, onu Tom Amca'yı ve Eliza'nın oğlu Henry'yi -elbette karısının ısrarlı ve annesel ricalarına rağmen- satmaya zorluyor. Eliza Henry'yi kapıyor ve içgüdüsel olarak kaçıyor. Çünkü "korku verici bir tehlikenin yaklaşmasıyla taşan bir çılgınlıkla karışan anne sevgisi her şeyden güçlüydü."⁷² Eliza'nın anne cesaretinin büyüleyici kaçıışı sırasında, buzları eriyen, geçit vermez bir nehirle karşılaştığında, köle avcısı neredeyse ensesindeyken, Henry'yi karşıya taşıyor.

".....Tanrının ancak umutsuzlara verdiği güçle yüklenecek....kıyıda ki bulanık akıntının üzerinden, uzaktaki buzdan sala atladı....Vahşi çığlıklar ve umutsuz enerjiyle bir başka ve bir başka parçaya atladı; -tökezleyip,-sıçrayıp,-kayıp,-tekrar ayağa fırlayarak! Ayakkabıları kayıp,-çorapları parçalanmış,-her adımı kanla lekeleniyor; ama hiçbir şey görmedi, hiçbir şey hissetmedi, ta ki bir düştüymüş gibi, bulanıkça, Ohio kıyısını ve çıkmasına yardım eden bir adamı görünceye dek."⁷³

Eliza'nın melodramatik başarısının inanılmazlığı Stowe için çok az önemli -çünkü Tanrı, kibar Hristiyan annelere süper insan yetenekleri bağışlar. Yine de, önemli nokta 19. yüzyıl anne hayranlığını tümünden kabul ettiğinden, Stowe'un, Siyah kadınların köleliğe direnişinin gerçeğini ve doğrusunu yakalayamaması. Köle annelerin sayısız kahramanca davranışı belgelendi. Bu kadınlar hiç de Eliza'ya benzemeden, kölelikten tiksintileriyle çocuklarını savunmaya yöneldiler. Güçlerinin kaynağı anneliğe bağlı mistik güçler değil, köleler olarak edindikleri somut deneyimlerdi. Bazısı, Margaret Garner gibi, köleliğin acımasız koşulları altında çocuklarının yetiştiğini görmektense onları öldürecek kadar ileri gitti. Diğer yandan, Eliza, kölelik sisteminin toptan insanlık dışılığıyla oldukça ilgisiz. Eğer oğlunun satılışıyla tedirgin olmasaydı, herhalde efendi ve hanımının koruyucu ve sayeti altında sonsuza dek mutlu yaşardı.

Elizalar, eğer gerçekten varoldularsa, Siyah kadınların büyük

çoğunluğu arasında kesinlikle sıradışıydılar. Her hangi bir olayda, efendilerinin kamçısı altında ter döken, aileler için çalışan ve onları koruyan, köleliğe karşı dövüşen ve dövölen, tecavüze uğrayan, ama hiç bastırılamayan tüm şu kadınların toplam deneylerini temsil etmediler. Az sayıdaki özgür dişi tanımlarına, ağır çalışmanın, azmin ve kendine güvenin mirasını, cinsel eşitlik üzerinde direnişin ve ısrarın mirasını-kısaca, yeni bir kadınlığın değerlerini hecelemenin mirasını bırakan işte bu kadınlardı.

Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony

2- Kölelik Karşıtı Hareket ve Kadın Haklarının Doğuşu

Kölelik karşıtlığının ..amaçlarının gerçek tarihi yazılabildiğinde, kadınlar sayfalarında geniş yerler kaplayacak; çünkü kölelerin hedefi özellikle kadınların hedefi olmuştur.¹

Bunlar eski bir kölenin, 19. yüzyıl kadın hareketiyle, bu "kadınların hak adamı" olarak çağrılacak kadar yakından ilgili olan bir adamın sözleri.² Frederick Douglass, ülkenin önde gelen Siyah ırkçılık karşıtı, aynı zamanda kadın eşitliğinin en tutkulu erkek destekleyicilerinden biriydi döneminde. İhtilaflı kadın hareketine dürüst desteği yüzünden, sık sık alaya alınıyordu. Döneminin birçok erkeği, erkekliklerine dil uzatıldığını düşünerek, onu korumak için ayaklanacaklardı. Ama Frederick Douglass hayranlık verici bir cinsiyet-karşıtı tavır aldı ve "kadınların hak adamı" lakabından rahatsız olmadığını öne sürdü. "Böyle çağrılmaktan hiç utanmadığımı söylemekten mutluyum."³ Douglass'ın saldırganlara karşı bu tavrı, beyaz kadınlara, onları kölelik-karşıtı kampanyadan uzak tutmak için "Zenci aşıkları" denildiğini bilmesinden kaynaklanmış olabilir. Ayrıca kadınların ırkçılık karşıtı hareket için vazgeçilmez olduğunu da biliyordusayılarından olduğu kadar, "kölelerin hedefini savunmadaki etkinlikleri yüzünden de."⁴

Neden bu kadar çok kadın kölelik-karşıtı harekete katıldı? İrkçılık karşıtlığında, onu 19. yüzyılın beyaz kadınları için başka hiçbir reform hareketinin olmadığı kadar özel kılan bir şey mi vardı? Bu sorular Harriet Beecher Stowe gibi öncü dişi ırkçılık karşıtlarından birine sorulsaydı, kadınların annelik içgüdülerinin kölelik-karşıtı sempatiler için *doğal* bir temel hazırladığını söyleyebilirdi. Bu, en azından, ırkçılık karşıtı çağrısı büyük sayı da kadın tarafından yanıtlanmış romanı *Tom Amca'nın Kulübesi*'nin⁵ dayanağıydı.

Stowe, *Tom Amca'nın Kulübesi*'ni yayınladığında, 19. yüzyıl annelik kültü en hareketli zamanındaydı. Basında, yeni popüler edebiyatta ve yargı sahnelerinde bile çizildiği kadarıyla, mükemmel kadın, mükemmel anneydi. Yeri evdi-tabi ki, kesinlikle politika çevresi değildi. Stowe'un romanında, köleler, çoğunlukla tatlı, seven, savunmasız, bazen de şımarık çocuklar olarak sunuluyor. Tom Amca'nın "kibar, evcil kalbi", diye yazıyordu Stowe, "ırkının kırılğan karakteristiklerindendi."⁶ *Tom Amca'nın Kulübesi*, Zenci ve kadın benzerliğine ilişkin yargılarla doludur. Siyah halkın çoğu uysal ve evcildir, ve çoğu kadın anneden başka birşey değildir. Ne kadar ironik görünse de, o dönemin en popüler kölelik-karşıtı kitabı, köleliği haklı çıkaran ırkçı fikirleri ve köleliğe karşı savaşılan politik arenadan kadınların dışlanmasını haklı çıkaran cinsiyetçi fikirleri ölümsüzleştirdi.

Tom Amca'nın Kulübesi'nin gerici içeriği ve ilerici çağrısı arasındaki çarpıcı karşıtlık, 19. yüzyıl içinde kadınların statülerinin ikiye bölünmüş doğasının bir yansıması olduğundan, yazarın bireysel bakışındaki bir çatlak değildi. Yüzyılın ilk on yılları boyunca sanayi devrimi, Amerikan toplumunun kökten bir değişime girmesine yol açtı. Zaman içinde, beyaz kadınların yaşam koşulları radikal biçimlerde değişti. 1830'larda kadınların geleneksel ekonomik uğraşlarının bir çoğunu fabrika sistemi devralıyordu. Evet, bazı eski sömürge işlerden kurtuluyorlardı. Yine de, ekonominin hızla sanayileşmesi, kadınların evdeki prestijini -önceden üretken ve kesinlikle zorunlu evcil emeğe dayalı olan bir prestijininde yokediyordu. Sosyal statüleri buna bağlı olarak zedelenmeye başladı. Sanayi kapitalizminin ideolojik bir sonucu, kadınların ikinci sınıflığı nosyonunu daha şiddetli bir biçimde şekillendirmesiydi. Doğrusu, sanayileşmenin etkisi altında kadınların evcil görevleri azaldıkça, "kadının yeri evidir" yargısı daha kesinleşti.⁷

Gerçekten de, kadının yeri her zaman ev olmuştu, ama sanayi devrimi öncesi dönemde, ekonominin kendisi evde ve onu çevreleyen çiftlik alanında merkezleşmişti. Erkekler (sık sık karıların yardımıyla) toprağı işlerken, kadınlar kumaş, giysi, mum, sabun ve diğer ailevi gereksinimlerin imalatçıları oldular. Kadınların yeri gerçekten de evdi-ama basitçe, çocukları doğurup ye-

tiştirdikleri ve kocalarının ihtiyaçlarını kar ıladıkları için değil. Ev ekonomisi içersinde üretici i iler oldular ve emekleri en az erkekleri kadar saygı gördü.  malat ılık evin d  ına çıkıp fabrikaya girdiği zaman, kadınlık ideolojisi e i ve anneyi idealler olarak öne sürdü. Kadınl r, i iler olarak en azından ekonomik eşitliği tutmu lardı ama eşler olarak, erkeklerine eklenti, kocalarına hizmetçi olmak zorundaydılar. Anneler olarak, insan yaşamının yenilenmesi için gerekli pasif araçlar şeklinde tanımlanacaklardı. Beyaz ev kadınının durumu  eli kilerle doluydu. Direnmek için sınırlar vardı.⁸

Karışık 1830'lar şiddetli direniş yıllarıydı. On yılın ba larına doğru Nat Turner'in ayaklanması, şüpheye yer bırakmıyacak bir biçimde, Zenci erkek ve kadınl rın kesin olarak kölelik yüklerinden ho nutsuz olduğunu ve her zamankinden de kararlıca karşı koyacaklarını duyurdu. 1831'de, Nat Turner ayaklanmasının yılında, örgütlenmiş ırkçılık karşıtı hareket doğdu. 30'ların ba ları büyük  l de genç kızlar ve çocuklar tarafından  alı tırılan Kuzeydoğu tekstil fabrikalarında " retimi durdurma" ve grevleri de getirdi. Aynı zamanlarda, daha şanslı beyaz kadınl r eğitim hakkı ve ev dışı kariyerler için savaşmaya ba ladı.⁹

Kuzeydeki beyaz kadınl r-genç "iplik iler" kadar orta-sınıf ev kadınl r da kendilerine yapılan baskıları dile getirmek için sık sık kölelik metaforunu kullandı.  yi durumlu kadınl r, doyurucu olmayan ev hayatlarını, evliliği köleliğin bir biçimi diye tanımlayarak ortaya döktüler.  alı an kadınl r için, i te çektikleri ekonomik sömürü köleliğe aşırı benziyordu. Massachusetts, Lowell'de, 1836'da iplikçi kadınl r greve gittiğinde, şehirden  u  arkıyı söyleyerek geçtiler:

Ah bir köle olamam.

Bir köle olmayaca ım

Ah, özgürlüğe çok a ı ım,

Bir köle olmayaca ım. ¹⁰

   i olan kadınl rla, talihli orta-sınıf ailelerinden gelenler

arasında, birinciler kendilerini kölelerle kıyaslamak için elbette daha yasal temellere sahiptir. Sözde özgür olsalar bile, çalışma koşulları ve düşük ücretleri, kölelikle karşılaştırmayı otomatik olarak çağırarak denli sömürgeci. Buna rağmen, kölelik analogisini en yerinde kullananlar, evliliğin sömürücü doğasını aktarma çabaları sırasında, ortalama kadınlardı.¹¹ 19. yüzyılın ilk yarısı boyunca, yaşlı, oturmuş evlilik kurumunun sömürgeci olabileceği fikri alışılmadıktı. İlk feministler, evliliği-karşı çıkışlarının ciddiliğinin başka şekilde anlaşılamayabileceğinden korkarak-öncelikle karşılaştırmaların yaratacağı şok yüzünden Siyah halkın yaşadığı türden "kölelik" olarak tanımlamışta olabilirler. Her nasılsa, iki kurumu eşleştirmelerinin, köleliğin evlilikten daha kötü olamayacağını düşündüreceği gerçeğine aldırnamış görünüyorlar. Ama böyle bile olsa, bu karşılaştırmaların en önemli sonucu beyaz orta-sınıf kadınlarının, köleliği kamçı ve zincir olarak algılayan Siyah erkek ve kadınlara yakınlık duymasıydı.

1830'lar boyunca beyaz kadınlar-hem ev kadınları hem işçiler-ırkçılık karşıtı harekete aktif olarak katıldılar. İplikçi kadınlar düşük ücretlerinden para ayırırken ve yardımları arttırmak için pazarlar düzenlerken, orta sınıf kadınları kölelik karşıtı kampanyada ajitatörler ve düzenleyiciler oldular.¹² 1833'le birlikte, Philadelphia Kölelik Karşıtı Kadın Topluluğu, Amerika Kölelik Karşıtı Topluluğu'nun kuruluş toplantısından doğduğu zaman, yeterince beyaz kadın, Siyah halkın iki ezilen grup arasında bir bağın temelini atma nedenine karşı sempatisini gösteriyordu.* O yılın geniş biçimde halka duyurulan bir olayında, genç beyaz bir kadın, kadın cesaretinin ve ırkçılık karşıtı militanlığın dramatik bir modeli olarak belirdi. Prudence Crandall, Connecticut, Canterbury şehir halkının düşmanlığını, okuluna bir Siyah kızı kabul ederek kazanmış bir öğretmendi.¹³ Tüm çekişmeler boyunca ilkeli ve taviz vermez duruşu Siyah Özgürlüğü için verilen mücadeleyle, kadın haklarının gelişen savaşı arasında güçlü bir ittifak kurma olasılığını sembolize etti.

* Kadınların ilk kölelik karşıtı topluluğu Siyah kadınlarca 1832'de Massachusetts, Salem'de kurulmuştu.

Prudence Crandall'ın okuluna devam eden beyaz kızların aileleri, Siyah öğrencinin varlığına hemfikir karşıtlıklarını, geniş biçimde duyulan bir boykot düzenleyerek gösterdiler. Fakat Connecticut'lı öğretmen onların ırkçı isteklerine boyun eğmeyi reddetti. Bayan Charles Harris'in -yanında çalışan Siyah bir kadının- önerisine uyarak, Crandall daha fazla Siyah kızı toplamaya ve gerekirse, tümüyle bir Siyah okulu işletmeye karar verdi. Eski bir ırkçılık karşıtı olan Bayan Harris, Crandall'ı William Lloyd Garrison'la tanıştırdı, o da kölelik karşıtı gazetesi (Liberator) *Kurtarıcı*'da okulla ilgili haberleri yayınladı. Canterbury şehir halkı, onun planlarına karşı, "Birleşik Devletler Hükümeti, yasal tüm kurumlarıyla birlikte ülke şimdi onları kullanmakta olan beyazlara aittir." diye öne süren bir önergeyi kabul ederek karşılık verdi.¹⁴ Oldukça kesin olarak beyaz *erkekler* demek istediklerine şüphe yok, çünkü Prudence Crandall yalnız ırk ayrımı kanunlarını ihlal etmemişti, aynı zamanda *beyaz bir bayanın* yönetimini ve ilgili geleneksel alışkanlıkları da çiğnemişti.

Tüm tehditlere rağmen, Prudence Crandall okulu açtı...Siyah öğrencileri cesurca yanında sıralandılar.

Ve bunun ardından Amerikan tarihinin en kahramanca-ve en utanç verici-bölümlerinden biri geldi. Dükkan sahipleri Bayan Crandall'a satış yapmayı reddettiler. ...Köy doktoru hasta öğrencilere bakmadı. Eczacı ilaç vermedi. Böylesine acımasız insafsızlıkların zirvesi olarak, kabadayılar okulun camlarını indirdi, kuyuya pislik attı ve binada yangın çıkardı.¹⁵

Bu genç Quaker kadını inanılmaz gücünü ve her günkü tehlikeli durumların içinde yılmama yeteneğini nereden buluyordu? Herhalde, hedeflerini şevkle savunduğu Siyah halka olan bağlarından. Connecticut yetkilileri onun tutuklanmasını emredinceye kadar okul yürüdü.¹⁶ Tutuklandığı zaman, Prudence Crandall döneme öyle bir iz bırakmıştı ki, apaçık olan yenilgiye rağmen, bir zafer sembolü olarak görüldü.

Connecticut, Canterbury, 1833 olayları yeni bir çağın başlangıcı oldu. Nat Turner'in ayaklanması gibi, Garrison'un (Liberator) *Kurtarıcı*'sı gibi ve ilk ulusal kölelik karşıtı örgütün kuruluşu gibi, bu olaylar şiddetli sosyal mücadeleler döneminin

ortaya çıkışını duyurdu. Prudence Crandall'ın Siyah halkın öğrenme haklarını geri çekilmez savunuşu, politik bilinçlerinin doğum sancısını çeken beyaz kadınlar için -düşünülmüş olandan da güçlü-dramatik bir örnekti. Açık ve dokunaklı olarak, eylemleri, eğer beyaz kadınlar toptan Siyah kardeşleriyle elele verirlerse gerçekleştirebilecek geniş özgürlük olanaklarını duyurdu.

Bırakın Güneyli sömürgeci titresin-Bırakın onların Kuzeyli özür dileyicileri titresin-Bırakın eziyet edilen Siyahların tüm düşmanları titresin...Şimdiki gibi bir hedef karşısında ılımlı olmama izin vermeyin. Gerçekçiyim-Gevelemeyeceğim-Özür dilemeyeceğim-Bir parmak olsun geri çekilmeyeceğim-ve duyulacağım.¹⁷

Bu uzlaşmaz! bildirge, William Lloyd Garrison'un, (*Liberator*) *Kurtarıcı*'nın ilk sayısının okuyucularına kişisel demeci idi. İki yıl sonra, 1833'de, bu öncü ırkçılık karşıtı gazete, geniş bir Siyah ve artan sayıda beyaz abone grubunu kapsayan önemli bir okuyucu çevresi oluşturmuştu. Prudence Crandall ve onun gibi başkaları, gazetenin sadık destekleyicileriydi. Fakat, çalışan beyaz kadınlar da, Garrison'un kölelik karşıtı militan konumuyla hemencecik uyuşanlar arasındaydı. Gerçekten de, kölelik karşıtı hareketin örgütlenmesiyle birlikte, fabrikalı kadınlar ırkçılık karşıtı hedefe önemli destekler verdiler. Yine de kölelik karşıtı kampanyada en görünür beyaz kadın figürler, ücretli çalışma zorunda olmayanlardı. Doktorların, avukatların, yargıçların, tüccarların, fabrika sahiplerinin eşleri-başka sözlerle, orta sınıfın ve yükselen burjuvazinin kadınları.

1833'le birlikte, bu orta sınıf kadınlarının çoğu, herhalde yaşamlarında bir şeylerin korkunç derecede tuhaf gittiğini farketmeye başladılar. Sanayi kapitalizminin yeni çağında "ev kadınları" olarak, ev içindeki ekonomik önemlerini kaybetmişlerdi ve kadınlar olarak sosyal statüleri bununla birlikte bir çözülme yaşamıştı. Zaman içinde, sosyal reformcular-ırkçılık karşıtı kampanyada aktif örgütçüler-olmalarına izin veren boş zamanlar elde etmişlerdi. Irkçılık karşıtlığı buna karşılık, bu kadınlara, evdeki ezilen rollerine karşı kararlı bir protesto gösterbilmeleri olanağını sundu.

Amerikan Kölelik Karşıtlığı Topluluğu'nun 1833 kuruluş top-

lantısına yalnız dört kadın çağrılmıştı. Bu Philedelphia toplantısının erkek düzenleyicileri, dahası, onların serbest katılımcılar değil "izleyici ve gözlemciler" olmalarını şart koştu.¹⁸ Bu dört kadından biri olan-Lucretia Mott'u en az iki kere toplantıdaki erkeklere söz atmaktan alıkoyamadı. Acılış bölümünde, güvenle, balkondaki "dinleyici ve gözlemci" koltuğundan kalktı ve önemli bir Philedelphia'nının yokluğundan dolayı toplantının ertelenmesi eğilimine karşı çıktı:

Haklı ilkeler isimlerden güçlüdür. Eğer ilkelerimiz doğruysa, neden korkak olalım? Neden hiçbir zaman kölelerin devrolunmaz haklarını ele geçirmeye cesaret edememişleri bekleyelim ki?¹⁹

Pratik yapan bir Quaker başkanı olan Lucretia Mott, şüphesiz ki tüm erkek dinleyicileri şaşırttı, çünkü o günlerde kadınlar topluluklarda hiç konuşmazdı.²⁰ Topluluk onu alkışlamış ve önerdiği gibi işine devam etmiş olsa da, toplantının sonunda ne o ne de diğer kadınlar Hükümler ve Amaçlar Deklerasyonu'nu imzalamaya çağrıldı. İster kadınların imzalarına açıkça izin verilmiş olsun, ister erkek liderlere göre kadınların imzalarının istenmesine gerek olmasın, erkekler aşırı derecede miyoptu. Cinsiyetçi yaklaşımları, kölelik karşıtı harekete büyük kadın potansiyelinin katılımını elde etmekten onları uzak tuttu. O kadar miyop olmayan Lucretia Mott, erkeklerin toplantısından hemen sonra, Philedelphia Kölelik Karşıtı Kadın Topluluğu'nun kurucu toplantısını öngütledi.²¹ Kölelik karşıtı harekette öncü bir halk kahramanı, tüm cesareti ve öfkeli ırkçı kalabalıklar karşısındaki sebatlılığı yüzünden hayran olunan öncü bir halk kahramanı olacaktı.

1838'de, bu kırılgan görünümlü sade giyimli kadın, Quakerlerin, Philedelphia belediye başkanının göz yumuşuyla Pennsylvania Meclisini yakan kölelik taraftarı kalabalığa sakince karşı koydu.²²

Mott'un ırkçılık karşıtlığı başka tehlikeler de taşıyordu, çünkü Philedelphia'daki evi, Henry "Box" Brown gibi ünlü kaçakların da kuzeye doğru yolculukları sırasında konakladıkları, Yeraltı Demiryolu'nun güvenli bir durağıydı. Bir keresinde, Lucretia Mott'un kendisi, silahlı muhafızlarla dolu bir vagondan, bir

köle kadının kaçmasını sağladı.²³

Lucretia Mott gibi önceden politik deneyimi olmayan başka birçok beyaz kadın ırkçılık karşıtı harekete katıldı ve tam deyi-miyle ateş altına düştüler. Kölelik taraftarı bir kalabalık Maria Chapman Weston'un başkanlık ettiği bir toplantıyı bastı ve ko-nuşmacı William Lloyd Garrison'u Boston caddelerinde sürükle-diler. Boston Kölelik Karşıtı Kadın Topluluğu'nun bir lideri, Wes-ton, beyaz kalabalığın, refakat eden Siyah kadınları parçalama-ya ve belki de onlara şiddetle saldırmaya uğraştıklarını farket-ti ve bu yüzden, beyaz kadınların her birinin binadan yanlarına bi-rer Siyah kadın olarak ayrılmalarını istedi.²⁴ Boston Kölelik Karşıtı Kadın Topluluğu, Lucretia Mott Philadelphia toplu-luğunu kurduktan hemen sonra ortaya çıkan sayısız topluluktan biriydi. Eğer ırkçı kalabalıklar tarafından sürekli saldırıya uğra-yan yada yaşamlarını tehlikeye atan kadınların sayısı tam ola-rak tespit edilebilseydi, sayılar şüphesiz aşırı yüksek olacaktı.

Irkçılık karşıtı hareket içinde çalışırken beyaz kadınlar, insan sömürüsünün doğasını öğrendiler-ve zaman içinde, kendi boyun-durukları hakkında da önemli dersler aldılar. Köleliğe karşı çıkma haklarında ısrar ederek,-bazen açıkça, bazen üstü örtülü-politik arenadan dışlanmalarını protesto ettiler. Eğer dertlerini kollektif olarak dışa vurmayı daha bilmiyorlarsa da, en azından kendileri gibi ezilmiş olan bir halkın hedefine katılabilirlerdi.

Kölelik karşıtı hareket orta sınıfın kadınlarına anne ve eş ola-rak rollerine bağlı olmayan değerlere göre varlıklarını gösterme olanağı verdi. Bu anlamda, ırkçılık karşıtı kampanya, somut *işleriyle* değer kazandıkları bir yuvaydı. Gerçekten de, onların köleliğe karşı savaşıma politik katılımları olabildiğince ateşli, tutkulu ve bütünseldi. Çünkü evcil hayatlarına karşı heyecan ve-rici bir alternatifini yaşıyorlardı. Ve kendilerinkine kesin bir ben-zerlik gösteren sömürüye karşı koyuyorlardı. Dahası, kölelik karşıtı hareket içinde, erkek egemenliğiyle nasıl mücadele ede-ceklerini öğrendiler. Evliliklerinin içinde aliedilemezce yer edin-miş cinsiyetçiliğin, politik mücadele alanında sorgulanabile-ceğini ve onunla orada dövüşülebileceğini keşfettiler. Evet, beyaz kadınlar Siyah halkın eşitliği için dövüşmek üzere *kadınlar ola-*

rak haklarını ateşlice savunmaya çağırabiliirdi.

Elanor Flexner'in kadın hareketi üzerine önemli çalışmalarının gösterdiği gibi, kadın ırkçılık karşıtları, onlar olmaksızın bir on yıl sonra kadın hakları kampanyası örgütleyemeyecekleri, paha biçilmez politik deneyimler kazandılar.²⁵ Kadınlar fon artırma becerileri geliştirdiler, broşür dağıtmayı, toplantı düzenlemeyi öğrendiler.-ve bazıları güçlü konuşmacılar bile olabildi. En önemlisi, kadın hakları kampanyasında merkezi taktik silah olacak olan, dilekçe kullanımında etkili hale geldiler. Köleliğe karşı dilekçe verdikçe, kadınlar, kendiliğinden politik çalışmaya katılım haklarını savunmaya yöneldiler. Oy veremeyen kadınların imzalarını hükümetin kabul etmesini, eğer politik hareketlilikten geleneksel sürgünlüklerine saldırganca karşı çıkmak olmazsa başka nasıl sağlayabilirlerdi? Ve Flexner'in belirttiği gibi, bu

....ortalama ev kadını, anne, ya da kızkardeş için edepliliğin dışına çıkmak, çatık kaşlara, alaylara ya da erkek arkadaşlarının kesin emirlerine aldırmmamak ve.....ilk dilekçesini ele alıp tanımadık bir sokakta kapıları çalarak ve pek tutulmayan bir talep için imza istemek gerekliydi. Dışarı yalnız kocası ya da erkek kardeşi eşlik etmeden çıkmış olmuyordu; genellikle, kadınca olmayan davranışı için hakarete uğramasının dışında, düşmanlıkla karşılanıyordu.²⁶

Bütün öncü ırkçılık karşıtı kadınlar arasında, kölelik konusunu kadınların ezilişine en tutarlı biçimde bağlayanlar Güney Carolina'dan Grimke kardeşler-Sarah ve Angelina-oldu. Gürültülü konferans kariyerlerinin başlangıcından beri, ırkçılık karşıtlığının aleni taraftarları olmak üzere kendin olarak haklarını savunmaya çağırılıyorlardı-ve böylece köleliğe karşı oluşunu açıkça ortaya koyan tüm kadınların haklarını savunmaya.

Güney Carolina'nın köle sahibi bir ailesinde doğan Grimke kardeşler, "özel kanuna" karşı tutkulu bir tiksinti geliştirdiler ve yetişkinliklerinde, Kuzeye taşınmaya karar verdiler. Irkçılık karşıtı mücadeleye 1836'da katılarak, kendi yaşamları ve köleliğin dile getirilmemiş kötülükleriyle günlük karşılaşmalarına

dair konferanslar vermeye başladılar, New England'da. Toplantılar kölelik karşıtı kadın topluluklarınca finanse edilse bile, artan sayıda erkek katılmaya başladı. "Güzel sözleri ve gücü duyan baylar çok geçmeden arka sıralara sessizce kaymaya başladı."²⁷ Bu kongreler emsalsizdi, çünkü başka hiçbir kadın, karışık dinleyicilere bu kadar düzenli bir biçimde, topluluk koşuşmalarının erkek işi olduğunu düşünen erkeklerin küçültücü haykırıışları ve rahatsız edici alayları olmaksızın seslenememişti.

Grimkelerin toplantılarına gelen erkekler kadınların deneyimlerinden öğrenmeye istekliyken, kardeşler başka erkek güçleri tarafından kinle saldırıya uğruyorlardı. En unutulmaz saldırı dinsel çevrelerden geldi: 28 Temmuz 1837'de, *Council of Congre Gationalist Ministers of Massachusetts*, onları kadınların tanrı sal olarak emredilmiş rollerinden ayrılan etkinliklere karışmak yüzünden sertçe cezalandıran bir papazlık mektubu yayınladı:

Kadının gücü bağımlılığdır, Tanrının ona onun korunması için verdiği güçsüzlüğün bilinmesinden doğan bağımlılık...²⁸

Papazlara göre, Grimkelerin davranışları "Şu anda, kadın kişiliğini geniş boyutlu ve kalıcı yarayla tehdit eden tehlikeler" yaratmıştı.²⁹ Dahası,

Kadının, düşün varlığını geliştiren gösterişsiz dualarını takdir ediyoruz....Ama halk öncüsü olan erkeğin yerini ve sesini taklit ettiği zaman...., Tanrının ona onun korunması için verdiği gücü verir ve kişiliği doğallığından çıkar. Gücü ve güzelliği kafeslere dayanamakla ve sallanışlarını gizlemekle ortaya çıkan asma kendini bağımsız sanar ve karaağacın doğasını gölgelerse, yalnız yemiş vermekten kesilmeyecektir, ama utanca da düşecektir ve , toprağı bırakıp gurursuz olacaktır.³⁰

Massachusetts'de en geniş Protestan desteğıyle ilgi gören bu papaz mektubu büyük yankılar uyandırdı. Eğer papazlar haklı iseler, o zaman Sarah ve Angelina Grimke en kötü günahı işliyordu: Tanrı'nın isteğıne karşı geliyorlardı. Bu saldırının yankıları, Grimkeler konferans verme kariyerlerinden vazgeçinceye kadar dinmedi.

Ne Sarah ne de Angelica aslında-en azından açıkça- kadınların sosyal eşitsizliğinin sorgu'lanmasıyla ilgilenmemişti. Temel öncelikleri kölelik sisteminin insanlık ve ahlak dışı özünü ve onun varlığında kadınların sahip olduğu özel sorumluluğu aktarmak olmuştu. Fakat bir kere onlara yapılan erkek egemen saldırılar durulduğunda, kendilerini ve genel olarak kadın haklarını savunmadıkça, sonsuza dek kölelerin özgürlüğü için yapılan kampanyalardan uzak tutulacaklarını farkettiler. İkisinin daha güçlü sözcüsü olan Angeline Grimke, konuşmalarında kadınlara yapılan bu saldırılara karşı çıktı. Kuramsal deha olan Sarah, *Cinslerin Eşitliği ve Kadınların Durumu* üzerine bir dizi mektuba başladı.³¹

1838'de tamamlanan, Sarah Grimke'nin *"Cinslerin Eşitliği Üzerine Mektuplar..."* Birleşik Devletler'de bir kadının yazdığı, kadınların durumunun ilk kapsamlı analizlerinden birini kapsıyor. Fikirlerini, Margeret Fuller'in kadınlar üzerine ünlü çalışmalarından 6 yıl önce ortaya koyan Sarah, cinsler arası eşitsizliğin Tanrı tarafından emredildiği varsayımını reddetti. "Erkekler ve kadınlar eşit yaratılmıştı: Her ikisi de ahlaklı ve saygı değer insani varlıklardır."³² Sosyal reform hareketlerine öncülük etmek isteyen kadınların doğal olmadığına ilişkin papazların yargılarına, "erkek için doğru olanın kadın için de doğru olduğunda" ısrar ederek itiraz etti.³³

Bu iki önemli kardeşin yazıları ve konuşmaları köleliğe karşı kadın hareketinde aktif olan kadınların bir çoğu tarafından heyecanla karşılandı. Fakat ırkçılık karşıtı kampanyada önde gelen bazı erkekler, kadın hakları konusunun, sadece köleliğin kaldırılmasıyla ilgilenenlerin aklını karıştıracaklarını ve onları yabancılaştıracaklarını öne sürdü. Angelika'nın acele yanıtı, kendisinin (ve kızkardeşinin) kadın haklarını ırkçılık karşıtlığına bağlayan güçlü bağları anladığını gösterdi:

Yolumuzu tıkayan ağır kayayı kaldırmadan ırkçılık karşıtlığını ilerletemeyiz. ..Bu soruyla karşılaşmak yoldan çıkmak gibi görülebilir..... Sorun onu karşılamamız ve bunun şimdi olması gerektiği değil....Neden, sevgili kardeşlerim, ruhbanların, konuşmacı olduğumuzda bize karşı, gizli entrikalarını göremiyorsunuz?...Eğer toplulukta konuşma hakkımızı bu yıl teslim edersek,

dilekçe hakkımızı gelecek yıl, yazma hakkımızı sonraki yıl teslim etmek zorunda kalırız ve bu böyle sürer. O zaman bir kadın köle için ne yapabilir, erkeğin ayağı altındayken ve sessizliğe utançla gömülmüşken?³⁴

Beyaz kadınların erkek egemenliği ideolojisine karşı kitlesel karşı çıkışı, örgütsel kimliğini almadan tam bir on yıl önce, Grimke kardeşler, kadınları pasifliğin ve toplumun onlara kabul ettirdiklerinin kaderine-adalet ve insan hakları için mücadelede haklı yerlerini almak için direnmeye çağırırdı. Angelina'nın 1837, *Sözde Özgür Devletlerin Kadınlarına Çağrı*'sı bu noktayı kuvvetle tartışıyor:

Bonaparte'ın bir gün bir Fransız Leydisini politikayla uğraştığı için azarladığı söylenir. "Bayım," diye yanıt vermiş Leydi, "Kadınların ölüme gönderildiği bir ülkede, doğaldır ki kadınlar nedenini bilmek isterler." Ve, sevgili kızkardeşler, kadınların aşağılandığı ve hayvan yerine konduğu ve karşılarındaki kişilerin kamçı altında kana bulandığı-"Siyah tellallarının" yıkıntılarında satıldığı-ellerinden kazançlarının alındığı-kocalarından koparıldığı ve zorla iffetlerinin ve çocuklarının yağmalandığı bir ülkede; tabi ki böyle bir ülkede, doğaldır ki kadınlar "neden olduğunu" bilmek isteyeceklerdir-özellikle bu kan zorbalığı ve adsız dehşet, Kilisemizin ilkelerinin ihlaliyle yaşanır ken. Biz, öyleyse durumu kabullenmiyoruz ve kabullene-meyiz de, çünkü kadınların tembelce ellerini kavuşturmaları ve gözlerini ve kulaklarını ülkemizde yaşanan "korkunç şeylere" kapamaları gerektiği konusu, politik bir konudur. Bizim davranma zorunluluğumuzun reddi, davranma hakkımızın reddinin kabacasıdır; ve eğer davranmaya hakkımız yoksa, o zaman biz de "Kuzeyin beyaz köleleri" diye çağırılabiliriz.-çünkü bağlanmış kardeşlerimiz gibi, dudaklarımızı sessizlik ve umutsuzlukla mühürlemeliyiz.³⁵

Yukardaki pasaj, aynı zamanda Grimke kardeşlerin Kuzeyin ve Güneyin beyaz kadınlarının, onları köleliğin acısını çeken Siyah kadınlara bağlayan özel ilişkileri tanımları konusundaki ısrarının göstergesidir. Yine:

Onlar bizim köylü kadınlarımız-bizim kızkardeşlerimizdir ve bize göre kadınlar olarak, acılarıyla ve kurtuluş için çaba ve dualarıyla birlikte sempatiyle bakma hakkına sahipler.³⁶

Eleanor Flexner'in söylediği gibi "kadınların eşitliği sorunu", Grimke'ler için "Bir soyut adalet konusu" değildi, kadınların önemli bir uğraşa katılmalarını sağlama konusuydu.³⁷ Köleliğin kaldırılması o zamanların en ağır politik zorunluluğundan olduğundan, onlar, kendi ezilmelerinin kölelik sisteminin varlığının sürmesiyle beslenip güçlendiğini kavrayarak, kadınları bu mücadeleye katılmaya yönelttiler. Grimke kardeşler, Siyah Özgürlüğü savaşıyla Kadın Özgürlüğü savaşının ayrıl mazlığına ilişkin derin bir kavrayışa sahip olduklarından, bir mücadelenin diğerinden önemli olduğunda ısrar etmenin ideolojik tuzağına kapılmadılar. İki hedef arasındaki ilişkinin diyalektik karakterini farkettiler.

Grimkeler, köleliğe karşı kampanyadaki herhangi bir kadın'dan daha çok alevlendirdiler kadın hakları konusunun gündemde kalışını. Aynı zamanda, kadınların Siyah halktan bağımsız olarak özgürlüklerini kazanamayacağını öne sürdüler. "Ben, Zenciyle bir tutulmak istiyorum," dedi Angelina, 1863'te İç Savaş girişimini destekleyen yurtsever kadınların bir toplantısında. "O haklarını kazanana dek, biz bizimkilere sahip olamayız."³⁸ Prudence Crandall Siyah çocukların okuma hakkını savunmak için yaşamını tehlikeye atmıştı. Eğer karşı çıkışı güçlü ve gelecek dolu bir birlikteliğin, Siyah halkın ve kadınların ortak özgürlük düşlerini farketmeleri için biraraya gelmesinin vaadini taşıdıysa, o zaman, Sarah ve Angeline Grimke tarafından sunulan analiz, bu birlik vaadinin en derin ve en kapsamlı kuramsal ifadesiydi.

3— Kadın Hakları Kampanyasının Başlangıcında İrk ve Sınıf

Lucretia Mott ve Elizabeth Cady Stanton günün heyecanlı sahnelerini yeniden gözden geçirerek kolkola Queen caddesinden aşağı yollarını tuttuklarında az önce dinlemiş oldukları (beyler) bu konu üzerindeki büyük eğitim gereksinimlerini ortaya koyduklarından, Amerika'ya dönüşlerinde bir kadın hakları kongresi düzenleme konusunda görüş birliğine vardılar. Böylece 'özgürlerin'ülkesi ve cesurların yuvasındaki kadınların özgürlüklerine kavuşması için misyoner çalışma orda, o an resmi olarak başladı.¹

Londra'da, 1840 Dünya Kölelik Karşıtı Kongresinin açılış gününde geçen bu konuşmanın, sık sık Birleşik Devletlerdeki örgütlü kadın hareketinin doğuşunun ardındaki gerçek hikaye olduğı varsayılır. Böylesine efsanevi bir anlam edinmiştir ve pek çok efsane gibi, somutlaştırdığı varsayılan gerçeğin açıklığı, gözüktüğünden kat kat daha kötüdür. Bu hikaye ve etrafındaki koşullar kölelik-karşıtı Kongre dahilindeki tahammül edilemez erkek egemenliğı tarafından baştan teşvik edildiğı -ya da daha çok kışkırtıldığı- şeklinde kadın hakları hareketinin yaygın bir yorumunun temeli yapılmıştır.

Hiç şüphesiz, Londra Konferansına katılmayı bekleyen Birleşik Devletler kadınları oy çokluğıyla kendilerini kabul edilmemiş, bir (bar'ın) veya kilisede koroyu halkın bakışlarına perdeleyenlere benzer bir perdenin arkasına² atılmış bulduklarında oldukça köpürdüler. Amerikan Kölelik Karşıtı Derneğini resmi olarak temsil eden diğerkadınlar gibi Lucretia Mott'un da öfke ve protesto için daha fazla nedeni vardı. Zira Mott, köleliğin kaldırılması kadın taraftarlarının, Kölelik Karşıtı Derneğinin çalışmasına mutlak eşitlik esasına dayanarak katılma hakkı meselesi üzerine çalkantılı bir mücadeleden daha yeni çıkmıştı. Ancak yedi yıl önce dernek üyeliğinden çıkartılmış bir kadın için bu

yeni bir tecrübe değildi. Eğer Londra olayları sayesinde kadın hakları için savaşmayı gerçekten istediye -çağdaş iki feminist yazarın söylediğine göre "önde gelen erkek radikaller, şu sosyal eşitsizliklerle en alakadar olanlar....da kadınlar karşısında ayırım yapıyorlar"³ gerçeğini 1840 lardan çok önce bulmuş olmalıydı.

Lucretia Mott'un tersine, Elizabeth Cady Stanton Londra kongresi gerçekleştiği sıralarda tecrübeli bir politik eylemci değildi. Kendisinin "evlilik yolculuğu"⁴ olarak adlandırdığı yolculukta kocasına sadece birkaç hafta için eşlik ederken, ilk kölelik karşıtı toplantısına bir delege olarak değil fakat daha çok bir köleliğin kaldırılması taraftarı liderinin eşi olarak katılıyordu. Bayan Stanton bu nedenle bu perspektiften yoksun ve mazur olarak kadınların kölelik karşıtı davasına katkı ve haklarının savunulması meselesine yılların mücadelesiyle ilerledi. Lucretia Mott'la 1840'daki konuşmasına ilişkin olarak 'Kadınların özgürlüklerine kavuşması için misyoner bir çalışma...orda, o an resmi olarak başladı" diye (Susan B. Anthony ile beraber '*Kadınların Oy Hakkı Tarihinde* ') yazdığında, kölelik karşıtı kadınların kadınlar olarak kendi politik özgürlükleri için çarpışmış oldukları neredeyse bir on yıl boyunca alınmış derslerin izini kendi üzerinde taşıyıyordu.

Londra Kongresinde bozguna uğratılmalarına rağmen köleliğin kaldırılması taraftarı kadınlar geçmişteki çabalarının bir iki olumlu sonuç kaydetmiş olduğunu keşfettiler. Zira onların dışarıda bırakılması hareketine karşı çıkan bazı erkek kölelik karşıtı liderler tarafından desteklenmişlerdi. Tartışmaya katılmak için oldukça geç gelen William Lloyd Garrison, nam-ı diğer "cesur, asil Garrison"⁶ on günlük kongre boyunca "Salondaki sessiz seyirci"⁷ olarak kalıp, yerini almayı reddetti. Elizabeth Cady Stanton'nun sözlerine göre New Hampshire delegesi Nathaniel P. Rogers salondaki kadınlara katılan tek diğer erkek kölelik karşıtı taraftardı.⁸ Stanton'un olayları tasvirinde siyah taraftar Charles Remond'un sözünün geçmemesi şaşırtıcıdır. O da, *Liberator*'(Kurtuluş) da basılan bir makalesinde kendisinin de yazdığı gibi "sessiz bir dinleyici"ydi.⁹

Charles Remond geldiğinde, kadınların kongre katından çıkartılmış olduğunun farkettiği zaman hayatının en büyük hayal kırıklıklarından birini yaşadığını yazdı. Seyahat masrafları muhtelif kadın grupları tarafından karşılandığından, kendisini sıkıntılı hissetmesi için iyi bir nedeni vardı.

Bu ülkeyi ziyaretim için yardımlarından dolayı Bangor Kadın Kölelik Karşıtı Derneği, Portland Dikiş Çevresi ve New Port Genç kadınların Genç kölelik karşıtı Derneğinin nazik ve cömert üyelerine neredeyse tümüyle borçlanmışım.¹⁰

Remond, aksi takdirde bu işbirliğinde en tesirli ve hedeflerinde en takdire şayan bu üç kadın birliğinin¹¹ şeref temsilcisi olmayacağından kendisini kongredeki yerini reddetmeye mecbur hissetti.¹²

16 yaşındayken, Elizabeth lisedeki son sınıfında tek kız öğrenciydi. Evlilikten önce, genç Stanton zamanının büyük bir kısmını babası ile geçiriyordu ve hatta babasının rehberliğinde ciddi bir şekilde hukuk çalışmaya da başlamıştı.¹³

1848 yılında Stanton artık tam gün ev kadını ve anne idi. Kocası ile birlikte Seneca Falls, New York'ta yaşarken, genellikle hizmetçi tutamıyordu çünkü hizmetçiler o bölgede çok nadir bulunuyordu. Çok durgun ve mutsuz yaşantısı, onu özellikle orta sınıf beyaz kadının çıkmazı hususunda duyarlı hale getirdi. Sekiz yıldır görmediği Lucretia Mott'a irtibata geçme kararını açıklar ve bir kadın zirvesi için çağrı yapma işini üstlenirken, bir çok sebep arasından kendi evcil durumunu gösterdi.

Kadının günlük hayatta ev kadını, anne, ev temizlikçisi, fizikçi ve medyum.....olarak kendi payımdaki genel memnuniyetsiliği hissettim ve kadın azınlığının yorgun ve kızgın bakışı, genelde toplumun, özelde kadının yanlışlarının düzeltilmesi için bazı aktif ölçülerin gerekliliği hususunda beni derinden etkilemiştir. Benim Dünya Köle-Karşıtı Konseyindeki tecrübelerim, kadının kanuni statüsü hakkındaki tüm okuduklarım ve her yerde gördüğüm baskı, daha birçok kişisel tecrübeyle kuvvetlendirerek hep birlikte kalbimi boylu boyunca etkilediler. Öyle göründü ki, bütün parçalar beni göreve başlamak için adım atmaya zorladı. Neyi yapacağımı ve nereden başlayacağımı anlayamadım, benim yegane düşüncem

Elizabeth Cady Stanton'un hayatı, orta-sınıf kadının yol ayrımındaki, bütün temel öğeleri, bu öğelerin tam zıtlarıyla birlikteliğini sergiledi. Çalışmalarında mükemmeli başarmak için gösterdiği azimli davranışı, bir hukuk öğrencisi olarak kazandığı bilgi ve diğer tüm entellektüel güçlerini yeşertmek için denediği yollar, hepsi boşa gitmişti. Evlilik ve annelik, onun bekâr bir kadın olarak kaydettiği başarıları kaybetmesine neden olmuştu. Ama Londra toplantısını izleyen yıllarda, onun kölelik karşıtı harekete olan ilgisi, baskıya karşı bir politik mücadeleyi organize etmenin mümkün olduğunu öğretti. Seneca Falls'daki ilk kadın hakları konseyine katılma çağrısına cevap veren birçok kadın gibi, kendi hayatlarında ve benzer durumlarda görülen aynı başkaldırıya ve kölelik karşıtı mücadele örneğine bakarak eşitlik için savaşın mümkün olduğunu gördü.

Seneca Falls Konseyi planlanmaktayken, Elizabeth Cady Stanton Konsey yardımcısı Lucretia Mott'a oldukça radikal görünen yeni bir çözüm önerdi. Bayan Mott, köle karşıtı mücadeledeki tecrübeleri onu kadınların politik gücü acilen denemeleri konusunda ikna etmiş olmasına rağmen, kadının oy kullanması hakkındaki yeni önerinin giriş kısmına karşı çıktı. Böylesine bir hareket çok garip ve saçmaymış gibi anlaşılabilir ve sonuç olarak toplantının önemini azaltabilirdi. Stanton'un kocası da önem kazanan oy kullanma işine karşı çıktı ve öneriyi sunması durumunda da kasabayı terk edeceğini belirtti. Frederick Douglass, kadınların oy kullanması için konseyin çağrı yapmasını savunan tek görünür kişiydi.

Seneca Falls toplantısından bir kaç yıl önce, Elizabeth Cady Stanton, Frederick Douglass'ı oy kullanma hakkının kadınlara da verilmesi konusunda zamanla ikna etmişti.

Onun [Stanton'un] öne sürdüklerini, ancak sığ karşı çıkışlar, "gelecek", "görevlerin doğal paylaşımı", "kadınların siyasette rol almasına karşı gösterilen ilgisizlik", hep bahsedilen "kadının ilgi alanı" ve buna benzer sözlerle karşılayabildim, ki o zeki yönetimin tek gerçek ve mantıklı prensibi ise, onu izler ve onu izleyen yönetim en iyi yönetimdir ki kendi hayatını idame ettiren ve kendi emrindeki iyiliğin, bilgeliğin ve enerjisinin en büyük kaynak-

larından güç alır.¹⁵

Seneca Falls Konseyine katılan yaklaşık üç yüz kadın ve erkeğin arasında, gündemin en önemli noktası kadınların seçme ve seçilme gücü idi: Tartışmalı önerme herkese sunulmuştu, fakat, seçimde oy kullanma hakkı hususundaki yeni çözüm tek başına tam olarak desteklenmedi. Frederick Douglass Stanton'ın arzusuna arka çıktı ve konuşma yeteneklerini kadınların oy hakkının savunusunda kullandı.¹⁶

Kadın haklarının henüz geçerli bir sebep bulamadığı o günlerde, kadınların oy kullanma haklarının ilginç ve popüler olmadığı dönemde, Frederick Douglass basın yoluyla kadınların siyasi eşitliği hususunda kızgınlığını dile getirdi. Seneca Falls Konseyinden hemen sonra, kendi gazetesi (Kuzey Yıldızı) *The North Star*'da bir yazı yayınladı. "Kadınların hakları" başlığı altındaki bu yazı, içerdiği zamana göre oldukça radikaldi:

Politik haklarla karşılaştırıldığında, biz kadını, erkekler için iddia ettiğimiz bütün her şeye adil bir şekilde bir tuttuk. Daha da ileri giderek, iddiamızı uygulamada bütün erkekler için uygun olan siyasi hakların kadın için de geçerli olduğunu açıklıyoruz. Bütün bunlar erkeği sorumlu ve akıllı bir varlık olarak ayırır, bu ayrım kadınlar içinde geçerlidir ve eğer bir hükümet, özgürce aynı fikirde olan yönetilenler tarafından yönetiliyorsa, dünyada kadınların aktif olarak oy kullanmalarını inkâr eden bir sebep yada ülkenin kanununu yöneten ve yapan bir el olamaz.¹⁷

Frederick Douglass, coşkuyla karşılanan bir şeyden, Siyah Özgürlük hareketine kadınların haklarını resmi olarak tanıtmaktan da sorumlu idi. S. Joy Walker'ın da belirttiği gibi, Douglass, Seneca Falls toplantısı zamanında, Cleveland, Ohio'da yapılan Ulusal Renkli Azatlar Toplantısı'nda konuşmuştu:

Delegelere, kanunen "kadınlarında kabul edildiği" anlamına gelen yeni bir çözümü, "kadınların hakları için üç kez kadeh kaldırmaya" degecek bir kanunname çıkarma başarısını gösterdi.¹⁸

Elizabeth Cady Stanton'un, Douglass'ın Seneca Falls Konseyindeki inançlı savunması hususunda söylediği inanç dolu sözler basında geniş bir komediye yol açtı.

Basında, klise kürsüsünde, toplantı salonunda sözde bize karşı oluşturulan halkın sesi, konseye katılan ve deklarasyonu imzalayarak isimlerini ve etkilerini bizden çeken bütün bayanlar bizi zulme terketmişlerdir. Arkadaşlarımız bize sırtlarını dönmüşler ve kendilerini olan biten bütün sonuçlardan dolayı aşağılanmış hissetmişlerdir.¹⁹

Tartışma Douglass'ı fikrinden vazgeçiremediği gibi, kadın haklarının yeşermesi için yapılan soğuk savaşta da puan kazandırdı. Toplantı odası, basın ve kilise kürsüsü bu eğilimi tersine döndürmeye yetmedi. Gelecek toplantılar için yeni fikirleri ve eski kanıtları cesaretle ortaya koyma görevini bir kadının üstlendiği, Rochester, Newyork toplantısından bir ay önceydi.²⁰ Frederick Douglass oy kullanma hakkı için yeni çözüm önerisini kız kardeşleriyle tartışarak bağlılığını, Rochestar'da, Seneca Falls'tan daha etkin yer tutarak, bir kez daha gösterdi.²¹

Kadın haklarının desteklenmesi yasaklanamadı. Halkın düşüncelerini oluşturanlar tarafından kabul edilmese de, kadınların eşitliği, kendilerine ait olan özgürlük için savaşıyor ve Amerika Birleşik Devletlerinde toplum hayatının silinmez bir parçası olan Siyahlar tarafından köktenci bir hareket olarak kabul edildi. Ancak olup biten neydi? Seneca Falls Konseyi hakkında sunulmuş olan argo yayınların dışında kadınların eşitliği sorunu nasıl tanıtıldı? Özgürlükler Beyannamesinde belirtilmiş şikâyetler ve yeni çözümde dördüncü kez sunulan, Birleşik Devletlerdeki kadınların ihtiyaç ve problemlerini doğrudan doğruya yansıtabiliyor muydu?

Seneca Falls Deklarasyonunun öğretici yanı evlilik kurumu ve kadınlar üzerindeki yaralayıcı etkileriydi; Evlilik kurumu kadınların mülkiyet haklarını alıyordu, eşleri ekonomik -ve ahlâki olarak kocalarına bağımlı kılıyordu. Kadınlardan kesin surette bağlılık isteyerek, kocalara karılarını cezalandırma hakkı tanıyan evlilik kurumu ve dahası, boşanma ve ayrılma kanunları tamamen erkeğin üstünlüğüne dayandırılmıştı.²² Sonuç olarak kadının evlilikteki kötü statüsü, Seneca Falls'da tartışıldı, profesyonel sahalarda olduğu kadar eğitim kurumlarındaki eşitsizlikten de şikayet ettiler. "Kâr getirici işler" ve "zenginlik ve fakir-

liğe giden yollar" (tıp, hukuk ve din) kadınlar için ulaşılmazdı.²³ Deklarasyon kadınlara biraz "kendine güven ve öz-saygıyı" getiren, ruhsal ve psikolojik özgürlük tartışmalarıyla bitti.

Seneca Falls Deklarasyonunun en büyük önemi, yüzyılın ortasında "*kadın haklarının açıkça ifadesi*" olmasıydı. Burjuvazinin ve yükselen orta sınıfın kadınları için tümenden baskıcı, hayal kırıcı ve çelişik olan politik, sosyal, evcil ve dinsel bir duruma yöneltmiş yıllar süren belirsiz, genelde sessiz mücadelelerin teorik zirvesiydi bu deklarasyon. Yinede, orta sınıfkadınlarının sorunlarının bilincine varışının şiddetli bir tamamlanışı olan Deklarasyon'da, genelde çalışan beyaz sınıf kadının çıkmazı es geçilmiş, Kuzey ve Güney'deki Siyah kadınların durumu gibi bir tarafa bırakılmıştı. Başka bir deyişle, Seneca Falls Deklarasyonu, onu hazırlayanların sosyal sınıfının dışında kalan kadınların sorunlarını dikkate almayan bir kadınlık durumu analizi öne sürdü.

Peki yaşamak için çalışan bu kadınların-beyaz kadının örneğın Kuzeydoğudaki tekstil makinalarını kullananların- durumu neydi? 1831'de, Yeni endüstri devriminin en büyük göstergesi tekstil endüstrisiyken, kadınlar endüstri işçileri arasında, tartışılmaz şekilde çoğunluğu oluşturdular. Tekstil makinalarında, New England boyunca 18.539 erkeğe karşın 38.927 kadın çalışan vardı. Gözde "makina kızları", yerel çiftlik ailelerinden çalıştırılmak üzere toplanıyordu. Kâr arayan makina sahipleri, makinalardaki hayatı evlilik hayatı için çekici ve zorunlu bir öğe olarak tanıttılar. Waltham ve Lowell sistemlerinin her ikisi de, okula benzer bir atmosfere sahip, tecrübeli kadınlar tarafından kolayca denetlenen genç çiftçi kadınların "nöbetleşe çalışan aileler" olarak tanıtıldıkları sistemlerdi. Fakat makina hayatının iç yüzü neydi? İnanılmaz uzun saatler, günlük 12-14 hatta 16 saat hayvanca çalışma koşulları, insanlık dışı uzun iş saatleri; ve

Yemek için çok az zaman verilirdi,-akşam yemeği için öğleden sonra bir yarım saat- Çalıştıkları, terden nemlenmiş, sıcak odalarından, birkaç blok ötedeki evlerine yarısr gibi koşarak gider ve günün yemeğini yutarcasına yer ve gecikme korkusuyla makinanın başına yeniden dönerlerdi. Kışın paltolarının önünü ilikle-memeye bile cesaret edip, bazen paltosuz yemeğe gidiyorlardı. Bu

olay mevsimiydi. Yazın, bozuk gıda ve zayıf temizlik dizanteriye yol açardı. Tüberküloz her mevsim onlarla birlikteydi.²⁶

Makina kadınları savaştılar. 1848'deki Seneca Falls Konseyinden çok önce 1820'lerin sonlarında, çalışan kadınlar işleri aksatmaya, ve greve başlayarak hem kadın hem endüstri işçisi olarak iki defa ezilmelerini protesto ettiler. Dover, New Hampshire'de örneğin, makina kadınları 1828'de yeni oluşturulmuş kısıtlamalara itirazlarını dramatize ettiler. "Halkı, flama ve bayrak sallayarak, barut patlatarak şoka uğrattılar."²⁷

1848 yılında, Seneca Falls Konseyi yapılırken, makinalardaki çalışma şartları, başlamak için çok müsait olmasa da- New England çiftçilerinin kızlarını bile tekstil'in emek gücünde, hızla bir azınlığa dönüştürüyordu. Gerçek "iyi doğmuş" kadınların yerlerine, "Yankee" geçmişine sahip, babaları, erkek kardeşleri ve kocaları gibi ulusun endüstri proletaryasını oluşturan göçmen kadınlar getirildi. Bu kadınların- toprak sahibi aileleri olan atalarının tersine- emek gücünden başka güvenecek bir şeyleri yoktu. Reddedildiklerinde, haklarını kurtarmak için savaşıyorlardı. Öylesine azimli savaştılarki, "1840'daki kadın çalışanlar, Amerika'daki emek mücadelesinin liderliğini yaptılar."²⁸

Günde 10 saatlik çalışma kampanyasında, Lowell Kadın Emegi Reform Kuruluşu, Massachusetts Devlet Meclisine 1843 ve 1844'de delilleri sundular. Meclis halkın sesine kulak verdiğinde, Lowell kadınları Birleşik Devletler tarihi boyunca ilk kez bir hükümet organı tarafından, çalışma şartlarının araştırılması için bir ayrıcalık kazandılar.²⁹ Bu kadın hakları için bir patlamaydı-ve önceden tarih verilerek, 4 yıllık kadın hareketinin resmen onaylanmasıydı.

Çalışan beyaz kadınlar, verdikleri mücadelelere bakılırsa, - kadınlar ve işçiler olarak yerlerini sonuna kadar savunmaları, cinsiyetçi kadınlık ideolojisine karşı bilinçli ve kararlı mücadeleleri- kadın hareketinin öncüleri olarak adlandırılmayı fazlasıyla hak ettiler. Fakat onların ateşleyicilik rolleri, yeni hareketin önde gelenleri, kadın işçilerin kendi özel koşullarında erkek egemenliğini yaşayıp onunla mücadele ettiklerini anlayamayanlar tarafından gölgede bırakıldı. Tarih, 1848'de başlayan harekete

son bir ironi ayırdı! 1848'de Seneca Falls Konseyine katılan kadın lar arasından, 70 yıl sonra oy hakkını kullanacak kadar uzun yaşayan tek kişi Charlotte Woodward adında bir işçi kadındı.³⁰

Charlotte Woodward'un Seneca Falls Deklerasyonu'nu imzalamasındaki çeşitli sebepleri onun zengin ve başarılı bir kadın olması değildi. Konseye katılmaktaki amacı bir işçi olarak statüsünü ilerletmek için tavsiye aramasıydı. Bir eldiven yapımcısı olarak, kendi görevi henüz endüstrileşmemişti: aldığı para ailesindeki erkekler tarafından kontrol ediliyordu. Çalışma çevresini tanımlarken, kendisini Seneca Falls Konseyine getiren asi ruh halini şöyle açıklıyor:

Biz kadınlar kendi çevremizde kapatılmış olarak gizlice çalışıyoruz. çünkü, bütün toplum aileyi geçindiren paranın kadın tarafından değil, erkek tarafından kazanılacağını savunan bir teori üzerine oturmuş....Hiç bir toplulukta birkaç kadının karşı koymak için kanatlarını çırpmadığına inanmıyorum. Kendi kendime gizlediğim, bütün sessizliğime ve birkaç kuruşluk para için saatlerce oturup dikiş yaptığım bu işte, öğretildiği gibi ve asla benim olmayacak bu para beni asi hale getirdi. Çalışmak istedim, kendi dalımı kendim seçmek, kendi paramı kendim almak istedim. Bunlar benim doğduğum hayata karşı duyduğum asiliğimdi.³¹

Charlotte Woodward ve birkaç kadın konseyde ciddi bir biçimde, kadınların haklarını hayattaki en önemli şeyden daha önemli olarak tanıttılar.

Konseyin son oturumunda, Lucretia Mott kürsünün her iki yanındakiler için son bir yeni çözüm ortaya koydu, "*Mesleki ve ticari açıdan kadının erkeklerinkiyle eşit bir bölüşüme sahip olmalarının teminatı*" [benim vurgulamam]³² Bu, sonradan gelen kötü bir fikirmiydi? Charlotte Woodward ve çalışan-sınıfkızkardeşlerine bir yardım eli miydi? Yoksa çalışan- sınıf kadınlarının orjinal çözümden muaf edilmelerinin protestosu için yapılmış, Lucretia Mott'un köle karşıtı, aktif ilgileri toplamak için yaptığı tabansız bir girişim miydi? Eğer Saralı Grimke konuşsaydı, değişik bir yaklaşımda ısrar edecekti:

Daha fakir sınıflarda; köle olmanın verdiği aşağılanmayla yorgun

düşmüş bir köle kalp ve özgürlüğünü iyi kullanan ve kullanacak olan çalışanlar var.

Eğer Seneca Falls toplantısında kadınlara uydurulan tanım en azından uygun olsaydı bile, "içine doğdukları hayata isyan eden" başka bir kadın grubunun bahsi bile geçmedi.³⁴Güney'de köleliğe karşı, Kuzey'de ise ırkçılığa karşı bir isyan başlatmışlardı. Seneca Falls konferansına bir siyah erkek katılı r ken, hiçbir siyah kadın gelmedi. Konseyin belgeleri Siyah kadın lar için bir geçiş referansı bile vermedi. Kanunu yapanların gerekçelerinin ışığında öyle gözüküyor ki köle kadınlar tamamen bir tarafa itilmişti.

Fakat bu yeni bir sorun değildi. Grimke kızkardeşler, Siyah kadınların şartlarını gözardı eden köle-karşıtı kadın örgütlerine daha önceden eleştiride bulunmuş ve bazen de ırkçı önyargıları açıkça eleştirmişlerdi. Ulusal Köle Karşıtı Kadın Topluluğu için konseyin kurulması amacıyla hazırlıklar sürerken, sadece Angeline Grimke Siyah kadınların varlığını garanti etmek zorunda kaldı. Dahası, Kuzey'in özgür siyah halkı için bir konseyin toplanacağı adresin önerisini de yaptı. Ama hiç kimse, -Lucretia Mott bile-adresi belirleyemediği için, Angelina'nın kızkardeşi Sarah konuşma yapmak zorunda kaldı.³⁵ 1837'nin başlarında, Grimke kızkardeşler, New York Anti-Köle Kadın örgütünü, işlerini iyi yapmadıkları için ağır bir dille eleştirdi. "Güçlü aristokrat duygularının sonucu" diye söze başladı.

....çok aşırı biçimde yetersizdiler...Bizim, başka ten rengindeki kız kardeşlerimiz için bir Köle-karşıtı Topluluğu oluşturulması yolunda ve beyaz arkadaşlarını kendilerine katılmaları için davet ettirme yolunda ciddi düşüncelerimiz vardı, en etkili beyaz kadın ların onlara katılmaları için bu yolu düşündük.³⁶

Seneca Falls Toplantısında, kadın hakları için verilen sa-vaştaki katkılarına rağmen Siyah kadınların olmayışı iyice göze çarptı. Bu toplantıdan 10 yıl kadar önce halk önünde konuşma hakkını kısıtlamak isteyenlere, Maria Steward, "Eğer bir kadın sam ne olmuş?" diyerek yanıt vermişti.³⁷ Bu siyahi kadın, kadın ve erkeklere seslenen ilk yerli kadın konuşmacıydı.³⁸Ve 1827'de -ülkedeki ilk siyah gazete- (Freedom's Journal)"Özgürlüklerin

Gazetesi", kadınların hakları üzerine bir siyah kadının mektubunu yayınladı. Kendini "Matilda" diye tanıtan kişi, daha zamanında çok tartışmalı bir konu olan kadınların okula gitme sorunu çözülememişken, siyah kadınların eğitimleri konusunda diretiyordu. İskoçya doğumlu Frances Wright kadınların eşit eğitimi üzerine yazılar yayınlamaya başlamadan bir yıl önce oldu bu.

Kendimi bütün annelere tanıtıyorum ve diyorum ki, pudding yapmak için gerekli bilgiye sahip olmak gerekir ki, bu ondan daha hayatidir. Pudding yapma bilgisi, kız çocuklarının kafalarına yararlı bilgileri saklamak için, bazen gerekli bir şeydi. Zamanlarını, yararlı bilgileri alırken, asla akıllarından çıkmayacak, kitap okumaya adanmışlardı.³⁹

Orta-sınıf beyaz kadınlar, Kadın Toplantısından çok önce eğitim hakkı için savaşılmaya başlamışlardı. Matilda'nın talebi-sonradan Prudence Crondall'ın siyah kızları işe alarak Connecticut'ta kapalı hale dönüştürülen bir okulu tarafından da kabul edildi-beyaz ve siyah kadınların, eğitim konusunda ortak isteklere sahip olduklarını sergiledi. Ne yazık ki bu bağlantı Seneca Falls'daki toplantıda ele alınmadı.

Birleştirilmiş bir kadın hareketi için var olan potansiyelin kullanılmasıdaki başarısızlık-özellikle eğitimdeki cinsiyet karşıtlığı konusunda- 1848 yazında meydana gelen bir sahnede kendini dramatik bir şekilde gösterdi. İronik açıdan, Frederic Douglass'ın kızı işin içindeydi. Rochester, New York'daki kızların seminerinde aldığı resmi görevin ardından Douglass'ın kızı, beyaz kızlarla beraber yaptığı sınıf çalışmalarını açıkça sergiledi. Prensipte, işi öneren kanun koyanlar kadındır! Douglass ve karısı bu ayrılıkçı politikaları protesto ettikleri sırada, bir itirazın ayrımcılığı önlemedeki başarısını göstererek, öneride bulundu. Beyaz kızların, sınıfın bir araya gelmesi konusunda oy vermelerinin ardından müdür, kızların ailelerine yaklaşıarak, elindeki tek itiraz oyunu kullanarak Douglass'ın kızını okuldan atacağını belirtti.⁴⁰

Beyaz bir kadının kurduğu köle karşıtı hareket, Kuzeydeki Siyah bir kızın kanun koyucu bir kampanyadaki büyük zaafını

gösteren ırkçı bir poster gibi algılandı-bu, ırkçı karşıtı sağduyunun terfi etmesiyle sonuçlanan bir başarısızlıktı. Organize kadın hakları hareketine taşınan bu kestirme çözüm, Grimke kızkardeşler ve diğerleri tarafından oldukça eleştirildi.

İlk kadın hakları çalışanları bilinçsizce Siyah kardeşleri için kötü bir durum oluşturmuş olmalarına rağmen, Yeni kadın hareketlerinin yankıları organize edilmiş siyah özgürlük hareketi boyunca hissedildi. Yukarıda vurgulandığı gibi, Ulusal Farklı Renkçi Özgür İnsanlar Konseyi 1848'de⁴¹ kadınların eşitliği için yeni bir çözümü es geçmişti. Frederick Douglass'ın önyayak olması üzerine bu Cleveland toplantısında, kadınlarında erkeklerle eşit şartlarda delegeler seçmelerine karar verildi. Cleveland toplantısında yapılan oylamada, kadınlarında erkeklerle eşit şartlarda temsilci seçebileceklerine karar verildi. Kısa bir süre sonra Philadelphia'da siyahların kongresine sadece siyah kadınların değil, Seneca Falls'daki yeni başlayan hareket tanıtılarak beyaz kadınlarında katılımları için başvuruldu. Lucretia Mott gitme kararını bir mektupta Elizabeth Cady Stanton'a şöyle açıkladı:

Şimdi şehirdeki zenci insanlarla bir kongrenin ortasındayız. Douglass ve Delany, Remond ve Garnet'de aktif görevlerle buradalar. Ve onlar gibi, hem kadın hem de beyaz bir kadın olarak köleliğin sebeplerine duyduğum ilgi nedeniyle bende orada küçük bir yerimin olması gerektiğini düşündüm. Onun için dün Sarah Dugh ve ben şiddetli yağın yağmurda oraya gittik ve bugün de gitmeyi umuyoruz.⁴²

Seneca Falls Kongresinden iki yıl sonra ilk Ulusal kadın Hakları Kongresi Worcester, Massachusetts'de düzenlendi. Gerçekten davet edilmiş ya da kendiliğinden gelmiş olsa da Sojourner Truth'da katılımcıların arasındaydı. Orada bulunduğu zaman içinde ve daha sonraki kadın hakları mitinglerindeki söylevlerinde siyah kadınların dayanışmasının bir simgesi olmuştu. Sadece ırkçı baskıdan değil, aynı zamanda cinsel baskıdan da kurtulmayı istiyorlardı. Sojourner Truth'un 1851'de Akron-Ohio'da ki kadınların kongresinde konuşmasının nakaratı "Bir kadın değil miyim"⁴³ 19. yy. kadın hareketinin en sık anılan sloganlarından birisi olarak kalmıştır.

Sojourner Truth tek başına Akron kadınlar mitingini düşman erkeklerin yıkıcı alaylarından korumuştur. Gürültücü provakatörlerin erkek üstünlüklü tartışmalarında toplantılara katılan bütün kadın katılımcılar arasında en agresif cevapları vermediği sadece o başarmıştır. Sojourner Truth inkâr edilemez bir karizma ve güçlü hatiplere özgü yeteneklere sahip olmasıyla güçsüz kadının söz hakkıyla uyuşmayacak biçimde isteklerini savundu ve bunu çürütülemez bir mantıkla yaptı. Provakatörlerin liderleri bir su birikintisini aşmayı veya bir arabaya binmeyi erkek yardımı olmadan yapamayan kadınların oy hakkı istemelerinin komik olduğunu ileri sürdüler. Sejourner Truth alçakgönüllülükle, kendisinin çamur birikintilerinde veya araca binmekte hiçbir zaman yardım görmediğini vurguladı. Gökğürültüsünü andıran sesle "bir kadın değil miyim"⁴⁴ dedi. "Bana bakın. koluma bakın" ve kolundaki muazzam kas gücünü göstermek için giysisinin kolunu sıvadı.⁴⁵

Ben saban sürdüm, tarlada çalıştım, ahırları yönettim ve hiçbir erkek bana şeflik yapamadı ve ben bir kadın değilmiyim? -Sahip olduğum zaman- bir erkek kadar çok çalışabilir ve çok yiyebilirdim. Ve kamçılanmayı da kaldıradildim. On üç çocuk doğurdum ve çoğunun köle olarak satılışını gördüm ve bir ana üzüntüsüyle bağırduğımda sadece Jesus (İsa) beni duydu! Peki ben bir kadın değilmiyim?⁴⁶

Akron kongresine katılan tek siyah kadın olarak Sojourner Truth hiçbir ürkek beyaz kızkardeşinin yapmayı başaramadığı şeyler yaptı. Oturum başkanına göre "o günlerde toplantıda konuşmaya cesaret edebilen çok az kadın vardı." Cinsiyet sorununu güçlü bir biçimde alteden, erkeklerin olduğu kadar beyaz kadınların da dikkatini çekmeyi beceren Sojourner Truth günün kahramanı olarak selamlandı. Yalnız erkeklerin "zayıf cins" tezlerini bozguna uğratmakla kalmayıp, aynı zamanda erkek egemenliğinin, İsa'nın kendisinin bir erkek olmasından beri bir Hristiyanlık prensibi olduğu tezini de çürüttü.

Oradaki siyahlı küçük adam "kadınlar erkekler kadar çok haklara sahip olamazlar, çünkü (Hz. İsa bir kadın değildi.)" diyor Hz. İsa nereden geldi?⁴⁷

Yönetici memur (Polis şefi)'a göre o çıplak kolları ve yanan gözlerle orda ayakta dururken bu kalabalığı onun derin ve muhteşem konuşma tonundaki gibi patlayan bir gökgürültüsü bilesakinleştiremezdi.⁴⁸

Sizin peygamberiniz nereden geldi? Allah'tan ve kadından. Erkeklerin onunla ilgisi yoktu.⁴⁹

Bu korkunç günah Havva tarafın dan işlendiği içinkadın yeteneklerine karşı ciddi bir tartışma konusu olmuştur. Aksine bu muazzam bir artıdır.

[Eğer Tanrının yarattığı ilk kadın yalnız başına dünyayı tersine çevirebilecek kadar güçlüyse, bütün bu kadınların tekrar düzeltilebilmeleri de gerekir ve şimdi bunu istemektedirler ve erkekler buna izin vermelidirler.⁵⁰

Erkeklerin saldırganlıkları yatıştı, kadınların kalpleri minnettarlıkla attı ve gururlandılar. Çoğumuzun gözleri yaşardı.⁵¹ Akron kongresi başkanı Frances Dana Gage, Sojourner Truth'un konuşmasının etkisini anlatmaya devam etti.

Bizi güçlü kollarına aldı ve zorluk bataklığından bütün zamanı bizim lehimize çevirerek güvenlice geçirdi. Hayatım boyunca günün serseri ruhuna hakim olan ve alayları eğlenmeleri, güven ve hayranlık içinde heyecanlı bir topluluğa çeviren böyle büyüklü bir etki görmedim.⁵²

Sojourner Truth'un "Bir kadın değil miyim" sözü, öyle görünüyor ki aynı zamanda ırkçı eğilimlere sahip beyaz kadınlarında, siyah kızkardeşlerinden sonra övgüsünü aldığı için derin anlamlar içermektedir. Başlangıçta siyah kadının kongrelerinde seslerinin olmasına sadece bir kısım Akron'lu kadın karşı değildi, kadın karşıtı taraftarlar da bu ırkçılık avantajını kullanmaya çalışmışlardı. Frances Dane Gage'nin sözlerine göre,

Hareketin liderleri uzun, zayıf, gri elbise ve beyaz turbanlı kaba güneş şapkasıyla, ağır ağır kiliseye ilerleyen, koridorlarda bir kraliçe havasıyla yürüyen ve kürsüdeki basamaklarda yerini alarak baskın çıkan siyah kadını görünce titrerlerdi. Bütün binada bir hoşnutsuzluk havası esiyordu ve kulaklara "Kölelik karşıtı bir

olay", "Size söylemiştim" "Devam et, karaca!"⁵³ sözleri geliyordu.

Kongrenin ikinci gününde Sojourner Truth, erkek üstünlükçü saldırılara cevap için kalktığında, Gage, önde gelen beyaz kadınların onun konuşmasını önlemesini engellemeye çalıştı,

Kulağıma, "konuşmasına izin vermeyin" diye nefes nefese bağırarak yarım düzine ses geldi. O, ciddi olarak yavaşça öne doğru hareket etti, eski şapkasını ayaklarının dibine bıraktı ve büyük konuşurcasına bakan gözleriyle bana döndü. Yukarıda ve aşağıda kınamaları hissettiren fısıltı sesleri vardı. Kalktım ve Sojourner Truth'u anons ettim ve dinleyicilerden bir süre için sessiz kalmalarını rica ettim.⁵⁴

Neyseki Ohio kadını için, genel olarak kadınların hareketi için, Sojourner Truth'un konuşmasında kanıtlanan kavgacı ruh için ve bugün bile onun sözlerinden ilham alan bizim için Frances Dana Gage ırkçı arkadaşlarının baskılarına yenilmedi. Bir siyah kadın konuşmak için kalktığında erkek üstünlükçülere verdiği cevap aynı zamanda beyaz kadınlar için de esaslı bir ders içeriyordu. "Bir kadın değil miyim?" sorusunu en az dört kez tekrar ederken, Yeni kadınların akımında sınıf ayrımı ve ırkçılığı sergiledi. Her kadın beyaz değildi ve her kadın orta sınıf burjuvaların materyalist konforundan hoşlanmıyordu. Sojourner Truth'un kendisi siyahtı ve eski bir köleydi, ama kongredeki herhangi bir beyaz kızkardeşinden daha az kadın değildi. Irkının ve ekonomik durumunun diğerlerinden farklı olması onun kadınlığını yoketmezdi. İki yıl sonra milli kadınlar kongresinde o hâlâ konuşmasının engellenmesine karşı savaşıyordu.

Biliyorum. Zenci bir kadının kalkıp size kadın hakları hakkında bir şeyler anlatmasını görmek rahatsız ve huzursuz edici geliyor. Hepimiz o kadar aşağılara atıldık ki, kimse yerimizden kalkabileceğimizi düşünmedi, fakat yeterince uzun ezildik, şimdi, yeniden kalkacağız ve şimdi ben buradayım.⁵⁵

1850'ler süresince yerel ve milli kongreler eşitlik için mücadele eden kadınları artan sayılarda kendisine çekti. Sojourner Truth'un bu toplantılarda görülmesi ve kaçınılmaz düşmanlığa rağmen kalkıp konuşması hiçbir zaman alışılmamış bir hadise

olmadı. Siyah kızkardeşlerini aynı zamanda köle ve özgür olarak temsil ederken o, kadın hakları için mücadelede kavgacı bir ruhu açığa vurdu. Bu Sojourner Truth'un eşsiz tarihsel katkısıdır. Siyah kadınların onlardan daha az kadın olduğunu düşünen beyaz kadınlar için, O'nun varlığı ve konuşmaları değişmez bir hatırlatıcı olmuştur.

Bu arada çok sayıda siyah kadın, özgürlük ve eşitliğe olan bağlılığını yeni örgütlenmiş kadın hareketine daha uzak yollarla gösteriyordu. Yeraltı Demiryolu, çok sayıda kuzeyli siyah kadının enerjisini talep etmekteydi. Örneğin New Lebanon, Ohio'da oturan Jane Lewis, düzenli olarak birçok kaçak köleyi kurtararak Ohio nehri boyunca kürek salladı.⁵⁶ Frances E. W. Harper, adanmış bir feminist, ortaçağda en popüler siyahi şair, kölelik karşıtı hareketle anılan en aktif konferansçılardan biriydi. Charlotte Forten son Sivil Savaş Periyodu sırasındaki siyahi eğitimci lider de, keza aktif bir köleliğin kaldırılması taraftarıydı. Köleliğe karşı olarak İngiltere'de, İrlanda ve İskoçya'da konferanslar veren Sarah Remond, kamuoyunda çok geniş etki yarattı ve bir tarihçiye göre "Tory"lerin Konfederasyon tarafına geçmesini önledi."⁵⁷

En radikal beyaz, köleliğin kaldırılması taraftarları bile köleliğe karşı muhalefetlerini, ahlaki ve insancıl temellerle kurarak, Kuzey'de hızla gelişen kapitalizmin baskıcı bir sistem olduğunu anlamakta geciktiriler. Köleliği bir iğrenç ve insanlıkdışı kurum, bir modası geçmiş adaletin suçu olarak gördüler. Fakat Kuzeydeki beyaz özgür emekçiler olarak statülendirilmelerine rağmen Güneyde köleleştirilmiş işçilerden farklı olmadıklarını kavrayamadılar, her ikisi de ekonomik sömürünün kurbanlarıydı. William Lloyd Garrison ne denli militan zannedilirse zannedilsin, ücretli işçilerin örgütlenme hakkına karşıydı. (Liberator) *Kurtuluş*'un açılış törenine ilişkin sonuç, Boston'lu işçilerin bir politik parti şekillendirme gayretlerini kınayan bir sözleşme içermektedir.

Bir teşebbüs yapılmaktaydı, hâlâ yapılmaktadır! Söylemekten üzüntü duyuyoruz. Çalışan sınıflarımızın beyinlerinin daha fazla zenginliğe karşı tahrik edilmesi ve adamların zengin aristokrasi tarafından ayıplanıp, bunaltıldıklarına ikna edilmeleri...Bu

yüzden, mekanizmamızı şiddetin zaferine kurban etmek ya da onu bir parti bayrağı altına sokmak aşırı derecede suçtur.⁵⁸

Bir kural olarak beyaz ve kölelik karşıtı taraftarlar endüstriyel kapitalizmleri savundular ya da sınıf sadakatlerini tamamen bilinçsizce dile getirdiler. Bu tartışılmaz kapitalist ekonomik sistemin kadın hakları hareketlerininide etkilediği aşikârdır. Eğer çoğu kölelik karşıtı köleliği yokedilmesi gereken pis bir kusur olarak görüyorduyse, çoğu kadın hakları savunucuları erkek egemenliğini kendi toplumlarında ahlak dışı bir kusur olarak görüyordu.

Kadın hakları hareketinin liderleri Güneydeki siyah insanların köleleştirilmelerinin, Kuzey işçilerinin ekonomik sömürülerinin, kadınların sosyal baskılarıyla bağlantılı olabileceğinden şüphe etmediler. Kadın hareketlerinin başlangıcında beyaz işçi sınıfı hakkında beyaz çalışan kadınlarda olduğu gibi çok az şey söylendi. Birçok kadın kölelik karşıtı mücadelenin taraftarları olduğu halde, kölelik karşıtı bilinçleriyle kadınların maruz kaldığı baskının çözömlemesini birleştiremediler.

Sivil Savaşın başında kadın hakkı öncöleri enerjilerini Birleşme davasının savunulmasına yönlendirmeye ikna edildiler. Fakat cinsel eşitlik için heyecanlarını ertelemekle, ırkçılığın Birleşik Devletler toplumunda ne kadar köklü olduğunu öğrendiler. Elizabeth Cady Stanton, Lucretia Mott ve Susan B. Anthony Newyork eyaletinin her tarafında Birleşme taraftarlarına acil ve koşulsuz kölelikten kurtuluşu talep eden konferanslar vererek seyahat ettiler.⁵⁹

.....ve onlar Buffalo ve Albany arasında uğradıkları her şehirde (çetelerin ellerinden) hayatlarındaki en kaba muameleye maruz bırakıldılar. Syracuse'da salon, bıçaklar ve silahlar sallayan bir erkek kalabalığı tarafından basıldı.⁶⁰

Eğer önceden Güneyin kölecilikte tekeli elinde tutmadığının farkına varmasaydılar, Birleşme davası için ajitator olarak tecrübeleri Kuzeyde de gerçekten kölecilik olduğunu ve bunun acımasız olabileceğini onlara düşündürecekti.

Kuzeyde askeri birlik kurulduğunda, daha çok şehir merke-

zinde büyük ölçekli ayaklanmalar kölelik taraftarı güçler tarafından kıskırtıldı. Özgür siyah topluluğa şiddet ve ölüm getirdiler. 1863 Haziranında Newyork şehrindeki çeteler,

....Asker alma merkezleri yıkıldı, bir silah deposunda yangın çıkarıldı. Tribune ve seçkin Cumhuriyetçilere saldırıldı, bir zenci öksüz yurdu yakıldı ve genel olarak kentin her tarafında kaos yaratıldı. Çeteler şiddetlerini özellikle zencilere karşı buldukları her yerde saldıracak yönlendirdiler. Çoğu öldürüldü....1000 civarında insanın öldürüldüğü ve yaralandığı hesaplandı.⁶¹

Eğer Kuzey'in kendisine bulaştırdığı ırkçılık derecesi eskiden farkedilmemişse de 1863'ün çete şiddeti, siyah karşıtı duyarlılığının derin ve alabildiğine yaygın ve potansiyel katliam eğilimi taşıdığını kanıtlamıştır. Kölecilikte tekel sahibi olan Güney, kesinlikle ırkçılığın himayesinde yalnız değildi.

Elizabeth Cady Stanton ve Susan. B. Anthony radikal kölelik karşıtı taraftarlarla İç Savaş'ın, kölelerin azat edilmeleri ve Birleşik orduya alınmalarıyla hemen sona erebileceğinde birleştiler. (Women's loyal league) Sadık Kadınlar Birliği Organizesi için bir çağrı yayınlayarak kadın yığınlarını kendi kuruluşlarında biraraya getirmek için teşebbüste bulundular. Kuruluş toplantılarında, yüzlerce kadın, savaş konusundaki çabaları, kölelerin azatını isteyen dilekçeler yayarak ilerletmeyi desteklediler. Yine de, Susan B. Anthony'nin kadınlarınkini, siyah insanların özgürlükleriyle birleştirme düşüncesine karşı çok da yakın değildiler.

İleri sürülen düşünce, "Afrika ırkının ve tüm kadınların sivil ve politik hakları pratikte kabul edilene kadar" hiçbir zaman bu Cumhuriyette gerçek bir barış olamayacağını vurguluyordu.⁶² Ne yazık ki, savaş sonrası gelişmelerin ışığında bu düşüncenin, kölelerin özgürlüğüne ulaşıldığında beyaz kadınların geride kalacağı korkusuyla öne sürüldüğü anlaşıyor. Ama Angelina Grimke Siyah Özgürlüğüyle Kadın özgürlüğünün birleşimi için ilkeli bir savunma yaptı: "Ben zencilerle bir tutulmak istiyorum" diye ısrar etti. "Onlar haklarını alana kadar biz bizimkileri hiçbir zaman alamayacağız."⁶³

Bu kararlılık bizi zencilerle birleştireceğinden son derece mem-

nun oldum. Doğru köle sahiplerinin kırbaçlarını hissetmedik! el-
lerimizin kelepçelenmediği doğru, fakat *kalplerimiz* incindi...⁶⁴

Ve kadın hakları hareketinin tüm emektarlarının davet edil-
diği W. L. L. 'nin kuruluş kongresinde Angelina Grimke, karakter-
istik "Bizim ikinci ihtilalimiz" diye tarif ettiği savaşın en ileri yo-
rumunu ileri sürdü.⁶⁵

Savaş, Güneyin yanlışlıkla iddia ettiği gibi, ne ırkların-savaşı, ne
bölgelerin savaşı, ne politik partilerin savaşı değildir, ama *ilkele-*
rin savaşıdır. İster beyaz olsun ister siyah, çalışan sınıflar üzerine
bir savaş... Bu savaşta, Zenci ilk kurbandı, ne renkten olursa ol-
sun işçi sonraki; ve şimdi emek hakkı için, özgür konuşma için,
özgür okul, özgür oy hakkı ve özgür bir devlet için yola çıkan her-
kes....bunları savunmak ya da bunlardan vazgeçmek zorunda, iki
yüzyıl boyunca zenciye bir savaş mahkûmu yapan aynı vahşetin
kurbanlarının yanına düşerek. Güney insan haklarına karşı bu
savaşı çıkarırken, Kuzey özgürlüğü ölümüne taşıyanların giysi-
lerini tutuyordu....

Ulus bir ölüm kalım savaşında. Ya aşağılık tiranların geniş bir
kölekrasisi ya da tümüyle özgürlerin olacaktır....⁶⁰

Angelina Grimke'nin görkemli "İkinci İhtilalimizin Askerleri-
ne Hitap"ı, onun politik bilincinin çoğu çağdaşlarından *çok daha*
ileri olduğunu kanıtlamıştır. Konuşmasında radikal bir teori ve
emekçilerde, siyah insanlar ve kadınlarda, birleşik benimsenmiş,
farkına varılabilecek bir pratiği ileri sürmüştü. Eğer Karl
Marx'ın "Beyaz derili emek, siyah derili emek dağlanmış kaldıkça
özgür olamaz" deyişi doğruysa, Angelina Grimke'nin dönemin de-
mokratik mücadelelerinin-özellikle kadınların eşitliği kav-
gasının-en etkili biçimde Siyah özgürlüğü mücadelesiyle birlikte
yürütülebileceğinde ısrar ettiği de doğrudur.

4— Kadın Oy Hakkı Hareketinde Irkçılık

Bu politikacılar için 5 yada 10 senedir tartışma konusu olmasına rağmen, politik açıdan siyah adam hâlâ ülkenin eğitimli beyaz kadınlarının çok üstündedir. Milletın temsilcisi kadınlar, zencinin özgürlüğünü temin etmek için son 30 yıldır ellerinden ne gel-diye yapmışlardır ve mademki mevcut durumun en alt seviyesindeydi, biz de isteklerimizi bastırmaya hazırдық, ancak şimdi medeni haklara açılan kutsal kapı yavaş yavaş menteşelerine oturduğuna göre, kenara çekilip krallığına ille "Sambo"* yürüyüşüyle girişini izlememiz daha mı iyi olur konusu ciddi bir mesele haline geliyor. Kendi kendini koruma doğanın ilk kanunu olduğuna göre, lambalarımızı yanık tutmak ve anayasal kapı açıldığında da, siyah askerin güçlü kolları ve mavi üniformasının yanısıra içeri girip böylece boşluğu hiçbir ayrıcalıklı sınıfın kapıyı cumhuriyetin en humblı vatandaşına bile kapatamayacağı denli açmasından istifade etmek daha akıllıca olmaz mı?

"Bu zencinin zamanıdır". Devrolunmaz tüm haklarına bir kez bürüntünce bizi zor durumda tutmak için onun ek bir güç olmaya-çağını nerden biliyoruz? "Siyah erkek vatandaşlar"ın oy hakkını kadınlara da kaydırma fikrinden şüphe duyduklarını söyledikleri duyulmadımı? Neden Afrikalılar Saxon akranlarından daha cömert olsun ki? Eğer iki milyon Güneyli Siyah kadın emniyete alınmayacaksa kişilik, mülkiyet, ücret ve çocuk hakları ve kölelik-ten azatları köleliğin bir başka formundan başka bir şey değildir. Doğrusu da eğitimli beyaz bir adamın kölesi olmak aşağılanmış, cahil bir siyahın kölesi olmaktan daha iyidir.¹

New York Standard'ın editörüne yazılmış 26 Aralık 1865 tarihli bu mektup Elizabeth Cady Stanton tarafından kaleme alınmıştı. İtiraz götürmez derecede ırkçı fikirleri, siyah kurtuluşu için olanmücadele ve kadın hakları arasındaki ilişkiden anladığının olsa olsa yüzeysel olduğunu gösterdi. Öyle görünüyor ki eğer beyaz kadınlar ilerlemenin ani çıkarlarından yararlanama-

yacaklarsa, Siyah halkın -Sambo için olan- ilerlemesini daha öteye gitmeden engelleme kararındaydı.

Stanton'un Standard'a mektubundaki akıl yürütmenin fırsatçı ve maalesef ırkçı çizgisi ırkçı savaş arifesinden bu yana kadın hakları mitinglerinde önerilen kadın meselesi ile siyah meselesini birleştirme teklifleri konusunda ciddi sorunlar doğuruyordu. 1866 Mayıs'ında New York City'de toplanan bu kadın hakları kongresinin delegeleri, Siyahlar ve kadın oy hakkı için olan çabaları tek bir kampanyaya toparlayacak bir Eşit Haklar Birliği kurma kararı aldılar. Pek çok delege şüphesiz bir birleşmenin-Siyah insanlar ve benzer durumdaki kadınlar için karşılıklı çıkar sağlayacak bir çeşit birleşme- zaruri ihtiyacının farkına varmışlardı. Örneğin Susan B. Anthony "Kadın Hakları platformumuzu genişletmek ve aslında hep ruhunda olan *ismi-* bir İnsan Hakları platformu-vermek-"konusunda ısrar etmişti.² Yine de kongrenin kayıtlarındaki ırkçılığın etkisi gayet açıktı. Toplantıda verdiği ana nutuklarından birinde tanınmış bir oy hakkı taraftarı olan Henry Beecher beyaz, burda doğmuş ve eğitilmiş kadınların küçültücü bir tarzda çizdiği Siyahlar ve göçmenlerden çok daha fazla elde edilmesi gerekli talepleri olduğunu iddia etti:

Şimdi bu rafine ve işlenmiş kadın ordusunu bir tarafa koyalım ve başka bir tarafa da azat edilmiş Afrikalıların büyüyen bulutunu ve önlerine de Enval adasının büyük göçmen topluluklarını. Hükümetimizde Afrikalı ve İrlandalılara verilecek imtiyazı tehlikesizce verebilecek güç var mıdır? Vardır. Vereceğiz. Ve tüm bunları yapınca gücümüz azalacak mı? Peki ya toplumumuzun en iyi ve dürüst kısmını, uygarlaşmamızı borçlu olduklarımızı, öğretmenlerimizi, yoldaşlarımızı, başkalarına oranla destek almak için en çok gittiğimiz kişileri-bizim için önemli olan herşeyde çocuklarımızın iyiliği, evimizin bakımı, varlığımız, ismimiz ve şerefimiz ve en önemlisi iç yaşamımızın-bir erkeğin tek bir kişiden başkasına açmayacağı-şeyi-güvendiğimiz insanları alıp da onları "İrlandalılar ve Afrikalılar oy kullanırken, onların oy kullanmaya uygun olmadıklarını mı söyleyeceğiz?.....Bence.....*Kadınların oy kullanması* bir siyahın oy kullanmasından çok daha önemlidir..³

Beecher'in fikirleri ırkçılık, sınıf çekişmesi ve erkek üstünlüğü arasındaki derin ideolojik bağlantıları ortaya koyuyordu. Zira övdüğü beyaz kadınlar cinsiyetçi kalıpların basmakalıp diliyle tasvir ediliyordu.

Eşit Haklar Birliğinin 1867 Mayısındaki ilk yıllık toplantısında, Elizabeth Cady Stanton kadınların oy hakkı kazanmasının (beyaz Anglo Saxon kadınların) Siyahların oy hakkını kazanmasından çok daha önemli olduğu konusunda Henry Ward Beecher'in sözlerini yineledi.

Siyah insanlarla hükümette hiçbir yeni öğemiz yok, ancak kadınların eğitilmesi ve yükseltilmesiyle Saxon ırkını daha yüksek ve soylu bir yaşama böylece çekim kanunuyla tüm ırkları cinsiyetlerin politik yalıtımında ulaşılabilir en muntazam platforma getirecek bir gücümüz var.⁴

Bu kongredeki ana konu Siyah erkeklerin oy hakkının yakın olması -ve kadın hakları taraftarlarının kadınlar oy hakkını hemen almasalar bile Siyah oy hakkını desteklemekte istekli olup olmamalarıydı.-Onlara göre özgürlük siyah insanları beyaz kadınlara "eşit" kılmıştı, oy hakkı Siyah erkekleri daha üstün kılacaktı diye inanan Elizabeth Cady Stanton ve diğerleri Siyah erkeklerin oy hakkına tamamiyle karşıydılar. Yinede köleliğin kaldırılmasının, politik bir güce özel ve acil olarak ihtiyacı olan Siyah halk üzerindeki ekonomik baskıyı kaldırmamış olduğunu farkedendenler de vardı. Abby Kelly Foster, Stanton'un mantığıyla ters düştüğünden şu soruyu sordu:

Adaletin ne olduğunu gerçekten biliyor muyuz? Eğer şu anki sıkıntıların ve olası köleliğine karşı (zencilerin) güvenliğini kadınlar politik haklarını elde edene dek ertelemek isteyebileceksek insanlık duygusundan zaten yoksun değil miyiz?⁵

İç savaşın başlangıcında Elizabeth Cady Stanton, feminist meslektaşlarını savaş yılları sırasında tüm enerjilerini kölelik karşıtı kampanyaya adanmaları konusunda uyarmıştı. Sonraları kadın hakları taraftarlarının kendilerini, köleliğin kaldırılması meselesine vermek ve kendilerini ikinci dereceye düşürmekle stratejik bir hata yaptıklarını söyledi.

Hatıralar'ında adı geçen "kadınlar'ın Güneydeki kölelerinkine karşı kendi taleplerini belirsiz bıraktıkları altı yıla"⁶ değine- rek, Cumhuriyetçi çevrelerde yurtsever eylemciliklerinden do- layı çok övüldüklerini kabul etti. "Ancak köleler azat edildiğin- de", matem tuttu,

..ve bu kadınlar cumhuriyetin vatandaşları olarak yeni yapılan- mada kanun önünde eşit biçimde tanınmak istediler. Tüm bu üstün faziletler sabah güneşiyle çigin yok olması gibi yok oldu.⁷

Elizabeth Cady Stanton'a göre kadınların (yani beyaz kadın ların) iç savaş tecrübelerinden çıkartmaları gereken ders, kadın ların asla "ikinci sınıf erkeklerin işleriyle uğraşmamak ve onun cinsiyetini kendininkinden önde tutmamak" olmalıydı.⁸

Stanton'un, savaşın sonunda hakim olan koşulları analizinde güçlü bir politik naiflik ögesi mevcuttu, ki bu da onun ırkçı ideolo- jiye şimdiye dek olduğundan daha yakın olduğu anlamına geli- yordu. Birleşik Ordu, Konfederasyon karşıtlarına karşı zafer ka- zanır kazanmaz, o ve eski yandaşları Cumhuriyetçi partinin sa- vaş sırasındaki çalışmalarından dolayı onları ödüllendirmesi ko- nusunda ısrar ettiler. Talep ettikleri bu ödül de -sanki bir an- laşma yapılmış gibi; sanki kadın haklarını teklif edenler ödülleri- nin oy hakkı olacağı anlayışıyla köleliğin kaldırılması için çarpışmışlar gibi- kadınların oy hakkıydı.

Elbetteki Cumhuriyetçiler Birleşme zaferi kazanıldıktan son- ra kadın oy hakkına destek vermediler. Ancak bu, *erkek* olduk- ları için değil, daha çok politikacılar olarak dönemin baskın eko- nomik çıkarlarına bağlı oldukları içindi. Kuzey ve Güney arasın- daki askeri yarışma, Güneyli köle sahibi sınıfı altetmek üzere yapılan bir savaş olduğu kadar, temelde Kuzey burjuvazisinin, yani seslerini cumhuriyetçi partide bulan genç ve hevesli kapita- listlerin ilgileri ile yönetilen bir savaştı da. Güneyli köleokrasi 'sine karşı çabaları, bu nedenle Siyah erkek ya da kadınların in- sanlar olarak kurtuluşlarını destekledikleri anlamına gelmiyor- du.

Eğer kadın oy hakkı Cumhuriyetçi partinin savaş sonrası gündeminde bulunmayacaksa, buna göre bu zaferci politikacılar-

da Siyah halkı hiçbir şekilde ilgilendirmiyordu. Güneydeki yeni azad edilmiş Siyah erkeklere oy hakkını vermeyi akıl etmeleri, beyaz kadınlara göre siyah erkekleri daha çok tuttukları anlamına gelmiyordu. Siyah erkeklere oy hakkı-Cumhuriyetçilerce verilen teklifte 14. ve 15. Anayasa maddelerinde belirtildiğine göre, Cumhuriyetçi partinin politik hegemonyasını karmakarışık haldeki savaş sonrası güneyinde emniyete almak için tasarlanmış bir taktik hareketiydi. Cumhuriyetçi Senato Lideri Charles Sumner savaş sonrası dönem tavırlarına ani bir değişme getirene dek, kadın oy hakkının şiddetli bir taraftarıydı. Oy hakkının kadınlara kadar açılmasının "zamansız"⁹ bir talep olduğunu iddia etti daha sonraları. Diğer bir deyişle, ".....Cumhuriyetçiler partileri için iki milyon siyah oyu geri kazanmak için hiç bir engel istemiyorlardı."¹⁰

Ortodoks Cumhuriyetçiler "Şimdi Zenci zamanıdır", sloganıyla savaş sonrasında, kadın oy hakkı talebine karşı çıkarılarken, gerçekte bıyık altından "Şimdi partimiz için 2 milyon daha fazla oy zamanıdır." diyorlardı. Yine de Elizabeth Cady Stanton ve yandaşları, bunun "erkek zamanı" olduğuna ve Cumhuriyetçilerin erkek üstünlüğünün tüm imtiyazlarını Siyah erkeklere kadar yaymaya hazırlandıklarına inanıyor görünüyorlardı. 1867 Eşit Haklar Kongresinde, siyah bir delege tarafından önce kadınlara oy hakkı verilmesi de oy hakkının Siyah erkeklere uzanmasına karşı olup olmadığı sorulduğunda, şöyle cevap verdi:

Hayır derim;kendi açımdan ona güvenemem; aşığlanmış, zulmedilmiş olarak kendisi.... Saxon yöneticilerimizden daha da despot olacaktır.¹¹

Eşit Haklar Birliğinin yaratılışının altını çizen birleşme ilkesi şüphesiz ayıptan da öte bir içerik taşıyordu. Elizabeth Cady Stanton'la birlikte ikinci yardımcı başkan olarak (Birliğe başkan olarak seçilen Lucretia Mott'la birlikte) görev yapmayı kabul eden Frederick Douglass birleşme için olan bu arayışın ciddi tabiatını simgeliyordu. Bununla birlikte Stanton ve eski çalışanları, örgütü maalesef Siyah erkeğin beyaz kadın da elde etmedikçe oy hakkını elde etmemesini sağlayacak bir araç olarak görüyordu. Eşit Haklar Birliği, -Siyah erkeklere oy hakkı verirken, beyaz ya

da siyah tüm kadınlara bu hakkı vermeyi reddeden- 14 .kanun değişikliğinin kabulünü destekleme kararı aldığında, bu beyaz kadınlar kendilerini temelden ihanete uğramış hissettiler. Birlik -vatandaşların oy kullanma hakkını reddetmek için ırk, renk ya da önceki hizmet durumunun kullanılmasını yasaklayan -15. kanun değişikliğini desteklemeyi oya sununca iç sürtüşme açık ve keskin sesli bir ideolojik mücadeleye dönüştü. Elenaor Flexner'in söylediklerine göre,

(Stanton'un) öfkesi ve Bayan Anthony'kinin hiç sınırı yok. İkinci- si şöyle söz verdi "Kadınlar yerine Zencilere oy hakkı verilmesini talep edeceğime ya da bunun için çaba göstereceğime, sağ kolumu keserim daha iyi." Bayan Stanton "Sambo"lara ve "Afrikalı, Çinli ya da tüm diğer cahil yabancılara kıyılarımıza ayak bastıkları andan itibaren " oy hakkı verilmesiyle ilgili küçültücü sözler söyledi. Erkek oy hakkı konusunca Cumhuriyetçilerin "siyah adamlar ve tüm kadınlar arasında kadınlar üzerine korkulu hakaretleri en yüksek noktasına çıkartan bir çelişki yaratıyor, özellikle de Güney eyaletlerinde." diye uyarılar yaptı.¹²

Kadın hakları hareketi liderleri tarafından yapılan 14. ve 15. yasa değişikliğine eleştirilerin haklı olup olmadığı konusu bugün hâlâ tartışma konusudur. Ancak birşey açık gözüküyor. Beyaz orta sınıf kadınları olarak kendi kazançlarını savunma tarzları (sık sık bencilleşen ve seçen bir tavırla) Siyah eşitliği için savaş sonrası kampanyaya ilgilerinin yüzeysel ve hafif doğasını sergiledi. Kabul edilirse, iki yasa değişikliği kadınları yeni oy verme işleminde dışlıyordu ve bu yüzden onlar tarafından kendi politik hedeflerine karşı zararlı olarak yorumlandı. Kabul edildiği takdirde, oy hakkı hareketi için siyah erkekler kadar güçlü bir davaları olduğunu hissettiler. Yine de konumlarını beyaz ege- menliğinin önyargılarını taşıyan önermelerle ifade ettiklerinden, -ilerici hedeflerle uğraşma içinde geçen bunca yılın ardından bile-ırkçılığın öldürücü ideolojik etkisine karşı ne kadar savun- masız olduklarını ortaya koydular.

Hem Elizabeth Cady Stanton ve hem Susan B. Anthony Birleşmenin zaferini Güneyli köleciliğin kurbanı olan milyonlarca Siyah insanın *gerçek* kurtuluşu olarak yorumladı. Kölelik düze- ninin kaldırılmasının Siyah halkı, Amerikan toplumunda, her

açından orta-sınıf beyaz kadınlarıyla karşılaştırılabilir bir konuma soktuğunu sandılar.

...köleliğin kaldırılışı ve Yurttaşlık Hakları Beyannamesiyle, zenci ve kadın aynı yurttaşlık ve politik statüye sahip oldular, her ikisinin de sırf oya ihtiyacı kaldı. ¹³

Köleliğin kaldırılışının eski köleleri beyaz kadınlarla eşit kıldığı-her iki grubun da sosyal eşitliklerinin tamamlanışı için oya ihtiyaç duyduğu-varsayımı, Siyah halkın iç savaş sonrası dönemde yeni kazanılmış "özgürlüğünün" açık istikrarsızlığını görmezden geliyordu. Köleliğin zincirleri kırıldığında, Siyah halk hâlâ ekonomik çökkünlüğün acısını yaşıyordu ve yoğunluğu kölelik sırasında bile görülmemiş bir biçimde ırkçı toplulukların terörist şiddetiyle karşılaşılıyordu.

Frederick Douglass'ın görüşüne göre, köleliğin kaldırılması yalnız lafta olmuştu. Güneydeki Siyah halkın günlük hayatı hâlâ kölelik kokuyordu. Güneyli Siyahların bu yeni "özgür" statülerini güvenli kılmak ve sağlama almak için, diyordu Douglass, tek bir yol var; "Kölelik, zenci erkek oya sahip olana dek kalkamaz"¹⁴ Onun, Siyah oy hakkı hareketinin, o tarihi anda, kadınlar için oy elde etmeye karşı *stratejik* öncelik kazanmasındaki ısrarı buna dayanıyordu. Frederick Douglass oy vermeye, bitmemiş olan köleliği yoketme işlemini tamamlayabilecek türden karşı durulmaz bir silah olarak bakıyordu. Kadın oy hakkı hareketinin, oyun Siyah erkeklere dek genişletilmesinden daha az acil olduğunu öne sürerken, kesinlikle Siyah erkeğin üstünlüğünü savunmuyordu. Douglass erkek-egemen ideolojinin etkisinden tümüyle arınmış olmasa da ve önerilerinin polemik formülasyonu bir şeyleri hep eksik bıraksa da, Siyah oy hakkı hareketinin stratejik öncelik taşıdığı kuramının özü, hiç de kadın-karşıtı değildi.

Frederick Douglass, oy olmadan, Güneydeki Siyah halkın herhangi bir ekonomik gelişme kaydedemeyeceğini söylüyordu.

Seçici oy gücü olmaksızın Zenci, pratik olarak hep bir köle olacaktır. Kişisel sahiplik kaldırıldı; fakat Güneyli eyaletleri bu korunmadan (örn. oysuz) bırakırsak, zencilerin içlerinde yaşadıkları topluluk tarafından sahip olunmasını yaratırız. ¹⁵

Savaş sonrası dönemin süregiden ekonomik sömürüsünü yönetmek ihtiyacı, Siyah halkın oy için acil talebine tek neden değildi. Eğer zenci halk politik güç elde etmezse, sonu gelmeyen -emekçi kölelerin emeğinden kâr etmeye niyetlenenler tarafından cesaretlendirilen topluluklarca işlenen- şiddet, şüphesiz devam edecekti. Frederick Douglass ve kadın oy hakkı taraftarlarının Eşit Haklar Birliği içindeki ilk tartışmalarından birinde Douglass, Siyah oy hakkının aciliyet kazandığında, çünkü "bize oy hakkı vermemenin New Orleans, Memphis, New York('ta) serseri topluluklar(ın ortaya çıkması)" demek olduğunda ısrar etti.¹⁶

Memphis ve New Orleans ayaklanmaları 1866'nın Mayıs ve Temmuzunda ortaya çıktı-Douglass ve beyaz kadınlar arasındaki tartışma olmadan, yani bir yıldan az bir zaman önce. Bir B. D. Meclis komitesi şu tanıklığı, Memphis şiddetinin kurbanı olan yeni azat olmuş bir Siyah kadından dinlediler:

Kocamı öldürdüklerini gördüm;.....yataкта, hastayken kafasından vuruldu.....eve gelen yirmi ya da otuz adam vardı...onu kaldırdılar ve dışarı çıkardılar.....asker olup olmadığını sordular;.....Sonra biri geri adım attı,.....Silahı kafasına koydu ve üç kez ateş etti.....kocam düştüğünde biraz daha kıpırdandı ve eve geri girmek istiyor gibiydi; o zaman, acele edip ölmezse, yine ateş edeceklerini söylediler.¹⁷

Hem Memphis hem de New Orleans'ta Siyah halk ve bazı beyaz radikaller öldürüldü ve yaralandı. İki katliamda da, okulları, kiliseleri ve zenci mekanlarını yakan serseriler yollarına çıkan Siyah kadınlara da tek tek ya da grupça tecavüz ettiler. Bu iki Güneyli ayaklanma, Kuzeydeki askere alınmamış ve kölelik taraftarı kuvvetlerce işlenen ve bin kadar insanın hayatını alan 1863 katliamıyla önceden haber verilmişti.¹⁸

Güneydeki Siyah halkın çektiği yaygın şiddet ve terör ışığında, Frederick Douglass'ın, Siyah halkın seçici güce ihtiyacının orta-sınıf beyaz kadınlarından daha fazla olduğunda ısrar etmesi mantıksal ve anlaşılırdı. Eski köle nüfus hâlâ hayatlarını koruma mücadelesiyle boğuşuyordu ve Douglass'ın bakışıyla ancak oy hakkı onların zaferini garantileyebilirdi. Bu-

na karşı, beyaz orta-sınıf kadınları ki, çıkarları Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony tarafından savunuluyordu, hayatlarının fiziksel tehdit altında olduğunu öne süremezdi. Güneyli Siyah erkek ve kadınlar gibi, özgürlük için gerçek bir savaş içinde değildiler. Ve gerçekten de, Güneyli Siyahlar için, Birliğin zaferi gerçek anlamda savaş vahşetinin durdurulduğu anlamına gelmiyordu.

W. E. B. Du Bois'in gözlemlediği gibi:

Savaşı durdurmak her zaman için güçtür ve iç savaş durdurmak kuşkusuz daha da güçtür. Kaçınılmaz biçimde erkekler, uzun süre şiddet ve cinayete için eğitilince, alışkanlık sivil hayata da, barıştan sonra yansır ve suç, düzensizlik ve sosyal kargaşa olur.¹⁹

DuBois'ya göre, savaş sonrası durumun birçok gözlemcisi, "Güneyli halkın, federal Hükümete olan öfkesini renkli halka yönelttiğini" hissetmişti.²⁰

Alabama, Mississippi ve Louisiana'da, 1866'da şöyle deniyordu: "Bir zencinin hayatı pek fazla etmez orda. Bir katır sürerken ayağından vurulan birini gördüm, zalimin teki katırdan inmesini istemek yerine vurmayı daha az sıkıntı verici bulmuştu."²¹

Savaş sonrası Güneyinde Siyah halkın karşılaştığı kadarıyla, bir acil durum hâli belirdi. Frederick Douglass'ın Siyahlara oy hakkı çağrısı, onun bir acil durum önlemi olduğunu düşünmesindendi. Cumhuriyetçi parti içinde oyun potansiyel gücü hakkında ne denli naif olmuş olursa olsun, Siyah oy hakkı konusuna politik bir oyun gibi yaklaşmadı. Douglass için oy, Güneyde Cumhuriyetçi Parti hegemonyasını kesinlemenin bir yolu değildi. Bir hayatta kalma ölçüsüydü- kendi halk kitlesinin hayatta kalmasını garantilemenin bir yoluyla.

İç savaş sonrası dönemin kadın hakları liderleri, oya kendi içinde bir son olarak bakmaya yöneldiler. 1866'da bile, kadın oy hakkı hareketinin hedeflerini ilerleten kim olursa olsun, kadın kampanyası için kaydadeğer bir oluşumdu. Susan B. Anthony bile, kendi beyanıyla beyaz ayrımcı olan bir meclis üyesinin kadın oy hakkı hareketine katılımına hiçbir belirgin karşı çıkış göster-

medi. Frederick Douglass'ın büyük dehşetine rağmen; Anthony kamuoyunda, daha önceden kölelik taraftarı bir gazetenin editörü olan meclis üyesi James Brooks'u övdü.²² Kadın oy hakkı hareketine desteği apaçık biçimde Cumhuriyetçilerin Siyah oy hakkı hareketini desteklemesine karşı trajik bir hareket olsa da, Brooks, Susan B. Anthony ve meslektaşlarınca coşkuyla alkışlandı.

Eskiden köle sahibi olan sınıfın çıkarlarını temsil eden Demokratik Parti, Güneydeki Siyah erkek nüfusun oy hakkı elde etmesini engellemeye uğraştı. Böylece birçok Demokratik lider kadın oy hakkı hareketini Cumhuriyetçi karşıtlarına karşı ölçülüp biçilmiş bir önlem olarak savundu. Amaca uygunluk, kadınların eşitliğiyle ilgileri en az Cumhuriyetçilerin Siyah erkek oy hakkı için açıklanmış desteği kadar ikiyüzlüce olan demokratların parolasıydı. Eğer Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony iç savaş sonrası dönemin politik durumunu daha iyi analiz etmiş olsaydı, oy hakkı kampanyalarını, adı çıkmış olan George Francis Train ile birleştirmeye daha az istekli olurlardı. "Kadın ilk ve zenci son'dur benim programım"²³ bu utanmazca ırkçı Demokratın sloganıydı. Stanton ve Anthony 1867 Kansas kampanyası sırasında Train'le karşılaştığında, kendisi ve iki kadın için geniş çaplı bir konuşma turunun tüm masraflarını karşılamayı önerdi. "Bir çok dostumuz bunu öldürücü hata olarak karşıladı" diye yazdı Elizabeth Cady Stanton,

...fakat sonuç tam tersine oldu. Bay Train en iyi halindeydi, giyimi ve davranışıyla bir centilmen, ne içen, ne sakız çiğneyen, ne içen ne de oburluk eden biri. Etkili bir konuşmacı ve aktördü..²⁴

George Francis Train aynı zamanda "Çatlak kafalı Soytarı ve yarı-deli"²⁵ diye görülüyordu, Stanton'un *Hatıralar*'ında not ettiği gibi.

Duygudan olduğu gibi, ilkedden de yoksun....Bir dinleyici topluluğu çekmekte işe yarıyabilir, fakat bir kanguru, goril ya da hipopotam da yapabilir bunu.²⁶

Bu da William Lloyd Garrison'un Train'e ilişkin yargısı, Lucy Stone ve Henry Blackwell gibi kişiler tarafından da paylaşılan görüşüydü. Fakat Stanton ve Anthony destek için çıldırıyordu ve

Train onlara destek olmayı teklif edince, kollarına atıldılar. Onun finansal desteğiyle, -onun ısrarıyla *Devrim* adını alan bir gazete kurdular. Gazete,-yine onun ısrarıyla-"erkekler, hakları ve daha fazlası değil; kadınlar, hakları ve daha azı değil." alt-başlığını taşıyordu.²⁷

Eşit Haklar Birliği 1869 toplantısını verinceye kadar, 14.Yasa Değişikliği, yalnız erkek yurttaşların şartsız olarak oya sahip olduğu kararıyla çoktan kabul edilmişti. 15.Yasa Değişikliği -ırk, renk ya da daha önceki hizmet durumlarına göre (ama cins değil) oy vermemeyi yasaklayan yasa- kanunlaşma aşamasındaydı. Bu Eşit Haklar Birliği toplantısının gündeminde 15.Yasa değişikliğinin onaylanması vardı. Kadın oy hakkı hareketinin öncü taraftarları ateşlice bu duruma karşı çıktığından, açık bir hizipleşmenin imkansız olduğu açıktı. Delegeler bunun Birliğin son toplantısı olacağını farketse de, Frederick Douglass beyaz kızkardeşlerine bir son dakika çağrısında bulundu:

Kadınlar sırf kadın oldukları için, evlerinden koparılıp lamba direklerine asıldığı zaman; çocukları ellerinden alınıp beyinleri yerde ezildiği zaman, her fırsatta saldırı ve öfke nesneleri oldukları zaman; evlerinin başlarına yıkılması tehlikesi varken, çocuklarının okullarına girmesine izin verilmiyorken; o zaman, onların da oy hakkı elde etmek için [aynı] acili durumlara sahip olacaklardı.²⁸

Körlemesine ve tartışmalı olsa da bu söylenenlerin apaçık bir berraklığı vardı. Canlı, görsel hayali daha önceki Siyah kölelerin nitelikçe ve sertlikçe beyaz orta-sınıf kadınlarının çektiklerinden farklı bir baskıyı yaşadığını gösteriyordu.

Frederick Douglass Eşit Haklar Birliği'nin 15.Yasa Değişikliğini onaylamasını tartışırken, destekleyicileri kadın oy hakkı talebini tümüyle gözden çıkarmaya çağırmadı. Tersine, öne sürdüğü kaynaşma, "....oy hakkı hareketinin, tüm fikrimizin keyif verici bir doruk noktası olarak şimdiye dek oy hakkı alınmış her sınıfa kadar yayılması"nın coşkuyla onaylanışı için çağrı yapıyordu.²⁹ Frederick Douglass 15.Yasa Değişikliğinin kabulünü "taleplerimizin yarısının sonuca ulaştırılması"³⁰ ve "aynı hakların cinsiyete sınır konmadan alınmasını garantileyecek da-

ha ileri bir yasa değişikliğini sağlamak için enerjimizi" arttıracak temeller yaratmak olarak gördü.³¹

İki yıl önce olsaydı, Sojourner Truth büyük olasılıkla Frederick Douglass'ın konumuna karşı çıkmış olurdu. 1867 Eşit Haklar Birliği toplantısında, 14.Yasa Değişikliğinin onayına karşı çıkmıştı, çünkü yasa etkili bir biçimde *Siyah* kadınlara oy verilmesini reddediyordu:

Renkli erkeklerin haklarını alması için çok söz var, ama renkli kadın için tek bir sözcük bile yok; ve eğer renkli erkekler haklarını alır, renkli kadınlar alamazsa, renkli erkeklerin kadınların üzerinde efendi olduğunu göreceksiniz ve her şey eskiden olduğu kadar kötü olacak.³²

Ama, Eşit Haklar Birliği'nin 1869 son toplantısıyla birlikte, Sojourner Truth feministlerin Siyah erkeklerin oy hakkı hareketini reddedişinin altında yatan tehlikeli ırkçılığı farketmişti. Frederick Douglass'ın sözleriyle, Stanton'un ve Anthony'nin destekleyicilerinin konumu ".....kadınların yoksa hiçbir Siyahın da oyu olmayacak." idi.³³ Sojourner Truth, "eğer oy hakkı çengelini bir kadınla yemlerseniz, kesinlikle zenci bir erkek yakalarsınız" ³⁴ diye ısrar ettiğinde, ırkçı ideolojinin yaygın etkisi hakkında bir başka derin uyarı yapmış oldu.

Frederick Douglass'ın 15.Yasa Değişikliğinin onayı için birleşme çağrısı, aynı zamanda Frances E. W. Harper tarafından da destekleniyordu. Bu önde gelen Siyah kadın şair ve öncü kadın oy hakkı taraftarı, Siyah erkeklerin oy hakkını elde etmesinin, tüm halkı için, böyle kritik bir anda kaybetme riski göze alınamayacak kadar çok önemli olduğunda ısrar ediyordu. "İrk sorunu gündeme geldiğinde, daha gerideki cinsiyet sorununu bir kenara bırakıyordu."³⁵ Eşit Haklar Birliği'nin son toplantısındaki konuşmasında, Harper, beyaz kızkardeşlerine halkının özgürlük mücadelesini destekleme çağrısı yaptı.

Kadınlar olarak, Frances E. W. Harper ve Sojourner Truth, Frederick Douglass'ın birlik çağrısıyla ikna olmamışların arasın da sayıca az kaldılar. Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony, Eşit Haklar Birliği'nin çözülmesini başarıyla tartışanlar

arasındaydı. Çok geçmeden Ulusal Kadın Oy Hakları Birliği'ni kurdular. Eşit Haklar Birliği içinde 15.Yasa Değişikliğinin onaylamasının destekleyicileri olarak Lucy Stone ve kocasının yanısıra, Julia Ward Howe, Amerikalı Kadın Oy Hakkı Birliği'nin kurucuları olarak katıldı.

Eşit Haklar Birliği'nin çözülüşü, Siyah kurtuluşu ve kadınların kurtuluşu arasındaki narin ama yine de güçlü ittifaka son verdi. Stanton ve Anthony gibi feminist liderlerin hakkı verilerek, Eşit Haklar Birliği'ndeki eski köleliğin kaldırılması yalnızca erkeklerin, cinsel eşitliğin parlak taraftarları olmadığı söylenmeli. Gerçekten de, Birliğin erkek liderlerinden bazıları erkek egemen kurumları savunularında uzlaşmazdılar. Siyah lider George Downin, erkeğin kadını yönetmesinin Tanrı'nın arzusu olduğunu öne sürerken gerçekten de bir kavga arıyordu.³⁶ Downing'in cinsiyetçiliği kesinlikle affedilir cinsten değildi ama, Elizabeth Cady Stanton'ın ırkçı yanıtı da hiç de haklı sayılmazdı:

Bay Downing bana sorduğu zaman; renkli erkeğin kadınlardan önce oy hakkı almasını istiyor musunuz, ben hayır diyorum; ben kendime göre ona güvenmezdim; kendisi alçaltılmış, ezilmiş olarak, bizim Sakson yöneticilerimizin olduğundan daha fazla despotik olacaktır yönetici güçle. Eğer kadınlar hâlâ erkeklerle temsil edilecekse, o zaman ben de insanlığın en yüksek tipini Devlet idaresine bırakalım derim.³⁷

Eşit Haklar Birliği'ndeki Siyah erkeklerin kadın eşitliği taraftarları olarak lekesiz bir geçmişi yoksa da, Downing'inki gibi sözler, genelde Siyah erkeklerin kadınlara karşı beyaz benzerlerinden daha "despotik" olacağı sonucunu yaratmaz. Dahası, Siyah erkeklerin de cinsiyetçi tavırlar sergileyebilir olması gerçeği. Siyah kurtuluşu için tüm bir mücadelenin gelişimini durdurmak üzere iyi bir neden gibi görünmüyor.

Frederick Douglass bile bazen kadınlarla ilgili olarak öne çıkan kalıplara ve klişelere karşı eleştirel değildi. Fakat seyrek cinsiyetçi tavırları, hiç bir zaman, genelde kadın hakları savaşına katkılarının değerini düşürecek kadar baskın değildi. Herhangi bir tarihinin takdiriyle Frederick Douglass, tüm ondokuzuncu yüzyılın en önde gelen erkek kadın özgürlüğü taraftarı olarak kalıyor. Eğer Douglass 14. ve 15.Yasa Değişikliklerini saran

tartışmalardaki yönetimi bakımından herhangi ciddi bir eleştiriyi hak ediyorsa, bu pek de Siyah erkeklerin oy hakkını desteklediğinden değil, fakat daha çok Cumhuriyetçi parti sınırları içinde, oyun gücüne soru sormaksızın inancı yüzünden olmalıdır.

Elbette, Siyah halkın oya ihtiyacı vardı, hakim politik iklim kadınların (hem Siyah hem beyaz) hemencecik oy hakkı kazanmasını engellese bile. Ve, yeni Siyah oyuyla temellenen, Güneydeki Radikal Yeniden İnşa Çağı benzersiz bir gelişme çağıydı -eski köleler ve yoksul beyaz halk için birlikte. Yine de Cumhuriyetçi parti temelde Güneydeki Siyah nüfusun devrimci taleplerine karşıydı. Bir kere Kuzeyli kapitalistler Güneyde hegemonyalarını kurduktan sonra, Cumhuriyetçi parti-kapitalistlerin çıkarlarını temsil ediyordu- Güneydeki Siyah halkın sistemli oysuzlaştırılmasında rol aldı. Frederick Douglass ondokuzuncu yüzyılın en parlak Siyah kurtuluşu taraftarı olsa da, ırkçılığın da başlangıçtaki Siyah oy hakkı hareketi gibi işine yaradığı Cumhuriyetçi partinin kapitalist niyetlerini tam olarak anlamadı. Eşit Haklar Birliği içersinde Siyah oy hakkı hareketini saran tartışmalardaki gerçek trajedi, Douglass'ın oyu Siyah halk için her derde deva ilaç olarak görüşünün, kadın oy hakkı hareketindeki feministlerin ırkçı eğilimlerini cesaretlendirmiş olabileceğidir.

Lucretia Mott

Sojourner Truth

5— Kölelikten Kurtulmanın Siyah Kadınlar İçin Anlamı

"Lanet olsun Cannan'a!" diye bağırdı Yahudi rahipler. "uşakların uşağı olacaktır kardeşlerine.".....Zenciler uşak değiller mi? Öyleyse! Amerikan köleliğinin çelişkileri bu türden ruhani mitler üzerine kuruluydu ve bu renkli halklar arasındaki aristokratları bayağı hizmetçiler yapan alçaltıyordu...

.....Kölelikten kurtuluş geldiğinde....Zenci için ev hizmetinin cazibesi kaybolmuştu. Özgürleşmiş zenci halk için kurtuluş yolu, geniş holü ve ardında uzanan sütunlu bahçeleriyle mutfaktan geçmiyordu artık. Her zencinin çok geçmeden öğrendiği ve biliyor olduğu gibi, alçaltıcı serflikten kaçmakta yatıyordu. ¹

Bir çeyrek "özgürlük" yüzyılının ardından, geniş sayıda Siyah kadın hâlâ tarlalarda çalışıyordu. "Büyük eve" girebilmiş olanlar yeni olanaklara giden kapıyı sıkıca kapatılmış buldular-ancak, örneğin, tek bir beyaz ailenin karışık ev işlerini yapmak yerine beyaz ailelerin karışık çamaşırlarını evde yıkamayı yeğlemedikçe, tarlalardan, mutfaktan ya da çamaşırhanelerden kaçmayı başaran Siyah kadın sayısı oldukça düşüktü. 1890 sayımına göre, on yaşının üstünde 2.7 milyon Siyah kız ve kadın vardı. Bir milyondan fazlası ücretli çalışıyordu; 38.7'si imalatla.² Endüstride iş bulan bir kaç en pis ve en az ödenen işi yapıyordu. Ve öyle önemli bir çıkış yapmamışlardı, çünkü köle anneleri de Güneydeki pamuk imalathanelerinde, şeker rafinelerinde ve hatta madenlerde çalışmıştı. 1890'daki Siyah kadınlar için özgürlük, Sivil Savaş sonunda olduğundan çok daha uzak bir gelecekte görünmüş olmalı.

Kölelik sırasında olduğu gibi, tarımda-ortakçılar, kiracı çiftçiler ya da çiftlik işçileri olarak-çalışan Siyah kadınlar, gün boyunca birlikte çalıştıkları erkeklerden daha az ezilmiyorlardı. Çoğunlukla, iç savaş öncesi koşulları iki katına çıkarmak isteyen

toprak sahipleriyle "kontratlar" imzalamaya zorlanıyorlardı. Toprak ağaları işçilerin, öngörülen çalışma süresinden daha çoğunu borçlu olduklarını öne sürebildiklerinden, kontratların sona erme süresi genelde tam bir formaliteydi. Siyah halkın özgür bırakılmasının ardından-kadınlar da, erkekler de-kendilerini belirsiz bir kulluk halinde buldular. Görünüşte emeklerinin ürününe sahip olan ortakçılar, açıkça borçlu köle olanlardan daha iyi durumda değildi. Özgürlüğün hemen ardından toprak "kiralayanlar", ilk ürünlerini toplamadan önce çok seyrek olarak kira ödemelerini karşılamak ya da diğer gereksinimlerini almak için paraya sahip oldular, kârın %30'unu isteyen toprak sahipleri de, tüccarlar da ürünlere ipotek koydular.

Tabi ki çiftçiler böylesine bir kâr payı ödeyemezlerdi ve ilk yılın sonunda borç içinde kaldılar-ikinci yıl tekrar denediler, fakat ödenecek eski borç ve yeni kâr payı vardı ve bu yolla, "ipotek sistemi" elinden kurtulamayacak kadar her şeyi ele geçirdi. ³

Mahkûm edici kira sistemiyle Siyah halk, onlara kölelikle yüklenen eski rollerine döndü. Kadınlar da erkekler de en ufak bir bahaneyle tutuklanıp hapsediliyordu-yetkililerce mahkûm işçiler olarak kiralanmak üzere. Köle sahipleri bile "değerli" insan mülkiyetlerini nereye kadar sömüreceklerini bilmişken, Siyah mahkûmları görece kısa dönemler için kiralıyan savaş sonrası çiftçileri için bu tür düşünceler önemli değildi. "Bir çok kereler, hasta mahkûmlar oldukları yerlerde ölüp kalıncaya dek çalıştırılıyordu." ⁴

Mahkûm kiralama sistemi, köleliği model alarak dişi ve erkek işçi ayrımı yapmadı. Kadın ve erkekler çoğunlukla aynı ambarda yatırılıyordu ve işgünü sırasında aynı boyunduruğa koşuluyordu. 1833 Teksas Eyaleti Zenci Kongresince kabul edilen bir önergede, "erkek ve kadın mahkûmları birlikte çalıştırma ya da zincirleme eylemi, kuvvetle kınanıyordu." ⁵ Aynı biçimde, Afro-Amerikalı Birliği'nin 1890'daki Kurucu Toplantısında, bu örgütün ortaya çıkmasını motive eden yedi nedenden biri, "iğrenç ve ahlakdışı cezazevi sistemi, zincir çeteleri, mahkûm kiralama ve erkek ve kadınların ayrımsızca birarada tutulmaları." idi. ⁶

W. E. B. DuBois'in gözlediği gibi, mahkûm kiralama sistemi-

nin kâr potansiyeli, bir çok Güneyli çiftçiyi aşırı derecede mahkûm emeğine yaslanmaya sevk etti-bazıları yüzlerce Siyah mahkûmdan oluşan işçi takımları çalıştırıyordu.⁷ Sonuçta, hem işverenler, hem de devlet görevlileri mahkûm nüfusu arttırmakta çekici bir ekonomik kâr gördüler. "1876'dan bu yana," diyor DuBois, "Zenciler, en ufak bir harekette tutuklanmış ve karşılığında çalışmak zorunda kaldıkları yüksek mahkûmiyetlere ya da para cezalarına boğulmuşlardır."⁸

Suçlu yargılama sisteminin bu sapkınlığı artık köle olmayan nüfusu bir bütün olarak eziyordu. Fakat kadınlar, yargı sisteminin kaba saldırılarıyla özellikle karşı karşıyaydılar. Kölelik dönemi boyunca çektikleri rutin cinsel taciz, özgürleşmenin icadıyla ortadan kalkmadı. Gerçekte, "renkli kadınlara beyaz adamların uygun avı olarak bakıldığı..." hâlâ doğrudur.⁹-ve eğer beyaz erkeğin cinsel saldırılarına karşı koyarlarsa, "köleliğin başka bir biçimine dönüş"¹⁰ olan bir sistem tarafından kurban edilmek üzere hapse atılıyorlardı.

Kölelik sonrası dönemde, tarlalarda çalışmayan Siyah kadın işçilerin çoğu ev hizmetçileri olmaya zorlandı. Ortakçılar ya da mahkûm işçiler olan kız kardeşlerinden daha az olmayan çıkmazları, kölelikle aynı damgayı taşıyordu. Gerçekten de, köleliğin kendisi bu sözcüğü kullanmak yerine, "evcil kurum" olarak çağrılmıştı ve köleler zorunlu evcil hizmetçiler olarak görülmüştü. Daha önceki köle sahiplerinin gözünde, kölelikten bir adım ileri olmayan bir meslek için "evcil bir hizmet" nazik bir terim olmuş olmalı. Siyah kadınlar ahçı, bebek bakıcısı, oda hizmetçisi ve her türden evciller olarak çalışırken, Güneydeki kadınlar bu türden işi reddettiler. Güneyin dışında, ev işinde çalışan beyaz kadınlar genellikle kölelikten kurtulmuş kardeşleri gibi bulabildikleri herhangi bir işi almaya gönüllü Avrupalı göçmenlerdi.

Siyah kadınların ev içi hizmetle mesleki eşleştirilmesi, her şeye rağmen zamanın akışıyla kaybolacak bir basit kölelik kalıntısı değildi. Neredeyse bir yüzyıl, evcil işten önemli sayılarda kaçmayı beceremeyeceklerdi. 1912'de bir New York gazetesince kaydedilen.¹¹ Georgia'lı bir ev işi işçisinin öyküsü, Siyah kadın

ların üçte ikisinden fazlası kendilerini ahçı, bebek bakıcısı, çamaşırcı, oda hizmetçisi, işportacı ve terziler olarak kiralamaya zorlanmıştı ve "...daha kötü olmasa da, en az kölelik kadar kötü" koşullara yakalanmıştı. ¹²

Otuz yıldan fazla bir zaman, bu Siyah kadın gönülsüzce çalıştığı evlerde yaşadı. Günde ondört saat kadar çok çalıştıktan sonra, ancak iki haftada bir kendi ailesine öğle ziyaretine gitmesine izin veriliyordu. Kendi sözleriyle, "ruhu ve vücuduyla"¹³ kölesiydi beyaz işverenlerinin. Her zaman ilk adıyla çağırırdı-hiç Bayan...değil-ve genelde "zencileri", yani köleleri olarak tanınırdı. ¹⁴

Güneyde ev içi hizmetin en ezici yanlarından biri-kölelikle yakınlığına başka bir gösterge olarak-Siyah hizmetçi, bir beyazın yanıdaysa Jim Crow kanunlarının geçici olarak kaldırılmasıydı.

.....Otobüslerde ve trenlerde beyaz çocuklarla gidiyordum, ve.....istediğim yere, arkaya ya da öne oturabilirdim. Eğer bir beyaz erkek başka birine, "Bu zenci burada ne arıyor?" diye sorup da, "Ah, o şu beyaz çocukların hemşiresi" yanıtını aldığı anda bir barış dalgası yayılırdı. Ben otobüste ya da beyaz adamın arabasında bir hizmetçi -bir köle- olarak bulunduğumda her şey iyiydi, fakat kendimi hizmetçi olarak sunmadığım anda....beyaz çocuklar yanımda da değilse, "zenci" koltuklarına ya da "renklilerin arabasına" gönderiliyordum. ¹⁵

Yeniden yapılanmadan bugüne, Siyah kadınlardan ev çalışanları "evin erkeği" tarafından yapılan cinsel tacizi en temel iş tehlikelerinden biri saymışlardır. Aralıksız olarak iş sırasında zorlarmaların kurbanı oldular, cinsel saldırıyla kendilerinin ve ailelerinin mutlak yoksulluğu arasında seçim yapmak zorunda kaldılar. Georgia'lı kadın, "madam'ın kocasının kendisini öpmesine izin vermediğinden", bu işini kaybetmişti. ¹⁶

...Ahçı olarak işe alınışından çok geçmeden, üzerine geldi, sarıldı ve beni öpmeye davrandı, ben ne istediğini sorup onu iteledim. Gençtim o zaman, daha yeni evlenmişim ve o zamandan beri kalbime ve aklıma kazınan şeyi biliyordum. Ülkenin bu bölümünde renkli bir kadının iffetinin hiçbir korunması yok. ¹⁷

kölelik zamanlarında olduğu gibi, kızkardeşine, kızına ya da karısına böyle davranılmasına karşı çıkan Siyah erkek, her zaman için bu girişimleri yüzünden cezalandırılmayı umabilirdi.

Kocam beni sıkıştıran adama gittiğinde, adam ona küfretti, tokatladı ve tutuklattı onu! Polis kocama 25\$ ceza yazdı.¹⁸

Kadın mahkemede yemin ederek olayı anlatınca, "yaşlı yargıç başını kaldırdı ve 'Bu mahkeme bir beyaz adamın sözlerine karşı, bir zencinin sözlerine asla inanmayacak'"¹⁹

1919'da, Renkli Kadınların Ulusal Birliği'nin Güneyli liderleri sorunlarını belirttiklerinde, listelerindeki ilk şey ev içi hizmetti. Nazıkçe, iş sırasında "ahlaki ayartmalara maruz kalma" olarak ifade ettiklerine karşı çıkmaları iyi bir nedenleydi. Şüphesiz, Georgia'lı evcil işçi, Birliğin karşı çıkışlarıyla kesin bir uzlaşma gösterecekti. Onun sözleriyle,

Ben hemen hemen tüm beyaz erkeklerin renkli dişi hizmetçilerine karşı yakışsız özgürlükler aldıklarını ve almayı umduklarına inanmıyorum.-Yalnız babalar da değil, çoğunca oğullar da. Bu türden yakınlığa karşı çıkan hizmetçiler ya ayrılmaları ya da kalıyorlarsa, oldukça zor bir zaman geçirmeyi ummalılar.²¹

Kölelikten beri, ev içi işinin uygunsuz konumu, Siyah kadınların "ahlaksızlığı" üzerine dallanıp budaklanan mitlerin bir çoğunu ortaya çıkarmaya devam etti. Bu klasik "catch-22" durumunda, ev içi çalışma alçaltıcı görünüyor, çünkü çoğunlukla, sonuçta "toy" ve "uçkuru gevşek" görülen Siyah kadınlar tarafından gerçekleştiriliyordu. Fakat onların görünüşteki toylukları ve gerçeklikleri, yapmaya zorunlu kaldıkları alçaltıcı iş nedeniyle aralıksız onaylanan mitlerdir. W. E. B. DuBois'nın dediği gibi, "iffetli" herhangi bir beyaz adam, kızının evcil işi kabul etmesine izin vermeden önce onun boğazını keserdi.²²

Siyah halk kuzeye doğru göçe başlayınca, erkekler de kadınlarda, Güney dışındaki beyaz işverenlerin de önceki sahiplerinden, yeni özgürleşmiş kölelerin mesleki potansiyellerine yaklaşımları bakımından farklı olmadıklarını farkettiler. Aynı zamanda, görünen oydu ki, "*Zenciler hizmetçidir, hizmetçiler zen-*

ci" diye inanıyorlardı.²³ 1890 nüfus sayımına göre, Delaware Siyah halkın çoğunluğunun ev içi hizmetçiler yerine çiftlik işçisi ya da ortakçılar olduğu, Güney dışındaki tek yerdi.²⁴ 48 eyaletten 32'sinde erkeklere de kadınlara da evcil hizmet temel meslekti. Bu eyaletlerin onda yedisinde, tüm diğer işlerin toplamından olduğundan daha çok Siyah insan vardı ev işinde çalışan.²⁵ Sayım raporu *zencilerin hizmetçi, hizmetçilerin zenci* olduğunun kanıtıydı.

DuBois'nın 1899, *Philadelphia Zencisi* çalışması içinde yayınlanan, Isabel Eaton'ın ev içi hizmet üzerine rehber yazısı, Pennsylvania eyaletindeki tüm Siyah işçilerin yüzde 60'ının bir çeşit ev içi işle uğraştığını ortaya koyuyor.²⁶ Kadınların çıkmazı daha da derindi, çünkü Siyah kadın işçilerin yüzde doksanının tümü-15.704'ün 14.297'si-evcil olarak çalıştırılıyordu.²⁷ Eski kölelikten kaçmak için Kuzeye yol aldıklarında, kendilerine açık başka hiçbir işin olmadığını keşfetmişlerdi. Çalışması üzerine araştırırken Eaton, daha önceden okulda öğretmenlik yapmış, fakat "önyargı" yüzünden kovulmuş çeşitli kadınlarla konuştu.²⁸ Sınıftan çıkarılarak, çamaşırhane ve mutfakta çalışmaya zorlanmışlardı.

Eaton'un konuştuğu ellibeş işverenden, ancak biri beyaz hizmetçileri Siyah olanlara tercih ediyordu.²⁹ Bir kadının sözleriyle,

Renkli halkın dürüstlükleri, temizlikleri ve kıymetbilirlikleri açısından çokça haksızlık edildiğini düşünüyorum; benim onlara ilişkin deneyimine göre her yönden tertemizler ve olağanüstü dürüstler; gerçekten de, ne söyleyeceğimi bilemiyorum.³⁰

İrkçilik sarmal yollardan yürür. Siyah halkın, onları beyazlara tercih ettiklerini söyleyerek iltifat ettiğini sanan işverenler, gerçekte, sıradan hizmetçilerin-açıkça kölelerin-Siyah halkın olmaya layık olduğu şey olduğunu öngörüyorlardı. Bir başka işveren, aşçısını "...çok çalışkan ve dikkatli-düzenli. İyi, kadirbilir bir yaratık ve çok müteşekkir." diye tarif ediyordu.³¹ Elbette, "iyi" hizmetçi her zaman kadirbilir, güvenilir ve müteşekkirdir. Bu ülkedeki Birleşik Devletler edebiyatı ve popüler medya sayısız Siyah kadın tipini kadirbilir, dayanıklı hizmetçiler olarak çiziyor.

Dilseyler (a la Faulkner), Bereniceler (*Evlilik Üyesi'nden*) ve ticari ün kazanan Jemimas Teyze B. D. kültürünün standart karakterleri olmuştur. Böylece, Eaton'un konuştuğu beyaz hizmetçileri tercih eden bir kadın, genelde Siyah yardımcılarını çalıştırdığını, "...çünkü hizmetçiye daha çok benzediklerini" söyledi.³² Siyah halkın totolojik olarak hizmetçi diye tanımlanması gerçekten de, ırkçı ideolojinin temel dayanaklarından biridir.

İrkçilik ve cinsiyetçilik sık sık birbirine yaklaşıyor-ve beyaz kadın işçilerin durumu, genelde renkli kadınların ezilmişlik çıkmazına bağlanır. Böylece beyaz kadın ev çalışanlarının aldığı ücretler, Siyah kadın hizmetçilerin ücretlerini hesaplamak için kullanılan ırkçı kriterlerle sabitlenmiştir. Göçmen kadınlar, Siyah meslekdaşlarından çok az daha fazla kazandıkları ev içi işleri kabul etmeye zorlanmışlardır. Ücret kazanma olanaklarına bakıldığında, çalışan beyaz kardeşlerine olduğundan çok, Siyah kızkardeşlerine çok daha fazla yakındılar.³³

Beyaz kadınlar, daha iyisini bulamadıkça ev içi işlere başvur-maktaysa da, Siyah kadınlar İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkışına kadar bu işlere bağlı kaldılar. 1940'larda bile, New York'ta ve diğer büyük şehirlerde-köle mezat yerlerinin modern versiyonları olan-köşebaşı pazarları vardı, iş arayan Siyah kadın kalabalığı arasından istediklerini almaları için Beyaz kadınlara açık pazarlar.

Her sabah, yağmurda, güneşte, kahverengi kâğıt torbalar ya da ucuz çantalarla kadın toplulukları Bronz'ta ve Brooklyn'de köşebaşlarında, iş bulabilmek için bekliyor..."köle pazarından" kiralanmasının ardından, kadınlar çoğunca bir günlük çalışmanın sonunda, anlaşılandan daha çok çalıştıklarını, söz verilenden az aldıklarını, para yerine giysi almaya zorlandıklarını ve dayanamayacakları kadar sömürüldüklerini anlarlar. Yalnızca acil para ihtiyacı bu günlük ritme boyun eğmelerini sağlar.³⁴

New York, çoğunluğu Bronz'a yerleşmiş bu "köle pazarlarına" sahip çıkabilir, ki "167. caddenin ötesindeki hemen her köşe" iş arayan zenci kadınlar için bir toplanma noktasıydı.³⁵ 1938'de,

The Nation (Ulus)'ta yayınlanan bir makalede, "Bizim Feodal ev kadınlarımızın", haftada yetmiş iki saat çalışarak tüm mesleklerin en düşük ücretlerini ahyorlardı.³⁶

Tüm işlerin en az doyurucu olanı evcil iş, aynı zamanda sendikalaşmak için en uygunsuzuydu. 1881 gibi erken bir tarihte, evcil işçiler, Emek Şövalyeleri'nin, dişi üyeliğine koyduğu yasağı iptal ettiğinde, sakinleri arasına katılan kadınlar arasındaydılar.³⁷ Fakat onyıllar sonra, evcil işçileri birleştirmek isteyen birlik örgütleyicileri, öncüleriyile aynı sorunlarla karşılaştılar. Dora Jones, New York Evcil İşçiler Birliğini, 1930'larda kurdu ve yönetti.³⁸ 1939'la birlikte-birlik kurulduktan beş yıl sonra-eyaletteki 100.000 evcilden yalnız 350'si üye edilebilmişti. Evcilleri örgütlemenin olağanüstü zorlukları düşünülürse, yine de, bu hiç de küçük bir başarı değildi.

Beyaz kadınlar-feministler de dahil olmak üzere-ev işi işçilerinin mücadelelerini kabul etmek için tarihsel bir ilgisizlik sergilemiştir. Evcil hizmetin koşullarını iyileştirmenin *Sisyphos*vari görevine, çok seyrek katılmışlardır. "Orta sınıf" feministlerinin propagandalarında ev işi işçilerinin geçmişte ve şimdi sürekli ihmali, çoğunca, -en azından zengin kadınlar açısından-hizmetçilerine kendi sömürgeci yaklaşımının haklılık örtüsü olmuştur. "Evcil hizmetçiler için Dokuz Saatlik Bir Gün" başlıklı bir makalenin yazarı kendisinden, işverenleri kadın sekreterler için sandalyeler yerleştirmesini destekleyen bir dilekçeyi imzalamasını isteyen bir feminist arkadaşla arasında geçen konuşmayı anlattı.

"Kızlar" dedi "günde on saat ayakta durmak zorundalar ve yorgun yüzlerini görmek kalbimi incitiyor."

"Bn. Jones", dedim, "hizmetçiniz günde kaç saat ayakta duruyor?"

"Neden, bilmiyorum," deyiverdi, "beş ya da altı sanırım."

"Kaçta kalkıyor?"

"Altıda."

"ve gece kaçta işi bırakıyor?"

"Ah, sekiz gibi, sanırım, genelde."

"Bu da on dört saat ediyor..."

"...iş yaparken sık sık oturabilir."

"Hangi işte? Yıkama? Ütü? Süpürme? Yatak yapma? Yemek yapma? Bulaşık?...Belki de yemek yerken ve sebze ayıklarken iki saat oturuyordu ve haftanın dört günü öğlende bir saati var. Buna göre, hizmetçinin en azından günde onbir saat ayakta, merdiven inip çıkmaları da hesaplanırsa. Bana öyle geliyor ki, durumu şu dükkan sekreterlerinden daha vahim."

Ziyaretçim, yanakları kızarmış ve gözleri şimşeklenmiş, ayağa kalktı. "Hizmetçimin akşam yemeğinden sonra *Sunday*'i var." dedi.

"Evet, ama sekreterlerin tüm gün *Sunday*'i var. Lütfen ben şu dilekçeyi imzalamadan gitmeyin. Hiç kimse, sekreterlerin oturduğunu görmekten benim kadar mutlu olamaz..."³⁹

Bu feminist eylemci, tam da karşı çıktığı sömürüyü tekrarlıyordu. Yine de çelişkili davranışı ve aşırı duyarsızlığı açıklamaz değil, çünkü hizmetçi olarak çalışanlar genelde insanlardan aşağı görülürler. Efendi-köle (ya da ev hanımı-hizmetçi) ilişkisinin dinamiğinin içinde der filozof Hegel, hizmetçinin bilincini yoketmenin sürekli uğraşı yatar. Konuşmada bahsi geçen sekreter ücretli bir işçiydi-işvereninden ve işinden bir parça olsun bağımsızlık alabilen bir insan varlığı. -Diğer yandan, hizmetçi, bir tek ev hanımının ihtiyaçlarını karşılama amacıyla çalışır. Herhalde hizmetçisini, kendinin kendiliğinden bir uzantısı olarak gören feminist, bir ezen olarak aktif rolünün bilincine varamıyordu.

Angelina Grimke'nin *Güneyin Hristiyan Kadınlarına Çağrı*'da bildirdiği gibi, kölelik kurumuyla mücadele etmemiş beyaz kadınlar, onun insaniyetsizliğine karşı ağır bir sorumluluk taşıyordu. Aynı anlamda, Evcil İşçiler Birliği Siyah evcil işçilerin ezilmesinde orta sınıf ev kadınlarının rollerini ortaya çıkardı.

Ev kadını, ülkenin en kötü işvereni olarak kınanıyor...

Birleşik Devletler ev kadınları bir buçuk milyon işçiyi haftada or-

talama yetmiş iki saat çalıştırıyor ve onlara ödedikleri...bütçelerinden kasap, bakkal (vb)..ödendikten sonra ne kalırsa o oluyor.⁴⁰

Siyah kadınların umutsuz ekonomik durumu-işlerin en kötüsünü yerine getiriyorlar ve üstelik ilgilenilmiyorlar.İkinci Dünya Savaşı'na girince ve kadın emeği savaş ekonomisini yürütür duruma gelince, dört yüz binden fazla Siyah kadın evcil işlerine elveda dedi. Savaşın zirvesinde, endüstrideki sayılarını iki katından fazlasına çıkarmışlardı. Ama böyleyken bile-ki bu nitelik kaçınılmazdır-1960 kadar geç bir tarihte, Siyah kadın işçilerin en az üçte biri eviçi işlere zincirli kaldı ve fazladan bir beşte biri evcil olmayan hizmet işçisiydi.⁴²

Yüksek derecede eleştirel, "Evdeki Hizmetçi" başlıklı bir yazıda, W. E. B. DuBois evcil hizmet Siyah halk için kural olduysa, özgürlüğün kavramsal bir soyutlama olacağını öne sürdü.

"...zenci," diye ısrar etti DuBois, "özgürlüğe bu nefret dolu kölelik ve ortaçağ bağı yüzde ondan aşağı çekilmedikçe adım atamayacak."⁴³ İkinci Dünya Savaşı'yla gelen değişimler, gelişmenin ancak bu belirtisini sağladı. "Özgürleşmenin" sekiz on yıl ardından, özgürlük işaretleri öyle uzak ve öyle belirsiz gölgelerdi ki, insan onları bir parça olsun görebilmek için gözlerini kısıp zorlanmak durumunda kalıyordu.

Harriet Tubman

Lucy Stone

6— Eğitim ve Özgürlük: Siyah Kadının Bakış Açısı

„Milyonlarca Siyah halk-ve özellikle de kadınlar-özgürlüğe kavuşmanın "İsa'nın gelişi" olduğuna inanıyordu.¹

Kehanetin ve efsanenin yerine gelmesiydi bu. Bir bin yıllık zincirleşimin ardından, Altın Şafak'tı. Mucizevi, mükemmel ve umut verici olan her şeydi bu.²

Güneyde mutluluk vardı. Bir koku gibi yayıldı-bir dua gibi. Erkekler titreyerek duruyordu. Zayıf, kapkara kıvrıkcık saçlarıyla vahşi ve güzel kızlar sessizce ağlıyordu; Siyah, esmer, beyaz ve altın sarısı genç kadınlar heyecanlı ellerini kaldırdı ve yaşlı ve kırgın anneler, siyah ve griler, büyük sesler çıkardı ve tarlalar boyunca ve kayalardan, dağlardan yukarı Allaha doğru bağırdı.³

Büyük bir şarkı yükseldi, denizlerin bu taraflarında doğan en güzel şey. Yeni bir şarkıydı bu....ve derin ve yalın güzelliği, muhteşem ritimleri ve vahşi çağırısı. İnsanın çok seyrek seslendirdiği bir mesajla dünyanın kulaklarına bağırdı, çarptı ve gürledi. Uzun bir geçmişin içinden kendiliğinden, doğaçlama ve yeni doğmuş gibi fişkırp büyüdü ve dokusunun sözde ve düşüncedeki eski ve yeni melodileri işledi.⁴

Siyah halk, özgürleşmeyi selamlarken pek de özgürlüğün soyut ilkelerini kutlamıyordu. Şu, "...büyük insani hıçkırık rüzgârda yayılırken ve gözyaşlarını denize-özgür özgür özgür diye çarparken,"⁵ Siyah halk dinsel bir çılgınlığın peşinden gitmiyordu. Ne istediklerini tam olarak biliyorlardı: kadınlar da erkekler de toprak istiyordu, oy hakkı istiyorlardı ve "...okul isteğiyle doluydular."⁶

Genç köle çocuk Frederick Douglass gibi, özgürleşmeyi kutlayan dört milyon insanın çoğu, uzun zamandır, "bilginin bir çocuğu kölelikten çıkardığını" biliyorlardı.⁷ Ve Douglass'ın efendisi gibi, daha önceki köle sahipleri "...zenciye bir parmak verilirse, tüm

eli alacağını" farketmişlerdi. "Öğrenim, dünyadaki en iyi zenciye bile bozacaktır."⁸ Efendi Hugh'un yasaklamasına rağmen, Frederick Douglass bilgi arayışını gizlice sürdürdü. Çok geçmeden Webster'in *Okuma Kitabı*'ndaki tüm sözcükleri yazabiliyordu, becerisini aile İncilini ve başka kitapları gecenin karanlığında karıştırarak ilerletti. Elbette, F. Douglass parlak bir düşünür, yazar ve konuşmacı olan sıradışı bir insandı. Fakat bilmek arzusu, Siyah halk arasında sıradışı değildi, onlar bilgi sahibi olmak için her zaman derin bir arzu göstermişlerdi. Çok sayıda köle, sürdürdükleri üzücü varoluş için de "uygunsuz" olmak istiyordu. Kendisiyle 1930'larda konuşulan eski bir köle, Jenny Proctor, kendisinin ve arkadaşlarının gizlice okumaya çalıştıkları *Webster Okuma Kitabı*'nı anımsadı.

Hiçbirimizin bir kitaba bakmasına ya da öğrenmeye çalışmasına izin verilmiyordu. Eğer bir şey öğrenirsek onlardan daha zeki olacağımızı söylüyorlardı, fakat biz sıvışıyorduk ve şu Webster'in eski mavi sırtlı okuma kitabını alıyorduk ve küçük bir el feneri yakıyorduk ve o kitabı çalışıyorduk, öğreniyorduk da. Şimdi okuyabiliyorum ve biraz da yazabiliyorum.⁹

Siyah halk özgürleşmenin "kırk dönüm ve bir katırı"nın kötü niyetli bir söylenti olduğunu öğrendi. Toprak için olduğu kadar, politik güç için de dövüşmek zorunda kalacaklardı. Ve eğitim yoksunluğunun yüzyılları ardından, derin öğrenme özlemlerini karşılama haklarını şevkle öne çıkaracaklardı. Böylece, Güneye yayılmış kız ve erkek kardeşleri gibi, Memphis'in yeni özgürleşmiş Siyah halkı da eğitimin önde gelen ihtiyaçlarından olduğuna karar verdi. Köleliğin Kaldırılması Bildirgesi'nin birinci yıldönümünde, Kuzeyli öğretmenleri acele etmeye ve

...çadırlarını, tarlada, yol kenarında ya da kalede dikilmeye hazır olarak beraberlerinde getirmeye ve savaş zamanı büyüleyici evlerin dikilmesi için beklemeye...(davet ettiler)¹⁰

İrkçiliğin şaşırtıcı güçleri çoğunca onun irrasyonel, karman çorman mantığından kaynaklanır. Önde giden ideolojiye göre, Siyah halk sözde entellektüel gelişme yeteneğinden yoksundu. Dahası, mal olmuşlardı, insanlığın beyaz örnekleriyle karşılaştırılınca doğal olarak aşağıydılar. Fakat eğer gerçekten

biyolojik olarak aşağı olsaydılar, bilgi sahibi olmak için ne arzu ne de yetenek gösterememeleri gerekirdi. Böylece, öğrenme için hiçbir yasaklama gerekli olmazdı. Gerçekteyse, elbette ki, Siyah halk her zaman eğitim elde etmek için ateşli bir sabırsızlık sergilemiştir.

Bilgi arayışı hep var olmuştı. 1787 gibi erken bir tarihte, Siyah halk Massachusetts eyaletinde, Boston'un özgür okullarına gidebilmek için dilekçe vermişti.¹¹ Dilekçe reddedilince, bu topluluğun lideri olan Prince Hall, kendi evinde bir okul açtı.¹² Bu öğrenim talebinin belki de en çarpıcı tablosu, daha önceden köle olan Afrika doğumlu bir kadının kiydi. 1793'te, Lucy Terry Prince, oğlunu okula almayı kabul etmemiş olan Williams Erkekler Koleji'nin vekilleri önünde sertçe hak aramaya kalkışmıştı. Ne yazık ki, ırkçı önyargılar, Lucy Prince'ın mantığının ve usta konuşmasının, bu Vermont kurumuna etki etmesini engelleyecek kadar güçlüydü. Yine de o, saldırgan bir biçimde halkının eğitim arzusunu ve hakkını savundu. İki yıl sonra, Lucy Terry Prince, o toprakların en yüksek mahkemesi önünde bir toprak davasını başarıyla savundu ve eldeki kayıtlara göre, Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinde konuşan ilk kadın olarak görünüyor.¹³

Yetmiş üç, aynı zamanda özgürlüğünü kazanan bir köle kadının, New York şehrinde Katy Ferguson'un Yoksullar Okulu diye bilinen bir okul açtığı yıldı. Yoksullar evinden aldığı öğrencileri, Siyah ve beyazdı (yirmisekize yirmi)¹⁴ ve büyük olasılıkla kız erkek karışıktı. 40 yıl sonra genç beyaz öğretmen Prudence Crondall, geri çekilmeksizin Siyah kızların onun Connecticut, Canterbury'deki okuluna devam etme haklarını savundu. Crondall, okulu kapatmayı reddettiği için hapse atılınca dek Siyah öğrencilere eğitim verdi.¹⁵ Margaret Douglass, Virginia Norfolk'ta Siyah çocuklar için bir okul işletmekten hapse atılan başka bir beyaz kadındı.¹⁶

Beyaz kadınların Siyah kadınlarla kardeşçe dayanışmalarının en önde gelen örnekleri, Siyah halkın eğitim için tarihsel savaşıyla bağlantılı geliyor. Prudence Crondall ve Margaret Douglass gibi, Myrtila Miner da, tam tabiriyle, genç Siyah kadın

lara bilgi aktarmaya uğraşırken hayatını tehlikeye attı.¹⁷ 1851'de, Washington, D. C.'de bir Siyah öğretmenler koleji kurma projesini uygulamaya koyduğunda, Missisipi'de, Siyahlar için eğitimin yasal bir suç olduğu bu eyalette, Siyah çocukları çoktan eğitmişti. Myrtilla Miner'in ölümünün ardından Frederick Douglass, Myrtilla planlarını ona ilk açtığında, nasıl kuşkuya düşmüş olduğunu anlattı. İlk karşılaşmaları sırasında başlangıç ta ciddiye üzerine şüpheye kapılmıştı, fakat hemen farkına varmıştı ki

....gözlerinde tutku ateşi parlıyordu ve dürüst fedakâr özü ruhunda alevleniyordu. Neşeyle karışık üzüncü hissediyordum. İşte başka bir atılım diye düşündüm-vahşi, tehlikeli, umutsuz ve uygulanamaz ve ancak başarısızlık ve acı getirecek olan. Yine de, önümde duran ya da öne arkaya sallanan tutkulu ve ince insanın kahramanca amacından hayranlıkla etkilenmişim.

Çok geçmeden, Douglass ona yönelttiği uyarıların -ve Prudence Crondall ve M. Douglass'a yapılan saldırıların öykülerinin hiçbirinin onun Siyah kadın öğretmenler için bir kolej kurma arzusunu sarsamayacağını anladı.

Bana göre öneri çılgınlık derecesindeydi. Bu nazik kadının kanunla yargılandığını, sokakta saldırıya uğradığını, köle sahiplerinin kötü niyetlerinin kurbanı olduğunu ve avam tarafından dövüldüğünü görebiliyordum.¹⁹

Frederick Douglass'ın görüşüne göre, kölelik karşıtı eylemcilerin dışında görece çok az beyaz insan Myrtilla Miner'in amacına sempati duyup onu avama karşı destekleyecekti. Bu, diyordu, Siyah halkla yakınlığın azaldığı bir dönemdi. Dahası,

....Columbia bölgesi köleliğin başkenti, köle gücünce en çok dikkat edilen ve korunan ve insansı isteklerin en hızla farkedilip bastırıldığı yer (idi).²⁰

Geriye bakıldığında, Douglass bu beyaz kadının bireysel cesaretinin derinliğini gerçekten de anlayamadığını itiraf eder. Büyük risklere rağmen, Myrtilla Miner okulunu 1851 sonbaharın da açtı ve birkaç ay içinde başlangıçtaki altı öğrencisi kırka çıkmıştı. Siyah öğrencilerini sonraki sekiz yıl boyunca tutkuyla eğitti. Aynı zamanda para arttırdı ve milletvekillerini girişimleri-

ni desteklemeye zorladı. Evine getirdiği öksüz kızlara annelik etti ki okula devam edebilsinler.²¹

Myrtila Miner öğretmek ve öğrencileri öğrenmek için uğraştıkça, tahliyeler, kundaklamalar ve taş fırlatan serserilerin diğer ırkçı zararlarıyla boğuştu. Genç kadınların aileleri ve *Tom Amca'nın Kulübesi*'nin satışlarından elde edilen gelirin bir kısmını buraya ayıran Harriet Beecher Stowe gibi ırkçılık karşıtlarınca destekleniyorlardı.²² Myrtila Miner, Frederick Douglass'ın gözlemlediği gibi, "zayıf" olmuş olabilir, fakat tamamen heybetliydi ve ders zamanı ırkçı fırtınayı hissedebiliyordu. Bir sabah nasılsa erkenden, duman kokusuyla ve okul binasını çok geçmeden kaplayan yakıcı alevlerle uyanmıştı. Okulu yokedilse de, yarattığı etik yaşadı ve çok geçmeden Miner'in Öğretmenler Koleji, Columbia Bölgesi'nin halk eğitim sisteminin bir parçası oldu.²³ "Renkli kızlar için Miner Normal Okulu'nun önünden", diye itiraf etti F. Douglass 1883'te,

...içimde kendimi ayıplama hissi olmadan geçemiyorum, ya söylediklerim onu kuran ve şimdi adını taşıdığı soylu kadının azmini söndürmüş, kaderini sarsmış, cesaretini yoketmiş olsaydı diye.²⁴

Siyah ve beyaz kadınlar arasında kardeşlik gerçekten de olasıydı -bu saygıdeğer kadın ve arkadaşları ve öğrencileriyle olduğu gibi-sağlam bir temelde durduğu sürece, sarsıcı başarılar doğurabilirdi. Myritta Miner, Grimke Kardeşler ve Prudence Crondall gibi öncekilerin güçlü bir dayanak olarak bıraktığı aleviyanık tuttu. En tehlikeli durumlarda Siyah kardeşlerini savunan beyaz kadınların eğitim mücadelesiyle ilgilenmesi tarihsel bir rastlantı olamazdı. Siyah kadınların ne kadar acil olarak bilgi sahibi olmaya ihtiyaç duyduklarını anlamış olmalılar -halklarının elinde bir lamba ve özgürlüğe uzanan yolda ışık olacak bilginin sahibi olmayadoğru-

Akademik eğitim alan Siyah halk, kaçınılmaz biçimde, bildiklerini halklarının özgürlük için kollektif savaşıyla birleştirdiler. Cincinnati'deki Siyah okulunun ilk yılı sona ererken, öğrencilere "En çok ne üzerine düşünüyorsunuz?" sorusu şu yanıtları ortaya çıkardı:

1. Biz....iyi çocuklar olacağız ve büyüdüğümüzde zavallı köleleri zincirlerinden kurtaracağız ve ben, Tiskilwa gemisinin iki yüz zavallı köleyle battığını öğrenmekten üzgünüm...kalbimi öyle acıtıyor ki hemen bayılabilirim. (yedi yaşında)

2.köleliğin boyunduruğunun ve zincirlerinin parçalanması ve köle sahipliğinin kalkması için çalışıyoruz....(on iki yaşında)

3.....Tanrı köleliğin kaldırılışı isteğini kutsasın...Annem ve üvey babam, kızkardeşim ve ben hepimiz köle doğduk. Tanrı ezilenleri özgür bıraktı. Tüm ulusların Tanrıyı taşıyacağı mutlu dönemler sürsün. Sunduğu birçok şey için ona teşekkür ediyoruz. (on yaşında)

4.....Bunu size özgür olması gereken iki kuzenim köle olduğunu bildirmek için yazıyorum. Kanunun gerektirdiği her şeyi yaptılar ve şimdi gitmelerine izin verilmiyor, onları nehrin açığında satmaktan bahsediyorlar. Bu sizin başınıza gelseydi ne yapardınız?... (on yaşında)²⁵

Elde kalan son yanıt, bu yeni Cincinnati okuluna devam eden onaltı yaşında birinden geldi. Öğrencilerin, evlerine özgürlük isteği kadar yakın olan dünya tarihinden çağdaş bir anlam çıkardıklarına dair çarpıcı bir örnek.

5...Dönüp Britanyalıların, Saksonyalıların ve Almanların yaşadıkları ülkeye bakalım. Hiçbir eğitimleri yoktu ve harf bilmiyorlardı. Ama, bazılarının bizim ilk insanlarımız olduğunu görmeyin. Kral Alfred'e bakın ve ne kadar ulu bir adam olduğunu görün. Kendi alfabetini bilmiyordu, fakat ölmeden önce orduları ve ulusları yönetti. Hiç cennetsizliğe kapılmadı, hep ileri baktı ve zor olanla boğuştu. Bence eğer renkli insanlar Kral Alfred gibi çalışırsa, çok geçmeden kölelik pisliğini yokederler. Amerikalıların, bu kadar çok köleliğin varolduğu bir toprağı nasıl özgürlük toprağı olarak çağırdıklarını anlayamıyorum.²⁶

Siyah halkın bilgi konusundaki kaderi söz konusu olduğunda, onaltı yaşındaki bir çocuk her şeyi söylüyordu.

Bu bastırılmaz bilgi açlığı, Güneydeki köleler arasında, Kuzeydeki "özgür" kardeşleri kadar güçlüydü. Köle eyaletlerinin eğitim karşıtı yasaklamalarının, Kuzeydekinden daha kesin ol-

duğunu söylemeye gerek yok. 1831'deki Nat Turner Ayaklanması'ndan sonra, kölelerin eğitimini engelleyen yasalar tüm Güneyde güçlendirildi. Bir köle yasasının sözleriyle, ".....kölelere okumayı ve yazmayı öğretmek akıllarında memnunsuzluk yaratıyor ve huzursuzluk ve isyana yol açıyor." ²⁷ Maryland ve Kentacuky dışında, tüm Güneyli eyaletler kölelerin eğitimini mutlak olarak yasakladı.²⁸ Güney boyunca, kölelerin geri çevrilmez öğrenme arzusunu bastırmak için köle sahipleri kamçı ve kırbaça başvurdu. Siyah halk öğrenim görmek istiyordu.

Kölelerin öğrenmek için mücadelelerinin ızdırabı her yerde görölüyordu. Frederika Bremer umutsuzca İncil'i okumaya çalışan genç bir kadınla karşılaştı. "Ah, bir kitap" diye bağırdı o Bayan Bremer'e. "Yapraklarını çevirip duruyorum ve üzerlerinde ne olduğunu anlamak istiyorum. Deniyorum, deniyorum; okuyabilseydim çok mutlu olurum, ama okuyamıyorum."²⁹

Susie King Taylor, iç savaştaki ilk Siyah alayında hemşire ve öğretmendi. Otobiyografisinde, kölelik sırasında kendini eğitmek için ısrarlı çabalarını anlattı. Beyaz çocuklar, sepatik büyükler, kendi büyükannesi, onun okuma ve yazma becerilerini geliştirmesine yardım etti.³⁰ Susie King'in büyükannesi gibi, sayısız köle kadın kardeşlerine gizlice sahip oldukları akademik becerileri aktarmak için büyük tehlikeler atlattı. Okullarını gece geç saatlerde toplamak zorunda kalsalar da, biraz bilgiye sahip olan kadınlar onları insanlarıyla paylaşmaya giriştiler.³¹

Bunlar DuBois'nın "okul çılgınlığı" olarak adlandırdığı kölelikten kurtuluş sonrası fenomeninin ilk belirtilerinin hem -Kuzeyde hem Güneyde -bazısıydı.³² Bir başka tarihçi kölelikten kurtulanların öfke ve açlığını şu sözlerle tarif etti:

Yüzyıllarca reddedilmenin verdiği hasretle, kölelikten kurtulanlar baskılı sözün görünümüne ve sesine taptılar. Mezarlığın kıyısındaki yaşlı erkek ve kadınların gecenin karanlığında, Kutsal Kitap'a eğilmiş, zorlukla bir gaz lambasının ışığında, kutsal sözleri okumaya çalıştığı görülebilirdi.³³

Başka bir tarihçiye göre,

Bir çok eğitimci, öğrenmek için, Yeniden Yapılanan Güneyin

Siyah çocukları arasında, Kuzey'in beyaz çocukları arasında olduğundan daha yoğun bir arzu bulduklarını söylemiştir.³⁴

Freedman'ın Bürosunca örgütlenen kitlesel eğitim kampanyasına katılan gönüllü öğretmenlerin neredeyse yarısı kadındı. Kuzeyli beyaz kadınlar Yeniden Yapılanma sırasında, milyonlarca eski köleden eğitimsizliği kesin olarak silip atmak isteyen Siyah kardeşlerine yardım etmek için Güneye gitti. Bu uğraşın boyutları devasaydı: DuBois'ya göre yaygın eğitimsizliğin oranı yüzde 95'ti.³⁵ Yeniden Yapılanma dönemini belgeleyen tarihlerde ve Kadın Hakları Hareketinin tarihsel kayıtlarında, eğitim mücadelesinde birlikte çalışan Siyah ve beyaz kadınların deneyimleri büyük ilgi gördü. *Freedman'ın Kayıtlarındaki* makalelere bakılırsa, bu öğretmenler şüphesiz ki birbirlerinden etkilenmişti ve kendilerini de öğrencileri etkilemişti. Beyaz öğretmenin gözlemlerinde neredeyse evrensel olarak tekrarlanan şey, eski kölelerin bilgiye bitmeyen bağlılığı idi. Kuzey Karolina, Raleigh'te çalışan bir öğretmenin sözleriyle, "insanların bir çoğunun çocuklarını okula göndermek için çektiği sıkıntı beni şaşırttı."³⁶ Maddi rahatlık eğitimsel gelişmenin ilerlemesi için duraksanmadan kurban ediliyordu:

Neredeyse her kulübede, zavallı bir yatak, bir masa ve iki ya da üç kırık iskemle dışında bir eşya olmasa da, bir kitap yığını görülüyor.³⁷

Siyah ve beyaz kadınlar, öğretmenler olarak derin ve yaygın bir ortak takdir geliştirmiş görünüyorlar. Örneğin, Virginia'da çalışan beyaz bir kadın, kölelikten yeni kurtulmuş Siyah bir kadın öğretmenin çalışmasından büyük ölçüde etkilenmişti. "Mucize gibi görünüyor" diyordu bir beyaz kadın, "...renkli bir kadının, kurtuluş anına dek köle olan birinin, kendine bu kadar yeni olan bir alanda başarı göstermesi..."³⁸ Yazdığı raporlarda, bahsi geçen Siyah kadın "Kuzeyden gelen arkadaşlarının" çalışmalarına derin- kesinlikle hakir değil- minnettarlık gösterdi.

Hayes ihaneti ve Radikal yeniden yapılanmanın devrilişine kadar, eğitimdeki başarılar potansiyel olarak devrimci olan o dönem sırasındaki gelişmenin en güçlü karşıtlarından biri ol-

muştı. Fisk Üniversitesi, Hampton Enstitüsü ve birkaç başka Siyah kolej ve üniversiteler: İç Savaş sonrası Güney'inde kurulmuştu.⁴⁰ 4.329 okula 247.333 öğrenci devam ediyordu. Ve bunlar, hem Siyah hem de beyaz çocuklara yarayacak olan, Güney'in ilk halk okulu düzeninin inşa temelleriydi. Yeniden Yapılanma sonrası dönem ve Jim Crow eğitiminin buna eşlik eden yükselişi, Siyah halkın eğitim olanaklarını büyük ölçüde söndürse de, Yeniden Yapılanma deneyiminin etkisi tümenden yok edilemezdi. Toprak düşü o an için dağılmıştı ve politik eşitlik umudu zayıflamıştı. Fakat bilginin ışığı kolaylıkla yokedilememişti-ve bu da toprak ve politik güç için savaşın sarsılmadan süreceğinin garantisiydi.

Siyah okulu ve koleji için olmasaydı, Siyah tüm istek ve niyetlerine rağmen, köleliğe geri dönecekti....Yeniden Yapılanma önderliği Kuzeyde eğitim görmüş Siyahlardan ve beyaz politikacı, kapitalist ve iyiliksever öğretmenlerden gelmişti. 1876 karşı devrimi, öğretmenler dışında çoğunu uzağa sürdü. Fakat çoktan, halk okulları ve özel kolejler açma yoluyla ve Siyah kilisesi kurarak, Siyahlar yeni kölecilerin en kötü niyetlerini bozmak için yeterince önderlik ve bilgi elde ettiler.⁴¹

Dost beyaz kızkardeşlerinin yardımıyla, Siyah kadınlar bu yeni kalenin yaratımında vazgeçilmez bir rol oynadılar. Birleşik Devletler'de kadınların eğitim için mücadele tarihi, Siyah ve beyaz kadınlar Güney'deki eğitimsizliğe karşı iç savaş sonrası mücadeleyi birlikte yürüttüklerinde gerçek bir zirveye ulaştı. Birlikleri ve dayanışmaları, tarihimizin en verimli umutlarından birini korudu ve öne sürdü

7— Yüzyılın Dönümünde Kadınların Oy Kullanma Hakkı: İrkçılığın Artan Etkisi

Bir sabah S. B. Anthony'nin şehirde, birlikte çalıştığı stenografi kullanmasını engelleyecek işleri vardı. Kahvaltı sofrasında bana, kendisinin tüm sabah dışarda olacağını, yazışmalarında bana yardımcı olması için stenografını kullanabileceğimi söyledi. Yukarı çıktığımda bazı mektupları ona dikte etmem için kendisine haber verecekti.

Yukarı odama çıktığımda, gelmesi için bekledim, ancak gelmedi. Daha sonra stenografın, bunu uygun bulmadığı sonucuna vararak mektuplarımı doğrudan yazmaya devam ettim. Bayan Anthony geri döndüğünde odama geldi ve beni işe gömülmüş buldu. "Sekreterimi kullanmayı istemedin sanırım" dedi. 'Yukarı çıktığında sana gelmesini söylemişim, gelmedi mi?' 'Hayır' dedim. Başka bir şey söylemedi ve dönüp ofisine gitti. On dakika sonra tekrar odamdaydı. Kapı açık olduğu için içeri girdi ve 'Pekala gitti.' dedi. Kimin gittiğini sorduğumda, 'Stenograf' diye yanıtladı. Nedenini sordum. 'Çünkü' dedi. 'Ofisine gidip ona 'Bayan Wells'e, bazı mektupları onun için yazma konusunda söylediklerimi iletmediniz mi?' dediğimde, 'Hayır iletmedim.' dedi. 'Peki, neden?' diye sorduğumda kız, 'Zencilere eşitmiş gibi davranmak size göre doğru olabilir Bayan Anthony, ama ben renkli bir kadından dikte almayı kabul edemem.' diye açıkladı. 'Elbette!' dedim bunun üzerine, 'O halde benden de artık dikte almak durumunda değilsiniz. Bayan Wells misafirim ve ona yapılan hakaret bana yapılmış sayılır. Ve eğer böyle hissediyorsanız, daha fazla burda kalmamıza lüzum yok.'¹

Daha sonraları ilk Siyah Kadınların Oy Hakkı Klübünü kuran Ida B. Wells ve Susan B. Anthony arasındaki görüşme "...kadınların Oy Hakkı Çalışmasındaki bu öncü ve emektarın ayakları dibinde oturduğum (Wells)" değerli günlerde² meydana gelmişti.

Anthony'nin ırkçılık karşısındaki bireysel duruşuna Wells'in hayranlığı inkar edilemezdi ve onun kadın hakları kampanyasındaki oy hakçı katkılarına saygısı çok büyüktü. Ancak beyaz kardeşini, ırkçılığa karşı kendi kişisel kavgasını oy hakkı hareketinin bir parçası haline getiremediği için hiç tereddütsüz eleştirdi.

S. B. Anthony, kadınlara oy hakkı verilmesini açıkça savunan ilk erkek olduğunu insanlara devamlı hatırlatarak Frederick Douglass'ı övmeyi hiç ihmal etmiyordu. Onu, oy hakkı organizasyonunun ömür boyu onur üyesi olarak kabul etti. Gine de, Güneyli beyaz kadınları, kadın oy hareketine dahil edebilme uğruna Douglass'ı bir kenara attığını Wells'e açıkladı.

Toplantılarımızda....o (Douglass), platformumuzda oturan ve konuşan onur konuğumuzdu. Fakat Oy Hakkı Birliği Atlanta, Georgia'ya giderken, Güney'in Zencilerin beyazlarla eşitliğine karşı tavrını bildiğinden, ben, kendim Bay Douglass'ın gelmemesini istedim. Onu sıkıntıya sokmak ve *Güneyli beyaz kadınların bizim oy hakkı birliğine katılmasını hiçbir şeyin engellemesini istemiyordum.* [abç]³

Ida B. Wells'le olan bu özel konuşmada, Anthony, oy hakkı birliğinin bir dahını oluşturmak isteyen birkaç Siyah kadının girişimlerini desteklemeyi de neden reddettiğini açıklamaya girişti. Güneyli beyaz üyelerin Siyah düşmanlığını uyandırmak istememişti, eğer Siyah kadınlar katılsaydı örgütten ayrılabilirlerdi.

"Ve böyle yapmakta hatalı mıydım dersiniz?" diye sordu. Düşünmeden evet dedim, çünkü oy hakkı hareketine katkıda bulunmuş bile olsa, beyaz kadınların ayrımcı tavrını da onaylamış sayılırdı.

Ida B. Wells ve Susan B. Anthony arasındaki bu konuşma 1894'te oldu. Anthony'nin ırkçılığa "çıkarlar temelinde"⁵ düşüncesiz kapütülasyonu, 1900'de Ulusal Amerikan Kadın Oy Hakkı Birliği'nin başkanlığından ayrılıncaya dek olan kamuoyu tavrıydı. Wells, Anthony'yi Güneyli beyaz kadınların ırk ayrımına bağlılığına destekleyişi konusunda uyardığında, altta yatan sorun Anthony'nin bireysel tavrından çok daha derindi. Bu

dönemde ırkçılık açıkça yükseliyordu ve Siyah halkın hakları ve yaşamı tehlikedeydi. 1894'le birlikte Güneydeki Siyah halkın oy hakkı kaldırılmış, ırk ayrımı yasallaştırılmış ve linç kanununun hükümlerine kurulmuştu. İç Savaşta geçen zaman içinde, en çok o zaman ırkçılığa karşı tutarlı ve ilkeli protestolar gerekiyordu. Anthony ve meslektaşlarının artan "çıkarcı" tartışmaları, oy hakkı taraftarlarının dönemin zorlayıcı taleplerine karşı aldırıışsızlıkları için uygun bir aklamaydı.

1888'de Mississippi ırk ayrımını yasallaştıran bir dizi kanun çıkardı ve 1890'da bu eyalet Siyah halkın oy hakkını elinden alan yeni bir anayasa yapmıştı.⁶ Mississippi örneğini talep ederek, diğer Güneyli eyaletler de Siyah erkeklerin oy haklarının alınmasını garantileyen yeni anayasalar hazırladılar. Güney Carolina'nın yasası 1898'de, Kuzey Carolina ve Alabama'da 1901'de, Virginia, Georgia ve Oklahoma'da sırayla 1902, 1908 ve 1918'de kabul edildi.⁷

Ida B. Wells'in, Susan B. Anthony'nin ırkçılığa karşı kamuyundaki aldırıışsızlığını ödünsüzce eleştirmesi varolan sosyal koşullar yüzünden anlamlıydı, fakat tarihsel tanıklıktan daha derin bir şeyler vardı. İki kadının oy hakkı ve ırkçılık üzerine konuşmalarından ancak iki yıl önce, Wells'in ırkçı grupların şiddetiyle ilk elden travmatik bir karşılaşması olmuştu. 1866 ayaklanmalarından bu yana Memphis'te olan ilk linçte ölenler onun arkadaşlarıydı. Korkunç olayın kendisi Wells'in soruşturmasına ve Güneyli eyaletlerde artan grup cinayetlerini sergilemesine yol açtı. 1893'te İngiltere'de linç karşıtı seferi için destek arayarak gezerken, yüzlerce ve binlerce grup cinayetinin sessizliğini selettirdi.

Geçen on yılda binin üzerinde Zenci erkek, kadın ve çocuklar beyaz bir topluluğun elinde bu vahşi ölümle karşılaştı. Ve Amerika'nın geri kalanı sessiz kaldı....Süregiden bu saldırılar karşısında ülkemizin kürsü ve basını sessiz kaldı. Amerika'nın neresinde adalet için sesler yükselirse yükselsin, işkence edilen, saldırılan ırkımın sesi ise bastırılıyor ya da aldırılıyor..⁸

1840'larda Siyah halka apaçık uygulanan şiddete bakarak, beyaz oy hakkı taraftarları nasıl "çıkarcılar uğruna" bu renk sorunu-

nu kurcalamayı bırakmaları "gerektirdiğini tartışabiliyordu ki?"⁹ "Renk sorununa" karşı UAKOHB'nin liderliğinin "tarafsız" duruşu, oy hakkı kampanyası içinde iğrenç ırkçı fikirlerin öne çıkarılmasını cesaretlendirdi. Birliğin Atlanta'da Georgia'da verilen 1895 toplantısında, oy kampanyası için en önde gelen kişilerden biri, "...Güney'i kadın oy hakkını Siyah sorununa bir çözüm olarak kullanmaya teşvik etti."¹⁰ Bu "Zenci sorunu" basitçe görülebilir, diye öne sürdü Henry Blackwell, oy hakkına bir okur yazarlık vasfı ekleyerek.

Bugün politik toplumumuzun gelişiminde iki büyük okuma yazma bilmeyen vatandaş kitlesi mevcuttur. Kuzeyde, yabancı uyruklular ve Güneyde Afrika ırkı insanları ve beyaz nüfusun kaydadeğer kısmı. Yabancılar ve zencilere karşı ayırım yapmaya çağız. Ancak bir eyalet dışında tüm eyaletlerde siyah, yerli yada yabancı tüm eğitimsiz oy verenlerden daha fazla okumuş beyaz kadın vardır.¹¹

Maalesef, beyaz güneylileri kadınların oy hakkının beyaz üstünlüğü için büyük avantajlar sağladığına inandırmak için tasarlanmış bu tartışma (fikir), öncelikle 14. ve 15.düzeltilmeleri desteklediğini açıkladığı sırada Henry Blackwell tarafından teklif edilmişti. 1867'de de "Güney Eyaletlerinin Mebuslarına (temsilcilerine) bir başvuru göndermiş ve onlara kadınların seçim hakkının potansiyel olarak Siyah nüfusun eli kulağındaki politik gücünü önleyebileceği gerçeğine dikkat etmeleri için ısrar etmişti.

Sonucu Güneylinin bakış açısından değerlendirin. Sizin 4.000.000 Güneyli beyaz kadınınız 4.000.000 siyah kadın ve erkeği dengeleyecek ve böylece de beyaz ırkınızın politik üstünlüğü değişmeden kalacak.¹²

Bu ünlü kaldırma taraftarı Güneyli politikacılara o sıralarda kadın oy hakkının Kuzey ve Güneyi uzlaştıracak güvencesini verdi. Mississippi gibi başkent ve nüfus da körfeze doğru kayacaktır" ve Siyah halk da doğanın kanunuyla tropiklere çekilecektir."¹³

Köleliği yokeden tek etken fakir Güneyin tarafını tutacak ve, ısırgan tehlikesinden çiçek rahatlığına kavuşacaksınız.¹⁴

Blackwell ve karısı Lucy Stone, Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony'e, 1867 Kansas kampanyaları boyunca yardım ettiler. Dahası, *Kadın Oy hakkı Tarihinde*, eleştirisizce Kansas politikacılarının siyahların seçim hakkından duydukları korkudan bahsetmişlerdi.

Kansas erkekleri konuşmalarında şöyle diyebilirler."...eğer zenci oy hakkı geçerse, (kabul edilirse) Bileşimin her eyaletinden cahil, çulsuz siyahlara tutulacağız. Eğer kadın seçim hakkı geçerse, sınırlarımıza karakter ve mevki, varlık ve eğitim sahibi insanları çağırılmış oluruz. Sorun eğitilmiş kadınlar ve cahil zenciler arasında kalınca kim sürüncemede kalabilir ki?"¹⁵

Kadın hareketinin bu ilk hatunları ne denli ırkçı görünürse görünsün, kadın oy hakkı kampanyasının beyaz üstünlüğünün ölümcül kavramasını tamamiyle kabullenmeye başlaması 19. yüzyılın son yarısından önce değildi. İki ayrılık, Stanton- Anthony ve Blackwell- Stone. 14. ve 15. düzeltmeler konusunda ayrılığa düşenler 1890'da tekrar birleştiler. 1892'de Elizabeth Cady Stanton kadınların özgürlüklerine kavuşmalarında oy hakkının potansiyel gücünün farkına vardı ve Ulusal Amerikan Kadın Oy Hakkı Birliğinin (UAKOHB-NAWSA) başkanlığını meslekdaşı Susan B. Anthony'ye bıraktı. Anthony'nin döneminin 2. yılında 1 yüzyıldan fazla süre önce Blackwell'in ırkçı ve sınıfa dayalı bir çeşitlemesi olan bir önerge verdi.

Oy birliğiyle karara varıldı: Seçim özellikleri üzerinde hiç bir fikir yürütmeden, her eyalette de okuma yazması olmayan erkek seçmenlerin tümünden daha çok okur yazar kadın olduğu kesin gerçeğine dikkat çekiyoruz; tüm zenci seçmenlerden daha çok okur yazar kadın, yabancı seçmenlerden daha çok okur yazar Amerikan kadını. Bu nedenle bu kadınlara oy hakkı tanınması, burda yetişmiş olsun, yabancı uyruklu olsun, tartışma konusu kanun sorununu cehaletle yatıştırmış olacaktır.¹⁶

Bu önerge şövalyevarice Siyahların ve göçmen kadınların haklarını eril ilişkilerinin haklarıyla birlikte kaldırdı. Dahası, artık eski uygunluk tartışmasıyla değerlendirilemeyecek bir temel demokrasi ihanetine parmak bastı. Bu önergenin mantığında işlenen, çalışan sınıf ve genel üzerine bir saldırı ve

kar için gelişigüzel istekleri insan sınırı tanımayan yeni tekel kapitalistlerine bir neden yaratmak niyetiydi -bilinçli yada bilinçsiz- 1893'de önergede oy hakkı taraftarları orta sınıf ve burjuvanın beyaz kadınları olarak eğer seçim (oylama) hakları verilseydi Birleşik Devletlerin çalışan kesiminin (sınıfının) üç ana öğesini bastıracaklarını anons da edebilirlerdi; Siyahlar, göçmenler ve okumamış yerli beyaz işçiler. Morganlar, Rockefellerler, Mellonlar, Vanderbiltler yani kendi sanayi imparatorluklarını insafsızca kuran yeni tekel kapitalistleri sınıfı tarafından emeği istismar edilen, yaşamları harcanan bu üç grup insandı. Güneydeki yeni demiryolu maden ve çelik sanayilerini çalıştıran (işleten) ilk köleler ve yoksul beyaz emekçilerle birlikte Kuzeydeki göçmen işçileri de onlar kontrol ediyordu.

Terör ve şiddet Güneydeki siyah işçileri kölevari ücretleri çoğunlukla köleliktende beter çalışma koşullarını kabule zorluyordu. Güneydeki yükselen linç dalgalarının ardındaki mantık ve resmi oy hakkı mahrumiyetlerinin örneği buydu. 1893 de yani şu ölümcül UAKOHB (NAWSA) önergesi yılında 1875 Medeni Haklar kanunu feshedildi. Bu kararla Jim Crow ve linç kanunu ırkçı köleliğin yeni bir hali yeni bir adli müeyyide halini aldı. Üç yıl sonra da *Plessy V. Ferguson* kararı ayrı ancak eşit haklar doktrinini açık ladı.

Güneyin ırk ayrımcı yeni sistemini pekiştiren 19 yüzyılın son yarısı modern ırkçılığın-hazırdaki ideolojik aklamalarıyla birlikte konumsal desteklerinin gelişiminde önemli bir zamandı. Bu aynı zamanda emperyalist genişlemenin Filipinler, Hawaii, Küba ve Portorico'ya uzandığı dönemdi. Bu ülkelerin insanlarını kontrol altına almak için aranan güçlerin Siyahların ve tüm Birleşik Devletler işçi sınıfının gitgide kötüleşen halinden sorumlu güçlerin aynısıydı. Irkçılık bu emperyalist şans işlerine dayanak oluyor ve yine emperyalizmin strateji ve yıkıcılığıyla koşullanıyordu.

1898 Kasımının 12'sinde *Newyork Herald* Küba'daki Birleşik Devletler varlığı, Güney Carolina, Phoneix'deki ırk şamatası ve Kuzey Carolina, Wilmingtondaki Siyah halkın katliamına dair hikayeler yazdı. Wilmington katliamı o sıralarda siyah halka karşı düzenlenen bir seri isyan saldırıları içinden en kötüsüydü.

O sırada bir Siyah bakana göre Wilmington, Filipinlerdeki Birleşik Devletler dış tavrının derin ikiyüzlülüğünün bir ispatı olmasının yanısıra Kübanın iyi hükümet ve ahlakıyatının çocuk bahçesiydi.¹⁷

1899'da oy hakkı taraftarları haris tekелci kapitalistlere tutarlı sadakatlerinin kanıtını sağlamada çobuk davrandılar. Irkçılık ve şovenizmin dikteleri UAKOHB (NAWSA)nın yerel işçi sınıfına karşı politikasını belirlerken, Birleşik Devletler emperyalizminin yeni işlerini sorgulamadan kabul ettiler.

O yıl toplantılarında Anna Garlin Spencer "Yeni mülklerimiz kadınlarına çağrı" isimli bir söylev verdi.¹⁸ *Yeni mülklerimiz mi?* Tartışma sırasında Susan B. Anthony öfkesini gizlemeye çalışmadı-ancak sonradan ortaya çıktığı üzere, kendisi hacizler konusunda öfkeli değildi. O,

...diğer yeni mülklerimiz ve Hawai üzerindeki yarı barbar hükümet formumuzu (şeklimizi) sindirmek üzere yapılan tekliften bu yana hiddetle dolup taşıyordu.¹⁹

Anthony bu nedenle öfkesinden aldığı güçle talebini söyledi. "Yeni mülklerimizin kadınlarına erkeklerle aynı koşullarda oy hakkı verilmelidir."²⁰ Sanki Hawaii ve Porto Riko'daki kadınlar erkekleriyle eşit şekilde Birleşik Devletler emperyalizminin kurbanı olma hakkını talep etmeliymişler gibi.

UAKOHB'nın bu 1899 toplantısında bir ihtilaf ortaya çıktı. Oy hakkı taraftarları mülklerimizin kadınlarına karşı görevlerini savunurken, Siyah bir kadının Jim Crow'a karşı bir önerge için müracaatı kaale alınmadı. Siyah oy hakkı taraftarı Lottie Wilson Jackson kongreye kabul edilmişti çünkü ev sahibi eyalet Michigan'dı. yani siyahları oy hakkı birliğine kabul eden birkaç bölümden biri. Kongreye gelirken yaptığı tren yolculuğunda L. Jackson demiryolunun ayrımcı tutumunun hakaretlerine katlanmak zorunda kalmıştı. Teklifi çok basitti: "Renkli kadınların sigara içilir kompartımanlarda yolculuk etmeye zorlanmasına mücade edilmemeli ve uygun yerler sağlanmalıydı."²¹

Nitekim kongrenin riyaset eden idarecisi S. B. Anthony Siyah kadının teklifi üzerindeki tartışmayı sona erdirdi. Yorumları

önergenin karşıkonulmaz yenilgisini temin etti.

Biz kadınlar oy hakkından mahrum aciz bir sınıfız. Ellerimiz bağlı. Bu koşullarla çevriliyken demir yolu kuruluşlarına yada herhangi başka birine önerge sunmak bize düşmez.²²

Bu olayın manası bir demiryolu şirketine ırkçı tutumunu protesto eden resmi bir mektup (dilekçe) gönderip göndermeme konusundan çok daha derindi. Siyah kardeşlerini savunmayı reddederken UAKOHB kölelerin azadından bu yana en yoğun sıkıntı zamanlarında tüm siyahları sembolik olarak dışlamış bulunuyordu. Bu hareket oy hakkı birliğini beyaz üstünlüğünün isteklerine cevap verecek potansiyel bir muhalif politik güç olarak tanım lamış oldu.

UAKOHB'nın Lottie Jackson'ın önergesi tarafından ortaya atılan ırkçılık konusundan kaçınması elbetteki organizasyondaki siyah karşıtı önyargıların ifadesini cesaretlendirecekti. Nesnel olarak, açık bir davet de beyaz üstünlüğüne kendilerini bırakmak üzere olmayan Güneyli kadınlara kadar uzanmıştı. En iyi anlamda siyah eşitliği ve mücadelede bu vaatsiz tavır ırkçılığı bir tür kabullenme yaratmış en kötü anlamda ise, söz sahibi bir hak organizasyonu tarafından zamanın beyaz üstünlükçü güçleri tarafından dağıtılmış bir parçalama ve şiddet için kasti bir neden olmuştu.

Susan B. Anthony tabiki oy hakkı hareketinin ırkçı hataları için kişisel olarak sorumlu tutulamaz. Ancak o yüzyılın dönümünde hareketin en göze çarpan lideriydi ve tahminen siyah eşitliği kavgasına karşı tarafsız tavrı UAKOHB dahilindeki ırkçı etkiyi destekledi. B. Wells, Anthony'ye buluşlarındaki kusura ciddi olarak gösterebilmiş olsaydı, ırkçılığa aldırışsız bir tavrın, binlerce ırkçı tarafından gerçekleştirilen linç ve cinayet olaylarının olağan şeyler gibi algılanmasına neden olabileceğinin farkına varabilirdi. 1899'da Wells linç olayları üzerine geniş bir araştırmayı tamamladı ve hayret verici trajik sonuçlarını yayınladı. Önceki 10 yıl boyunca, yıllık bir bazda yüz ila ikiyüz arası resmi kayıtlı linç olayı meydana gelmişti. 1898'de Wells Başkan Mckinley'den Güney Carolina'da bir postane müdürünün linç edilme davasına federal müdahale emretmesi'ni

doğrudan talep ederek halk arasında bir tür çalkalanma yarattı.²⁴

1899'da, Susan B. Anthony, Jim Crow karşıtı önergesinin iptalinde yoğunlaştığında, Siyah halk kütleler halinde Başkan Mckinley'in beyaz üstünlüğünü cesaretlendirmesini itham ettiler. Colored Milli Ligi'nin Massachusetts halkı Mckinley'i Güney Carolina, Phoneix'deki terör devri sırasında özür dilercesine sessiz kalmasından ve Kuzey Carolina, Wilmington'da Siyahlar katledilirken müdahale etmemesinden dolayı suçladılar. Güneye seyahati sırasında Mckinley şöyle dedi:

.....uzun müddettir sıkıntı çeken siyah vatandaşlarımıza sabır, sanayi ve insaf ve beyazlara da vatanperverlik, müfrit milliyetçilik ve emperyalizm nasihat ettiniz.²⁵

Mckinley Georgia'dayken, bir hapishaneye saldırı yapıldı ve 5 siyah adam yakalanıp gözlerimizle kulaklarımızın önünde gaddarca öldürüldüler.

.....konuştunuzmu? Barbarlığı bile safdışı edebilecek ve dünyanın gözleri önünde silinemez bir alçaklıkla ülkeniz adalet, gurur ve insanlığını lekeleyen korkunç bir suçun dehşetini ifade etmek için dudaklarınızı kıpırdattınız mı?²⁶

Ve dönemin en iğrenç linç olaylarından biri, o yıl Georgia'daki Sam evi yanışı hakkında başkana ait hiç bir söz edilmedi.

Sessiz bir pazar Sabahı esir edenlerin elinden alınış tasvir edilemez ve cehennemvari bir zalimlikle, Georgion'un neşeli binlerce sözde iyi insanların-Mukaddes eğlence ve zevki tatiline gidermişçesine bir insanın yanışına giden erkekler, kadınlar ve çocuklar-önünde yakılarak öldürülmüştü.²⁷

Sayırsız tarihi belgeler 1899 yılında Siyahlardan çıkan güçlü başkaldırıyla birlikte ırkçı toplanmaların (yığılmaların) atmosferini de kanıtlıyor.

Özellikle sembolik bir belge Milli Afro-Amerikan Heyetinin Siyah halkı 2 Haziran gününü dua ve oruç günü olarak belirlemeleri konusunda zorlayan çağrısıydı. *New York Tribune*'de yayınlanan bir beyanname "işkence eden, vuran, kesen, parçalayan" "cahil, kötü, viski serhoşu adamların" linçleri için kadın ve erkek-

leri kolay kurbanlar haline getiren ispat edilmemiş ve doğrulanmamış tutuklanmaları itham etti.²⁶

Böylece bu, duvardaki elyazısını okuma sorunu bile değildi. Terör saltanatı çoktan siyah halkın üzerine çökmüştü. Susan B. Anthony nasıl insan hakları ve politik eşitliğe inandığını iddia edip aynı zamanda da organizasyonun üyelerine ırkçılık konusunda sessiz kalmaları için nasihat verebilirdi ki? Burjuva ideolojisi-ve özellikle ırkçı içerikleri- terörün gerçek görüntülerini karanlık ve belirsizlik içinde çözme ve sıkıntı çeken insanların korkunç çılgınlıklarını zorlukla duyulabilen seslere ve sonra sessizliğe söndürebilen güce gerçekten sahip olmalıydı.

Yeni yüzyıl geldiğinde, ciddi bir ideolojik izdivaç ırkçılık ve cinsiyetçiliği yeni bir tarzda bağladı. Toprağa her zaman kolayca sahip olmuş beyaz üstünlüğü ve erkek üstünlüğü açıkça olayı kavrayıp pekiştirdi. 20. yy. ın ilk yıllarında ırkçı fikirlerin etkisi her zamankinden daha kuvvetliydi. Entellektüel hava-ilerleme taraftarı çevrelerde bile-Anglo Saxon ırkının üstünlüğü konusundaki mantıksız fikirlerle kurtarılamaz şekilde bulaşmış gözüküyordu. ırkçı propagandanın bu yükselişine, bir kadının değersizliğini savunan hızlandırılmış bir yükseliş eşlik ediyordu. Eğer -içte ve dışta- renkli insanlar yetersiz barbarlar olarak portre ediliyorlarsa, kadınlar-beyaz kadınlar yani-daha insafsızca, temel varoluş nedenleri eril türlere bakmak olan anne figürleri olarak tasvir ediliyorlardı. Beyaz kadınlara anneler olarak beyaz üstünlüğünü korumak için bu çabada çok özel bir sorumluluk üstlendikleri öğretiliyordu. Herşeyden öte onlar ırkın anneleriydiler. Pratikte ırk terimi insan ırkına denk geldiği söylene de - özellikle eugenics hareketi popülerlik kazandıkça 'ırk' ve 'Anglo Saxon ırkı' arasında çok küçük bir fark gözetiliyordu.

ırkçılık beyaz kadınların organizasyonlarında daha kuvvetli kökler saldıka, anneliğin cinsiyetçi ekolu beyan edilen amacı erkek üstünlüğünü bertaraf etmek olan harekete sarınıyordu. Cinsiyet ve ırkçılık bağılılığı karşılıklı güçleniyordu. Umumi ırkçı ideolojiye eskisinden çok daha fazla kapılarını açan seçim hakkı hareketi kendi kadın oy hakkı amacını sürekli bir tehlikeye soğan engelli bir yolu seçti. UAKOHB'nın 1901 kongresi yıllardır

Susan B. Anthony'nin başkanlık etmediği ilk kongreydi. Önceki yıl ayrılmıştı, bununla beraber toplantıya katılıyordu ve yeni başkan Carrie Chapman Catt tarafından açılış konuşmasını yapmak üzere takdim edilmişti. Anthony'nin görüşleri yeniden canlandırılan eugenics kampanyasının etkilerini yansıtıyordu. Kadınlar, diye ileri sürdü, geçmişte erkeklerin arzu ve tutkuları için²⁹ baştan çıkarılırken (bozulurken) onları 'ırkın'³⁰ kurtarıcıları olma amacını yerine getirme zamanıydı.

....ırk eski haline kadınlarla kavuşacaktır. Bu nedenle tüm politik endüstriyel ve dini bağılıklardan acilen ve şartsız olarak azatını istiyorum.³¹

Carrie Chapman Chat tarafından verilen ara söylev "kadın oy hakkına" üç 'büyük engel' e parmak bastı: militarizm, fuhuş ve

...yanlış bir aceleyle yabancının, zencinin ve kızılderiliye oy hakkı hakkı verilmesine yol açan saldırgan hareketleri takiben gelen demokrasinin büyümesindeki hareketlilik. Halkın içine yüksek sayıda sorumsuz yurttaşın katılmasını takip edecek görünen tehlikeli durumlar, ulusu tedirgin yaptı.³²

1903'de UAKOHB öylesine bir ırkçı tartışmanın patlayışına tanık olduğu beyaz üstünlüğü taraftarlarının organizasyon üzerinde kontrolü ele geçirmeleri kesinleşti. Anlamlı olarak, 1903 kongresi de New Orleans'ın Southern City'sinde toplanmıştı. Delege tarafından yapılan ırkçı tartışmaların annelik ekolünün savunucuları tarafından tamamlanması pek de rastlantı değildi. Louisina üst mahkemesinin baş savcısının oğlu Edward Mernick 'bir sürü cahil zenci herife'³³ oy hakkı verme suçundan bahsettiyse, New Hampshire'ten bir delege Mary Chose kadınlara, 'Yuva'nın doğal koruyucu ve vasileri olarak' oy hakkı verilmesi gerektiğini iddia etti.³⁴

1903 kongresinde etkili olan, fikirleri en bariz şekilde ırkçılık ve cinsiyetçilik arasındaki tehlikeli müttefikliği olumlayan Missisipi'den Belle Kearney'di. Güneyli Siyah nüfusa açıkça 'cahil, yarı barbar 4.500.000 eski köle' diye değinirken onların oy hakkını oyunculara ait bir tavırla Güneyin neredeyse 10 yıldır ce-

surca ve alicenapça 'çektığı bir 'ölü yük' olarak tanımladı. Booker T. Washington'un Siyahların mesleki eğitimi teorisi gerçekte ne denli yetersiz olursa olsun Kearney, Tuskee ve benzer okulların"...(zenciyi) sadece güce hazırladığı ve siyah adamın topluma yeteneği ve kazanılmış varlığı nedeniyle gerekli duruma geldiğinde,³⁷ bir ırk savaşının çıkacağı konusunda ısrar etti.

Alçaklık kompleksi tarafından utandırılmış yoksulluğu tarafından mahfedilmiş olan zavallı beyaz adam kendisi ve çocukları için bir yer bulamamaktadır ve ilerde ırklar birbirleriyle karşı karşıya gelecektir.³⁸

Elbetteki beyaz işçiler ve Siyah işçiler için bu türden bir mücadele kaçınılmaz değildir. Yine de yeni tekelci kapitalist sınıfın yıkıcıları bu ırkçı bölünmeleri kışkırtmak üzere tayin edilmişlerdi. Kearney'in New Orleans kongresi önünde konuştuğu sıralarda Birleşik Devletler senatosuna benzer bir alarm verilmişti. 1903 ün 24 Şubatında Güney Carolina'dan Senatör Ben Tillmann Güneyde siyahlar için bulunan okul ve üniversitelerin amansızca ırkçı bir mücadeleye yol açacağı konusunda bir uyarı yaptı. Onun gözünde 'maymunla kayıp bağa en yakın olan ' 'bu insanları" "beyaz komşularıyla yarıştırmak" üzere tasarlanmış bu okullar.

vatandaşlarımızın yoksul sınıflarıyla ve işçi pazarında üzerinde bulundukları bu insanlar arasında bir muhalefet yaratacaktı.³⁹

Dahası,

Güneydeki beyaz halkı yükseltmek için, Anglo-Saxon Amerikanlarına, Marion ve Dumter'le savaşmış insanlardan gelen bu insanlara, yardım etmek ve yol göstermek için girişimde bulunulmamıştır. Bu insanlar yoksulluk ve cehalet içinde mücadele etmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için yapabilecekleri herşeyi yapmak için bırakılmışlardır ve bu insanlar Kuzeyli halkın bir Afrikalı baskınlığı kurmaya yardım etmek için binler binler döktüklerini görmektedirler.⁴⁰

Kearney ve Tillman'ın mantığının tersine, ırkçı mücadele kendiliğinden ortaya çıkmadı ama daha çok ekonomik olarak yükselen sınıfının temsilcileri tarafından bilinçli olarak planlandı. Kendi istismar amaçlı tasarılarını kolaylaştırabilmek için çalışan sınıfın birleşmesine mani olmak zorundaydılar-1898 deki

Wilmington Phonix, Güney Carolina daki katliamlar gibi- Gelecek "ırk isyanları-Atlanta, Brownsville, Texas, Springfield, Ohio- çok ırklı çalışan sınıf içinde çelişkiyi ve gerilimi yükseltmek amacıyla dikkatle yönetilmişti.

Bella Kearney New Orleans kongresinde kardeşlerine ırkçı ilişkileri idare edilebilir sınırlarda zaptetmek için kesin bir yol bulduğu konusunda bilgi vermiştir. Aksi takdirde kaçınılmaz olan bir ırkçı savaşın nasıl önlenebileceğini tamamiyle bildiğini iddia etmişti.

Bu tarif edilemez uz noktasını (limiti) önlemek için kadınlara oy hakkı verilmesi zorunludur ve oy hakkını temin edecek mülk sahipliği ve eğitim hakkı uygulanmalıdır.

Dürüstlikle kadınlara rey hakkı tanınması erişilmiş çabuk ve sürekli bir beyaz üstünlüğünü garantiliyecektir; zira sorgulanamaz bir yetkede şöyle belirtilmiştir. "Biri haricinde tüm Güney eyaletlerinde, tüm eğitimsiz beyaz yada siyah, yerli yada yabancı seçmenden yada tümünden daha fazla eğitilmiş kadın mevcuttur."⁴¹

Kearney'nin nutuğundaki büsbütün dehşet veren ton kadın oy hakkı hareketi dahilinde oldukça tanıdık hale gelen teoriler ortaya attığı gerçeğini kapatıyordu. Okur yazarlık gereğine çağrı ve istatistiki tartışma önceki UAKOHB kongrelerinde delegeler tarafından birçok kez duyulmuştu.

Seçim için mülkiyete dayalı oy hakkını önerirken Kearney malesef oy hakkı hareketinde bir kale kazanmış olan çalışan kesim karşıtı fikirleri yansıtıyordu. Belle Kearney'in UAKOHB'nın toplanan üyelerine verdiği sözlerinde alaylı bir mana vardı. Yıllar, yıllar boyu, önde gelen oy hakkı taraftarları Birliğin ırk eşitliği meselesine lakaytlığını siyaset tartışmasını öne sürerek ispatlamıştı. Artık kadın oy hakkı ırksal üstünlüğü elde etmenin en uygun yolu olarak gösteriliyordu. UAKOHB istemeyerek kendi tuzağına kendi düşmüştü-oy kapmak durumunda olan siyaset tuzağına. ırkçılık imtiyazı ele geçirdiğinde -özellikle de yeni ve insafsız tekelleşmenin ırkçılığın daha yoğun formlarına ihtiyacı olduğu o tarihi önemli anda-oy hakkı taraftarlarının nihayetinde ırkçıların "geri ateşiyle" incinmeleri kaçınılmazdı.

Missisipi delegesi güvenle şöyle bildirdi.

Bir gün Kuzey Güney den kurtarılmazsa dilenmek zorunda kalacaktır. Anglo Saxon kanının saflığı, sosyal ve ekonomik yapısının basitliği..ve bozulmadan korunması dinlerinin kusallığının korunması için.⁴²

Burda kardeşsel bir dayanışmanın bir damlası bile sezilmiyordu ve kadınların nihayet kendilerine gelmelerinde ya da erkek üstünlüğünün yenilgisine dair tek bir söz bile edilmiyordu. Ne pahasına olursa olsun korunması gereken kadın hakları ya da kadınların politik eşitliği değil fakat daha çok beyaz halkın ırk üstünlüğünün saltanatıydı.

Tıpkı elbette milletin kurtuluşu için Kuzey'in Güney'e dönmek zorunda kalacağı gibi, Güney de, elbette Anglo Saxon kadınlarına Afrikalı ırka karşı beyaz ırkın üstünlüğünü elinde tutabileceği bir araç olarak bakmak zorunda kalacaktır...⁴³

"Tanrı'ya şükür ki Siyah adam özgür bırakıldı!" diye bağırды kasıtlı bir ırkçı gururla.

Tüm muhtemel tüm mutluluk ve ilerlemenin onun olmasını diliyorum, ancak Anglo Saxon ırkının kutsal kutsallık larına tecavüz ler hariç..⁴⁴

Ida B. Wells Barnett

Josephine St. Pierre Ruffin

8— Siyah Kadınlar ve Kulüp Hareketi

Kadın Kulüpleri Genel Federasyonu (KKGF) kendi cephesinde ırkçılığa karşı bir tavır olarak 1900'de 10. yılını kutlayabilirdi. Maalesef tavrı açıkça ırkçılık lehineydi; Kongrenin tasviye komitesi, Boston'un Kadınların Çağı Klübü tarafından gönderilmiş siyah delegayı ihraç etme kararı aldı. Federasyonda temsil edilen birçok kulüp arasında kabul olunamaz sayılan tek kulüp kadın gruplarının ancak ikisinin hoşuna gitmeyen bir farklılık taşıyordu. Eğer Sorosis ve New England kadın kulübü beyaz kulüp kadınları arasında öncü örgütler idiyse, o sıralarda 5 yaşında olan Kadınların Çağı Klübü Siyah kadınların kulüp hareketi dahilindeki ilk örgütlenme çabalarındaydı. Temsilcisi Josephine St Pierre Ruffin, Boston'daki beyaz kulüp çevrelerinde "kültürlü" bir kadın olarak tanınırdı. Massachusetts eyaletindeki ilk siyah hakim olan bir Harvard mezununun eşi idi. Tasviye komitesinin ona bildirdiğine göre kongrede ait olduğu beyaz kulübün bir delegesi olarak kabul edilecekti. Bu durumda, tabii ki, KKGF'deki ırkçı ayırım kuralını kanıtlayan gerekli bir istisna olacaktı. Ancak Ruffin (kazara KKGF' den üyelik sertifikasını almıştı) Siyah kadınlar kulübünü temsil etmekte ısrar edince, kongre salonuna girmesi reddedildi. Dahası,....."bu kuralı kuvvetlendirmek üzere yakasından ona verilmiş rozeti söküp almak için bir girişimde bulunmuştu."¹

"Ruffin olayı"ndan kısa bir süre sonra, örgütleri dahilinde kendini gösteren ırkçılığı protesto etmiş beyaz kadınları korkutmak üzere tasarlanmış, uydurma bir hikaye Federasyon'un bülteninde dolandı. Ida B. Wells'in izahına göre makale "Aptalların İçeri Doluşu"² diye adlandırılmıştı ve adsız bir şehirdeki bütünleşik kulüp yaşamının gizli tehlikelerini anlatıyordu. Bilinmeyen

klübün başkanı, arkadaşı olduğu Siyah bir kadını grubunun bir üyesi olmak üzere davet etmişti. Ama ne yazık ki beyaz kadının kızı annesi gibi siyah olmak için çok açık renkli olan siyah kadının oğluna aşık oldu ve onunla evlendi. Ancak makale adamın "siyah kanın o görülmez damgası"nı taşıdığını ve genç beyaz eşin 'zifiri siyah bir bebeğe"³ doğum yaptığında yaşadığı şokun o denli büyük olduğunu ve yüzünü çevirip öldüğünü söylüyordu. Herhangi bir siyah, öykünün uydurma olduğunu anlayabilse de gazeteler öyküyü kaptılar ve birleşik kadın klüplerinin beyaz kadınlığın kirlenmesiyle sonuçlanacağı mesajını iyice yaydılar.

Siyah kadınların düzenlediği ilk ulusal kongre Kadın Klüpleri Genel Federasyonunun 1890'daki kuruluş toplantısından 5 yıl sonra meydana geldi. Siyah kadınların örgütlenme tecrübeleri iç savaş öncesi döneme dek götürülebilir ve beyaz kardeşleri gibi onlar da edebi topluluklarda ve hayırsever örgütlerde rol almışlardı. O dönem sırasındaki asıl çabaları kölelik karşıtı dava ile ilgiliydi. Yinede köleliğin kaldırılması kampanyasına da kalabalık gruplar halinde katılmış olan beyaz kadınların tersine, siyah kadınlar hayırseverlik konularıyla ya da genel ahlak ilkeleleriyle motive olmaktan çok halklarının yaşamlarını sürdürmek için aşikâr ihtiyaçlarıyla motive olmuşlardı. 1890'lar köleliğin kaldırılmasından beri Siyahlar için en zor yıllardı ve kadınlar doğal olarak insanların direniş çabalarına katılmak zorunda hissettiler kendilerini. İlk siyah kadın derneğinin örgütlenmesi kontrol edilmeyen linç dalgasına ve siyah kadınların yaşadığı ayrımsız cinsel tacizlere bir cevaptı.

Kabul edilen açıklamalara göre, beyaz kadınların Genel Federasyonunun kökeni yakın savaş sonrası döneme, yani kadınların New York Basın Kulübünden ihracının 1868'de bir kadın kulübünün örgütlenmesiyle sonuçlanmasına dek uzanıyor.⁴ Sorosis'in New York'ta kurulmasından sonra, Boston kadınları New England kadın kulübünü kurdular. Böylece gidişat kuzeydoğunun iki önde gelen şehrinde kulüplerin öyle bir çoğalması olmuştu ki, 1890'da milli bir federasyon kurulabilir hale geldi. İki sene kadar kısa bir sürede, kadın kulüplerinin Genel Federasyonu 190 şube ve 20.000 üye kazandı. Bir Feminist tarihin öğrencisi

bu kulüplerin beyaz kadınlar için görünüşteki manyetik çekimini şöyle açıklıyor.

Öznel olarak, kulüpler orta sınıf orta yaşlı kadınların kendi geleksel çevreleri dışında, ama ona bağlı olarak, boş vakit etkinlikleri için olan ihtiyaçlarını karşıladı. Bir müddet sonra ortaya çıktı ki, yaşamları evcil ve dinsel uğraşlarla dolu olmayan milyonlarca kadın vardı. Pek çok kesim için kötü eğitilmiş, ödemeli işleri bulmaya isteksiz olanlar ya da bulamayanlar kişisel ikilemlerine klüp yaşamında bir çözüm buldular.⁷

Kuzeyde ya da Güneyde, Siyah kadınlar beyaz benzerlerinden çok daha fazla evlerinin dışında çalışıyorlardı. 1890'da iş gücündeki dört milyon kadından neredeyse bir milyonu Siyahtı. Çok müsibet olan evcil boşlukla, beyaz orta sınıf kardeşleri kadar çok siyah kadın yüzyüze kalmamıştı. Mesela Josephine St Pierre Ruffin Bir Massachusetts hakiminin karısıydı. Bu kadınları beyaz klüp liderlerinden ayıran şey ırkçılığa meydan okuma ihtiyacı konusundaki bilinçleriydi. Doğrusu, Birleşik Devletler toplumunun alışlagelmiş ırkçılığa olan alışkınlıkları onları çalışan sınıf kardeşlerine, orta sınıfın beyaz kesiminin cinsiyetçilik tecrübelerinin yapabileceğinden daha sıkı bağlıyordu.

Klüp hareketinin ortaya çıkışından önce, Siyah kadınlar tarafından bağımsız olarak örgütlenmiş ilk büyük toplantı gazeteci Ida B Wells'e karşı yapılan ırkçı saldırılardan kaynaklanmıştı. Memphis'deki büroları linç karşıtı çalışmalarından hoşlanmayan ırkçı serseriler tarafından tahrip edilince, Wells New York'ta oturmaya karar verdi. Otobiyografisinde de bahsettiği gibi, üç arkadaşının linç edilişi ve gazetesinin tahribi üzerine *New York Age*'de çıkan makalelerinden iki kadın oldukça derinden etkilenmişti.

....Birbirlerine yaptıkları ziyaret sırasında iki kadın benim açık lamalarım dikkat etmişler ve New York ve Brooklyn kadınlarının çalışmalarından memnuniyetlerini göstermek ve bana yapılan muameleleri protesto etmek için birşeyler yapmaları gerektiğini düşündüklerini söylemişlerdir.⁹

Victoria Matthews ve Marithcha Lyons, tanıdıkları kadınlar arasında bir seri toplantılar yaptılar ve nihayet 250 kadınlık bir,

komite "iki şehirde heyecan yaratmak"la görevlendirildi. Birkaç ay içinde çok yoğun bir toplantı örgütlemişlerdi. Ekim 1892 de, New York'un Lyric salonunda yapılan o toplantıda Ida B. Wells Linç konusunda harekete geçirici bir sunuş yaptı.

Salon kalabalıktı...Boston ve Philadelphia'nın önde gelen renkli kadınları bu bilgilendirmeye katılmak üzere davet edilmişlerdi ve geldiler muhteşem bir düzenle. Philadelphia'dan Bayan Gertrude Mossell, Boston'dan Bayan Josephine St Pierre Ruffin, Bayan Sarah Garnelt, büyük adamlarımızdan birinin dul eşi, New York Şehrinde halk okullarından bir öğretmen, Broklyn'den ırkımızın ünlü kadın fizikçisi Dr Susan McKinner, hepsi orda platformda..ırkının erkeklerini savunmaya çalıştığı için sürgünde olan yalnız, hasret çeken bir kızın arkasındaydı.

Ida B Wells'e başka bir gazete kurmak için oldukça yüklü miktarda para ve kampanya öncülerinin servetini gösterir bir işaret olarak da kalem şeklinde bir yaka iğnesi verildi.¹²

Coşkulu mitingin ertesinde, bu mitingi örgütleyen kadınlar, Brooklyn ve New York'ta Kadınların Sadık Birliği adını verdikleri örgütlenmeler yarattılar. Ida B. Wells'e göre bunlar yalnız siyah kadınlar tarafından kurulan ve yönetilen ilk kulüp lerdir. Bu, ülkedeki kadınlar arasındaki kulüp hareketinin gerçek başlangıcıydı.¹³

Boston Kadınların Çağı Kulübü, daha sonra KKKGF tarafından afaroz edilecek olan Josephine St Pierre Ruffin'in, Ida B Wells'in Boston'a ziyareti üzerine yaptığı bir toplantının neticesiydi.¹⁴ Wells tarafından yapılan benzer toplantılar, New Bedford'da, Providence ve Newport' da ve sonraları New Heaven'da daimi klüplere neden oldu.¹⁵ 1893'te Washington'da Wells tarafından linç karşıtlığı üzerine yapılan konuşma daha sonra Renkli Kadın Klüplerinin Ulusal Birliği'nin kurucu başkanı olan Mary Church'un halkla karşılaşmasına neden oldu.¹⁶

Ida B. Wells kartlarını klüp hareketine katılmış Siyah kadınlar için oynamaktan fazlasını yapıyordu. Aynı zamanda etkin bir örgütleyiciydi ve Chicago'daki ilk Siyah Kadınlar klübünü açıp başkanı olarak çalışmaya da devam ediyordu. Yurt dışındaki ilk

linç karşısı turundan sonra, Frederick Douglass'a 1893 Dünya Fuarına karşı bir protesto örgütlemeye yardım etti. Onun çabalarıyla, bir kadın komitesi, fuarda dağıtılmak üzere "Renkli Amerikalıların Dünya Columbian Sergisinde Yer Almamalarının Nedeni"¹⁷ başlıklı bir broşürün basılması için para toplamak üzere örgütlenmişti. Chicago Dünya Fuarı'nın ardından Wells kadınları, Siyah kadınların kuzeydoğulu şehirlerde yapmış olduğu gibi kalıcı bir klüp kurmaları için ikna etti.¹⁸

Wells tarafından üye kabul edilen kadınların bazıları Chicago'nun en zengin Siyah ailelerinden geliyordu. Mesela Bayan John Jones "O sırada Chicago'nun en varlıklı zenci adamın"ın karısıydı.¹⁹ Yine de bu başarılı işadaminin daha önceleri yeraltı metrosunda çalıştığı ve Illinois Siyah Kanunların mecliste ilga edilmesi için bir hareket idare etmiş olduğu gözardı edilmemeliydi. Chicago Kadın Klubünün yaklaşık 300 üyesi arasında "Siyah Burjuvazinin" elebaşlarını ve "kilise ve gizli toplumun en seçkin kadınlarını temsil eden kadınların"²⁰ yanısıra "okul öğretmenleri, ev hanımları, liseli kızlar"²¹ da vardı. İlk eylemci çabaları sırasında, Siyah bir adamı öldüren bir polis memuru aleyhine dava açmak üzere para fonları oluşturdular. Chicago'daki Siyah klüp kadınları kendilerini açıkça Siyahların kurtarılması meselesine adanmışlardı.

Boston'daki öncü Kadınların Çağı Kulübü, Ida B. Wells'in ilk mitingte başlattığı Siyah halkın güç savunmasına devam etti. Unitarian Kilisesi Ulusal Konferansı linç karşısı önergeyi geçirmeyi reddedince, Yeni Çağ üyeleri kilisenin önde gelen kadınların dan birine açık bir mektup, kuvvetli bir protesto gönderdiler.

Biz Kadın Çağı Kulübünün üyeleri, Amerika'nın zenci kadınları için konuştuğumuza inanıyoruz. Zenci kadınlar olarak bizler çok ıstırap çektik ve halen de başkalarının ıstıraplarını hür olabilmek için çekiyoruz, ama doğrudur ki kendi ıstıraplarımıza başkalarınınkine olduğundan daha bir şevkle hassasız. Bu yüzden bu tür bir durumda sessiz kalmanın kendimize, fırsatlarımıza ve ırkımıza ihanet olacağını hissediyoruz.

Çok tahammül ettik ve sabırla inanıyoruz: dünyamızın bozul-

masını, erkeklerimizin serseri ya da boşta gezer hale getirilmesini yada gençlik ve güçlerinin esaret altında harcanmasını gördük. Biz kendimiz günlük yaşam yarışında zulmedildik, ezildik; biliyoruz ki ilerlemek için, barış için mutluluk için her fırsat bizden esirgenecekti;....Hristiyan erkek ve kadınlar kiliselerini bize açmayı tamamen reddediyorlar; çocuklarımız....hakaretler için.....yasal kurbanlar olarak görülüyor; genç kızlarımız her an leş gibi arabalara itelenebilirler ve ihtiyaçları ne olursa olsun yemekten ve barınaktan mahrum edilebilirler.²²

Siyah kadınlar tarafından çekilen eğitimsel ve kültürel sıkıntılara değindikten sonra, protesto mektubu linç karşı kitle-sel bir itiraz için çağrı yapıyordu.

Adaletle inanarak ve ülkemizin güzel ismi adına, linç kanununun dehşet cinayetlerine (suçlarına) sesimizi ciddi bir şekilde yükseltiyoruz.Ve tüm heryerdeki Hristiyanları aynı şeyi yapmaya çağırıyoruz, katillerle yandaş olarak adlandırılmışlardır.²³

Renkli Kadınlar Birinci Ulusal Konferansı, 1895'te Boston'da toplanınca, siyah klüp kadınları, ancak 5 yıl önce klüp hareketini federasyon haline getiren beyaz benzerleriyle, sadece rekabet etmeye çalışmıyorlardı. Siyah kadınlar üzerindeki tacizlere ve linç kanununun süregelen saltanatına karşı bir direniş stratejisine karar vermek üzere biraraya gelmişlerdi. Ida B. Wells'e Missouri Basın Birliğinin linç aleyhtarı başkanı tarafından yapılan bir saldırıya cevap olarak, konferans delegeleri "Zenci kadınlığa hakareti"²⁴ protesto ettiler ve "ülkeye linç karşıtı sıkıntıların da peşine düştüğü yolun oybirliğiyle alınmış tasdiğini" gönderdiler.²⁵

Chicago'daki beyaz kadınların klüplerinden çıkarttıkları Fannie Barrier Williams, beyaz klüp hareketi ve kendi halkı arasındaki klüp hareketinin farkını özetledi. Siyah kadınların şunların farkına varmış olduğunu söyledi:

.....ilerleme, genellikle kültür, eğitim ve ilişki terimleriyle ifade edilenlerden çok daha fazlasını içeriyor.

Zenci kadınlar arasındaki klüp hareketi tüm ırkın alt konumuna ulaşıyor. Klüp hareketi bir ırkı sosyal olarak yükseltmenin yollarından sadece biri.....

Klüp hareketi iyi amaçlanmış bir heves değil. Daha çok eski cehaletin karşısında yeni bir zekânın gücü. Nefret edilen geçmişin acısından ve stresden doğan sosyal sefaletin tüm soyuna karşı aydınlanmış bir bilincin çabası.²⁶

Siyah kadın klübü hareketi şiddetle Siyah Kurtuluş çabasına adanırken, orta sınıf liderler kendi halk kitlelerine karşı davranışlarında bazen maalesef seçkinci (elitist) olabiliyorlardı. Fannie Barrier Williams örneğin klüp kadınlarını ırkın "yeni zekası, aydınlanmış bilinci" olarak görüyordu.

Beyaz kadınlar arasında, klüpler en iyi kadınlığa inanan en iyi kadınların ileri hareketi anlamına geliyor. Zenci kadınlar arasında da klüp pek az yeteneklinin pek çok yeteneksiz adına verdiği çaba.²⁸

Ulusal Siyah kadınlar klüp örgütlenmesinin kesin kuruluşundan önce, önde gelen klüp kadınları arasında açıkça talihsiz bir yarış vardı. Josephine St Pierre Ruffin tarafından verilen 1895 Boston Konferansına dayanarak, Afro-Amerikan Kadınların Ulusal Federasyonu aynı yıl Margaret Murray Washington'u başkan seçerek kurulmuştu.²⁹ Oniki eyalette aktif halde bulunan otuzdan fazla klübü biraraya getirdi. 1896'da Zenci Kadınların Ulusal Birliği başkanı Mary Church Terrell 'la Washington DC' de kuruldu. Birbirleriyle yarışan örgütler yine de sonunda Terrell'le en üst seviyesine geçen Zenci Kadın Klüplerinin Ulusal Birliğini kurmak üzere biraraya geldiler. Gelecek birkaç yıl içinde Mary Church Terrell ve Ida B Wells Ulusal Siyah Klüp hareketi dahilinde karşılıklı bir düşmanlığı dile getireceklerdir.

Otobiyografisinde Wells, Terrell'in 1899'da Chicago'da yapılan Zenci Kadın Klüplerinin Ulusal Birliği kongresinden ihracından kendi kendisinin sorumlu olduğunu iddia eder.³⁰ Wells'e göre, Terrell'in tekrar başkan seçilme konusundaki kaygıları önceki gazeteci kadınları dışlamasına ve kongre sırasında rakibinin canlandırmak için geldiği linç karşıtı çabaları en aza indirmesine yol açtı.

Mary Church Terrell, köle efendisi babasından kölelerin azadından sonra kayda değer bir veraset edinmiş bir köle kızıydı.

Ailesinin varlığı nedeniyle, eşsiz eğitim olanaklarından faydalanmıştı. Oberlin kolejinde dört yıldan sonra Terrell ülkedeki Üçüncü kolej mezunu Siyah kadın oldu ³² ve diğer bazı enstitülerde eğitim hayatına devam etti. Bir lise öğretmeni, üniversite profesörü olduktan sonra da, Mary Church Terrell Columbia bölgesi Eğitim kürsüsüne atanan ilk siyah kadın oldu. Politik ya da akademik bir kariyerle kişisel kazanç ve tatmin aramış olsaydı kuşkusuz başarılı olurdu. Ancak halkının toplu kurtuluşuna olan ilgisi onun tüm yetişkinlik yaşamını siyah kurtuluşu uğraşına adanmasına neden oldu. Siyah kadınlar klübü hareketini güçlü bir politik grup haline getiren güç herkesten çok Mary Church Terrell'di. Ida B. Wells, Terrell'in en sert eleştirmenlerinden iken klüp hareketindeki rolünü takdir etti. Belirttiği gibi, "Bayan Terrell, aramızdaki en iyi eğitilmiş kadındır."

Mary Church Terrell gibi ,Ida B. Wells de eski köle olan bir ailenin çocuğuydu. Bir sarı humma salgını ailesinin yaşamına göz koyduğunda o bakması gereken beş kız ve erkek kardeşle daha genç bir kızdı. Bu ağır yüke doğrudan bir tepki olarak öğretmenlik mesleğine girişti. Ancak bu kişisel sıkıntıları onu ırkçılık karşıtı bir etkinlik yolundan alıkoyacak denli ezici değildi. Yirmi-iki yaşın gençliğinde, bir tren yolculuğu sırasında karşılaştığı ırk ayrımına, demiryoluna mahkemede dava açarak meydan okudu. on yıl sonra Ida B Wells Teressee, Memphisde kendi gazetesini çıkartıyordu ve ırkçı bir isyanda 3 arkadaşı öldürülünce gazeteyi linç olaylarına karşı güçlü bir silah haline getirdi. Irkçılar gazetesinin ofislerini tahrip edip hayatını tehdit edince sürgüne zorlanırken, Wells linç karşısında şaşırtıcı derecede etkili olan seferlere başladı.

Hem beyazlara hem de siyahlara linç konusunun hükümlerine toplu olarak karşı çıkmaları için çağrı yaparak, Birleşik Devletler'i şehir şehir, kasaba, kasaba gezdi. Yurtdışında seyahatleri, Avrupalıları Birleşik Devletler'de Siyah halkın linç edilmesine karşı dayanışma kampanyaları düzenlemeye cesaretlendirdi. Yirmi yıl sonra, elli yedi yaşında Ida B. Wells, East Saint Louis isyanı'na koştu. 63 yaşındayken Arkansas'ta ırkçıların yaptığı bir serseri saldırısı için bir soruşturma yönetti ve ölümünün arifesinde, her zamanki gibi mili-

tandı. Chicago'nun büyük otellerinden birinin ırk ayrımcı tavırlarına karşı bir Siyah kadın gösterisine liderlik ediyordu.

Linçlere karşı seferinde Ida B. Wells, ajitasyon-mücadele taktiklerinde bir uzman olmuştı. Fakat çok az kişi, yazılı ve sözlü ifadelerde Zenci kurtuluşu taraftarı olarak Mary Church Terrell'i geçebilirdi. Halkı için mantık ve ikna yoluyla özgürlük aradı. Akıcı bir yazar, güçlü bir konuşmacı ve tartışma sanatı ustası olan Terrell, çalışan insanların hakları için olduğu kadar, Siyah eşitliği ve kadın oy hakkı için ısrarlı ve ilkel savunmalar yaptı. Ida B. Wells gibi, -90 yaşında ölümüne dek aktifti. Irkçılığa karşı son mücadeleciler tavırlarından birinde, seksen sekiz yaşındayken bir Washington, D. C. grev gözcülüğünde yer aldı.

Ida B. Wells ve Mary Church Terrell, dönemlerinin tartışılmaz iki öncü Siyah kadınıydı. Bir çok on yıl süren kişisel kavgaları, Siyah kadınların klüp hareketi tarihinde trajik bir olaydı. Ayrı başarıları ölümsüzken, birleşik çabaları kızkardeşleri ve tüm halkları için dağları yerinden oynatabilirdi.

9— Çalışan Kadınlar, Siyah Kadınlar ve Oy Hakkı Hareketinin Tarihi

Susan B. Anthony 1868 ocağında *Revolution* (Devrim)in ilk sayısını çıkardığında emek saflarındaki rütbeleri yükselmiş olan çalışan kadınlar, bilinçli olarak savunulmaya başlanmışlardı. İç savaş sırasında her zamankinden daha çok kadın ev dışında çalışmaya çıkmıştı. 1870'de kadın işçilerinin %70'i evcilken genelde çiftlik işçisi olmayanların dörtte biri dişiydi.¹ Giyim Sanayi içinde çoktan çoğunluk olmuşlardı. Bu sırada emek hareketi otuz ulusal örgütlü birliği kapsamına alarak ekonomik gücünü hızla arttırıyordu.²

Yine de emek hareketi tarihinde erkek egemenliğinin etkisi öyle güçlüydü ki, sadece Sigara üreticileri ve Yayıncılar kapılarını kadınlara açtılar. Ama bazı kadın işçiler kendilerini örgütlemeye kalkıştılar. İç savaş sırasında ve hemen ardındaki dönemde, kadınlar evlerinin dışında çalışan kadınların en geniş grubunu oluşturmuştu. Örgütlenmeye başladıklarında, birleşme ruhu NewYork'tan Boston'a ve Philadelphia'dan tekstil sanayiinin geliştiği tüm diğer belli başlı şehirlere yayıldı. Ulusal Emek Birliği 1866'da kurulduğunda delegeleri dikişçi kadınların çabalarını takdir etmeye zorlanmışlardı. William Sylvis'in insiyatifiyle, topluluk yalnızca "ülkenin emekçi kızkardeşlerini"³ -dikişçi kadınlar böyle çağırıyorlardı- değil, fakat kadınların genel birleşmesini ve ücret bakımından tam eşitliklerini desteklemeye karar verdi.⁴ Ulusal Emek Birliği 1868'de Sylvis'i başkan olarak seçerek yeniden toplandığında, delegeler arasında, Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony gibi çeşitli kadınların olması, topluluğun daha güçlü kararlara varmasını ve çalışan kadınların haklarının her zamankinden daha büyük ciddiyetle ele alınmasını sağladı.

Kadınlar, 1869'da, Ulusal Renkli Emek Birliği'nin kuruluş toplantısında iyi karşılandı. Siyah işçilerin bir çözümlemeye açıklandığı gibi, "bundan önce beyaz yurttaş kardeşlerimizce kadınları dışlayarak yapılan hataları" yinelemek istemiyorlardı.⁵ Beyaz işçi gruplarının politikalarının benzerliğinden dolayı ortaya çıkan bu Siyah emek örgütü, çalışma sırasında işçi kadınların haklarına beyaz karşıt ve öncüllerinden daha fazla ilgili olduğunu gösterdi. UEB (NLU) kadın eşitliğini destekleyen kararları basite almışken, UREB (NCLU) örgütün politik yönetim komitesine gerçekten de bir kadın -Mary S. Carey⁶- seçti. Susan B. Anthony ve Elizabeth Cady Stanton Siyah emek örgütünün cinsiyet karşıtı başarılarına dair bir şey kaydetmedi. Herhalde, bu önemli gelişmeyi farkedemeyecek kadar gömülmüşlerdi oy hakkı hareketine.

Anthony'nin, ırkçı Demokrat George Francis Train tarafından finanse edilen *Revolution* (Devrim)'inin ilk sayısında, tüm mesaj kadınların oy haklarını aramaları gerektiği idi. Kadın oy hakkı gerçeği bir kez ortaya çıktığında, diyor gibiydi gazete, kadınlar için büyük mutluluk-ve tüm ulus içinde en son ahlaki zafer olacak.

Oy hakkının kadın için çalışma dünyasında eşit yer ve eşit ücret yaratacağını; ana okulları, kolejleri, meslekleri ve hayatın tüm olanak ve avantajlarını açacağını; bunun onun elinde her taraftaki yoksulluk ve suç dalgasına karşı koyacak ahlaki güç olacağını göstereceğiz.⁷

Bakış açısı genelde oy hakkının dar biçimde odaklanması olsa da, (*Revolution*) Devrim yayınlandığı iki yıl boyunca çalışan kadınların mücadelesinde önemli bir yer tuttu. Sekiz saatlik işgünü talebi, cinsiyetçilik karşıtı slogan "eşit işe eşit ücret" gibi aralıksız tekrarlandı sayfalarında. Gazetenin ilk yayın yılında, o ve Stanton (*Revolution*) Devrim'in odalarını, baskı ustalarını çalışan Kadınlar Birliği'ne katılmak için örgütlenme niyetiyle kullandı. Çok geçmeden Ulusal Tipograflar kadınları kabul eden ikinci birlik oldu ve Devrim'in odalarında, kadınların Tipografik Birliği, yerel 1 kuruldu.⁸ Susan B. Anthony'nin girişimleri sağolsun ki, daha sonra dikişçi kadınlar arasında ikinci bir Çalışan Kadınlar

Birliğı örgütlendi.

Susan B. Anthony, Elizabeth Cady Stanton ve gazetede ki meslektaşları işçi kadınların davasına önenâli katkıları yapılsa da, hiçbir zaman ticari sendikacılık ilkesini gerçekten kabul etmediler. Nasıl daha önce siyahların özgürlüğünün, beyaz kadınlar olarak kendi ilgilerine karşı geçicide olsa bir üstünlük taşıdığını kabul etmekte isteksiz oldularsa, birlik ve sınıf dayanışmasının temel ilkelerini de tüm den kucaklamadılar. Oysa, onsuz işçi hareketi güçsüz kalacaktı. Oy hakkı taraftarlarına göre, "kadın" son testti -eğer kadınlık davası uzatılsaydı, kadınların kendi işkollarındaki erkek işçiler grevdeyken grev kırıcılar olarak işler görmesi yanlış olmayacaktı. Susan B. Anthony, Ulusal Emek Birliği'nin 1869 toplantısından ihraç edilmişti, çünkü kadın baskıcıları grev kırıcıları olarak çalışmaya yöneltiyordu.⁹ Bu toplantı da kendini savunurken Anthony şunu öne sürdü:

...erkeklerin emek ve sermayenin varlığı arasındaki dünyada büyük hataları var, fakat, işkollarının ve sanatlarının kapıları yüzüne kapanan kadınların hatalarıyla karşılaştırıldığında, bunlar, kıyıdaki kumda bir zerre bile değil.¹⁰

Anthony ve Stanton'un bu konudaki tavrı, utanç verecek derecede, oy hakkı taraftarlarının Eşit Haklar Birliği'ndeki Siyahkarşıtı konumuna benziyordu. Anthony ve Stanton'un kölelikten kurtulanların beyaz kadınlardan önce oy alabileceğini farkedince Siyah erkeklere saldırması gibi, onlar da paralel bir biçimde işçi sınıfının erkeklerine karşı çıktılar. Stanton (NLU)VEB'den dışlanmasının "...(*Revolution*) Devrim'in hep söylediğini, Kadın Oy Hakkı Hareketinin en kötü düşmanlarının işçi sınıfının erkekleri olacağını..." kanıtladığında ısrar etti.¹¹

Test "kadınlık"tı, fakat her kadın sınavı geçemedi. Siyah kadınlar, elbette ki, kadın oy hakkı için uzatılmış kampanya içinde görünür biçimde görünmez diler. Beyaz işçi sınıfı kadınlarına gelince, oy hakkı liderleri herhalde başlangıçta işçi sınıfından kızkardeşlerinin örgütleme güçlerinden ve militanlıklarından etkilenmişlerdi. Susan B. Anthony ve Elizabeth Cady Stanton birkaç dişi işçi lideri, kadınların oy verememelerini protesto etme konusunda ikna ettiyse de, işçi kadın kitleleri korkunç derecede

soyut görünen bir dava için dövüşemeyeceklerdi, daha çok acil problemleriyle ilgilendiler-ücretler, saatler, çalışma koşulları-Anthony'e göre,

Bu cumhuriyetin çalışan erkeklerinin sahip olduğu en büyük avantaj en mütevazı yurttaşın bile, ister Siyah olsun ister beyaz, ülkenin en zengin oğluyla bile eşit şansa sahip olması.¹²

Eğer işçi sınıfı ailelerinin gerçekleriyle karşılaşmış olsaydı, Susan B. Anthony hiçbir zaman böyle bir şey söyleyemezdi. Çalışan kadınlar çok iyi biliyorlardı ki, oy verebilen babaları, abileri, kocaları ve oğulları zengin işverenler tarafından acımasızca sömürülmeye devam ediyordu. Politik eşitlik ekonomik eşitliğin kapısını açmıyordu.

"Kadın Ekmek İstiyor, Oy Değil"¹³ Susan B. Anthony'nin, oy hakkı hareketine daha yeni üye katmaya çalıştığı zamanlarda sık sık yaptığı bir konuşmanın başlığıydı. Başlığın da belirttiği gibi, çalışan kadınların acil ihtiyaçlarına yönelmeye eğilimli olmalarına karşı eleştireldi. Fakat acil ekonomik sorunlarına genelde akla yatkın çözümler buluyorlardı. Ve genelde, oy hakkı taraftarlarının onlara, oyun, onları erkekleriyle-sömürülen, acı çeken erkekleriyle- eşit kılacağını söylemesinden çok az etkileniyorlardı. Çalışan Kadınlar Birliği'nin kendi gazetesinde Anthony tarafından örgütlenen üyeleri bile, oy hakkı savaşından çekilmeye karar verdi. "Bayan Stanton biz çalışan kadınların oy hakkı birliğine sahip olmak konusunda heyecanlıydı." diye açıklıyordu Çalışan Kadınlar Birliğinin ilk yardımcı başkanı.

Her şey bir oya kalmıştı ve bir kenara atıldı. Topluluk bir keresinde yüzün üstünde çalışan kadını kapsıyordu, ama, koşullarını düzeltecek herhangi gerçek bir şey yapıl madığından, geri çekildiler.¹⁴

Bir kadın hakları lideri olarak kariyerinin başlangıcında, Susan B. Anthony oyun, kadın özgürlüğünün gerçek gizini taşıdığına ve cinsiyetçiliğin, sınıf eşitsizliği ve ırkçılıktan daha ezici olduğuna karar verdi. Anthony'nin bakışıyla, "yer yuvarlağı üzerinde ortaya çıkan en iğrenç oligarşi"¹⁵ erkeklerin kadınları

yönetmesiydi.

Bir zenginlik oligarşisi, zenginin yoksulu yönettiği; eğitimin oligarşisi, okumuşun cahili yönettiği; hatta bir ırk oligarşisi, Saksonun Afrikalıyı yönettiği -sona erdirilebilir; fakat babaları, abileri, kocaları ve oğulları, anne, kızkardeş, karı ve kızlar üzerinde oligarşiler yapan tüm erkekleri efendi, tüm kadınları köle kılan ulusun her evine fikir ayrılığı ve isyan taşıyan bu cinsiyet oligarşisi sona erdirilemez.¹⁶

Anthony'nin sadık feminist konumu burjuva ideolojisinin sadık bir yansımasıydı aynı zamanda. Ve herhalde ideolojinin kahredici güçleri yüzünden çalışan sınıf kadınları ve Siyah kadınların hepsinin, cinsiyet ayrımı yapmayan sınıf sömürüsü ve ırkçı baskı karşısında kaçınılmazca erkeklerine bağlı olduğunu farke dememişti. Erkeklerinin cinsiyetçi tavırlarıyla kesinlikle uğraşmak gerekiyorsa da, gerçek düşman-ortak düşman-patrondu, kapitalist ya da berbat ücretler ve dayanılmaz çalışma koşulları ve ırkçı ve cinsiyetçi iş ayrımından sorumlu olan her kimse, oydu.

Çalışan kadınlar, oy hakkı bayrağını yirminci yüzyılın başına, kendi öz mücadeleleri onları oy hakkı istemeye yöneltinceye kadar kitlesel olarak yükseltmediler. Kadınlar ünlü "20.000'lerin Ayaklanması"nda New York giyim sanayisini, 1909-1910 kışı boyunca vurunca, oy hakkı çalışan kadınların mücadelelerinde özel bir ilgi görmeye başladı. Kadın işçi liderlerinin tartışmaya başladığı gibi, çalışan kadınlar oyu daha iyi ücretler ve daha iyi iş koşulları istemek için kullanabilirlerdi. Kadın Oy Hakkı Hareketi güçlü bir sınıf savaşımı silahı olabilirdi. New York Triangle Bluz Şirketi'ndeki trajik yangın 146 kadının hayatını aldığı anda, kadınların çalışmasında tehlikeli koşulları yasaklayan yasaya duyulan ihtiyaç dramatik biçimde ortaya çıktı. Başka deyişle, çalışan kadınlar hayatta kalabilmelerini garantileyebilmek için oya ihtiyaç duyuyorlardı.

Kadınların Ticari Birliği Derneği, ücret kazananların Oy Hakkı Derneklerinin ortaya çıkışını körükledi. New York Oy Hakkı Derneği'nin önde gelen bir üyesi, Leonora O'Reilly, kadınların oy hakkı için güçlü bir işçi sınıfı savunusu geliştirdi. Tartışmasını oy hakkı karşıtı politikacılara yönelterek, aynı za-

manda o üstün annelik inancının yasallığını sorguladı.

Bize yerimizin ev olduğunu söyleyebilirsiniz. Birleşik Devletler'de çıkıp gündelik ekmeğini kazanmak zorunda olan 8.000.000 kişi var bizden ve biz değirmenlerde, madenlerde, fabrikalarda ve ticari evlerde olması gereken koruma olmadan çalıştığımızı söylüyoruz. Bizim için kanunlar yapıyorsunuz ve yaptığınız kanunlar bize iyi gelmiyor. Yıllarca çalışan kadınlar Meclis'e gidip ihtiyaçlarını aktarmaya çalıştılar...¹⁷

Artık, Leonora O'Reilly ve çalışan sınıftan kızkardeşleri böyle iddia ediyorlardı, oy hakkı için dövüşeceklerdi -ve oyu gerçekten de, sadakatleri büyük işlere olan o meclis üyelerini ortadan kaldırmak için kullanacaklardı. İşçi sınıfı, kadınların oy hakkını sürediden sınıf mücadelesinde destek olsun diye istiyordu. Kadın oy hakkı kampanyasının bu yeni perspektifi sosyalist hareketin artan etkisine tanıklık ediyordu. Gerçekten de, kadın sosyalistler oy hakkı hareketine yeni bir enerji getirdiler ve işçi sınıfından kızkardeşlerinin deneyimlerinden doğan güçlü mücadele bakış açısını savundular.

Yirminci yüzyılın ilk on yılında emek gücünde yer alan sekiz milyon kadının iki milyondan fazlası Siyahtı. Cinsiyet, sınıf ve ırkın birleşik sıkıntılarını yaşayan kadınlar olarak, oy verme hakkı için güçlü bir nedene sahiptiler. Fakat ırkçılık kadın oy hakkı hareketi içinde öyle derine girdi ki, Siyah kadınlara kapılar gerçekte hiç açılmadı. (AKUOB) NAWSA'nın dışlayıcı uygulamaları, zenci kadınları oy taleplerinden tümüyle caydıramadı. Ida B. Wells, Mary Church Terrell ve Mary McCleod Bethune en çok tanınmış Siyah oy hakkı taraftarlarıydı.

Renkli Kadınların Ulusal Birliği'nin önde gelen bir kişisi olan Margaret Murray Washington, "...kişisel olarak, oy hakkı hareketi beni hiç gece uykusuz bırakmadı.." diye itiraf etti.¹⁸ Bu, amaçla aldırıışsızlık Amerikalı Kadınların Ulusal Oy Hakkı Birliği'nin ırkçı tutumuna karşı bir tepki olabilir, çünkü Washington aynı zamanda şunu tartışıyordu:

biliyorlar ki, renkli kadınlar, en az renkli erkekler kadar, eğer eşit adalet ve tüm mahkemelerde her ırka karşı dürüstlük olacaksa, o zaman kadınların da erkekler kadar tercihlerini oylarıyla bildir-

Washington'un da belirttiği gibi, Renkli Kadın Klüplerinin Ulusal Birliği, üyelerini hükümet işlerinden haberdar kılmak için bir Oy Hakkı Bölümü kurdu, "....böylece kadınlar oyu zekice ve akıllıca kullanmaya hazırlanabileceklerdi...."²⁰ Siyah kadınların tüm klüp hareketi kadın oy hakkının ruhuyla doluydu-ve (AKUOB) NAWSA'dan reddedilmelerine rağmen, kadınların oy hakkını savunmayı sürdürdüler. Kuzeydoğulu klüplerin zenci federasyonu, 1919 gibi geç tarihte (AKUOB) NAWSA'ya üyelik için başvurduğunda-zaferden ancak bir yıl önce-başkanlığın yanıtı, Susan B. Anthony'nin Siyah kadın oy hakkı taraftarlarını 25 yıl önce reddederken söylediklerinin aynısıydı. Federasyon'a başvurusunun dikkate alınmayacağını bildirerek, (AKUOB) NAWSA lideri şunu açıkladı:

....Güney Eyaletlerinde şu kritik anda Ulusal Amerikalılar Birliği'nin 6. 000 renkli kadınlık bir örgütü kabul ettiğinin haberleri duyulursa, düşmanlar daha fazla çabalamaya gerek duymaz-kannun Değişikliği kesinleşir.²¹

Yine de, Siyah kadınlar oy hakkı hareketini sonuna dek desteklediler.

Beyaz kızkardeşlerinden farklı olarak, Siyah oy hakkı taraftarları erkeklerinin çoğunun desteğini aldı. Yalnızca Siyah bir erkek olarak-Frederick Douglass-ondokuzuncu yüzyılda kadın eşitliğinin en önde gelen erkek taraftarı olmuştu, aynı şekilde W. E. B. DuBois, kadın oy hakkı hareketinin yirminci yüzyılda öncü erkek taraftarı oldu. Washington'daki 1913 oy hakkı gösterisi üzerine taşlama havasındaki bir makalesinde DuBois, fiziksel vuruşlar kadar öfkeli alaylar da savuran beyaz erkekleri-yüzün üzerinde insan yaralanmıştı-"Anglo-Sakson erkekliğin muzaffer geleneğinin" taraftarları olarak tanımlamıştı.²²

Görkemli değil miydi? Böylesine önemli işler Uygarlığın Liderleri tarafından yapılırken sadece Siyah bir erkek olmak sizi utançtan kızartmıyor mu? "ırkınızdan utanmanıza" yol açmıyor mu? "Beyaz olmak" istemiyor musunuz?²³

Makaleyi ciddi bir değinmeyle bağlayan DuBois, Siyah erkeklerle-

rin tam bir uyuşmayla saygıdeğer olduğunu söyleyen, kadın yürüyüşçülerden birinin sözlerini alıntılıyor. Gösteriyi izleyen binlerin arasından, "...biri bile şiddetli ya da kaba değildi...onlarla şu küstah, kaba beyaz erkekler arasındaki fark dikkate değerdı."24

Sempati duyan erkek izleyiciler; Siyah olan bu gösteri, beyaz kadın örgütleyicileri tarafından sertçe ayrılmıştı. Hatta Ida B. Wells'e Illionis grubunu terketmesini ve ayrı Siyah grupla-Güneyli beyaz kadınları korumak adına yeralmasını söylemişlerdi.

Talep herkesin önünde Illionis grubunun provası sırasında yapılmıştı ve Bayan Barnett (Ida Wells) odanın içine destek aramak için bakınırken, hanımefendiler ilkeye karşı politika sorusunu tartışılar. Çoğu açıkça Güneylileri oy hakkına karşı olarak önceden yargılamamak gerektiğini hissediyordu.²⁵

Ida B. Wells ırkçı talimatları izleyen biri değildi, ama her nasılsa gösteri sırasında Illionis kesimine kaydı.

Kadın oy hakkının bir erkek taraftarı olarak W. E. B. DuBois Siyah ve beyaz erkekler arasında benzersizdi. Militanlığı, belâgatı ve sayısız çağrısının ilkeli karakteri, çağdaşlarının onu, zamanın kadınların politik eşitliğinin en önde gelen erkek üyesi olarak görmesine yol açtı. DuBois'nın çağrıları yalnız akılcılık ve ikna güçleri yüzünden etkili değildi, aynı zamanda erkek egemen imalar taşımayışları yüzünden de etkileyiciydi. Konuşmalarında ve yazılarında, "...ırkın entellektüel liderliğine doğru sessizce ama zorla ilerleyen..." Siyah kadınların üstlendiği artan liderlik rollerini coşkuyla karşıladı.²⁶ Bazı erkekler kadınların bu artan gücünü alarm için kesin bir neden olarak yorumlayabilirken, W. E. B. DuBois, tam tersine, bu durumun oy hakkını Siyah kadınlara dek genişletmek için özel bir aciliyet yarattığını öne sürdü. "Bu kadınların vatandaşlık haklarının tanınması basitçe oy sayımızı ve ulus içinde sesimizi çoğaltmak olmayacak." "daha güçlü ve daha normal bir politik hayata" yol açacak.²⁷

1915'te, "Kadınlar İçin Oylar: Renkli Amerikada Öncü Düşünürler Tarafından Bir Sempozyum" başlıklı bir makale, Du-

Bois tarafından *The Crisis* (Kriz)'de yayınlanmıştı.²⁸ Bu, katılanlarının yargıçları, başkan, üniversite profesörleri, seçilmiş yetkililer, kilise liderleri ve eğitimcileri kapsadığı bir forumun kopyasıydı. Charles W. Chesnutt, Reverend Francis J. Grimke, Benjamin Brawley ve saygıdeğer Robert H. Terrell bu sempozyum süresince, kadın oy hakkı için konuştular Kadınlar arasında da Mary Church Terrell, Anna Jones ve Josephine St. Pierre Ruffin vardı.

Foruma katılan kadınların büyük çoğunluğu Renkli kadınların Ulusal Birliği'yle yakın ilişki içindeydi. Yargılarında, söylediklerinde, kadının "özel doğasının", evcilliğinin ve yaradılıştan gelen ahlakının ona oy hakkı için özel bir hak verdiğine dair beyaz oy hakkı taraftarları arasındaki popüler önermenin şaşırtıcı derecede az izi vardı. Bir tek çarpıcı ayrım vardı, yine de. Nannie H. Burroughs -eğitimci ve kilise lideri- kadınca ahlaklılık tezini, Siyah kadınların erkekleri üzerindeki mutlak üstünlüğünü ima edecek denli ileri götürdü. Kadınların oya ihtiyacı var, diye ısrar etti Burroughs, çünkü erkekleri bu değerli silahı "elden çıkarıp satmıştı".

zenci kadın.....oya, zenci erkeğin yanlış kullanımla kaybettiği şeyi, oyu zekice kullanarak geri almak için ihtiyaç duyuyor. Onu, ırkını fidyeyle kurtarmak için istiyor.....Onu kendi ırkından erkeklerle, ahlaki açılardan karşılaştırmak iğrenç bir iş. Kilisenin ve okulun yükünü taşıyor ve ev içindeki ekonomik payından çoğunu üzerine alıyor.²⁹

Yaklaşık bir düzine kadar kadın katılımcının içinde bir tek Burroughs, kadınların ahlaki olarak daha üst seviyede olduklarını (elbette, bir çok başka açıdan erkeklerden aşağı olduklarını kabul ediyor) iddia eden karışık önermeyi savunan bir konumda kaldı. Mary Church Terrell "kadın oy hakkı ve 15. kanun Değişikliği" üzerine, Anna Jones "kadın Oy Hakkı ve Sosyal Reform" üzerine konuştu ve Josephine St. Pierre Ruffin kadın oy hakkı kampanyasındaki kendi tarihi deneyimlerini anlattı. Diğerleri, sözlerini çalışan kadınlar, eğitim, çocuklar ve klüp hayatı üzerinde yoğunlaştırdı. Düşüncelerini "Kadınlar ve Renkli Kadınlar"da toparlayan Mary Talbert Siyah kadınlara karşı tüm sempozyum boyunca ifade edilen takdiri özetledi.

Ayrı-özel konumu nedeniyle, renkli kadın berrak gözlem ve yargı gücü kazanmıştır-tam da bugün ideal bir ülke inşa edebilmek için özellikle gerekli olan türden güçlerdir bunlar.³⁰

Siyah kadınlar şu "berrak gözlem ve yargı güçlerini" kadınların politik haklarını çok-ırklı bir hareketin yaratılmasına katmak için istekli olmaktan da daha hevesli olmuşlardı. Fakat her fırsatta, ihanete, redde uğruyorlardı ve nazik-beyaz kadınların oy hakkı hareketinin liderlerince tersleniyorlardı. Hem oy hakçıları, hem de klüp kadınları için, Siyah kadınlar, beyaz bir görünümle Güneyli desteği almak gereken her yerde basitçe vazgeçilebilir varlıklardılar. Kadın oy hakkı kampanyalarına bakıldığında, sonuçta Güneyli kadınlara verilen tüm imtiyazların çok az şeyi değiştirdiği görülüyor. 15. Kanun Değişikliği için oylar artarken, Güneyli eyaletler karşıt kampa sıralanmıştı-ve, gerçekte, neredeyse değişikliği iptal ettirmeyi başarıyorlardı.

Kadın oy hakkı hareketinin çok beklenmiş zaferinden sonra Güneydeki Siyah kadınlar, yeni kazandıkları hakkı kullanmaktan vahşice alıkonmuşlardı. Ku Klux Klan vahşetinin Orange Country, Florida gibi yerlerde patlayışı, Siyah kadın ve çocuklara sakatlık ve ölüm getirdi. Başka yerlerde, yeni haklarını kullanmaları daha barış dolu bir biçimde yasaklandı. Americus, Georgia'da örneğin,

.....250'den fazla renkli kadın oy vermeye sandıklara gitti. Fakat ya geri çevrildiler ya da oyları seçim görevlisi tarafından reddedildi...³¹

Kadınların oy verebilmeleri için o kadar ateşlice dövüşmüş hareketin saflarından, pek de bir protesto çığlığı duyulmadı.

10— Komünist Kadınlar

1848'de, K. Marx ve F. Engels'in *Komünist Manifesto*'larını yayınladıkları yılda, Avrupa sayısız devrimci ayaklanmaya sahne oluyordu. 1848 Devriminde yer alanlardan biri-Joseph Weydemeyer isimli bir topçu subayı ve Marx ve Engels'in yakın iş arkadaşı (co-worker)- Birleşik Devletler'e göç etti ve ülkenin tarihindeki ilk Marksist örgütü kurdu.¹ Weydemeyer Proleter Birliği'ni 1852'de açtığında, grupla bağlantısı olan kadın hiç görünmüyordu. Eğer gerçekten etkilediği kadınlar olduysa, uzun zamandır tarihsel anonimlik içinde kaybolmuşlardı. Sonraki korkunç on yıl boyunca kadınlar kendi işçi sınıfı derneklerinin içinde, kölelik-karşıtı harekette ve kendi hakları için gelişen mücadelelerinde aktif olmayı sürdürdüler. Ama, esas itibarıyla Marksist sosyalist hareketin saflarında eksik olmuş görünüyolar. Proleter Birliği gibi, İşçilerin (markingmen's) Ulusal Birliği ve Komünist Klüp tamamen erkeklerin egemenliğindeydi. Sosyalist İşçi Sınıfı Partisi bile baskın olarak erkekti.²

1900'de Sosyalist Parti kurulduğu sıralarda, sosyalist hareketin genel görünümü değişmeye başlamıştı. Kadınların eşitliği için genel istek güçlendikçe, kadınlar sosyal değişme için savaşıma daha çok çekiliyorlardı. Toplumlarının baskıcı yapılarına meydan okuyarak yeni haklar için ısrarcı oldular. 1900'den sonra, büyük ya da küçük ölçülerde, Marksist Sol kadın taraftarlarının etkisini hissedecekti.

Marksizmin neredeyse iki on yıl için temel sorumlusu olarak Sosyalist Parti kadınların eşitliği için savaşı destekledi. Doğrusu, yılların kadın için oy hakkını savunan tek politik partisiydi.³ Pauline Newman ve Rose Schneiderman gibi sosyalist kadınlara teşekkürler ki, bir işçi sınıfı oy hakkı hareketi öne sürüldü. Orta sınıf kadınlarının oy için kitlesel kampanya üzerindeki yılanmış kalelerini yıkarak.⁴ 1908'le birlikte Sosyalist Parti bir ulusal

kadın komisyonu yaratmıştı. O yılın 8 Mart'ında New York'un Aşağı Doğu kısmı'nda aktif olan kadın Sosyalistler, yıl dönümü hâlâ tüm dünyada Uluslararası Kadın Günü olarak kutlanan, eşit oy hakkını destekleyen bir kitle gösterisi düzenlediler.⁵ 1919'da Komünist Parti kurulduğunda (daha doğrusu, daha sonra birleşen iki Komünist Parti ortaya çıkmıştı) öncü Sosyalist Parti kadınları onun ilk liderleri ve eylemcileri arasındaydı: "Anne" Ella Reeve Bloor, Anita Whitney, Margaret Prevey, Kate Sadler Greenhalgh, Rose Pastor Stokes ve Jeannette Pearly, tümü de Sosyalist Partinin sol kanadında yer almış komünistlerdi.⁶

Uluslararası Dünya İşçileri Birliği politik bir parti değildi -ve, doğrusu, gerçekte politik partilerin örgütlenişine karşıydı-, Komünist partinin oluşumunda ikinci derecede etkisi oldu.. Popüler olarak "Wobblies (Sallananlar)" olarak bilinen IWW 1905'in Temmuzunda kurulmuştu. Kendini endüstriyel bir birlik olarak tanım layan IWW, kapitalist sınıf ve çalıştırdığı işçiler arasında hiçbir zaman uyumlu bir ilişki olamayacağını öne sürdü. Sallananlar'ın nihai amacı sosyalizmdi ve stratejileri şiddetli sınıf savaşıymıydı. "Big Bill" (Büyük Hesap) Haywood ilk görüşmeyi toparladığında, platformda oturan öncü işçi örgütleyicilerinden ikisi kadındı -"Anne" Mary Jones ve Lucy Parsons.

Sosyalist Parti ve IWW'nın her ikisi de kadınları saflarına çekerken ve onları lider ve ajitatör olmaları için cesaretlendirirken, sadece IWW ırkçılığa karşı açık sözlü bir savaşımın tamamlayıcı bir politikasını benimsedi. Daniel DeLeon'un liderliği altında, Sosyalist Parti Siyah insanların eşsiz ezilişini tanımadı. Siyah insanların çoğunluğu tarın işçileri -ortakçılar, kiracı çiftçiler ve çiftlik çalışanları- olduğu halde, Sosyalistler hareketlerine sadece proleterlerin dahil olduğunu ileri sürdüler. Önde gelen lider Eugene Debs bile, Siyah insanların, bir grup olarak eşit ve özgür olmak için hiç de haklarının tümünden bir savunusuna ihtiyaç duymadığını ileri sürdü. Sosyalistlerin önde giden ilgileri kapitalle emek arasındaki çatışma olduğundan, Debs "bizim zencilere (Negro) önereceğimiz özel bir şeyimiz yok. "diye sürdürdü.⁷ Uluslararası Dünya İşçileri Birliği için de, temel amaç ücretli sınıfı örgütlemek ve devrimci, sosyalist sınıf bilincini geliştirmektir. Sosyalist Partiden farklı olarak, hernasılsa, IWW Siyah insan-

ların özel sorunları üzerine açık ilgi gösterdi. Mary White Ovington'a göre,

Bu ülkede zencilerin tam haklarıyla ilgilendiklerini gösteren iki organizasyon var. İlki, Renkli insanların ilerlemesi için Ulusal Kuruluş... zenci ayrımına saldıran ikinci organizasyon Uluslararası Dünya İşçileri Birliği.IWW zenciyle yanyana durdu.⁸

Helen Holman bir Siyah Sosyalistti; hapse atılan parti liderini, Kate Richards O'Hare'yi savunma kampanyasında öncü bir sözcüydü. Siyah bir kadın olarak, her nasılsa, Helen Holman Sosyalist Parti safları içerisinde bir istisnaydı. İkinci Dünya Savaşı öncesinde, endüstride çalışan Siyah kadınların sayısı önemsenmeyecek kadar azdı. Sonuç olarak, hepsi Sosyalist parti acemileri tarafından ihmal edilmişti. Sosyalistlerin vis-à-vis Siyah kadınları ihmal etme tutumları Komünist Partinin üstesinden gelmek zorunda kalacağı talihsiz miraslardan biriydi.

Komünist lider ve tarihçi William Z. Foster'a göre, "1920'lerin başlarında, Parti...endüstrideki zenci kadınların önemli taleplerine karşı kayıtsızdı."⁹ Sonraki on yıl boyunca, nasıl olduysa, komünistler Birleşik Devletler toplumunda ırkçılığın merkeziyetini farkedebildiler. Siyah Özgürlüğün ciddi bir kuramını geliştirdiler ve ırkçılığa karşı tüm savaşım içinde tutarlı bir eylemlilik gösterdiler.

LUCY PARSONS

Lucy Parsons, isimleri Birleşik Devletler işçi hareketinin günlüklerinde beliren şu birkaç Siyah kadından biri olarak kalıyor.

Neredeyse evrensel olarak, her nasılsa, basitleştirilerek Haymarket şehidi Albert Persons'un "sadık karısı" olarak tanıtılıyor. Kesin olarak, Lucy Parsons kocasının en kuvvetli savunucularından biriydi, ama bağlı bir eş ve kocasını savunmak ve intikamını almak isteyen kızgın bir duldan daha fazla bir şeydi. Carolyn Asbaugh'un son zamanlardaki biyografisinin¹⁰de kanıtladığı gibi, çalışan sınıfı gazeteci olarak ve ajitasyon yoluyla savunması, bir

bütün olarak altmış yıldan fazla bir dönem sürdü. Lucy Parsons'un işçi (emekçi) mücadeleleriyle ilgilenişi Haymarket katliamından neredeyse bir on yıl önce başladı ve sonrasında bir elli-beş yıl kadar sürdü. Politik gelişimi anarşizmin genç savunusundan komünist partideki olgunluk yıllarına kadar uzandı.

1853'te doğan Lucy Parsons Sosyalist İşçi Partisinde 1877 gibi erken bir tarihte aktif oldu. Sonraki yıllarda, bir anarşist örgütün gazetesi, (Socialist) *Sosyalist*, makalelerini ve şiirlerini yayınlıyacaktı ve Parsons, Chicago Çalışan kadınlar Birliği için aktif bir örgütleyici olacaktı.¹¹ Chicago'nun Haymarket Alanında, 1886 1 Mayıs'da polisin kıskırttığı kargaşanın ardından kocası yetkililer tarafından tutuklanan sekiz radikal işçi liderinden biriydi. Lucy Parsons Haymarket Davalılarını kurtarmak için militanca bir kampanya başlattı. Ülkenin her tarafında gezdikçe, önemli bir işçi lideri ve anarşizmin önde gelen bir savunucusu olarak tanındı. Şöhreti, baskının bir hedefi haline gelmesine yol açtı. Örneğin, Columbus, Ohio'da belediye başkanı, Mart ayı içinde vermeyi planladığı bir konuşmayı yasakladı. -ve bu yasaklama emrine boyun eğmeyi kabul etmemesi polisin onu hapse atmasına yol açtı.¹² Şehirden şehire,

salonlar ona son anda kapanıyordu, toplantı salonlarının her köşesinde dedektifler duruyordu, polis onu sürekli gözetimde tutuyordu.¹³

kocasını yargılanıyorken bile, Lucy Parsons ve iki çocuğu, biri şu yorumu yapan Chicago polisi tarafından tutuklanmıştı: "Şu kadından bir ayaklanmadan daha fazla korkmak gerekir."¹⁴

Siyah olduğu halde-ırk karışımı kanunlarının sık sık gizlemesine yol açtığı bir gerçek-ve kadın olduğu halde, Lucy Parsons ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin, kapitalistlerin çalışan sınıfı tümünden sömürmesi altında gölgelendiğini öne sürdü. Kapitalist sömürünün kurbanları olmaları yüzünden, dedi Parsons, Siyah insanlar ve kadınlar, beyaz insanlar ve kadınlardan daha az olmamak üzere, tüm enerjilerini sınıf çatışmasına adanmışlardır. Onun gözünde, Siyah insanlar ve kadınlar baskının özel biçimlerinden eziyet çekmiyorlardı ve ırkçılığa ve cinsiyetçiliğe açıkça karşı çıkmak için kitle hareketlerine gerçekten bir ihtiyaç yoktu.

Cinsiyet ve ırk, Lucy Parsons'nun teorisine göre, kadınları ve renkli insanları daha fazla sömürülerini haklı çıkarma ihtiyacını da olan işverenler tarafından dayatılan varoluş gerçekleriydi. Eğer siyah insanlar inanç konusunun katılığından acı çekiyorsa bu, yoksullukları onları bir grup olarak aciz işçiler yaptığı içindi. "Bu kadar aptal olan biri var mı," diye sordu Parsons 1886'da, "bu saldırıların...zencinin üzerine siyah olduğu için çullanmış olduğuna inanacak kadar?"¹⁵

Hiç de değil. Bu, o yoksul olduğundan, bağımlı olduğundan. Bir sınıf olarak, Kuzeyin beyaz ücretli-köle kardeşinden daha yoksul olduğundan.¹⁶

Lucy Parsons ve Mary Jones "Ana" Uluslararası Dünya İşçileri olarak bilinen radikal işçi örgütüne katılan ilk iki kadındı. İşçi hareketinde aşırı saygı gören her ikisi de. IWW'nın 1905 kurulu toplantısında Eugene Pebs ve Big Bill Haywood'un yanına, yöneticiler arasına oturmaya davet edilmişlerdi. Lucy Parsons, toplantı delegelerine verdiği konuşmasında, kendisine göre, tüm işçi sınıfının ücretlerini düşürmeye çalışan kapitalistlerce idare edilen işçi kadınların ezilmesine olan özel duyarlılığını ortaya koydu.

Biz, bu ülkenin kadınları, kullanmak istesek bile oy hakkına sahip değiliz....fakat emeğimize sahibiz..Nerede ücretler düşürülecekse, kapitalist sınıf düşürmek için kadınları kullanıyor.¹⁷

Dahası, fahişelerin çıkmazının görünüşte önemsenmediği bu dönem boyunca, Parsons IWW toplantısında, aynı zamanda "gece sokağa çıktığında görebildiğim kardeşlerim" için de konuştuğunu söyledi.¹⁸

1920'lerde Lucy Parsons, kendini genç Komünist Partinin mücadeleleriyle birleştirmeye başladı. Rusyadaki 1917 işçi devriminden derinden etkilenen insanlardan biri olarak, Amerika Birleşik Devletlerinde de işçi sınıfının yükselebileceğine inandı. Komünistler ve diğer ilerici güçler 1925'te Uluslararası Emek Hakkı'nı (First Labor Defense) kurduğunda, Parsons, yeni grubun aktif bir çalışanı oldu. California'da Tom Mooney'in, Alabama'da Scottsboro Dokuzlusunun ve Georgia Yetkililerinin hapsedtiği Siyah Komünist Angelo Herndon'un özgürlüğü için sa-

vaştı.¹⁹ Biyografının araştırmasına göre, 1939'da resmi olarak Komünist Partiye katıldı.²⁰ 1942'de öldüğünde, (Daily Worker) *İşçi Günlüğü*'ndeki bir övgü ona şöyle seslendi:

...şu asrın işçi hareketi ve 1880'lerin büyük tarihsel olayları arasın da bir baş..

O, Amerikanın gerçekten büyük, korkusuz ve işçi sınıfına bağlanmış kadınlarından biriydi.²¹

ELLA REEVE BLOOR

1862'de doğan, daha çok "Bloor Ana" diye bilinen dikkat çekici işçi örgütçüsü ve kadın hakları, zenci eşitliği, barış ve sosyalizm ajitatörü, Sosyalist Partinin kuruluşunun ardından onun üyesi oldu. Daha sonra da işçi sınıfı için yaşayan bir efsane ve Sosyalist bir lider olmayı sürdürdü. Birleşik Devletler'in bir yanından diğer yanına otostop çekerek, sayısız grevin kalbi ve ruhu oldu. Philadelphia'daki tramvay sürücüleri onun ilk grev konuşmalarını dinledi. Ülkenin başka yerlerinde, madenciler, tekstil işçileri ve ortakçılar, onun hayret verici konuşma yeteneğinden ve örgütleyici olarak güçlü becerilerinden yararlananlar arasındaydı. Altmış-iki yaşında Bloor Ana, hâlâ bir eyaletten diğerine gidip geliyordu.²²

Yetmiş sekizinde, Bloor Ana bir işçi örgütleyicisi olarak ilk Sosyalistlik öncesi günlerinden Komünist Parti üyeliği boyunca yaşam öyküsünü yayınladı. Bir Sosyalist olarak işçi sınıfı bilinci Siyah halkın özel ezilişinin ayrı bir bilincini taşııyordu. Bir Komünist olarak nasılsa, Bloor Ana ırkçılığın sayısız görünümüylede savaştı ve kendini izlemeleri için başkalarını cesaretlendirdi. Örneğin, 1929'da Uluslararası Emek Hakkı Pennsy lvania, Pittsburg'da toplandığında

tüm delegeler için Monogahala Hotel'de yer ayırtmıştık. Gece geç vakit yirmibeş zenci delegeyle oraya vardığımızda, otel yöneticisi bir geceliğine kalabilirlerse de, ertesi sabah hepsinin hemen gitmesi gerektiğini söyledi.

Ertesi sabah, tüm toplantının oteli yasal bir biçimde telin etmesini oyladık. Otele doğru "ayrım olmasın" yazan pankartlarla

yürüdük. O ana dek gazetecilerle polislerle ve meraklı kalabalıkla dolmuş olan lobiye doluştuk..²³

1930'ların başında Bloor Ana, Nebraska, Loup City'de tavuk çiftliği işverenlerine karşı greve giden kadınlara destek için bir toplantıya katıldı. Grev gösterisi, toplantıda Siyah halkın varlığına karşı olan bir ırkçı topluluk tarafından vahşice saldırıya uğradı. Polis geldiğinde, Bloor Ana Siyah bir kadın ve kocasıyla tutuklandı. Siyah kadın Bn. Floyd Booth, yerel Savaş Karşıtı Komite'nin önde gelen bir üyesiydi ve kocası da kasabanın İşsizler Meclisi'nde eylemciydi. Yerel çiftçiler Bloor Ana'nın serbest bırakılması için yeterli kefaleti topladığında, Boothlar da ona eşlik edene dek çıkmayacağına ısrar ederek, yardımlarını reddetti.²⁴

Kefaleti kabul edip iki zenci yoldaşı hapiste, zencilere karşı sert nefretle yüklü aşırı tehlikeli bir atmosferde bırakarak çıkmaya-
cağını hissettim.²⁵

Bu dönemde Bloor Ana, Paris'teki Uluslararası Kadın Konferansı'na katılmak için bir Birleşik Devletler delegasyonu örgütledi. Delegasyona katılan kadınların dördü Siyahti:

Capitole Tasker, Alabama'lı ortakçı uzun ve zarif, tüm delegasyonun canlılığı; Lulia Jackson, Pennsylvania madencilerince seçilmiş; Scottsboro oğlanlarının annelerini temsil eden bir kadın; ve Mabel Byrd, Cenova'da Uluslararası İşçi Bürosu'nda yer almış olan, parlak bir Washington Üniversitesi genç onur mezunu.²⁶

1934 Paris Konferansı'nda Capitola Tasker, topluluğun idari komitesinin bir üyesi olarak seçilen üç Birleşik Devletler kadınından biriydi. Bloor Ana ve sosyalist Partiyi temsil eden kadınla birlikte - Mabel Byrd, Siyah kolej mezunu, konferansın sekreterlerinden biri- seçilmişti.²⁷

Lulia Jackson, Pennsylvania madencilerinin Siyah temsilcisi, Paris kadınlar Konferansının önde gelen kişiliklerinden biri oldu. Toplantıya katılan pasifist gruba ikna edici yanıtında, faşizme karşı savaş için desteğin, anlamlı bir barışı garantilemenin biricik yolu olduğunu öne sürdü. Kadınların tartışmaları sırasında, inançlı bir pasifist yakınmıştı:

Ben, şu (savaş karşıtı) manifestoda dövüşme hakkında çok yer var diye düşünüyorum. Savaşa karşı dövüşün, barış için dövüşün diyor- dövüş, dövüş, dövüş...Bizler kadınız, bizler anneyiz- dövüşmek istemiyoruz biz. Çocuklarımız kötü olduğunda bile, onlara iyi olduğumuzu biliyoruz ve onları sevgiyle kazanırız biz, onlarla dövüşerek değil.²⁸

Lulia Jackson'un karşı sözü içten ve anlamlıdır:

Bayanlar, dövüşmememiz, düşmanlarımıza, savaş isteyenlere karşı nazik ve iyi olmamız gerektiği söylendi. Bunu kabul edemem. Savaşın nedenini herkes biliyor-kapitalizm. Şu kötü kapitalistleri yemeklerini verip çocuklara yaptığımız gibi uyutamayız. Onlarla dövüşmeliyiz.²⁹

Bloor Ana'nın otobiyografisinde bahsettiği gibi, "herkes güldü ve alkışladı, pasifist bile"³⁰ ve savaş karşıtı manifesto sonuç olarak herkes tarafından onaylandı.

Konferansa Capitola Taşker-Alabama'dan Siyah ortaklığı-seslendiğinde, onun o anki Avrupa faşizmini Birleşik Devletler'de Siyah halkın çektiği ırkçı terörle karşılaştırdığını duydular. Güneylilerin ve serseri gruplarının cinayetlerini canlı bir biçimde anlatarak, Paris delegelerini Alabama'da örgütlemeye çalışan ortakçılara yöneltilen vahşi saldırılar konusunda bilgilendirdi. Faşizme karşıtlığım çok derindir diye açıkladı Capitole Tasker, çünkü kendisi onun korkunç yıkımlarıyla çoktan kurban olmuştu. Konuşmasını, duruma uyarladığı "ortakçılar şarkısı" ile bitirdi:

Su kenarında duran bir ağaç gibi
Koparılmayacağız
Savaşa ve faşizme karşıyız
Koparılmayacağız.³¹

Birleşik Devletler delegasyonu gemiyle yurda dönerken, Bloor Ana, Capitola Tasker'in Paris deneyimleri hakkında canlı tanıklığını kaydetti:-

"Ana, Alabama'ya varıp küçük eski kulübemizin ardındaki şu pamuk tarlasına çıktığımda, orda durup kendi kendime düşünceğim, 'Capitola, sen gerçekten oraya, Paris'e gittin ve tüm şu harika kadınları gördün ve tüm o harika konuşmaları duydun mu,

yoksa orda olduğu bir düşünüydü yalnızca? Ve eğer gerçekten, bir düşünse Anacığım, tüm Alabama'ya burda öğrendiklerimi yayacağım ve onlara dünyanın her yerinden kadınların nasıl bizim Güneyde yaşadığımız terör gibisini ve savaşı durdurmaya çalışıyor, anlatacağım."³²

Bloor Ana'nın ve onun Komünist partili yoldaşlarının da söylediği gibi, işçi sınıfı, eğer işçiler ırkçılığın sosyal zehirine karşı duraksamadan mücadele etmezlerse bir devrimci güç olarak tarihsel rolünü kavrayamaz. Ella Reeve Bloor'un adıyla birleşmiş, şaşırtıcı başarıların uzun listesi, bu beyaz Komünist kadının, zenci kurtuluşu hareketinin derinden bağlı bir taraftarı olduğunu ortaya koyuyor.

ANİTA WHITNEY

Anita Whitney, 1867'de zengin bir ailede doğduğu zaman, hiç kimse onun daha sonra Kaliforniya Komünist Partisi'nin başkanı olacağını düşünemezdi. Belki de, Wellesley'in -New England'ın saygıdeğer kadınlar koleji- genç bir mezunu olarak hayır severliğe ve sosyal hizmet çalışmasına gönüllü ve kadınların oy hakkı hareketinde aktif bir öncü olduğundan, politik bir eylemci olmaya yazgılıydı. California'ya dönüşünde, Anita Whitney, Eşit Oy Hakkı Birliği'ne katıldı ve eyaletinin kadınlara oy hakkı tanıyan altıncı eyalet olduğunu gördüğü sırada başkan seçildi.³³

1914'te Anita Whitney Sosyalist partiye katıldı. Partisinin Siyah halkın mücadelelerine karşı görece aldırışsızlığına rağmen, ırkçılık-karşıtı yönelimleri gönülden destekledi. Renkli Halkın Gelişmesi İçin Ulusal Birlik'in San Fransisko Körfez Bölgesi bölümü kurulduğunda, Whitney Yönetim komitesinin bir üyesi olarak hizmet etmeyi coşkuyla kabul etti.³⁴ Sosyalist partinin solkanat üyelerinin konumuyla kişilik kazanarak, 1919'da Komünist Emek Partisi'ni kuranlara katıldı.³⁵ Çok geçmeden, bu grup A. B. D. Komünist Parti'siyle birleşti.

1919, Başsavcı A. Mitchell Palmer'ce yönetilen utanç verici anti-Komünist baskınların yılıydı. Anita, Palmer baskınlarının bir-

çok kurbanından biri olacaktı. California Yurttaş Birliğinin Oakland Merkezinde, klüp üyesi kadınlara vereceği bir konuşmanın yetkililerce yasaklandığı bildirilmişti. Resmi yasaklamaya rağmen, 28 Kasım 1919'da, "Birleşik Devletler'de Zenci Sorunu" üzerine konuştu.³⁶ Söyledikleri sertçe, linç konusu üzerine odaklanmıştı.

1890'lardan, istatistiklerimizin başladığı zamandan bu yana, Birleşik Devletler'de 2500'ü renkli erkek ve 50si renkli kadın olmak üzere, 3.228 linç olmuş. Konuyu böyle sayıları içeren çıplak gerçeklerle bırakabilmeyi isterdim, fakat hepimizin, ülkemizin tarihinden bu utanıcı söküp atmak için davranmadan önce durumun barbarlığıyla yüzleşmesi gerektiğini hissediyorum.³⁷

Beyaz klüp kadınlarına bir soru yönelterek devam etti: "Renkli adamın tekinin bir keresinde, eğer Teksas'a ve Cehenneme sahip olsaydı, Teksas'ı kiralayıp Cehennemde yaşamayı yeğleyeceğini söylemiş olduğunu" biliyorlar mıydı?³⁸ Onun çıkarımı, diye ciddi bir biçimde açıkladı, Teksas'ın Güneyli eyaletler içinde işlenen ırkçı serseri cinayetlerinin en büyük üçüncü sayısına sahip olduğu gerçeği üzerine temelleniyordu. (İlk ikisi Georgia ve Mississippi idi.)

1919'da, beyaz bir insanın, kendi ırkından başkalarına linç felaketine karşı durma çağrısı yapması, hâlâ sık rastlanmayan bir şeydi. Yaygın ırkçı propaganda ve özellikle Siyah tecavüzcü mitinin sürekli canlandırılışı, arzulanan bölünme ve yabancılaşmayla sonuçlanmıştı. İlerici çevrelerde, beyaz insanlar çağırınca linçlere karşı konuşmaya isteksizdi, çünkü linçler, Siyahların Güneyli kadınlara cinsel saldırılarına karşı talihsiz tepkiler alarak aklanıyorlardı. Anita Whitney, hakim ırkçı propagandanın gücüne rağmen bakışı açık kalan beyaz insanlardan biriydi. Ve ırkçılık karşıtı duruşunun getireceklerine dayanmayı istiyordu. Tutuklanacağı apaçık olsa da, Oaklandlı klüp kadınlarına linç üzerine konuşmayı seçti. Tabii ki, konuşmasının sonunda nezarete alındı ve yetkililer tarafından yasa dışı sendikalizmle suçlandı. Daha sonra Whitney, temyizle serbest bırakılmadan önce birkaç haftasını geçireceği Sen Quentin Hapishanesine gönderildi. 1927'den önce de, California valisi tarafından bağışlanmadı.³⁹

20. yüzyılın beyaz bir kadını olarak Anita Whitney, ırkçılığa karşı mücadelede bir öncüydü. Siyah yoldaşlarıyla birlikte, o ve onlara benzeyen diğerleri işçi sınıfının kurtuluşu için Komünist Partinin stratejisini destekleyeceklerdi. Bu stratejide, Siyah özgürlüğü için mücadele temel bir unsur olacaktı. 1936'da Anita Whitney, California Komünist Partisi başkanı oldu ve hemen ardından partinin Ulusal Komitesine hizmet için seçildi.

Bir keresinde ona sormuşlardı, "Anita, Komünist Partiyi nasıl görüyorsun? Senin için ne anlama geliyor o?"

"Yani", kuşkuyla gülümsedi, böyle hayret verici bir sorudan bir parça ürker. "yani...yaşamıma bir neden verdi. Komünist Parti Dünyanın onurudur."⁴⁰

ELIZABETH GURLEY FLYNN

Elizabeth Gurley Flynn 1964'te, yetmişdört yaşında öldüğünde, Sosyalist ve Komünist eylemler içinde neredeyse altmış yıl boyunca aktif olmuştu. Sosyalist Parti üyesi olan bir ailede yetişerek, erken bir yaşta, kapitalist sınıfa karşı Sosyalist mücadeleyle yakınlığını keşfetmişti. Genç Elizabeth, sosyalizmi savunan ilk topluluk konuşmasını verdiğinde onaltısında bile değildi. 1906'da, Harlem Sosyalist Klübünde, Mary Wollstonecraft'ın *Kadın Haklarını Koruma* ve August Bebel'in *Kadın ve Sosyalizm*'i okuması üzerine temellenen, "Sosyalizm Kadınlar İçin Ne Yapacak" başlıklı bir konuşma vermişti.⁴¹ Bir tür "erkek-egemen" olan babası onun kamuoyu önünde konuşmasına izin vermek konusunda isteksiz olmuşsa da, Harlem'deki tutkulu karşılama fikrini değiştirmesine neden oldu. Babasına eşlik ederek, o dönemin tipik bir radikal taktiği olan sokak konuşmalarına aşına oldu. Elizabeth Gurley Flynn çok geçmeden ilk tutukluluğunu yaşadı—"izinsiz konuşmakla" suçlanarak, babasıyla birlikte hapse atıldı.⁴²

Elizabeth Gurley Flynn onaltısına geldiğinde, işçi sınıfının hakları için bir ajitator olarak kariyeri başlamış oldu. İlk görevi, kanuna karşı uydurma suçları bakır tröstlerince kışkırtılan Big Bill Haywood'un savunmasıydı. Batıya doğru, Haywood yararı-

na gezileri sırasında Montana ve Washington'da IWW'nin mücadelesine katıldı.⁴³ İki yıl Sosyalist parti üyeliğinin ardından, Elizabeth Gurley Flynn önde gelen bir IWW örgütleyicisi oldu. Sosyalist partiden, "ülkeyi kasıp kavuran bu köklü hareketle karşılaştırıldığında kısır ve dar kafalı olduğuna ikna olarak" ayrıldı.⁴⁴

Ardında, polisle sayısız çatışmayı da kapsayan grev deneyimleriyle, Elizabeth Gurley Flynn, 1912'de, tekstil işçileri greve gidinece Massachusetts, Lawrence'a yöneldi. Lawrenceli işçilerin talepleri basit ve zorlayıcıydı. Mary Heaton Vorse'un sözleriyle,

Lawrence'daki ücretler o kadar düşüktü ki, halkın yüzde otuzbeşi haftada yedi doların altında kazanıyordu. Beşte birinden azı haftada oniki dolardan fazla alıyordu. Uluslara bölünmüşlerdi.

Kırkın üzerinde dil ve şive konuşuyorlardı, fakat kıt yaşayışla ve çocuklarının öldüğü gerçeğiyle birleşmişlerdi. Bir yaşının altında her beş çocuktan biri ölüyordu. . . . Amerika'da ancak birkaç başka şehrin daha yüksek ölüm oranı vardı. Hepsi de fabrika şehirleriydi.⁴⁵

Grev toplantısında konuşan tüm konuşmacıların arasında, dedi bu olayları *Harper's Weekly*'ye yazan Vorse, Elizabeth Gurley Flynn işçilerin en güçlü ilham kaynağıydı. Devam etmek için onları cesaretlendiren onun sözleriydi.

Elizabeth Gurley Flynn konuştuğu zaman, kalabalığın heyecanı görülür bir hal aldı. Orada, genç, İrlanda mavisisi gözleriyle, manolya beyazı yüzü ve siyah saç bulutuyla, gencecik devrimci bir kız liderin resmi duruyordu. Dayanışma çağrısıyla onları sarstı, kaldırdı. . . . Bir alev yalımı, heyecan verici ve güçlü bir şey, insanların kurtuluşunu olası yapan bir his bu dinleyicilerin arasından geçmiş gibiydi.⁴⁶

IWW için gezici grev ajitatörü olan Elizabeth Gurley Flynn, bazen, tanınmış Yerli Amerikan Kızılderili lideri, Frank Little'ın yanısıra çalıştı. Örneğin 1916'da, Minnesota'da, Mesabi demir ocağı grevi sırasında, her ikisi de Wobbllyleri temsil ettiler. Elizabeth, Frank Little'ın Montana, Butte'de linç edildiğini öğrendiğinde ancak bir yıl olmuştu. Bölgedeki madencilere kışkırtıcı

konuşmalar yaptıktan sonra bir kalabalık tarafından saldırıya uğramıştı.

. . . Gece, altı maskeli adam otele geldi, kapıyı kırdı, Frank'i yatağından kaldırdı, onu kentin sınırındaki bir demiryolu köprüsüne götürdüler ve orada astılar.⁴⁷

Frank Little'ın ölümünü takip eden ayda, federal bir iddianame, onunla birlikte 168 kişinin "Birleşik Devletler'in belli yasalarının uygulanmasını engellemeye çalıştığını . . ." öne sürdü.⁴⁸ Elizabeth Gurley Flynn suçlananların arasındaki tek kadındı ve Ben Fletcher, Philadelphialı bir dok işçisi ve IWW'nin lideri, iddianamedeki tek Siyahtı.⁴⁹

Elizabeth Gurley Flynn'in otobiyografik anılarına bakılırsa, politik kariyerinin en başından beri Siyah halkın yaşadığı özel sömürünün farkındaydı. Irkçılık karşıtı mücadelelerin öneminin bilincinde olması şüphesiz ki IWW ile ilgilenişiyle yaygınlaşmıştı. Wobblies kamuoyuna şunu açıkladı:

Birleşik Devletler'de renkli işçiye beyazla mutlak bir eşitlik içinde kabul eden yalnız tek bir işçi örgütü var-Dünya Endüstri İşçileri....IWW içinde, erkek ya da kadın, renkli işçi diğer her işçiyle eşit konumda.⁵⁰

Fakat IWW, çoğu-ırkçı ayırım sağolsun-beyaz olan endüstri işçileriyle ilgilenen sendikacı bir örgüttü. Siyah endüstri işçilerinin zayıf azınlığı içinde, gerçekte hiç kadın yoktu, onlara endüstriyel meslekler tümüyle yasaktı. Gerçekten de, erkek olsun kadın olsun Siyah işçilerin çoğu, hâlâ tarımda ya da ev içi hizmetlerde çalışıyordu. Bunun sonucunda, Siyah nüfusun ancak bir kısmına endüstriyel bir birlik yoluyla ulaşılabilirdi-birlik Siyah halkın da endüstriye alınması için şiddetle savaşılmıyordu.

Elizabeth Gurley Flynn Komünist Parti'de 1937'de⁵¹ aktif oldu ve çok geçmeden örgütün başlıca liderlerinden biri olarak öne çıktı. Benjamin Davis ve Claudia Jones gibi Siyah komünistlerle içten bir temel üzerinde çalışması, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinde Siyahların özgürleşmesinin merkezi rolüne karşı yeni bir anlayış geliştirdi. 1948'de Flynn, partinin kuramsal yayını (Political Affairs)*Politik Olaylar*'da, Uluslararası Kadın

Günü'nün anlamı üzerine bir yazı yayınladı. Bu yazıda da belirttiği gibi,

Çalışma, eğitim, yetiştirme ve eşit kıdem hakkı; sağlık ve korunma için tedbirler; yeterli çocuk bakımı tesisleri-bunlar örgütlü işçi kadınların acil talepleri ve çalışan herkesin, özellikle zenci kadınların ihtiyacı olan şeyler..⁵²

Kadın savaş gazileriyle erkek savaş gazileri arasındaki eşitsizliği eleştirerek, okuyucularına, Siyah kadın gazilerin beyaz kızkardeşlerinden daha da büyük ölçüde acı çektiğini hatırlattı. Gerçekten de, Siyah kadınlar genelde üç kat sömürüye uğruyorlardı.

Amerikalı beyaz kadına uygulanan her eşitsizlik ve haksızlık, üç kez sömürülen zenci kadınlar arasında bin kat çoğalıyor-zenciler, işçiler ve kadınlar olarak.⁵³

Bu aynı "üçlü tehlike" analizi, bilmeden, daha sonra çağdaş kadın özgürlüğü hareketinin ilk dönemlerini etkilemeye çalışan Siyah kadınlarca da öne sürülmüştü.

Elizabeth Gurley Flynn'in ilk otobiyografisi, *Kendi adıma Konuşuyorum (ya da Asi Kız)*, bir IWW ajitatörü olarak yaşadıklarına şaşırtıcı bakışlar sağlarken, ikinci kitabı *Aldersan Hikayesi (ya da Politik bir Mahkum Olarak Hayatım)*, yeni bir politik olgunluk ve ırkçılığın daha bilinçli bir kavranışını sunuyor. Komünist Parti'ye McCarthy Dönemindeki saldırı sırasında, Flynn New York'ta, başka üç kadınla birlikte tutuklandı ve "devletin şiddetle devrilmesine taraftar olmak ve bunu öğretmek"le suçlandı.⁵⁴ Diğer kadınlar Marian Bachrach, Betty Gannet ve Birleşik Devletler'e genç bir kızken göç etmiş Triniad'lı bir Siyah kadın Claudia Jones. 1951 Haziranında, bu dört Komünist kadın polis tarafından New York Kadın Tutukevi'ne götürüldü. "Buradaki bekleyişimizi aydınlatan tek mutlu an", Elizabeth, Betty ve Claudia'nın mahkumlardan biri için hazırladığı doğum günü partisiydi. "Kırık ve yalnız"olan, ondokuz yaşındaki bu Siyah kadın, "ertesi günün onun doğum günü olduğunu belirtebilmişti."⁵⁵ Üç kadın müdürlükten bir kek almayı başardı.

Kek için kâğıttan mumlar yaptık, masayı süslü kağıtlarla olabildiğince hoş kapladık ve "iyi ki doğdun" diye şarkı söyledik. Ona ko-

nuşmalar yaptık ve şaşkınlık ve mutluluktan ağladı. Ertesi gün ondan aşağıdaki gibi bir mektup aldık: (aynen)

Sevgili Claudia, Beth ve Elizabeth. Doğum günüm için yaptık larınıza müteşekkirim. Gerçekten nasıl teşekkür edebileceğimi bilemiyorum...Dün hayatımın en güzel günlerinden biriydi. Siz Komünist insanlar olsanız da tanıdığım en iyi insanlar olduğunuzu düşünüyorum. Bu mektuba Komünistleri koyuşumun nedeni bazı insanların Komünistleri sırf Komünist insanların Amerikalı insanlara karşı olduğunu düşündükleri için sevmedikleri. Fakat ben öyle düşünmüyorum. Bence siz tüm 19 yıllık yaşantımda karşılaştığım en hoş insanlardan birkaçısınız ve nerede olursam olayım sizi unutmayacağım. ...umarım hepiniz bu beladan çıkarsınız ve böyle bir yere bir daha gelmezsiniz.⁵⁶

Üç kadının Smith Yasası davasından sonra (Marian Bachrach'ın sağlık sorunları onun davasının ayrılmasına yol açtı.), suçlu bulundular ve Alderson, Virginia'daki Federal Kadın İslahevi'nde bir süre hizmet etmeye yargılandılar. Onlar oraya ulaşmadan kısa bir süre önce, hapisane mahkeme kararıyla bölümlerinde ırk ayrımını kaldırmıştı. Bir başka Smith Yasası kurbanı-Baltimore'dan Dorothy Rose Blumenberg-üç yıllık cezasının bir kısmında, Siyah kadınlarla birlikte kapatılan ilk beyaz mahkumlardan biri olmuştu. "Komünistlerin hapisane evlerini birleştirmek için yardıma çağırılmasıyla hem eğlenmiş hem de şaşırmıştık."⁵⁷ Yine de, Elizabeth Gurley Flynn'in belirttiği gibi, hapisane klübelerimizin yasal karıştırılması, ırk ayrımının sona ermesini sağlamadı. Siyah kadınların en ağır işler için ayrılması devam etti-"çiftlikte, kutulama da, bakım da ve kaldırılınca kadar domuz ağılında."⁵⁸

Komünist Parti'nin bir lideri olarak Elizabeth Gurley Flynn, Siyahların Özgürlüğü mücadelesine derin bir bağlılık göstermişti ve Siyah halkın direnişinin her zamanpolitik bilinçlenme sonucu olmadığını anlamıştı. Alderson'daki mahkumlar arasında şunu gözledi:

Zenci kadınlar arasında, şüphesiz dışardaki, özellikle Güneydeki yaşamın bir sonucu olarak büyük dayanışma vardı. Bana öyle geldi ki onlar daha iyi karakterliydi, beyaz oda arkadaşlarından daha güçlü ve güvenilir, gevezelik etmek ya da muhbirlik etmeye

daha az eğilimliydiler.⁵⁹

Siyah kadınlar arasında beyaz oda arkadaşlarından daha kolay arkadaş buldu. "Açıkça, Siyah kadınlara beyazlardan daha çok güvendim. Daha kontrollü, daha az histerik, bozulmamış, daha olgundular."⁶⁰ Ve Siyah kadınlar da, Elizabeth'e daha açıktılar. Belki de, bu beyaz kadın komünistte içten bir mücadele yoldaşı sezdiler.

CLAUDIA JONES

Trinidad'da, orası halen British West Indies iken doğan Claudia Jones, ailesiyle Birleşik Devletler'e oldukça genç yaşta göç etti. Daha sonra, Scottsboro Dokuzlusunu kurtarma hareketine katılan sayısız Siyah insandan biri oldu. Scottsboro Savunma Komitesi'ndeki çalışmasıyla, örgütlerine coşkuyla katıldığı Komünist Parti üyeleriyle tanıştı.⁶¹ Yirmilerinde genç bir kadın olarak Claudia Jones, partinin Kadın komisyonunda sorumluluk aldı ve tüm ülkede Komünist kadınların mücadelesinin bir lideri ve sembolü oldu.

Claudia Jones'un (Political Affairs) *Politik Olaylar* gazetesinde yayınladığı bir çok makaleler arasında, en çok öne çıkanlardan biri, "Zenci Kadınların Sorunlarının İhmaline Bir Son" başlıklı Haziran 1949 parçasıydı.⁶² Bu makalede Siyah kadınlara bakışı kadının rolünün doğasına ilişkin erkek egemen kalıpları bir kenara atma yolundaydı. Siyah kadınların liderliği, Jones'un gösterdiği gibi, halklarının özgürlük kavgasında hep vazgeçilmez olmuştu. Ortodoks tarihlerde çok az, örneğin bir "1930'ların ortakçı grevlerinin zenci kadınlarca alevlendirdiği" gerçeği vardı.⁶³ Dahası,

Zenci kadınlar CIO öncesi günlerde grev ve diğer mücadelelerde, hem işçiler olarak hem de işçi eşleri olarak, oto, paketleme, çelik vb. endüstrilerde, endüstriyel birlik ilkesinin tanınması için oldukça önemli bir rol oynadı. Daha yakınlarda, zenci kadın birlikçilerin militanlığı, ambalaj grevinde ve Moranda Smith ve Velma Hopkins gibi liderlerin öncü ticari birlikçilerin de içinde olduğu tütün işçileri grevinde kendini gösterdi.⁶⁴

bildiği türden ırkçı toplumun açık bir mikroevrenini keşfetti. Hapishane ırk ayrımını mahkeme emriyle kaldırmaya yönelse de, Claudia kendisini iki beyaz yoldaşından, Elizabeth Gurley Flynn ve Betty Gannet'ten ayıran "renkli kulübe"ye gönderildi. Elizabeth Gurley Flynn bu ayırmadan özellikle rahatsız oldu, çünkü o ve Claudia Jones, yoldaş oldukları kadar yakın arkadaşlıklar da. Claudia 1955 Ekiminde-Komünist kadınlar Alderson'a geldikten on ay sonra-serbest bırakıldığında, Claudia'nın yokluğundan duyacağı acıya rağmen, Elizabeth arkadaşı için mutluluk duydu.

Pencerem yola bakıyordu, o yüzden gidişini görebildim. El sallamak için döndü- altın kahverengi elbisesi içinde uzun, ince, güzeldi. Sonra gitti. Hapiste geçirdiğim en ağır gündü. Kendimi çok yalnız hissettim.⁷⁰

Claudia'nın Alderson'dan ayrıldığı gün, Elizabeth Gurley Flynn, "Hoşçakal Claudia" isimli bir şiir yazdı:

Senden üzgünce ayrılacağım gün,
Yaklaştıkça ve yaklaştıkça, sevgili yoldaş,
Gün be gün, koyu acı veren bir acı
Tedirgin kalbimde gezindi.

Artık yoldan aşağı indiğini görmeyeceğim
Artık gülen gözlerini ve parlak yüzünü
Artık tatlı kahkahasını duymayacağım
Artık sevgiyle, bu üzgün yerde sarılmayacağım

Nasıl özlüyorum seni, sözler anlatamaz,
Yalnızım, düşüncelerim paylaşımsız bu acı günlerde,
Boş ve yıkın hissediyorum, bu gri ve ağır sabahta,
Hapis yollarına takılı, yalnız geleceğimle karşı karşıya,

Bazen hiç Alderson'da olmadığını sanıyorum
Öyle yaşam dolu, buradan öyle kopuk görünüyorsun.
Gururla yürümen, konuşman, çalışman, varlığın,
Burada oluşun tuhaf yokolan bir düş gibi

Yine de güneş ışıldıyor, işte karanlık ardından,
Ansız bir neşe hissediyorum gittin diye
Bir kez daha Harlem caddelerinde yürüyeceksin
En azından senin için bugün Özgürlüğün şafağı diye.

Davamızda güçlü olacağım, sevgili yoldaş
Kendime yeteceğim, ideallerimize bağlı ve dürüst,
Olacağım güçlü aklımı ve ruhumu hapisten dışarda tutmak için,
Güç alıp etkilenmiş olarak anılarını senin.

Claudia Jones'un Aldeson'dan bırakılışından çok geçmeden, Mc Carthy'ci baskı onun İngiltere'ye sürgününe yol açtı. Politik çalışmalarını bir süre daha, (West Indian Gazette) *Batı Hintliler Gazetesi* diye bir dergi çıkararak sürdürdü. Fakat sağlığı zayıf düşmeye devam etti ve çok geçmeden yaşamını sonlandıracak bir hastalığa yakalandı.

11— Tecavüz, Irkçılık ve Siyah Tecavüzcü Miti

Sosyal soysuzlaşmanın en iğrenç belirtilerinden bazıları, ancak çözüm dışı kalacak kadar yaygın boyutlara vardıkları zaman ciddi sorun olarak sayılıyorlar. Tecavüz böyle durumlardan biri. Bugün Birleşik Devletler'de, en hızlı büyüyen vahşi suçlardan biri.¹ Sessizlik, acı çekme ve yanlış yargı dönemlerinin ardından, cinsel saldırı günümüz kapitalist toplumunun fonksiyonsuzluğunun belirtilerinden biri olarak görünüyor. Birleşik Devletler'de, tecavüze karşı artan halk ilgisi, sayısız sayıda kadının, gerçekten olmuş ya da neredeyse olacak olan geçmiş deneyimlerini ifşa etmesini sağladı. Bunun sonucunda, korku verici bir gerçek açığa çıktı; oldukça az sayıda kadın, hayatlarında bir kere olsun, girişilmiş ya da başarılmış cinsel saldırıların kurbanı olmadığını söyleyebiliyor.

Birleşik Devletler'de ve diğer kapitalist ülkelerde, tecavüz kanunları başlangıçta bir kural olarak, kızları ya da eşleri saldırıya uğramış olabilen yüksek sınıf erkeklerinin korunması için düzenlenmişti: İşçi sınıfı kadınlarına ne olduğu mahkemelerin çok az ilgisini çekmişti; sonuç olarak, oldukça az sayıda beyaz erkek bu kadınlara uyguladıkları cinsel şiddet yüzünden yargılanmıştı. Tecavüzcüler sık sık adalet önüne getirilmişse de, tecavüz cezası rastlantıymışçasına, suçlu olsun, suçsuz olsun Siyah erkeklere yöneltilmişti. Bu şekilde, 1930 ve 1967 arasında tecavüz suçlamasıyla yargılanan 455 erkeğin, 405'i Siyahı.²

Birleşik Devletler tarihinde, sahte tecavüz suçlamaları, ırkçılık tarafından uydurulan en etkin oyunlardan biri olarak duruyor. Siyah tecavüzcü miti, yöntemsel olarak Siyah topluluğuna karşı yükselen şiddet ve terör dalgaları ne zaman haklı nedenler aramaya başladıysa o zaman öne sürülmüştür. Eğer Siyah kadın

lar açıkça tecavüz-karşıtı hareketin saflarından eksik olmuşlarsa bu bir parça da, o hareketin tecavüz yasasının ırkçı saldırıganlığı kışkırtıcı biçimde düzenlenişine aldırışsız olmasından olabilir. Siyah kadınların genelde polis ve yargıçlardan merhamet bekleyenlere katılması için çok fazla masum, gaz odalarına ve müebbet hapslere kurban edilmiştir. Dahası, tecavüz kurbanları olarak kendileri, cüppe ve üniforma içindeki bu adamlardan çok az yakınlık görmüşlerdir. Ve Siyah kadınlara polis saldırıları-tecavüz kurbanları bazen ikinci bir tecavüz yaşıyordu-hata olamayacak kadar sık duyulmuştur. "Birmingham'da Yurttaş Hakları hareketinin en güçlü zamanında bile," örneğin,

Genç eylemciler sık sık, Zenci kadınları Birmingham polisince tecavüze uğramaktan hiçbir şeyin koruyamayacağını vurguladı. En son olarak 1974 Aralıkta, Chicago'da, 17 yaşında Zenci bir kadın 10 polis tarafından toplu tecavüze uğradığını bildirdi. Adamların birkaçı şüphe altına alındı, ama sonuçta her şey halının altına süpürüldü.³

Çağdaş tecavüz karşıtı hareketin ilk dönemleri sırasında, birkaç feminist kuramcı, Siyah kadınları tecavüz kurbanı olarak çevreleyen özel durumları ciddi olarak analiz etti.-Beyaz erkeklerce düzenli olarak taciz edilen ve saldırıya uğrayan Siyah kadınları Siyah erkeklere-tecavüz yasasının ırkçı temelleri yüzünden sakatlanan ve öldürülen-bağlayan tarihsel düğüm, daha yeni olarak önemli bir ölçüde farkediliyor. Siyah kadınlar tecavüze uğradıkları zaman, tecavüz yasasının, erkeklerine karşı ölümcül ırkçı bir silah olarak kullanılışını genellikle kendiliğinden açığa vururlar. Oldukça geniş kavrayışlı bir yazarın belirttiği gibi:

Beyaz erkeklerin Siyah tecavüzcüsü miti, kötü Siyah kadın mitinin ikizidir-ikisi de Siyah kadın ve erkeklerin aralıksız sömürülüşüne özür bulmak ve örtbas etmek için tasarlanmıştır. Siyah kadınlar bu bağı çok açıkça kavradılar ve linçe karşı savasın hemen ön saflarına geçtiler.⁴

Bu satırların yazarı Gerda Lerner, 1970'lerin başında tecavüz konusunda yazan, Siyah kadınlar üzerindeki birleşik ırkçılık ve cinsiyetçilik etkisini derinliğine incelemiş birkaç benzer kadından biri. 1975 yazında gündeme gelen Joann Little'ın mahkemesi,⁵ Lerner'in bakış açısını ortaya koydu. Cinayet suçuyla mahke-

meye getirilen genç Siyah kadın, içindeki tek kadın mahkum olduğu bir kuzey Carolina hapishanesinde beyaz bir muhafızı öldürmekle suçlanıyordu. Joann Little kürsüye çıkınca muhafızın ona hücrelerinde nasıl tecavüz ettiğini ve tehdit edildiği buz tutacağıyla adamı nasıl öldürdüğünü anlattı. Ülke çapında davası, Siyah topluluktan kişiler ve örgütlerce ve genç kadınlar hareketi tarafından desteklendi ve beraat edışı bu kitlesel kampanya sayesinde gerçekleşmiş önemli bir zafer olarak selamlandı. Beraatinin hemen ardından Bn. Little, Delbert Tibbs isimli, Florida'da bir beyaz kadına tecavüz etmekle suçlandığı için yanlışlıkla idam edilmeyi bekleyen Siyah bir erkek yararına birkaç çağrı yaptı.

Joann Little'ın Delbert Tibbs'in davasını destekleme çağrısına bir çok Siyah kadın yanıt verdi. Fakat çok az beyaz kadın-ve tecavüz karşıtı hareket içindeki çok az örgütlü grup-, onun, kabaca Güneyli ırkçılık tarafından kurban edilen bir Siyah erkeğin özgürlüğü için propaganda yapma önerisini izledi. Little'ın baş avukatı Jerry Paul, Delbert Tibbs'i savunma kararını bildirdiğinde bile, çok fazla beyaz kadın onun savunması için ayağa kalkmaya yeltenmedi. Yine de, 1978'le birlikte Tibbs'e karşı tüm suçlamalar kaldırıldığında, beyaz tecavüz karşıtı eylemciler artan biçimde kendilerini onun davasıyla bir hizaya koymaya başlamışlardı. Fakat başlangıçtaki isteksizlikleri, birçok Siyah kadını, tecavüz karşıtı hareketin büyük ölçüde onların özel ilgilerine aldırışsız olduğuna dair ikna eden tarihsel anlardan biri olarak kaldı.

Siyah kadınların tecavüz karşıtı harekete topluca katılmamaları, yine de genelde tecavüz önlemlerine karşı çıktıkları anlamına gelmez. 19. yüzyılın sonundan önce, öncü Siyah klüp kadınları, cinsel tacize karşı ilk örgütlü halk protestolarından birini yönettiler. Tecavüze karşı seksen yıllık örgütlü mücadele gelenekleri, Siyah kadınların cinsel şiddet tehdidini çekişinin yaygın ve abartılı şekillerini yansıtır. Irkçılığın çarpıcı tarihsel özelliklerinden biri, her zaman, beyaz erkeklerin -özellikle ekonomik güç sahibi olanların- Siyah kadınların vücutlarına karşı tartışılmaz hakları olduğu varsayımdır.

Kölelik, kırbaç ve kamçıya dayandığı kadar, rutin cinsel tacize

de dayanıyor'u. Ölçsüz seks eğiliminin, tek tek beyaz erkekler arasında olsun ya da olmasın, tecavüzün ahlaki kurumsallaştırılmasıyla hiçbir ilgisi yoktu. Cinsel baskı, daha çok, köle sahipleri ve köle arasındaki sosyal ilişkilerin zorunlu bir boyutuydu. Başka deyimle, köle sahipleri ve ajanlarınca dışı kölelerin vücutları üzerinde iddia edilen hak, bir bütün olarak Siyah halk üzerindeki öngörülmüş mülkiyet hakkının dolaysız bir ifadesiydi. Tecavüz ehliyeti, köleliğin korkunç damgası olan acımasız ekonomik sömürden besleniyordu ve onu genişletiyordu.⁶

Siyah kadınların kurumsallaşmış cinsel taciz düzeni, öyle güçlü oldu ki, köleliğin kaldırılmasında bile canlı kaldı. Ku Klux Klan ve Sivil Savaş sonrası dönemin diğer terörist örgütlerinin gerçekleştirdiği grup tecavüzleri, Siyah eşitliği hareketini çökertmek için kamufle edilmemiş politik bir silah oldu. 1866'nın Memphis Ayaklanması sırasında örneğin, serseri katillerin şiddeti kabaca, Siyah kadınlara planlı cinsel saldırılarla desteklendi. Ayaklanmanın sonrasında, sayısız Siyah kadın, bir Kongre Komitesi önünde, başlarına gelen vahşi serseri tecavüzleri üzerine ifade verdi.⁷ Meridian, Missisipi, 1871 Ayaklanması sırasında olan benzer olaylardan bahseden bu ifade, Ellen Parton isimli Siyah bir kadın tarafından verilmişti:

Meridian'da oturuyorum; burada 9 yıldır oturuyorum; isim, çamaşır yıkama ve ütü ve koşturma; "onlar" diyerek erkek toplulukları ya da bedenleri kastediyorum; Pazartesi gecesi bize zarar vermek için gelmediklerini söylediler; Salı gecesi silah için geldiklerini; hiç yok dedim onlara, ve onlarda bana inanacaklarını söylediler; Çarşamba gecesi gelip gardrobunu ve bavulları kırıp açtılar ve bana tecavüz ettiler; evde sekiz kişi vardı; dışarda kaç kişi vardı bilmiyorum...⁸

Elbette ki, Siyah kadınların cinsel tacizi hep bu kadar açık ve kitle şiddeti olarak belirmedi. Tecavüz, Siyah kadınlar ve beyaz tacizcileri arasında sayısız anonim karşılaşmalarda gerçekleşen günlük bir ırkçılık dramı olmuştur. -erkekler eylemlerinin doğal olduğuna emindiler. Bu türden saldırılar, Siyah kadınları genelde ahlaksız ve serbest olarak gösteren politikacılar, akademisyenler ve gazeteciler ve okumuş sanatçılarca ideolojik olarak kutlanmıştır. Ünlü yazar Gertrude Stein bile, Siyah kadın karakter-

lerinden birini, ".....Siyah halkın basit, serbest ahlaksızlığı" na sahip olarak tarif etti.⁹ Bu yaklaşımın işçi sınıfının beyaz erkeklerine empoze edilmesi, ırkçı ideolojinin gelişiminde görkemli bir andı.

İrkçilik her zaman için cinsel baskıyı cesaretlendirme yeteneğinden güç almıştır. Siyah kadınlar ve renkli kızkardeşleri ırkçılık kaynaklı saldırıların temel hedefleri olurken, beyaz kadınlar da acı çekti. Çünkü bir kere beyaz erkekler Siyah kadınlara ceza almaksızın cinsel saldırılar düzenleyebileceklerine ikna olunca, kendi cinslerinden kadınlara karşı davranışları da değişmeden kalamazdı. İrkçilik her zaman için tecavüz kışkırtıcısı olarak hizmet etti ve Birleşik Devletlerdeki beyaz kadınlar, bu saldırıların onlara sıçrayan ateşinden zarar gördüler. Bu, ırkçılığın, beyaz kadınların, onların renkli kardeşlerine yöneltilen özel baskının kurbanı olmalarına yol açarak, cinsiyetçiliği beslediği bir çok yoldan biridir.

Vietnam Savaşı deneyimi, ırkçılığın tecavüz için kışkırtma olarak işlev görebileceği ölçü konusunda daha ileri bir örnek oldu. Birleşik Devletler askerlerinin kafalarına yabancı bir ırkla dövuştükleri yerleştirildiğinden, Vietnamlı kadınların ırzına geçmenin askeri bir görev olduğu onlara öğretilibilirdi. Reisleriyle kadınları "aramaları" bile söylenebilirdi.¹⁰ Birleşik Devletler Askeri kumandanlığının yazılı olmayan emriydi, tecavüzü sistematik olarak cesaretlendirmek. Çünkü bu kitlesel terörizmin oldukça etkili bir silahıydı. Bu vahşetlere tanık olan ve katılan binlerce Vietnam gazisi nerede? Bu acımasız deneyimler onların kadınlara davranışlarını ne ölçüde etkiledi? Vietnam gazilerini cinsel suçların baş faileri olarak belirtmek oldukça hatalı olacaksa da, Vietnam deneyiminin korku verici yankılarının, bugün Birleşik Devletlerdeki tüm kadınlarca hâlâ hissedildiğine dair çok az şüphe olabilir.

Tecavüzü desteklemede ırkçılığın oynadığı rolü ihmal eden bazı tecavüz karşıtı kuramcıların, renkli erkeklerin kadınlara karşı cinsel şiddet uygulamaya özellikle eğilimli olduğunu öne sürmekte duraksamaması, acı verici bir ironi. Çok etkileyici tecavüz çalışmasında, Susan Brownmiller, Siyah erkeklerin tarih-

sel ezilmelerinin, erkek egemenliğinin birçok "yasal" ifadesini onlara ulaşılmaz kıldığını öne sürüyor. Bunun sonucunda, onlar açık cinsel şiddet eylemlerine yönelmek durumundalar. "Getto sakinlerini" çizisinde, Brownmiller ısrar ediyor ki

toplu yönetici yemek odaları ve Everest Dağına tırmanışlar, genellikle, şiddetin alt kültürünü oluşturanlara açık değildir. Bir dişi bedenine -zorla- ulaşmak ise ulaşabilecekleri alanlardır.¹

Brownmiller'in kitabı *İsteğimize Karşı: Erkekler, Kadınlar ve Tecavüz*. (Against Our Will: Men, Women and Rape) yayın landığında, bazı çevrelerde coşkunlukla karşılandı. *Time* dergisi, onu 1976'da yılın on kadınından biri seçti. Kitabı "....feminist hareketten şimdiye dek çıkan en görkemli ve kışkırtıcı akademik çalışma" diye tanıttı.¹² Başka çevrelerde nedense, kitap eski Siyah tecavüzcünün ırkçı mitini canlandırmadaki rolü yüzünden sertçe eleştirildi.

Brownmiller'in kitabının tecavüz üzerine modern literatüre öncü akademik katkılardan biri olduğu reddedilemez. Yine de önermelerinin çoğu, ne yazık ki, ırkçı fikirlerle uyuydu. Bu perspektifin karakteristiği, onun ondört yaşındaki Emmett Till'in 1953'teki linçini yeniden yorumlamasında beliriyor. Bu genç çocuk Missisipi'de beyaz bir kadına ıslık çaldıktan sonra, sakatlanmış vücudu Tallahatchie Nehrinin dibinde bulunmuştu. "Till'in eylemi," dedi Brownmiller, "bir çocuğun atılğan oyunundan daha başka bir şeydi."¹³

Emmett Till karaderili arkadaşlarına kendisinin ve sonuç olarak onların, beyaz bir kadına sahip olabileceğini gösterecekti ve Carolyn Bryant en yakındaki, en elverişli nesneydi. Somut bir ifadeyle, söz konusu olan tüm beyaz kadın lara sahip olabilmektir.... Ya Till'in "delikanlılığa özgü davranışı" sayılan ıslığına ne demeli?...ıslık neşeli bir cıvıltı ya da güzel bir bacağın farkına varılması değildi...çalınan ıslık, fiziksel saldırıya yaklaşan bilinçli bir aşağılamanın, Siyah delikanlı Till'in aklında Carol Bryant'a sahip olma isteğinin bulunduğu bir belirtisiydi.¹⁴

Brownmiller Emmett Till'e uygulanan sadistçe cezalandırma beğenmezken, Zenci genç, her şeye rağmen, suçlu bir cinsiyetçi olarak beliriyor -neredeyse beyaz ırkçı katiller

kadar suçlu. Bunlara rağmen diyor, hem Till hem de katilleri, kadınları ezme haklarıyla ilgiliydiler.

Ne yazık ki, Brownmiller, ırkçı ideolojinin etkisini yaşayan tecavüz konusunda yazan tek çağdaş yazar değil. Jean Mackellar'a göre, (Rape: The Bait and the Trap) *Tecavüz: Yem ve Tuzak* isimli kitabında,

Gettonun zor yaşamında yetişen zenciler yalnız bakarak istediklerini elde edebileceklerini öğrenirler. Şiddet hayatta kalmak için oyunun kuralıdır. Kadınlar kolay avdır: biri bir kadını ele geçirmek için onu zapteder.¹⁵

MacKellar, ırkçı propagandayla öylesine beslenmiş ki, Birleşik Devletlerdeki rapor edilmiş tüm tecavüzlerin %90'ını Zenci erkeklerin yaptığı dayanaksız yargısını öne sürüyor.¹⁶ FBI'ın bu konudaki sayısı bile yüzde 47 iken,¹⁷ MacKellar'ın önermesinin kendiliğinden bir provokasyon olmadığına inanmak zor.

Birleşik Devletlerdeki tecavüzler üzerine son zamanlardaki çalışmalar, polise bildirilenlerle gerçek cinsel saldırı olayları arasındaki eşitsizliğe dikkat çekiyorlar. Örneğin Susan Brownmiller'a göre, herhangi bir yerde bildirilen tecavüzler her an beşte birden, yirmide bire kadar değişiyor.¹⁸ New York radikal Feministlerinin yayınladığı bir çalışmada, bildirilen tecavüzlerin yüzde beş kadar düşük bir oranda olduğu belirtildi.¹⁹ Tecavüz üzerine çağdaş literatürün çoğunda, nedense "Polis kaydı tecavüzcüsü"yle "tipik tecavüzcü" arasında bir eşitlik kurma eğilimi var. Eğer bunda ısrar edilirse, tecavüzün gerçek sosyal nedenlerini ortaya çıkarmak pratik olarak imkansız olacak.

Diana Russell'ın (Politics of Rape) *Tecavüzün Politikası*, ne yazık ki modaya uygun olarak tipik tecavüzcünün renkli erkeğe ya da eğer beyazsa, yoksul ya da işçi sınıfından bir erkek olduğunda ısrar ediyor. (The Victims' Perspective) *Kurbanların Bakış açısından* altbaşlığını taşıyan kitabı, San Fransisco Körfez Bölgesindeki tecavüz kurbanlarıyla yapılmış bir dizi söyleşiyi içeriyor. Anlattığı yirmi iki davadan, onikisi -yarıdan fazlası- Zenciler, Chicanolar ya da Amerikan kızılderilileri tarafından tecavüz edilmiş kadınları içeriyor. Gerçekte yaptığı doksan

beş söyleşinin ancak yüzde 26'sının renkli erkekleri içermesi aydınlatıcı.²⁰ Eğer bu ikiyüzlü seçim işlemi ırkçılık şüphelerini uyandırmak için yeterli değilse, beyaz kadınlara yönelttiği şu öneriye kulak verin:

....Eğer bazı Siyah erkekler beyaz kadınlara tecavüzü bir isyan eylemi ya da beyazlara karşı düşmanlığın haklı bir ifadesi olarak görürse, sanırım, beyaz kadınların Siyah erkeklere çoğunun yaptığından daha az güven duyması da aynı derecede gerçekçi olur.²¹

Brownmiller, Mackellar ve Russell, kesinlikle ırkçılığın önceki ideologlarından daha ince ruhlular. Fakat, vardıkları sonuçlar trajik biçimde ırkçılığın, diğer akademik özürçüleriyle karşılaştırma diliyor; 1918'de *Güneydeki Linç ve Zenci Hakkındaki Gerçek* (Yazar Güneyin Beyaz İrk İçin Güvenli Hale Getirilmesini Diler) isimli bir kitap yayınlayan Winfield Collins gibi özürçülerle.

Zencinin en belirgin iki karakteristiği iffetten bütünüyle yoksunluğu ve dürüstlüğü tümünden aldırışsızlığıdır. Zencinin beyaz adamın uygarlığında aşırı ahlaksızca hatta suç niyetinde bulunan cinsel kayıtsızlığı, köklerinin yerleşimlerinden gelme bir özellik olabilir. Orada doğa yüksek ölüm oranlarını dizginlemek için aşırı cinsel tutkularla yükledi onu.²²

Brownmiller, Russell ve Mackellar çevresel açıklamaları canlandırırken, Collins sahte -biyolojik- önermelere başvuruyor, fakat son analizde, hepsi de Siyah erkeklerin, kadınlara karşı, cinsel şiddet uygulamak için aşırı motive olduğunu öne sürüyor.

Modern feminist hareketle ilişkili olan ve tecavüz ve ırk konusuyla ilgilenen ilk teorik çalışmalardan biri Shulamith Firestone'un (*The Dialectic of Sex: The Case For Feminist Revolution*) *Cinselliğin Diyalektiği: Feminist Devrim Davası*. idi. Genel olarak ırkçılık, diye öne sürüyor Firestone, cinsiyetçiliğin bir uzantısıdır. İncilin sözünü yineleyerek, "....ırklar insan ailesinin değişik ebeveyn ve kardeşleridir yalnızca,"²³ diyor ve beyaz erkeği baba, beyaz kadını eş ve anne ve Siyah halkı da çocuklar olarak tanımlayan bir yapı geliştiriyor. Freud'un Ödip Kompleksi kuramını ırkçı ifadelerle çevirerek, Firestone Siyah erkeklerin beyaz

kadınlarla cinsel ilişki kurmak için denetimsiz bir anaya sahip olduklarına karar veriyor. Babayı öldürmek ve anneye yatmak istiyorlar.²⁴ Dahası, "bir erkek olmak" için, Siyah erkek

...beyaz kadınla olan bağlarından ayırmalıdır kendini, onunla ancak alçaltıcı biçimde bağ kurmalıdır. Dahası, ezenine, beyaz adama duyduğu kin ve kışkırtılığa bağlı olarak, onun ardından ele geçirilmesi gereken bir şey gibi koymalıdır ki kendini, beyaz adamın üstüne çıkabilsin.²⁵

Brownmiller, Mackellar ve Russell gibi Firestone'da kurbanı suçlayan eski ırkçı sofistliğe gömülüyor. Bilerek ya da bilmeyerek, söyledikleri yıpranmış Siyah tecavüzcü mitinin yeniden gündeme gelmesini sağladı. Tarihsel miyoplukları, Siyah erkeklerin tecavüzcü olarak çizilmesinin, beyaz erkeklerle Siyah kadınların bedenlerinden cinsel olarak yararlanmaya ırkçılığın açık davetini yarattığını anlamalarını engelliyor.

Siyah erkeğin tecavüzcü olarak kurgusal imgesi hep ayrılmaz eşini güçlendirmiştir! Siyah kadının kronik olarak ahlaksız imgesini. Çünkü bir kere Siyah erkeklerin dayanılmaz ve hayvansı cinsel dürtülere sahip olduğu nosyonu kabul edilirse, tüm ırk hayvanlıkla damgalanacak. Eğer Siyah erkekler gözlerini cinsel nesneler olarak beyaz kadınlara diktilerse, o zaman Siyah kadınlar kesinlikle beyaz erkeklerin cinsel ilgilerini hoş karşılamalılar. "Gerçek kadın" ve orospu olarak görülen Siyah kadının tecavüz çığıllıkları zorunlu olarak yasallıktan yoksun kalacak.

1920'lerde tanınmış Güneyli bir politikacı ondört yaşın üstünde "ahlaklı renkli kız" gibi bir şeyin olmadığını beyan etti.²⁶ Sonra ortaya çıktı ki, bu beyaz adamın iki ailesi vardı-biri beyaz eşinden ve diğeri Siyah bir kadından. Walter White, önde gelen bir linç karşıtı lider ve NAACP'nin Yönetici sekreteri, bu adamı haklı olarak "....aşağı ırkın kadınlarının 'ahlaksızlığını' konu ederek kendi ahlaki çarpıklıklarını açıklamak ve affettirmeye çalışmakla" suçladı.²⁷

Bir modern Siyah yazar, Calvin Hernton, ne yazık ki Siyah kadınlar hakkında aynı yanlışlığa düşüyor. (Sex and Racism) *Cinsiyet ve Irkçılık* çalışmasında, "....kölelik sırasında zenci

kadının, kendinin salt bir dişi olarak değil insan olarak da alçaltıcı bir kavrayışını geliştirmeye başladığında "ısrar ediyor."²⁸ Hernton'un analizine göre, "beyaz Güneyin sürekli cinsi ahlaksızlığını yaşadıkdan sonra,"

....Siyah kadın "ahlaksız ve gerçek" oldu ve "elde edilebilirdi" Gerçekten de, kendine Güneyin ona bakıp davrandığı gibi bakmaya başladı, çünkü kadınlığını şekillendirecek başka bir ahlak yoktu.²⁹

Hernton'un analizi, Siyah kadınlara karşı aralıksız işlenmiş cinsel saldırıların önemsenmesiyle sonuçlanmış ideolojik dürtüye hiç dokunmuyor. O da, kadının tarihsel olarak katlanmak zorunda olduğu vahşi cezalandırma yerine kurbanı suçlama tuzağına düşüyor.

Bu ülkenin tarihi boyunca Siyah kadınlar cinsel kurban edilişleri konusunda kollektif bir bilinç gösterdiler. Başlarına gelen cinsel tacizlere, aynı anda linç için bir önaşama olan tecavüz kanununa saldırmadan karşı koyamayacaklarını da anladılar. Beyaz-egemen terörün bir aygıtı olarak tecavüze güvenilmesi linç kurumunu bir kaç yüzyıl geride bırakıyor. Kölelik sırasında, Siyah halkın linç edilmesi yaygın değildi -köle sahiplerinin değerli mülklerini yoketmeyi istemeyişleri gibi basit bir neden yüzünden. Sakatlama, evet, ama linç, hayır. Sakatlamayla birlikte, tecavüz Siyah kadın ve erkekleri kontrolde tutmanın çok etkili bir yoluydu. Baskının rutin bir silahıydı. Linçler Sivil Savaştan önce belirdi- fakat daha çok piyasada değeri olmayan beyaz ırkçılık karşıtlarına yönelikti. William Lloyd Garrison'un (Liberator) *Kurtarıcı*'sına göre, 1836'yı takip eden iki on yıl boyunca üç yüz beyaz insandan çoğu linç edilmişti.³⁰ Linç olayları kölelik-karşıtı kampanya güç ve etki kazandıkça arttı.

köle sahipleri kavganın aleyhlerine döndüğünü görünce, bu güçleri kontrol etmek için umutsuz çabalarına rağmen, ip ve oduna (foggot) daha çok başvurdular.³¹

Walter White'ın özetlediği gibi, "....linççi sahneye köle sahiplerinin kârlarının güvenilir savunucusu olarak girdi."³²

Kölelerin özgürleşmesiyle, Siyah halk eski köle sahipleri için

artık bir piyasa değeri taşımadı ve "...linç endüstrisi devrim geçirdi."³³ Ida B. Wells linçe karşı 1895'te, (*A Red Record*) *Bir Kızıl Belge* başlığında yayınlanan ilk broşürünü araştırırken, 1865'le 1895 arasında on binin üzerinde linç olayının gerçekleştiğini hesapladı.

Geçmiş otuz yıl içinde beyazlara yapılan cinayetlerin Ne hepsi ne de hemen hemen hepsi ışığa çıktı. Fakat beyazlarca toplanan ve korunan ve sorgulanmamış istatistikler, bu yıllarda on binden fazla Zencinin soğukkanlılıkla dava edilmeden ve yasal mahkumiyet bile almadan öldürüldüğünü ortaya koyuyor. Ve yine de, beyaz adamın bir Zenciyi öldürmeye cesaret edişindeki cezadan mutlak muaf olma kanıtı olarak, aynı kayıtlar, bu yıllar boyunca tüm bu cinayetler için, ancak üç beyaz adamın yakalanıp suçlandığını ve idam edildiğini gösteriyor. Renkli insanların cinayeti için hiç beyaz adam linç edilmediğinden, bu üç idam Zencilerin katli için beyaz adamlara verilen biricik ölüm cezaları olarak kalıyor.³⁴

Bu linçlerle ve sayısız barbarlıklarıyla bağlantılı olarak, Siyah tecavüzcü miti ortaya atılmıştı. Bu da korkunç ikna gücünü ancak ırkçı ideolojinin irrasyonel dünyasında gösterebilirdi. Mit ne kadar irrasyonel olursa olsun, kendiliğinden bir sapkınlık değildi. Tersine, Siyah tecavüzcü miti kesinlikle politik bir icattı. Frederick Douglass'ın belirttiği gibi, Siyah erkekler kölelik sırasında rastgele tecavüzcü olarak gösterilmiyordu. Tüm Sivil Savaş boyunca, doğrusu, bir tek Siyah erkek bile beyaz bir kadına tecavüz le suçlanmamıştı.³⁵ Eğer Siyah erkekler tecavüz için hayvanca bir dürtüye sahiptiyse diyordu Douglass, bu tecavüz içgüdü, beyaz kadınların erkekleri Konfederasyon Ordusunda dövüşmeye girdince korumasız kalmasıyla kesinlikle harekete geçmeliydi.

Sivil savaşın hemen sonrasında, Siyah tecavüzcünün yıldırıcı halesi daha tarihsel sahnede belirmemişti. Fakat, kölelik sırasında beyaz kölecilik karşıtlarına uygulanan linçler, değerli bir politik silah olduklarını kanıtlıyorlardı. Linç etme popüler olarak kabul edilmiş bir kurum olarak yerleşmeden nedense, vahşeti ve dehşeti ikna edici biçimde ortaya çıktı. Bunlar Siyah tecavüzcü mitini destekleyen olaylardı- çünkü tecavüz cezası Siyah halkın linç edilmesini haklı çıkarmak için birkaç girişimden en güçlüsü olarak belirdi. Linç kurumu, bunun karşılığında, Siyah kadın

ların sürekli tecavüzüyle, savaş sonrası ırkçı terörün stratejisinin zorunlu bir parçası oldu. Bu şekilde Siyah emeğinin kaba sömürüsü garanti edildi ve Yeniden Yapılanmanın iflasından sonra, Siyah halkın bir bütün olarak politik bastırılması kesinleştirildi.

Linçlerin ilk büyük dalgası sırasında, beyaz evkadının Siyah erkeklerin önüne geçilemez tecavüz eğilimlerinden koruma propagandası dikkat çekiyordu. Frederick Douglass'ın gözlediği gibi, Siyah halkın kanunsuzca öldürülmesi çoğunlukla Siyah kitlelerin ayaklanmasını engellemek için koruyucu bir ölçü olarak tarif ediliyordu.³⁶ O zamanda ayaktakımı cinayetlerinin politik işlevi kamufle edilmemişti. Linç etme gizlenememiş karşı-devrimciydi, Siyah halkın yurttaşlık ve ekonomik eşitlik hedeflerine ulaşamamaları için bir garantiydi. "Bu zaman sırasında," Douglass belirtti,

....Zencilerin katlinin haklılığının Zenci suikastleri, Zenci isyanları, tüm beyazları katletmek için zenci planları, kasabaları yakmak ve genel vahşet yaratmak için Zenci düzenlerinden dolayı olduğu söyleniyordu....fakat beyaz kadın ve çocuklara zenci saldırıları hakkında tek bir söz ya da fısıltı bile yoktu³⁷

Daha sonra, bu suikastlerin, düzenlerin ve isyanların hiç gerçekleşmemiş olduğu, uygulanan linçler için popüler aklandırmalar olduğu ortaya çıktı. 1872'yi, Ku Klux Klan ve Beyaz Camellia'nın Şövalyeleri gibi yasadışı düzen sağlayıcı grupların ortaya çıktığı yılı takip eden dönem boyunca, yeni bir önyargı uyandırıldı. Linçler beyaz halk üzerinde Siyah egemenliğini önlemek için bir önlem olarak sunuldu -başka deyimle, beyaz egemenliğini sağlamlaştırmak içindi.³⁸

Yeniden Yapılanmanın ihaneti ve buna eşlik eden Siyah halkın vatandaşlık haklarının alınmasının ardından, Siyahın politik egemenliği söylencesi, linç için bir bahane olarak eskidi. Savaş sonrası ekonomik durum şekillendikten sonra bile, Siyah emeğinin aşırı sömürüsünü güçlendirerek, linç sayısı artmaya devam etti. Bu, tecavüz çılgınlığının linç için en büyük doğrulama olarak belirttiği tarihi dönemeçti. Frederick Douglass'ın Zenci tecavüzcü mitinin yaratılmasının altında yatan politik motifleri

açıklayışı, ideolojinin yeni tarihi koşulları karşılamak için nasıl dönüştüğünün parlak bir analizi.

Zaman değişti ve Zencinin suçlayıcıları da değişmeyi gerekli buldu. Döneme uyacak yeni bir yargı bulmaya zorunlu kaldılar. Eski yasalar geçerli değildi artık. Kuzeyin ve insanlığın iyi fikirleri, onlara dayanamazdı. Dürüst insanlar, Zencilerin ezilmesi için bir temel olmadığına inanıyor artık. Zaman ve olaylar eski yalan dizilerini süpürüp attı. Bir kez güçlüydüler. Zamanında işe yaradılar ve bunu korkunç güç ve etkiyle yaptılar, fakat artık işe yaramaz olarak bir kenara atıldılar. Yalan, kandırma gücünü kaybetti. Değişen durumlar da daha katı, daha güçlü ve daha etkili bir Güney barbarlığı aklamasını gerekli kıldı ve bunun sonucunda, benim teorime göre, Zenci ezilmesinden ya da zenci isyanından daha çarpıcı ve şaşırtıcı bir yargıya göz atmak zorundayız.³⁹

Bu daha çarpıcı ve şaşırtıcı yargı da elbette tecavüzdü. Linç etme şimdi, Siyah erkeğin beyaz Güneyli kadınlara saldırılarını durdurmanın bir yöntemi olarak ayıklanıp rasyonalize ediliyordu. Linçin bir özür dileyicisinin ısrar ettiği gibi, "...Güneydeki siyahları kontrole almak için olağanüstü durumu olağanüstü yollarla burada linçle karşılaşmanın bir yolunu.."bulmak gerekiyordu.⁴⁰

Linçlerin çoğunluğunun cinsel saldırı suçlamasını içermemesine rağmen, tecavüzün ırkçı sığılığı, Siyah halka yapılan serseri saldırıları haklı çıkarmak için daha önce yapılmış iki girişimden daha etkiliydi. Erkek egemenliğinin her şeyi kapsadığı bir toplumda, kadınlarını korumak göreviyle harekete geçmiş erkekler, işleyecekleri herhangi bir girişim konusunda affedilebilirlerdi. Yönelişlerinin yüceliği sonuçtaki barbarlıkların kendiliğinden aklanmasıydı. Güney Carolina'nın senatörü Ben Gilman'ın Washington'daki meslektaşlarına, bu yüzyılın başında dediği gibi,

hüzünlü ve üzgün beyaz adamlar, insan biçimli bir yarattığı öldürdüklerinde, - beyaz bir kadının ırzına geçmişti- en büyük yanlışı, en kara suçu yoketmişlerdi..⁴¹

Bu türden suçlar, diyordu, uygar insanların ".bu türden durumlarda itkileri 'öldür, öldür, öldür' şeklinde olan ilkel vahşi tipi ortaya çıkarmalarına" yol açtı.⁴²

Bu yeni mitin yankıları devasaydı. Yalnız bireysel linçlere

karşıtlık boğulmadı.-kim bir tecavüzcüyü savunabilirdi?-, Siyah eşitliğine beyaz desteği genelde sönmeye başladı. Ondokuzuncu yüzyılın sonunda beyaz kadınların en geniş kitle örgütü -kadınların Hristiyan Alkol Karşıtları Birliği- Siyah erkekleri beyaz kadınlara karşı iddia edilen saldırıları yüzünden açıkça lanetleyen bir kadının yönetimindeydi. Dahası, Frances Willard Siyah erkekleri alkolizme özellikle bağımlı olduklarını öne sürecek kadar ileri gitti.

İçki dükkanı zencinin güç merkezidir. Daha iyi viski ve daha da çoğu, kocaman kara yüzlü serserilerin çığlıkları demektir. Renkli ırk, Mısır çekirgeleri gibi çoğalır. İçki dükkanı güç merkezidir, kadınların, çocukların ve evin güvenliği, şu anda bir yerde sağlanıyor, bu yüzden erkekler kendi çatı-kirişlerinden ötesine gidemiyor.⁴³

Siyah erkeklerin tecavüzcüler olarak tanımlanışı ilerici hareketlerin saflarında büyük çapta karışıklığa yolaçtı. Hem Frederick Douglass, hem de Ida B. Wells önemli linç analizlerinde, tecavüzün propagandacı çığlığı linç için yasal bir neden olur olmaz, daha önceki Siyah eşitliği taraftarlarının kendilerini siyah halkın özgürlük mücadelesine katmaktan çekinir olduğuna işaret ediyor. Ya sessiz kaldılar, ya da Frances Willard gibi Siyah erkeklere atfedilen cinsel suçlara karşı saldırganca konuştular. Douglass, çoğaltılan tecavüz yargısının genelde Siyah eşitliği hareketine katastrofik etkisini anlatıyor:

(Zencinin) Arkadaşlarını soğuttu; düşmanlarını kızdırdı ve evde ya da yurtdışında, iyi insanların onun gelişmesi ve yükselmesi için yapmaya istekli olduğu şeyleri durdurdu. Kuzeydeki dostlarını yanılttı ve Güneydeki bir çok iyi arkadaş, neredeyse hepsi, bir ölçüde, Zenciye yöneltilen bu yargıyı doğru kabul etti.⁴⁴

Bu korkunç güçlü Siyah tecavüzcü mitinin ardındaki gerçek neydi? Elbette, beyaz kadınlara tecavüz eden Siyah erkek örnekleri vardı. Fakat gerçekleşen gerçek tecavüzlerin sayısı, mitin varsayıdıklarıyla aynı ölçüde değildi. Belirtildiği gibi, tüm Sivil Savaş boyunca, rapor edilmiş tek bir beyaz kadına köle tecavüzü olayı yoktu. Görünüşte tüm Güneyli erkekler cephedeyken, tecavüz çığlığı bir kere bile çıkmadı. Frederick Douglass Siyah erkeklere karşı artan tecavüz suçlaması, Siyah halkın ahlaki ve zi-

hinsel karakterinde hemencecik ve radikal bir değişim gerektirdiğinden, güvenilir olmadığını söylüyor.

Tarih hiçbir sınıftan erkeğın karakterinde bu kadar büyük bir dönüşümün örneğini sunmuyor, bu suçlamada belirtildiğı kadar bütün ve doğadışı. Değişim çok büyük ve bunun için geçen dönem çok kısa.⁴⁵

Bir çok gerçek linç olayı bile Siyah tecavüzcü mitiyle çelişiyordu. Serseri cinayetlerinin çoğunluğu tecavüz suçlamasını bile içermiyordu. Tecavüz çıղlığı genelde linç için popüler aklama olarak ortaya atılsa da, linçlerin çoğı başka nedenlerle gerçekleşti. 1931'de, Linç çalışmaları üzerine Güneyli komisyonun yayın ladiğı bir çalışmada, 1889 ve 1929 arasında, serserilerin kurbanlarının ancak altıda biri gerçekten tecavüzden suçlanmıştı: yüzde 37.7'si cinayetle, yüzde 5.8'i caniyane saldırılarla, yüzde 7.1'i hırsızlık, 1.8'i beyaz bir insanı rahatsız etmek ve 24.2'si çoğunluğu önemsiz olan, başka türden suçlarla suçlanmıştı. Komisyonun sayılarına göre, linç kurbanlarının yüzde 16.7'si tecavüzle suçlanmıştı ve 6.7'si de tecavüz girişimiyle.

Önergeleri gerçeklerle uyuşmasa da, linçlerin çoğı özürçüleri, Siyah erkeklere karşı böyle vahşı saldırılara girişmesi ancak beyaz adamın kadını koruma isteğı yüzünden olabileceğini öne sürdüler. 1904'te, (North American Review) *Kuzey Amerika Der-gisi* Thomas Nelson Page, linçlerin tüm yükünü Siyah erkeklerin omuzlarına ve onların cinsel suçlar işlemeye kontrolsüz eğilimlerine yükledi.

Linç suçu, ırza geçme ve çocuk ve kadınları öldürme suçu son zamanlarda olduğundan daha seyrek oluncaya kadar azalmayacak gibi görünüyor. Ve, tümnden zenci ırkla ilgili olan bir suç da, zencilerin kendisi ele alıp kökünü kazımadan büyük ölçüde ortadan kalkmıyacak.⁴⁷

Ve Güneydeki beyaz adamlar, "... (Zencinin) şehvetini karılarımız ve kızlarımız üzerinde tatmin etmesine onu linç etmeniz izin vermez." ⁴⁸ dedi 1892'de B. D. Senatosunda Senatör Tillman. 'Güney Carolina'nın valisiyle, sekiz Siyah erkeğın asıldığı bir yerde, beyaz bir kadının tecavüz etmeye cesaret eden herhangi zenci erkeğı karşı bir linç grubunu kendisinin yöneteceğini bil-

dirmişti. Valiliği sırasında, tecavüz çığlığı atan kadın tarafından halk önünde bağışlanan linç kurbanı bir erkeği beyaz bir serseri grubuna teslim etmişti.⁴⁹

Kuzeyli kapitalistlerin Güneyin ekonomisini ele geçirmesi, linçlere en şiddetli itkisini verdi. Eğer Siyah halk terör ve şiddet yoluyla işçi sınıfı saflarındaki en aşırı sömürülen grup olarak kalabilirse, kapitalistler çifte bir avantaj yaşayacaklardı. Fazladan kârlar Siyah emeğinin aşırı sömürsünden kaynaklanacaktı ve Linçlere katılan beyaz işçilerin işverenlerine düşmanlıkları yön değiştirecekti. Linçlere katılan beyaz işçiler, gerçekte ezenleri olan beyaz erkeklerle ırksal bir dayanışma hali hissediyordu. Bu da ırkçı ideolojinin popülerize edilmesinde kritik bir andı.

Eğer Siyah halk basitçe ekonomik ve politik aşağılık statüsünü kabul etselerdi, serseri katliamları herhalde azalırdı. Fakat büyük sayıda özgürleşmiş köle ilerleme düşlerinden vazgeçmeyi reddettiği için, savaşı takip eden üç on yılda onbinden fazla linç gerçekleşti.⁵⁰ Irksal hiyerarşiyi yaşayan kim olursa olsun serserilerin potansiyel bir kurbanı olarak damgalanmıştı. Ölümün sonsuz listesi her çeşit asiye içeriyordu -başarılı Siyah işlerin sahiplerinden ve daha yüksek ücret peşinde işçilerden "oğlum" diye çağrılmayı reddedenlere ve beyaz erkeğin cinsel tacizlerine direnen ahlaklı kadınlara kadar herkesi, Yine de halkın düşüncesi ele geçirilmişti ve linçin beyaz kadınlığa karşı girişilen barbarca cinsel suçlara bir tepki olduğuna inanılıyordu. Ve önemli bir soru sorulmamış kaldı: Linç edilen sayısız kadın ne anlama geliyordu -ve bazen de öldürülmeden önce serserilerce tecavüze uğrayan kadınlar. Ida B. Wells

...Texas, San Antonio'daki, bir fiçiya konulup; kenarlardan sokulan çivilerle çivilenen ve ölünceye kadar tepeden aşağı yuvarlanan kadının korkunç durumu(na başvuruyor)⁵¹

Chicago Savunucusu bu makaleyi 18 Aralık 1915'te, "Tecavüz et, Linç et Zenci Anneyi" başlığıyla yayınladı:

Colombus, Miss. Piralles. 17 -Bir hafta önce Çarşamba, Cordella Stevenson sabah erken saatte bir ağacın dalına asılı, çıplak, ölü bulundu...oraya bir gece önce, evine giren, yatağından kaldıran ve hiç direniş görmeden ana caddelerde sürükleyen bir kana susamış

serseri grubu tarafından asılmıştı. Onu uzak bir yere taşıdılar, pisliklerini yaptılar ve asıverdiler.⁵²

Kölelik sonrası ırkçılığının şekillenmesinde merkezi rol kurgusal Siyah tecavüzcüye verildiğinde, bu en iyisiyle, cinsel şiddetin en sık yazarları olarak Siyah erkekleri sunarak sorumsuzca kuram yapmak olabilir. Tüm olarak Siyah halka kötü bir saldırı bu, çünkü mitik tecavüzcü mitik orospuyu gerektiriyor. Tecavüz suçlamalarını tüm Siyah topluluğuna bir saldırı olarak kabul eden Siyah kadınlar, linç karşıtı hareketin önderliğini almada hızlı davrandılar. Ida B. Wells-Barnett linç karşı bir çok on yıl sürecek bu sefer ardındaki en etkin güçtü. 1842'de bu siyah kadının üç akrabası Memphis Tennessee'de, linç edildi. Irkçı bir serseri topluluğunca öldürülmüşlerdi, çünkü Siyah bir muhitte açtıkları dükkan bir beyazın dükkanıyla rekabet ediyordu. Ida B. Wells gazetesi (*The Free Speech*) *Özgür Konuşma*'nın sayfaların da linç karşı konuşmaya girişti. Üç ay sonra New York'a yolculuğu sırasında, gazetesinin daireleri yakılıp yıkılmıştı. Kendisi de linçe tehdit edilince, Doğu'da kalmaya ve "...dünyaya ilk kez sayısı artan ve korkunçlaşan Zenci linçlerinin gerçek öyküsünü anlatmaya" karar verdi.⁵³

Wells'in(Ne York Age) *New York Çağı*'ndaki makaleleri Siyah kadınları onun adına, aynı zamanda Siyah kadın klüplerinin kurulmasına yol açan bir destek kampanyası örgütlemek için harekete geçirdi.⁵⁴ Onun öncü girişimlerinin bir sonucu olarak, ülke çapında Siyah kadınlar linç karşıtı seferde aktif oldular. Ida B. Wells'in kendisi, hem bakanlara, hem uzmanlara ve hem de işçilere, linç kanununun yol açtığı saldırılara karşı konuşmaları için çağrı yaparak şehirden şehire dolaştı. Yurtdışındaki gezileri sırasında, Britanya'da B. D. kamuoyunda önemli bir etki bırakan bir dayanışma hareketi örgütlendi. Başarısının yayılımı öyle oldu ki, *New York Times*'in gazabına uğradı. Bu öfkeli editör yazısı, Wells'in İngiltere'ye 1904 yolculuğundan sonra yayınlanmıştı:

"Bayan Wells'in Birleşik Devletler'e dönüşünün hemen ertesi günü, New York şehrinde Zenci bir erkek beyaz bir kadına 'şehvet ve soygun niyetiyle' saldırdı.....Adamın şeytani suçunun ayrıntıları, misyoneri, zenci saldırılarına ilişkin teorisinin NewYork adaletinde yürürlüğe konmasının, en hafifiyle söylenirse, uygun-

suz olduğuna ikna edebilir."⁵⁵

Mary Church Terrell, Renkli Kadınların Ulusal Birliği'nin ilk başkanı kendini linçe karşı savaşa adanmış bir başka önemli Siyah kadın liderdi. 1904'te, Thomas Nelson Page'in "Zencilerin Linç Edilmesi-Nedeni ve Önlenmesi" üzerine zehirli yazısını yanıtladı. Page'in yazısının çıktığı (North American Review)*Kuzey Amerika Dergisi*'nde, "Bir Zencinin Bakış Açısından Linç" adlı bir makale yayınladı. Çekici bir mantıkla, Terrell, Page'in linci beyaz kadınlara yapılan saldırılara karşı anlaşılır bir yanıt olarak aklayışını sistematik olarak çürüttü.⁵⁶

Ida B. Wells linç karşıtı kampanyayı başlattıktan otuz yıl sonra, Linç Karşıtı Mücadeleciler adlı bir örgüt kuruldu. 1922'de NAACP'nin himayesinde ortaya çıkan ve Mary Talbert'in yönettiği örgütün amacı, linçe karşı birleşmiş bir kadın hareketi yaratmaktı.

Mary B. Talbert bundan sonra ne yapacak? Ne yapacak bundan sonra onun liderliğindeki renkli Amerikalı kadınlar? Bu örgüt, renkli kadınlar tarafından, 1922 Aralığında her türden BİR MİLYON KADINI linçe karşı toplamak için desteklendi. Dikkat et, Bay Linççi! Bu türden kadınlar genelde peşinden gittiklerini elde eder.⁵⁷

Bu Siyah kadınların beyaz kardeşlerine ulaştıkları ilk an değildi. Sojourner Truth ve Frances E. W. Harper gibi tarihi devlerin geleceğinde mücadele ediyorlardı. Ida B. Wells'in kendisi beyaz kadınlara çağrıda bulunmuştu, çağdaşı Mary Church Terrell'in de yaptığı gibi. Ve Siyah klüp kadınları topluca beyaz kadınların klüp hareketini, enerjilerinin bir kısmını linç karşıtı harekete yöneltmeleri için ikna etmeye çalışmışlardı.

Beyaz kadınlar bu çağrılara kitlesel olarak, 1930'da Jessie Daniel Ames başkanlığında linçi önlemek için Güneyli Kadınlar Birliği kuruluncaya dek yanıt vermediler.⁵⁸ Birlik, Lincin Güneyli kadınları korumak için gerekli olduğu yargısını reddetmeye koyuldu:

Güneyli kadınların programı, linçin korunmaları için gerekli olduğu yargısının yanlışlığını belirtmeye ve linçin evin ve dinin tüm

değerlerine karşı gerçek tehlikesini belirtmeye yönelmiştir.⁵⁹

Birliğin kurulduğu Atlanta toplantısına katılan kadınların küçük grubu, Son dönemin linçlerinde beyaz kadınların rolünü tartışılar. Kadınların genellikle serseri topluluklarına katıldıklarını ve bazı durumlarda, linç gruplarının aktif üyeleri olduklarını belirttiler. Dahası, çocuklarının Siyah insanların katledilmesini seyretmesine izin veren bu beyaz kadınlar, onları Güneyin ırkçı yollarına iteliyorlardı. kadınların toplantısından bir yıl önce yayınlanan, Walter White'ın linç çalışması, bu serseri cinayetlerinin en berbat anlarının Güneyli beyaz çocukların akıllarının çarpıtılması olduğunu öne sürüyordu. White, Florida'ya bir linci incelemek için gittiğinde, dokuz ya da on yaşında bir kız ona "..zencileri yakarak eğlendiklerini" söylemişti.⁶⁰

Lessie Daniel Ames ve Linci önlemek için Güneyli Kadınlar Birliği'nin yan kurucuları, 1930'da, Güneyli beyaz kadın kitlesini, ırkçı grupların Siyah halkı öldürmesini engelleme kampanyası işine sokmak kararı aldılar. Birlik andının altına kırk bin imzanın üstünde imza elde ettiler hemen:

Lincin devletin tüm ilkelerini yıkıcı, dinin ve insanlığın tüm ideallerinden nefret eder ve düşman, katılan herkesi alçaltan, aşağılayan savunulamaz bir suç olduğunu bildiriyoruz.....Kamuoyu kolaylıkla, linççilerin ve serserilerin yalnızca kadınları korumaya çalıştıkları iddiasını kabul etmiştir. Gerçeklerin ışığında, biz bu iddianın sorgulamadan kabul edilmesine daha fazla izin veremeyiz, ya da kişisel intikama ve öfkeye kapılmış olanların kadınlar adına şiddet ve kanunsuzluk eylemlerine girişmelerine göz yumamayız. Biz kendimizi ağırbaşlılıkla Güneyde, ne nedenle olursa olsun serserilerin ya da linççilerin eylemlerine kalkan olmayacak yeni bir kamuoyu yaratmaya adıyoruz. Çocuklarımıza, evde, okulda ve kilisede kanun ve dinin yeni bir yorumunu öğreteceğiz; tüm yetkililere makamlarının yetkisini taşımalarında destek olacağız; ve son olarak, her bakan, editör, öğretmen ve yurtsever yurttaşla birlikte linçleri ve serserileri topraklarımızdan sonsuza dek kazıyacak bir eğitim programına katılacağız.⁶¹

Bu cesur beyaz kadınlar, muhalefete, düşmanlığa ve hatta hayatları üzerinde tehditlere göğüs gerdiler. Tüm linç karşıtı seferindeki katkıları paha biçilemez. Onların aralıksız dilekçe

başvuruları, mektup kampanyaları ve toplantı ve gösterileri olmadan, linç dalgası öylesine hızla geri döndürülemezdi. Yine de Lincin önlenmesi için Güneyli kadınlar Birliği, kırk yıl gecikmiş bir hareketti. Dört on yıl ya da daha fazlası için, linç karşıtı kampanyaya Siyah kadınlar liderlik etti ve bir o kadar zaman da, beyaz kardeşlerine onlara katılmaları için çağrı yaptılar. Susan Brownmiller'ın tecavüz çalışmasının temel güçsüzlüklerinden biri de, linç karşıtı harekette zenci kadınların öncülüğünü tümünden gözden kaçırmış olması. Brownmiller haklı olarak Jessie Daniel Ames ve Güneyli Kadınlar Birliği'ni överken, Ida B. Wells, Mary Church Terrell ya da Mary Talbert ve Linç karşıtı mücadeleler'den bahis bile etmiyor.

Linçin önlenmesi için Güneyli kadınlar Birliği, Siyah kardeşlerinin çağrılarına geç kalmış bir yanıtken, bu kadınların geniş çaplı kazanımları dramatik bir biçimde beyaz kadının, ırkçılığa karşı savaştaki özel yerini gösteriyor. Mary Talbert ve Linç karşıtı Mücadeleciler beyaz kadınlara uzandıklarında, beyaz kadınların, kadın olarak ezilmişlikleri yüzünden Siyah hedefle kendilerini hemen birleştirebildiklerini hissettiler. Bunun yanı sıra, linçin kendisi, ırkçılığın dehşet verici bir aleti olarak, erkek egemenliğinin güçlenmesine de hizmet etmişti.

Ekonomik bağımlılık, hiçbir alanda ev yaşamında olduğu kadar "uysal, zarif, kadınsı" uğraşlar, zihinsel etkinliklerle ilişkiye geçmez -tüm bu erkekçe düzenlenmiş alanlar Güneydeki kadınlara ağır biçimde yüklenmiş ve ülkenin başka yerlerinde olduğundan daha kabaca sürdürülmüştür.⁶²

Linç karşıtı sefer boyunca, tecavüz yasasının ırkçı uygulanışının eleştirmenleri gerçekten cinsel saldırı suçu işleyen Siyah erkekleri bireysel olarak savunmaya kalkmadı. 1894 gibi erken tarihte, Frederick Douglass, Siyah tecavüzcü mitine karşı söylediklerinin tecavüzün bir savunusu olarak yanlış anlaşılmasında konusunda uyardı.

Ben zenciler melek ve azizmiş gibi davranmıyorum. Onlara yüklenen suçları işleyebileceklerini inkar etmiyorum, fakat o suçun işlenmesine insan ailesinin herhangi başka bir türünden daha fazla bağımlı olduklarını kesinlikle inkâr ediyorum. Ben bu çirkin suçu işleyen herhangi birinin savunusu değilim, bir sınıf olarak

İrkçılığın 1970'lerin ortalarında yeniden dirilişi, Siyah tecavüzcü mitinin yeniden belirmesiyle birlikte oldu. Ne yazık ki, bu mit bazen tecavüze karşı savaşa girişen beyaz kadınlarca yayıldı. Örneğin, Susan Brownmiller'in kitabının "Birlik Sorunu" başlıklı bölümünün sonuç paragrafında düşündükleri:

Günümüzde, kafamızda gerçekte olduğundan daha büyük görünen ırz düşmanı görüntüsü ve özellikle karaderili erkeğin erkekliği uğruna şimdi katkıda bulunduğu efsaneleşmiş ırz düşmanı görüntüsüyle birleşen ırza geçme olayı, beyaz ya da karaderili tüm kadınların özgürlüğü, devingenliği ve ırzadesine karşı bir denetim mekanizması olarak görülmelidir. İrkçılık ve cinsiyet saplantısının birleştiği yer zorbalığa gebedir. Bu yer hiç yokmuşçasına davranmak yararsızdır.⁶⁴

Brownmiller'in, Scottsboro Nine, Willie McGee ve Emmett Till gibi tarihi konuları kışkırtıcı biçimde çarpıtışı, sahtekar tecavüz yasalarının kurbanı olan Siyah erkeklere karşı herhangi bir sempatiyi ortadan kaldırmak için tasarlanmış. Emmett Till için olduğu gibi, bizi açıkça bu ondört yaşındaki oğlanın bir beyaz kadına ıslık çalışının ardından başından vurulmamış ve Tallahatchie Nehrine atılmamış olsaydı, olasılıkla başka bir beyaz kadına tecavüzde başarılı olacağı sonucunu çıkarmaya çağırıyor.

Brownmiller, okuyucularını, -tecavüzü "beyaz topluma" karşı "isyanık davranış" olarak adlandıran- Eldridge Cleaver'in saçma ve amaçlıca duygusal sözlerinin iyi temsil ettiğine ikna etmeye çalışıyor. Öyle görünüyor ki okuyucularının hayallerinde dimdik penisleriyle, uygun biçimde yerleştirilmiş beyaz kadınlara doğru koşan Siyah erkekler ordusu yaratmak istiyor. Bu ordunun saflarında da Emmett Till'in hayaleti, tecavüzcü Eldridge Cleaver ve bir keresinde "Gel bakalım, Siyah dada nihilismus. Beyaz kızları becer. Analarının boğazını kes." diye yazan İmamı Baraka var. Fakat Brownmiller daha da ileri gidiyor. Yalnız -kitabı kesinlikle cinsiyetçi olan- Calvin Hernton'u saymıyor, başkalarının yanı sıra hiçbir zaman tecavüzü haklı çıkarmaya çalışmamış olan George Jackson'ı da sayıyor. Eldridge Cleaver'in düşünceleri, diye öne sürüyor,

.....Siyah erkek entellektüel ve yazarlar arasında, bin dokuz yüz altmışların sonunda oldukça moda olan bir düşünüş biçimini yansıtıyordu ve beyaz erkek radikalier ve beyaz entellektüel yapının bir kısmınca, Siyah erkeklerin yaptığı tecavüzlerin mükemmelen kabul edilebilir bir özürü olarak utanç verici bir coşkuyla kabul edilmişti.⁶⁵

Susan Brownmiller'in tecavüz ve ırk üzerine tartışması, ırkçılığın sınırında gezinen düşüncesiz bir partizanlığı ortaya çıkarıyor. Tüm kadınların hedefini savunur gibi yaparak, bazen kendini uygulamaları ne olursa olsun, beyaz kadınların özel hedefini savunur konuma hapsediyor. Scottsboro Dokuzlular davasını inceleyişi aydınlatıcı bir örnek. Brownmiller'in kendisinin de belirttiği gibi, tecavüzden yargılanıp hüküm giyen bu dokuz genç erkek, iki beyaz kadın tanık yerinde yalan yere yemin etti diye yaşamlarının uzun yıllarını hapisshanede geçirdi. Yinede O, Siyah erkekleri ve onların savunmalarını küçük görüyor -ve iki beyaz kadına sempatisi gözalıcı.

Sol, ırksal adaletsizlik sembolleri için ancak darbe vurmak isteyen Güneyli hukuk ilminin dişlerine yakalanmış bir avuç acıklı, yarı-okumuş adamdan şaşırtıcı kahramanlar çıkarmak için çok uğraştı.⁶⁶

Diğer yandan, yalan yeminleri Scottsboro Dokuzlusunu hapse gönderen iki beyaz kadın,

....bir tecavüzün olduğuna çoktan inanmış bir beyaz adamlar takımı tarafından sıkıştırılmışlardı. Akılları karışmış ve korkulu olarak, onlara katıldılar.⁶⁷

Hiç kimse kadınların Alabama ırkçılarınca yönlendirildiğini reddedemez. Buna rağmen, kadınları, ırkçılık güçleriyle işbirliği yapmış olmanın sorumluluğundan arınmış masum piyonlar olarak çizmek de yanlışdır. Beyaz kadınların tarafında olmayı seçerek, Brownmiller, durumlara aldırmaksızın kendisi ırkçılığa teslim oluyor. Onun, ırkçılığa karşı sert bir mücadeleyi cinsiyetçiliğe karşı zorunlu savaşımla birleştirmenin aciliyeti konusunda beyaz kadınları uyarmadaki başarısızlığı bugünkü ırkçı güçler için bir kazanımdır.

Siyah tecavüzcü miti, ırkçı ideolojinin sinsî çalışmasını yürütüyor. Bir çok tecavüz karşıtı kuramcının, büyük sayıdaki, rapor edilmeden, yargılanmadan ve suçlanmadan kalmış anonim tecavüzcüyü aramadaki başarısızlığında büyük bir payı olmalı bunun. Analizleri rapor edilen ve tutuklanan suçlanmış tecavüz-cülerde yani gerçekten işlenen tecavüzlerin ancak bir bölümünde odaklandığı sürece, Siyah erkekler -ya da diğer renkli erkekler- kaçınılmaz olarak, şu anda yaygın olan cinsel şiddet için suçlu haydutlar olarak görülecektir. Tecavüzlerin büyük çoğunluğunu saran anonimlik, bu yüzden istatistik bir ayrıntı - ya da gizemi çözülemeyen bir sır gibi görülüyor.

Ama daha baştan, neden bu kadar çok anonim tecavüzcü var? Bu anonimlik statüleri onları soruşturmalardan koruyan erkek-lerce kullanılan bir ayrıcalık olmasın? İşveren, müdür, politikacı, doktor, profesör..vb. olan beyaz erkeklerin sosyal astları olarak kabul ettikleri kadınlardan "yararlandıkları" bilinse de, cinsel kötülükleri mahkemeye çok az getiriliyor. Öyleyse bu kapitalist ve orta sınıf erkeklerinin rapor edilmemiş tecavüzlerin önemli bir bölümünü oluşturmaları olası değil mi? Bu rapor edilmemiş tecavüzlerin bir çoğu şüphesiz ki kurban olarak Siyah kadınları kapsıyor: Onların tarihsel deneyimleri ırkçı ideolojinin tecavüze açık bir davet taşıdığını kanıtlıyor. Kölelik sırasında Siyah kadın lara tecavüz ehliyetinin temeli köle sahibinin ekonomik gücüydü, öyleyse kapitalist toplumun sınıf yapısı da tecavüze bir kapı açıyor. Gerçekte öyle görünüyor ki, kapitalist sınıftan erkekler ve orta sınıf ortakları, cinsel saldırılarını çalışan insanların emeğine ve değerlerine günlük saldırılarını yasallaştıran tartışılmaz otoriteleriyle gerçekleştirdikleri için soruşturmadan bağışıklar.

İş üzerinde geniş çaplı cinsel tacizin varlığı hiçbir zaman bir sır olmadı. Gerçekten de, kadınların -özellikle birlik olmamışlarsa- en incinir oldukları yer iş. Ekonomik egemenliklerini dışı memurlarına dayatmış olan işverenler, yöneticiler ve idareciler bu otoriteyi cinsel biçimlerde ifade etmeye de girişebilirler. İşçi sınıfı kadınlarının erkeklerinden daha çok sömürülüşüne cinsel tacize uğrayışları eklenir, bu arada da cinsel baskı kendiliğinden ekonomik sömürüye dayanıksızlıklarını arttırır.

İşçi sınıfı erkekleri, renkleri ne olursa olsun, erkekliklerinin

kadınları evcilleştirme hakkı verdiği inancıyla tecavüze yöneltilebilir. Yine de onları soruşturmadan koruyacak bağıışıklığı garantileyen sosyal ya da ekonomik otoriteye -renkli bir kadına tecavüz eden bir beyaz erkek olmadıkça- sahip olmadıklarından, eğilimler kapitalist sınıftan erkekler için olduğı kadar güçlü olmaz. İşçi sınıfı erkekleri erkek egemenliği ideolojisiince yayılan tecavüz davetini kabul ettikleri zaman bir rüşvet, güçsüzlüklerinin yerine geçen bir hayal kabul etmiş olurlar.

Kapitalizmin sınıf yapısı, ekonomik ve politik alanda güç taşıyan erkekleri cinsel sömürünün rutin vekilleri olmak için cesaletlendirir. Şu anki tecavüz salgını kapitalist sınıfın küresel ve iç mücadelelerde otoritesini ateşlice yeniden göstermek istediğı bir zamanda gerçekleşiyor. Onun aşırı ekonomik sömürüsünün evcil stratejisine merkez olan ırkçılık ve cinsiyetçilik, ölçsüz destek alıyor. Tecavüz olayları artarken, işçi kadınların durumunun görünür biçimde kötüleşmesi basit bir rastlantı değil. Kadınların ekonomik kayıpları o kadar aşırı ki, ücretleri erkeklere göre, bir on yıl önce olduğundan da az. Cinsel şiddetin bereketliliğı, bu ekonomik saldırıya eşlik eden cinsiyetçiliğın yaygın laştırılmış güçlendirilmesinin kaba yüzüdür.

Irkçılık tarafından ortaya atılan bir düzeni izlemek, kadınlara saldırı, renkli işçilerin soysuzlaştırıcı konumlarını ve yargı sisteminde, eğitim kurumlarında ve Siyah halka ve diğer renkli halklara karşı kasıtlı aldrışsızlık tutumunda artan ırkçılık etkisini yansıtıyor. Irkçılığın yeniden belirişinin en dramatik işareti Ku Klux Klan'ın yeniden görünüşü ve buna bağılı olarak Siyahlara, Chicano'lara, Porto Rikolulara ve Yerli Amerikalılara yapılan vahşî saldırıların salgınlığı. Şu anki tecavüz salgını, ırkçılığın körüklediğı bu vahşete olağanüstü benzerlik gösteriyor.

Tecavüzün bugünkü sosyal içeriğinin karmaşıklığına bakıldığında, onu herhangi bir izole edilmiş fenomen olarak görme girişimi çökmeye mahkum. Tecavüze karşı etkili bir strateji yalnızca tecavüzün -ve hatta cinsiyetçiliğın- imhasından daha fazlasını hedeflemeli. Irkçılığa karşı mücadele yalnızca renkli kadınları değil, tecavüz yasasının ırkçı uygulamasının bir çok kurbanını da savunması gereken tecavüz karşıtı hareketin süregiden bir teması olmalı. Cinsel şiddetin boyutları, kapitalizmin de-

rin ve süregiden krizlerinin görünümlerinden birini oluşturuyor. Cinsiyetçiliğın vahşi yüzü olarak tecavüz tehditi, bütün kadınların ezilmesi kapitalizmin zorunlu bir desteğı olarak kaldıkça varolmayı sürdürecektir. Tecavüz karşıtı hareket ve onun şu anki önemli -duygusal ve yasal yardımdan kendini savunma ve eğitim kampanyalarına dek uzanan -eylemleri, son hedefte tekelci kapitalizmin yıkılmasını öngören bir stratejik kapsama yerleştirilmelidir.

12— Irkçılık, Doğum Kontrolü ve Doğurganlık Hakları

19. yüzyıl feministlerinin "gönüllü annelik" talebini ortaya atmasıyla, doğum kontrolü kampanyası doğdu. Destekleyicilerine radikaller deniyordu ve kadınların oy hakkı ilk taraftarlarına yapılan alayların aynısı onlara da yapıldı. "Gönüllü annelik", karıların, kocalarının cinsel isteklerini tatmin etmeyi reddetme hakkı olmadığına ısrar edenler tarafından arsız, terbiyesiz ve tuhaf sayıldı. Sonuçta elbette, doğum hakkı, kadınların oy hakkı gibi, Birleşik Devletler kamuoyunca ciddiye alınacaktı. Yine de 1970'de tam bir yüzyıl sonra, yasal ve sıkıntısız kürtajlar için yapılan çağrı, Birleşik Devletler'de doğum kontrolü hakkı her sınıf ve ırktan kadınlar için açıkça yararlı olduğundan, birbirlerine hiç benzemeyen geniş kadın gruplarının bile bu konu çevresinde birleşeceği düşünülebilir.

Gerçekteyse her nasılsa, doğum kontrolü hareketi farklı sosyal yaşantılardan gelen kadınları birleştirmekte çok az başarı gösterdi ve hareketin liderleri çalışan sınıftan kadınların samimi ilgilerini çok seyrek popülarize ettiler. Dahası, doğum kontrolü taraftarlarınca öne sürülen tartışmalar, bazen açıkça ırkçı terimlerle temellendirildi. Doğum kontrolünün ilerici potansiyeli tartışma götürmez görünüyor. Ama gerçekte, bu hareketin tarihsel geçmişi, ırkçılık ve sınıf sömürüsüne karşı mücadelelerin ışığında talep edilecek çok şey bırakıyor.

Modern doğum kontrolü hareketinin en önemli zaferi, 1970'lerde kürtaj sonunda yasal ilan edildiği zaman kazanıldı. Yeni kadın özgürlüğü hareketinin çocukluk döneminde ortaya

çıkan kürtajları yasallaştırma mücadelesi, genç hareketin tüm heyecanını ve militanlığını topladı. Ocak 1973'le birlikte kürtaj hakları kampanyası görkemli bir sonuca ulaştı. *Roe v. Wade* (410 B. D.) ve *Doe v. Bolton* 'da (410 B. D.), Birleşik Devletler Anayasa Mahkemesi, bir kadının kişisel özerklik hakkının ona kürtaj olma yada olmama kararını verme hakkını sağladığını kanuna bağladı.

Kürtaj hakları kampanyasının üyeleri, önemli sayıda renkli kadını içermiyordu. Daha geniş olan kadın özgürlüğü hareketinin ırksal kompozisyonuna bakıldığında, bu çok da şaşırtıcı değildi. Hem geniş hareketle, hem de kürtaj hakları kampanyasında, ırksal olarak ezilen kadınların eksikliği üzerine sorular yöneltildiğinde, dönemin tartışmalarında ve edebiyatında iki açıklama genellikle öne sürülüyordu: renkli kadınlar kendi halklarının ırkçılığa karşı savaşıyla aşırı meşguldüler, ve/ya daha, cinsiyetçiliğin merkeziliğini anlamamışlardı. Fakat, kürtaj hakları kampanyasının neredeyse bembeyaz cildinin gerçek anlamı, renkli kadınlar arasında görüldüğü gibi bir miyopça ya da az gelişmiş bilinçlilikten kaynaklanmıyordu. Gerçek, doğum kontrolü hareketinin kendisinin ideolojik temel toplamın da yatıyordu.

Kürtaj Hakları Kampanyasının (KHK) tarihsel bir özgüven (self-evaluation) yaratma başarısızlığı, Siyah halkın genelde doğum kontrolüne şüpheli yaklaşımlarının tehlikeli biçimde yüzeysel olarak öne çıkarılmasına yol açtı. Doğru sayılırsa, bazı Siyahlar doğum kontrolünü ısrarla soykırımla eşleştirence, bu abartılı-hatta paronayakça-bir tepki olarak görüldü. Fakat beyaz Kürtaj Hakları eylemcileri temel bir mesajı kaçırdılar, çünkü bu soykırım çılgınlıklarının altında, Doğum Kontrolü Hareketi'nin tarihi üzerine önemli ipuçları yatıyordu. Bu hareket, örneğin istemsiz kısırlaştırmaya- kitlesel "doğum kontrolünün" ırkçı bir biçimine taraftar olmakla biliniyordu. Eğer kadınlar gebeliklerini planlama hakkını kullanacaklarsa, yasal ve kolay ulaşılır Doğum Kontrolü Hareketi'nin yolları ve kürtajlar, kısırlaştırma suistimaline bir son vermekle tamamlanmalıydı.

Kürtaj Hakları Kampanyası'nın kendisi için de, renkli kadınlar nasıl onun asilliğini kavramakta yetersiz kalabilirlerdi? Yasadışılıkla kar etmeye girişen toy kürtajcıların beceriksiz teşrih

bıçaklarının cinayetleriyle beyaz kardeşlerinden daha yakından tanışıyorlardı. Örneğin New York'ta, kürtajların yasallaşmasından önceki birkaç yıl boyunca, yasadışı kürtajların yol açtığı ölümlerin yüzde 80'ini Siyah ve Porto Rico'lu kadınlar oluştuyordu.¹ Hemen ardında, renkli kadınlar tüm yasal kürtajların yarısına yakınına üstlendi. Eğer, 1970'lerin başlarındaki Kürtaj Hakları Kampanyası'na renkli kadınların umutsuzca şarlatan arka-oda kürtajcılarından kaçmaya çalıştığını hatırlatmak gerekirse, aynı zamanda bu kadınların kürtaj öncesi duygular taşımadıklarını da farketmeliydiler. Onlar kürtaj hakları dileğindeydiler, bu da kürtaj kullananlar oldukları anlamına gelmiyordu. Büyük sayıda Siyah ve Latin kadın kürtaja başvurduğunda, anlattıkları öyküler pek de gebeliklerinden kurtulma arzularıyla ilgili değil, daha çok onları yeni hayatları dünyaya getirmekten alıkoyan sosyal koşullar üzerineydi.

Siyah kadınlar köleliğin ilk günlerinden beri kendilerine kürtaj yapıyorlar. Bir çok köle kadın zincirlerin, kamçıların ve cinsel saldırıların kadınlar için günlük yaşam koşulları olduğu, sonu gelmez zorla çalıştırmaların var olduğu bir dünyaya çocuk getirmeyi reddetti. Geçen yüzyılın ortalarında, Georgia'da pratisyenlik yapan bir doktor, kürtaj ve düşüklerin köle hastaları arasında, beyaz kadın hastaları arasında olduğundan daha çok olduğunu farketti. Hekime göre, ya Siyah kadınlar çok ağır çalışıyordu, ya da

.....çiftçilerin de düşündüğü gibi, zenciler onunla gebeliğin ilk dönemlerinde fetüsü yokeden bildikleri bir sırı sahip...Tüm köy hekimleri, çiftçilerin Afrikalı dişilerde ırklarını yoketmeye yönelik doğal olmayan eğilimleri (üzerine) yoğun şikayetlerinin farkı n dalar.²

Bu doktor"...hiçbir ailenin kadınlarının çocuğu olmuyor,³ diye şaşkınlığını belirtirken, köle sistemi altında çocuk yetiştirmenin ne kadar "doğal olmadığını" hiç düşünmüyordu. Margaret Garner'in, köle avcıları yakaladığında öz kızını öldüren ve intihar etmeye çalışan kaçak bir kölenin daha önce bahsedilen öyküsü, böyle bir durumdu.

kızın ölmesini yeğledi-"artık bir köle kadının nasıl acı çektiğini hiç

bilemeyecekti"-ve cinayetle yargılandı. "köleliğe dönmektense, darağacına keyifle giderim!"⁴

Neden kendi başına yapılan kürtajlar ve zoraki çocuk katillliği kölelik sırasında bu kadar yaygındı? Siyah kadınlar çıkmazlarına çözüm bulduğundan değil, fakat umutsuz olduğundan. Kürtajlar ve çocuk katillliği, biyolojik doğum süreciyle değil, köleliğin ezici koşullarıyla motive olan umutsuzluk eylemleriydi. Bu kadınların çoğu, şüphesiz biri onların kürtajlarını özgürlüklerine doğru bir basamak olarak selamladığında en derin kızgınlıklarını göstereceklerdi.

Kürtaj Hakları Kampanyası'nın ilk zamanlarında, yasal kürtajların, yoksulluğun yarattığı sayısız soruna yaşamsal bir alternatif sunduğu varsayılıyordu. Sanki daha az çocuk sahibi olmak, işler, yüksek ücretler, daha iyi okullar vb. yaratabilirmiş gibi. Bu varsayım "*kürtaj hakları*" ve kürtajların genel "*savunma*"ları arasındaki ayrımı karıştırma eğilimini ifade ediyordu. Kampanya sık sık, onları daha çok çocuk yetiştirmekten alıkoyan sosyal koşullardan hoşlanmazken, yasal kürtaj hakkı isteyen kadınlar için bir şey sağlamakta yetersiz kaldı.

1970'lerin ikinci yarısından sonra, kürtaj haklarına karşı saldırıların yenilenmesi, yoksul olan ve ırksal olarak ezilen kadınların ihtiyaçlarına daha keskince bakmayı kesinlikle gerektirdi. 1977'de Kongre'den Hyde Kanun değişikliğinin geçmesi kürtajlar için federal para harcanmasının durdurulmasını sağladı, bu da birçok devlet yasama kurulunun aynı şeyi yapmasına yol açtı. Siyah, Porto Rico'lu, Chicago ve Amerikan yerlisi kadınlar yoksul beyaz kardeşleriyle birlikte, yasal kürtaj hakkından böylece yoksun kaldılar. Hastahanelerde kısırlaştırmalar, Sağlık, Eğitim ve Sosyal yardım bakanlığı tarafından finanse edildiği için ücretsiz olduğundan, çok ve daha çok sayıda yoksul kadın daimi kısırlığı seçmek zorunda kaldı. Acil olarak gereken şey şimdi, tüm kadınların ve özellikle ekonomik koşulları yüzünden çoğunca doğurganlık haklarından vazgeçmeye yönelen kadınların doğurganlık haklarını korumak için geniş bir kampanya idi.

Kadınların kendi üreme istemlerini kontrol etme arzuları insanlık tarihi kadar eski olmalı. 1844 kadar erken bir tarihte *Bir-*

leşik Devletler Pratik Reçeteler kitabı, yiyecek, ev bakımı maddeleri ve ilaçlar için olan reçetelerin yanında, "doğumu önleyici losyonlar" için reçeteler de içeriyordu. Örneğin "Hannay'in Koruyucu Losyonu"nu yapmak için,

1 ölçü pearlash, 6 ölçü su al. karıştır ve süz. kapalı şişelerde tut ve sabunlu ya da sabunsuz, ilişkiden hemen sonra kullan.⁵

"Abernethy Koruyucu Losyonu" için,

25 ölçü civa bichloride, 400 ölçü badem sütü, 100 ölçü alkol, 1000 ölçü gülsuyu. Sargı bezlerini azıcık karışıma batır...Eğer doğru zamanda kullanılırsa şaşmaz.⁶

Kadınlar herhalde her zaman şaşmaz doğum kontrol yöntemleri düşlemişlerse de, üreme hakları genel olarak kadın hakları kamusal örgütlü bir hareketin odak noktası oluncaya dek, yasal bir talep olarak ortaya çıkmadı. 1850'lerde yazılmış, "evlilik" başlıklı bir makalede, Sarah Grimke "...*Ne zaman*, hangi sıklıkta ve hangi koşullar altında anne olacağına dair kadın tarafından bir hak..." için tartışmaya girişmişti.⁷ Bir doktorun gözlemine imada bulunarak Grimke, eğer karılar ve kocalar dönüşümlü olarak çocuk doğursalardı, "...hiçbir aile üçten fazlasına sahip olmayacaktı, koca bir kere doğururdu, kadınsa iki." diye kabul etti.⁸ Fakat, onun da üzerinde durduğu gibi, "...bu konuda karar verme hakkı, kadına neredeyse tümüyle yasaklanmıştı."⁹

Sarah Grimke, kadın haklarını cinsel perhize dek savundu. Aynı zamanlarda, Lucy Stone ve Henry Blackwell'in ünlü "özgür evlilikleri" gerçekleşti. Bu kürtaj ve kadın hakları eylemcileri, kadınların geleneksel olarak kişilik, isim ve mülkiyet haklarını bırakmalarını protesto eden bir törenle evlendiler. Koca olarak "karısının kişiliğini nezarete alma" hakkının olmadığını kabul eden¹⁰ Henry Blackwell, cinsel arzularının emirlerini karısına dayatmaya girişmeyeceğine söz verdi.

Kadınların kocalarının cinsel taleplerini karşılamayı reddedebilmesi, anında, "gönüllü annelik" için çağrının temel fikri oldu. 1870'lerle birlikte, kadınların oy hakkı hareketi irvesine eriştiğinde, feministler açıkça gönüllü anneliği destekliyordu. 1873'te verdiği bir konuşmada Virginia Woodhull şunu öne

sürdü:

Isteklerinin ve arzularının dışında cinsel ilişkiyi kabul eden kadın, intihar etmiş sayılır; buna zorlayan koca da cinayet işlemiştir ve sanki onu reddettiği için boğarak öldürmüş gibi cezalandırılmalıdır.¹¹

Woodhull, elbette ki, "özgür aşk" taraftarı olduğundan, oldukça ateşliydi. Kadının evlilik sırasında cinsel ilişkiden kaçınma hakkını, gebeliğini kontrol etmenin bir yolu olarak savunuşu, Woodhull'un evlilik kurumuna genel saldırısıyla bağlantılıydı. Kadınların üreme haklarının bilincine varmalarının, kadınların politik eşitlik için örgütlü hareketleri içinde olması bir rastlantı değildi. Gerçekten de, eğer kadınlar sonsuza dek ardı arkası gelmeyen doğumlar ve düşükler altında boğulup kalırlarsa, kazanabilecekleri politik hakları kullanma fırsatı bulamayacaklardı. Dahası, kadınların yeni kariyerler, evlilik ve annelik dışında kendilerini geliştirme yolları kazanma düşleri, ancak eğer gebeliklerini sınırlayıp planlayabilirlerse, gerçekleşebilirdi. Bu anlamda, "gönüllü annelik" sloganı yeni ve samimi ilerici bir kadınlık görüşüne sahipti. Aynı zamanda, nasıl olduysa, bu görüş orta sınıf ve burjuvazinin yaşam biçimine kesinlikle bağlıydı. "Gönüllü annelik" talebinin altında yatan istekler, ekonomik olarak canlı kalabilmek için çok daha temel bir savaşı sürdüren işçi sınıfı kadınlarının koşullarını yansıtmıyordu. Doğum kontrolü için bu ilk çağrı, yalnızca maddi güce sahip kadınların ulaşabileceği hedeflerle ilgili olduğundan, yoksul ve işçi sınıfından büyük sayıda kadın, kendilerini gelişen doğum kontrolü hareketiyle bağdaştırmakta güçlük çekecekti.

19. yy. ın sonlarına doğru, beyaz doğum oranı, Birleşik Devletler'de önemli bir düşüş yaşadı. Daha korunma buluşları kamuoyuna tanıtılmamış olduğundan, doğum oranındaki düşüş, kadınların cinsel eylemlerini sınırladığını gösteriyordu. 1890'larda tipik yerli beyaz kadın, dört çocuktan fazlasına sahip değildi.¹² Birleşik Devletler toplumu hızla şehirleştikinden, bu yeni doğum oranı bir sürpriz olmamalıydı. Çiftlik yaşamı geniş ailelere ihtiyaç duyarken, şehir yaşamının kapsamı içinde bu ihtiyaç ortadan kalktı. Yine de bu durum, yükselen tekelci kapitalizmin ideologlarınca ırkçı ve işçi sınıfı karşıtı bir biçimde yorumlandı kamuoyu-

yuna. Yerli beyaz kadınlar daha az çocuğa sahip olduğundan, resmi çevrelerde "ırk intiharı" hayali öne sürüldü.

1905'te Başkan Theodore Roosevelt, Lincoln Günü Akşam yemeği konuşmasını, "ırk saflığı sağlanmalıdır" diye bildirerek sona erdirdi.¹³ 1906'yla birlikte, yerli beyazlar arasında düşen doğum oranını, kabaca, "ırk intiharı" tehlikesiyle karşılaştırdı. O yılki Birleşmiş Devlet mesajında Roosevelt, sağlıklı doğmuş ve "istekli kısırlıklarla-sonucu ulusal ölüm, ırk intiharı olan tek günahla" ilgilenen beyaz kadınları uyardı.¹⁴ Bu yargılar artan bir ırkçı ideolojinin döneminde ve ev alanında geniş ırkçı ayaklanmalar ve linç dalgaları sırasında yapılmıştı. Dahası, Başkan Roosevelt'in kendisi, Filipinler'e ülkenin en son emperyalist riskine, Birleşik Devletlerce el konulması için destek sağlamaya çalışıyordu.

Doğum kontrolü hareketi, Roosevelt'in, hedeflerinin ırk intiharı yaratmak olduğu yollu suçlamasına nasıl yanıt verdi? Başkanın yaygaracı oyunu Doğum Kontrolü Hareketi'nin önde gelen tarihçilerinden birine göre başarısızlıkla sonuçlandı, çünkü, ironik bir biçimde, taraftarlarının daha büyük desteğini sağladı. Yine de, Linda Gordon'un belirttiği gibi, bu çekişme "...aynı zamanda feministleri işçi sınıfı ve yoksullardan en çok ayıran konuları gündeme getirdi."¹⁵

Bu iki biçimde oldu. Öncelikle, feministler artan bir biçimde, doğum kontrolüne kariyerler ve yüksek eğitim için-yoksulların doğum kontrolü olsa da olmasa da erişemeyecekleri hedefler için bir yol olarak önem veriyorlardı. Tüm feminist hareketin kapsamında ırk intiharı hikayesi, toplumun özellikle daha uygar kadınlarının desteğiyle feminizmi tanımlayan fazladan bir faktördü. İkinci olarak, doğum öncesi kontrol feministleri, yoksul halkın ailelerinin büyüklüğünü sınırlamak için ahlaki bir zorunluluğa sahip olduğu fikrini popülarize etmeye başladılar, çünkü geniş aileler zenginlerin sadakaları ve vergileri için bir kanal açıyordu ve çünkü yoksul çocukların "üst" olma olasılığı daha azdı.¹⁶

Irk intiharı tezinin, daha büyük ya da daha az ölçüde Julia Ward Howe ve Ida Husted gibi kadınlarca kabulü, oy hakkı hareketinin Güneyli kadınların ırkçı hallerine kapütölasyonu oldu.

Eğer oy hakçılar, kadınlara oy hakkı verilmesini beyaz üstünlüğünün kurtarıcı erdemi olarak gören sozlere razı geldilerse, doğum kontrolü taraftarları da doğum kontrolünü "alt sınıfların" doğurganlığını önlemenin ve ırk intiharına bir panzehir bulmanın yolu olarak gören yeni sozlere razı geldiler ya da onları desteklediler. Irk intiharı Siyah halk arasında, göçmenler ve genelde yoksullar arasında Doğum Kontrolü'nün yaygınlaştırılmasıyla önlenebilirdi. Bu yolla, güvenilir Yanki stoğunun talihli beyazları, nüfus içinde üstünlük sağlayabilirdi. Böylece, sınıf önyargıları ve ırkçılık doğum kontrolüne daha gelişmemişken sızdı. Daha daha, Doğum Kontrolü çevrelerinde, yoksul kadınların, Siyahların ve göçmenlerin, "ailelerinin büyüklüğünü sınırlamaya karşı ahlaki itirazları"nın olduğu varsayılıyordu.¹⁷ Uygarlar için bir "hak" olarak istenen, yoksullar için bir "görev" olarak yorumlandı.

Margaret Sanger, yaşamı boyunca sürecek doğum kontrolü seferine-onun kullanıp popülerize ettiği bir terim-başlayınca, önceki dönemin ırkçı ve işçi sınıfı karşıtı tonları kaybolacakmış gibi görüldü. Çünkü Margaret Sanger'in kendisi işçi sınıfından geliyordu ve yoksulluğun acımasız baskılarıyla içiçeydi. Annesi 48 yaşında öldüğünde, 11 çocuk sahibiydi. Sanger'in kendi ailesine ilişkin sonraki sıkıntıları, işçi sınıfından kadınların gebeliklerini kendiliğinden planlama hakkına özel ihtiyaçları olduğunu doğrulayacaktı. Bir yetişkin olarak sosyalist harekete olan bağlılığı da, doğum kontrolü kampanyasının daha ilerici bir yönde ilerleyeceğini umması için bir nedendi.

Margaret Sanger 1912'de Sosyalist Partiye katıldığında, New York'un çalışan kadın klüplerinden kadınları partiye çekme görevini üstlendi.¹⁸ Çağrı (The Call)- partinin gazetesi-kadın sayfasında makalelerine yer verdi. "Her Annenin Bilmesi Gereken", "Her Kızın Bilmesi Gerekenler" başlıklı diziler yazdı ve kadınların da katıldığı grevleri yerinden yazdı. Sanger'in New York'un işçi sınıfı bölgeleriyle yakınlığı, eğitilmiş bir hemşire olarak şehrin yoksul kesimlerine yaptığı sayısız ziyaretin sonucuydu. Bu ziyaretler sırasında, otobiyografisinde de işaret ettiği gibi-umutsuzca doğum kontrolü hakkında bilgi edinmek isteyen sayısız kadınla karşılaştı.

Sanger'in otobiyografik izlenimlerine göre, New York'un Aşağı Doğu Yakası'na bir hemşire olarak yaptığı bir çok ziyaret, onu doğum kontrolü için kişisel bir sefer açmaya ikna etti. Rutin çağrılarında birine gittiğinde, 28 yaşındaki Sadie Sachs'ın kendine kürtaj yapmaya çalıştığını farketmiş, kriz sona erdikten sonra genç kadın, ona bakan doktordan gebelikten korunmak için bir yol önermesini istemiş. Sanger'in öyküyü anlatışına göre, doktor ona "... (kocas) Jake'e çatıda uyumasını söylemesini" tavsiye etmiş.¹⁹

Hızla Bayan Sachs'a döndüm. Ansızın boşanan yaşlarım arasındaydım, yüzüne sonsuz bir umutsuzluk ifadesinin yayıldığını görebiliyordum. Öylesine birbirimize baktık, kapı doktorun ardından kapanıncaya dek. O zaman zayıf, mavi damarlı ellerini kaldırdı ve yalvarırca kavuşturdu onları. "O anlayamıyor. Sadece bir erkek. Ama sen anlıyorsun, değil mi? Lütfen sırrı bana anlat, kimseciklere söylemem. Lütfen!"²⁰

3 ay sonra Sudie Sachs bir başka kendi kendine yaptığı kürtajdan öldü. O gece, diyor Margaret Sanger, tüm enerjisini korunma yollarının yayılmasına ve kazandırılmasına adıyacağına yemin etmiş.

Yatmaya gittim, neye mal olursa olsun, geçici ve üstünlükü yardımlarla işimin bittiğini bilerek; kötülüğün kökünü aramaya karar verdim, acıları gök kadar yeşil olan annelerin kaderini değiştirmek için bir şeyler yapmaya.²¹

Sanger'in doğum kontrolü seferinin ilk aşaması sırasında, Sosyalist Partiyle yakınlığını kurdu-ve kampanyanın kendisi işçi sınıfının artan hareketliliğiyle ilgiliydi. Güvenilir destekçiler sırasıyla sosyalist partiyi, uluslararası Dünya işçilerini ve anarşist hareketi temsil eden Eugene Debs, Elizabeth Gurley Flynn ve Emma Goldman'dan oluşuyordu. Bunun karşılığında Margaret Sanger, kendi hareketinin anti-kapitalist yanını, "çalışan kadınların çıkarlarına adanmış" gazetesi, (Woman Rebel) *Asi Kadın*'ın sayfalarında ifade etti²² Kişisel olarak grevci işçilerle ön saflarda yürümeye devam etti ve grevci işçilere yapılan şiddetli saldırıları açıkça kınadı. Örneğin 1914'te, Ulusal Korumaya Colorado, Ludlow'da pek çok Chicano madencisini katlet-

tiğinde, Sanger, bu saldırıda John D. Rockefeller'in payını sergileyen işçi hareketine katıldı.²³

Ne yazık ki, doğum kontrolü kampanyası ve radikal işçi hareketi arasındaki müttefiklik çok uzun sürmedi. Sosyalistler ve diğer işçi sınıfı eylemcileri doğum kontrolü isteğine destek vermeye devam ettilerse de, genel stratejilerinde merkezi bir yer tutmadı bu. Ve Sanger'in kendisi, çok fazla çocuğun işçilerin üzücü hallere düşmelerine yol açtığını öne sürerek, yoksulluk analizinde kapitalist sömürünün merkeziliğini küçümsemeye başladı. Dahası, "...kadınlar dikkatsizce işçi sınıfının sömürülmesini süreklileştiriyorlar," diye inanıyordu. "işçi pazarını aralıksızca yeni işçilere boğarak."²⁴ İronik bir biçimde, Sanger bu noktaya aynı sosyalist çevrelerde desteklenen yeni-Malthusçu fikirler yüzünden gelmiş olabilir. Avrupa sosyalist hareketinin Anatole France ve Rosa Luxemburg benzeri önde gelen kişileri, kapitalist pazara aralıksız işçi akışını önlemek için bir "doğum grevi" önerdiler.²⁵

Margaret Sanger, bağımsız bir doğum kontrolü kampanyası yaratma niyetiyle Sosyalist Partiyle bağlarını güçlendirdiğinde, o ve takipçileri zamanın Siyah karşıtı ve göçmen karşıtı propagandasına karşı her zamankinden de çok hassaslaştılar. "ırk intiharı" propagandasıyla aldanan ataları gibi, doğum kontrolü taraftarları egemen ırkçı ideolojiyi kabul etmeye başladı. Eugenics* hareketinin ölümcül etkisi yakında, doğum kontrolü kampanyasının ilerici potansiyelini yok edecekti.

20. yüzyılın ilk onyılları boyunca eugenics hareketinin yükselen popülaritesi pek de tesadüfî bir gelişme değildi. Eugenic fikirler genç tekelci kapitalistlerin ideolojik ihtiyaçlarına mükemmel uydu. Latin Amerika ve Pasifik'teki emperyalist akımların haklı çıkarılması gerekiyordu. Güneydeki Siyah işçilerin ve Kuzey ve Batı'daki göçmen işçilerin şiddetlenen sömürülerinde olduğu gibi. Eugenics kampanyasıyla ilişkili sahte bilimsel ırk kuramları, genç tekellerin yönetimi için dramatik özürler yarattı. Sonuç olarak, bu hareket Carnegietler, Harrimanlar ve Kelloglar gibi önde gelen kapitalistlerin tereddütsüz desteklerini kazandı.²⁶

* İnsan ırkının soya çekim yoluyla ıslahına çalışan bilim dalı.

1919'la birlikte doğum hareketi üzerinde eugenics etkisi açıkça belliydi. Margaret Sanger tarafından, Amerika Doğum Kontrolü Topluluğu'nun dergisinde yayınlanan bir yazıda, "doğum kontrolünün baş konusu"nu "Sağlıklıdan daha çok çocuk, sağlıksızdan daha az" olarak tanımladı.²⁷ Tam da bu sıralarda (ABCL) ADKT, *Renklinin Beyaz Dünyası Üstünlüğüne Karşı Yükselen Dalgası*'nın ya zarını bünyesine gönülden kabul etti.²⁸ Eugenics hareketinin Harvard'lı kuramcısı ve profesörü Lothrop Stoddard'a yönetmenler bölümünde bir koltuk verildi. ADKT dergisinin sayfalarında, Amerika Eugenics Topluluğu'nun yöneticisi Guy Irving Birch'in makaleleri görülmeye başladı. Birch doğum kontrolünü

.....ister güçle olsun, ister bu ülkedeki diğerlerinin yüksek doğum oranları sonucunda olsun, Amerika halkının yabancı ya da zenci nesliyle yer değiştirmesini...önleyici bir silah olarak destekledi.²⁹

1932'de, Eugenics Topluluğu, en az 26 eyaletin zorunlu kısırlaştırma kanunlarını kabul etmesiyle ve binlerce "Sağlıksız" insanın, olumsuz üremeden tıbbi olarak alıkonmasıyla övünebildi.³⁰ Margaret Sanger, bu gelişmenin resmi iznini istedi. Bir radyo konuşmasında, "moronların, zihnen sakatların, saralıların, cahillerin, dilencilerin, işsizlerin, suçluların, orospuların ve ilaç bağımlılarının" tıbbi olarak kısırlaştırılması gerektiğini savundu.³¹ Onları çaresiz bırakacak kadar zorlamış olmak istemiyordu da; eğer isterlerse, diyordu, çalışma kamplarında bir yaşam boyunca ayrılmış bir yaşayışı seçebilirler.

Amerika Doğum Kontrolü Birliği içersinde Siyah halk için doğum kontrolü çağrısı, zorunlu kısırlaştırma çağrısı ile aynı ırkçı kesinliği taşıyordu. 1939'da onun ardılı, Amerikanın Doğum Kontrolü Federasyonu, bir " Zenci Projesi " hazırladı. Federasyonun sözleriyle,

Zenci kitlesi, özellikle Güneyde, hâlâ, dikkatsiz ve hastalıklı biçimde ürüyordu. Bu da zenciler arasındaki artışın, beyazlar arasında olandan da çok olan artışın, nüfusun en sağlıksız ve çocuklara bakmaya en az muktedir olan kesiminden olmasıyla sonuçlanıyor.³²

Siyah papazları yerel doğum kontrolü komiteleri yönetmeye davet eden Federasyon'un çağrısı, Siyah halkın doğum kontrolü propagandalarına karşı alabildiğince savunmasız bırakılmasını savunuyordu. "Dışarı söz sızmasını istemiyoruz," diye yazıyordu Margaret Sanger bir meslektaşına mektubunda,

...bizim zenci nüfusu söndürmek niyetinde olduğumuzun anlaşılmasını istemiyoruz ve papaz da, eğer bu bazı isyankar üyelerce anlaşılırsa, ortalığı sakinleştirebilecek tek kişi.³³

Doğum kontrolü hareketinin bu dönemi, eugenics fikirlerle birleşmiş ırkçılığın ideolojik zaferini gösterdi. İlerici potansiyelini renkli halkın insanlarına *doğum hakkı* için bireysel hakkı değil, fakat *nüfus kontrolünün* ırkçı stratejisini dayatarak kaybetti. Doğum Kontrolü Kampanyası Birleşik Devletler hükümetinin emperyalist ve ırkçı nüfus politikasının yürütülmesinde zorunlu olarak hizmet edecekti.

1970'lerin başlarındaki kürtaj hakları eylemcileri, hareketlerinin tarihlerini incelemeliydi. Öyle yapmış olsalardı, Siyah kız kardeşlerinin hedeflerine neden şüpheli bir yaklaşım göstermiş olduğunu anlayabilirlerdi. Doğum kontrolünü de, zorunlu kısırlığı da nüfusun "sağlıksız" kesimlerini ortadan kaldırmak için destekleyen atalarının ırkçı hareketlerini silmenin ne kadar önemli olduğunu anlayabilirlerdi. Bunun sonucunda, genç beyaz feministler, kürtaj hakları kampanyalarının eskisinden de yaygınlaşan kısırlaştırma tacizinin görkemli bir kınamasını içermesinin gerekliliğini kabul edebilirlerdi.

Medya, Alabama, Montgomery'de iki Siyah kızın tesadüfi kısırlaştırılmasının haber olabilecek bir skandal olacağına karar verene dek, kısırlaştırma tacizinin Pandora kutusu açılmadı. Fakat Relf kızkardeşlerin davası patlak verdiğinde, kürtaj hakları hareketinin politikasını etkilemek için çok geçti. 1973 yazıydı ve Yüksek Mahkeme'nin kürtajları yasallaştıran kararı Ocak'ta açıklanmıştı. Yine de, kısırlaştırmanın kötüye kullanılmasına kitlesel karşı çıkışın acil gerekliliği trajik biçimde ortadaydı. Relf kardeşlerin öyküsünü saran gerçekler dehşet verici biçimde basitti. 12 yaşında olan Minnie Lee, ve 14 yaşında olan Mary Alice,

şüphelenmeksi zin cerrahların onları çocuk yetiştirme yeteneklerini çaldığı bir ameliyathaneye sokulmuştu.³⁴ Müdahale HEW'ın finanse ettiği Montgomery Toplumsal Hareket komitesince emredilmişti; daha önceden kızlara doğum kontrolü yolu olarak önerilen Depa-Provera isimli bir ilacın test hayvanlarında kansere yol açtığı öğrenildikten sonra.³⁵

Güneyin Yoksullar Mahkemesi davayı Relf kardeşlerin yararına üstlendikten sonra, kızların annesi, kızlarının davasını ele alan sosyal işçilerce yanıltılarak, farkında olmadan operasyona "itiraz ettiğini" açığa vurdu. Okuma bilmeyen bayan Relf'ten, içeriği ona anlatılmayan bir belgeye bir "X" atmasını istemişlerdi. O da, devam eden Depa-Provera enfeksiyonlarına izin verdiğini sanmıştı. Hemen ardından öğrendiği gibi, kızlarının tıbbi kısırlaştırılmasına izin vermişti.³⁶

Relf kardeşlerin durumunun halka açıklanmasından sonra, benzer olaylar ışığa vurdu. Yalnız Montgomery'de, daha ergen 11 kız, aynı biçimde kısırlaştırılmıştı. Diğer eyaletlerdeki HEW destekli doğum kontrol klinikleri de, ortaya çıkana göre, genç kızları kısırlaşmaya zorlamışlardı. Dahası, tek tek kadınlar aynı derecede öfke uyandırıcı öykülerle öne çıktılar. Örneğin Nial Ruth Cox, Kuzey Carolina eyaletine karşı dava açtı. 18'inde -davadan 8 yıl önce-resmi görevliler, eğer o tıbbi kısırlandırmayı kabul etmezse, ailenin yoksulluk yardımı ödemelerini kesmekle tehdit etmişlerdi.³⁷ Operasyona girmeden önce, kısırlığının geçici olacağına dair güvence vermişlerdi.³⁸

Nial Ruth Cox'un davası, eugenics teorisinde gayretlice çalışan bir eyalete yöneltilmişti. Kuzey Carolina Eugenics Komisyonunun nezaretinde, 1933'ten beri 7.686 kısırlaştırma gerçekleştirilmişti. Operasyonlar " zihnen sakat kişilerin" üremesini durdurmanın yolu olarak haklı çıkarılsa da, kısırlaştırılanların 5000'i zenciydi.³⁹ Brenda Feigen Fasteau'yu, Nial Ruth Cox'u temsil eden dava vekiline göre, Kuzey Carolina'nın son kayıtları daha da kötüydü.

Belirleyebildiğim kadarıyla, istatistikler 1964'ten bu yana Kuzey Carolina'da kısırlaştırılan kadınların yaklaşık %65'i zenci ve yaklaşık

Kısırlaştırma zorlamalarının kamuoyundaki heyecanı yayılı r ken, komşu Güney Carolina eyaleti de, daha ileri iğrençliklerin merkezi olmuştı. Güney Carolina, Ailen'den 18 kadın 1970'lerin başlarında Dr. Clours Pierce tarafından kısırlaştırıldıklarını öne sürdü. O küçük kasabadaki tek cerrah olan Pierce, iki ya da daha çok çocuklu tıbbi yardım alıcılarını kısırlaştırmıştı. Bürosundaki bir hemşireye göre, Dr. Pierce, hamile olan yoksul kadınların, eğer bebeklerini doğurtmasını istiyorlarsa "gönüllü kısırlaştırmayı seçmek! zorunda olduklarında" ısrar ediyordu.⁴¹ "Etrafta koşuşturan ve bebek yapan ve onun vergileriyle yaşayan insanlardan bıkan"⁴² Dr. Pierce, uyguladığı kısırlaştırmalar için vergi ödeyenlerin parasıyla 60.000 \$ almıştı. Duruşmasında, doktorların eğer ilk ziyaretse, bir hastayı kabul etmeden önce kısırlaştırma izni konusunda ısrar etmek için ahlaki ve yasal haklarının olduğunu öne süren üyeleri olan Güney Carolina Tıp Birliğince desteklendi.⁴³

Bu zaman boyunca kısırlaştırma zorlamalarının ortaya çıkışı, federal hükümetin suç ortaklığını açığa vurdu. Önce Sağlık, Eğitim ve Refah Bakanlığı yaklaşık 16.000 kadının ve 9.000 erkeğin 1972'de, federal programlar doğrultusunda kısırlaştırılmış olduğunu bildirdi.⁴⁴ Daha sonra, her nasılsa bu rakamlar şiddetli bir değişime uğradı. HEW'in Nüfus İşleri Ofisi müdürü Carl Shultz, o yıl federal hükümetçe 100.000'le 200.000 arası kısırlaştırmanın finanse edildiğini tahmin etti.⁴⁵ Aklıma gelmişken, Hitler'in Almanya'sında, Nazilerin Irkçı Sağlık Kanunları altında 250.000 kısırlaştırma yürütülmüştü.⁴⁶ Nazilerin hükümlerliliği boyunca yaptıkları rekorun, B. D. hükümetinin finanse ettiği kısırlaştırmaların tek bir yılıyla neredeyse eşitlenebileceği olası mı?

Birleşik Devletler'in yerli nüfusuna uygulanan tarihsel soykırımı bakıldığında, insan Amerikalı Yerli Kızılderililerin hükümetin kısırlaştırma kampanyasından muaf tutulacağını varsayabilir. Ama, bir Senato Komitesi oturumunda Dr. Connie Uri'nin tanıklığına göre, 1976'yla birlikte çocuk verme yaşındaki

tüm kızılderililerin %24'ü kısırlaştırılmıştı.⁴⁷ "Kan bağlarımız durduruluyor" diyordu Choctaw'lı doktor Senato Komitesine, "Doğmamışlarımız doğmayacak...Bu halkımızın soyunun yokedilmesi demek."⁴⁸ Dr. Uri'ye göre, Oklahoma Claremore'daki Kızılderili Sağlık Hizmetleri Hastahanesi, o federal kurumda doğum yapan her dört kadından birini kısırlaştırıyordu.⁴⁹

Yerli Amerikalı Kızılderililer, kısırlaştırma konusundaki devlet propagandasının özel hedefleridir. Kızılderili halka yönelik HEW broşürlerinden birinde, iki çi zim var; bir yerde bir aile *on çocukla* ve *bir atla*, diğer yerde bir aile *on atla* ve *bir çocukla* çizilmiş. Çizimlerin daha çok çocuğun yoksulluk ve daha az çocuğun zenginlik olduğunu göstermesi istenmiş. Sanki tek çocuklu ailenin sahip olduğu on at, sihir gibi doğum kontrolü ve kısırlaştırma müdahalesince yaratılmış gibi.

Birleşik Devletler Hükümetinin evcil nüfus politikası reddedilmez bir ırkçı yöne sahip. Yerli Amerikalıların Chicana, Porto Rico'luların ve Siyah kadınların ölçüsüz sayılarda kısırlaştırılması devam ediyor. 1970'te Princeton Üniversitesi'nin nüfus kontrolü ofisince yönetilen bir ulusal verimlilik çalışmasına göre, tüm evli Siyah kadınların %20'si daimi olarak kısırlaştırılmış.⁵⁰ Yaklaşık aynı oranda Chicono kadını tıbben doğuramaz kılınmış.⁵¹ Dahası, federal programlar doğrultusunda kısırlaştırılan kadınların %43'ü zenciydi.⁵²

Kısırlaştırılmış Porto Riko'lu kadınların hayret verici sayısı, 1939'lara dek çekilebilecek özel bir devlet politikasını yansıtıyor. O yıl Başkan Roosevelt'in Porto Riko üzerine Bölümlerarası Komitesi adanın ekonomik problemlerini aşırı nüfusa bağlayan bir önerge yayınladı.⁵³ Bu komite, doğum oranlarının ölüm oranlarından fazla olmaması için çabalanması gerektiğini öne sürdü.⁵⁴ Çok geçmeden, Porto Riko'da deneysel bir kısırlaştırma kampanyası yürütüldü. Katolik Kilisesi başlangıçta bu deneye karşı çıktı ve programa 1946'da ara verilmesini sağladıysa da, 1950'lerde nüfus kontrolünün öğretilmesine ve uygulanmasına geçildi.⁵⁵ Bu dönemde 1960'ların ortasında nüfus artışında %20'lik bir düşüşe yol açarak, 150'nin üzerinde doğum kontrolü

kliniği açıldı.⁵⁶ 1970'lerde çocuk verebilecek yaştaki tüm Porto Rikolu kadınların %35'i tıbben kısırlaştırılmıştı.⁵⁷ Bonnie Mass'ın B. D. hükümetinin nüfus politikasının ciddi eleştirmen-
lerinden birine göre,

...eğer safi matematiksel olan izdüşümler ciddiye alınırsa, eğer ay-
da 19. 000 olan şu anki kısırlaştırma oranı devam ederse, o zaman
adanın işçi ve köylü nüfusu 10 ya da 20 yıl içinde yokolabilir...(bu
da) dünya tarihinde ilk ke z bir halkın tüm generasyonunu yoke-
debilen bir nüfus kontrolünün sistematik bir kullanımını (ortaya
çıkartır).⁵⁸

1970'lerde, Porto Riko deneyinin devasa sonuçları yanıılmaz
bir açıklıkla ortaya çıkmaya başladı. Porto Riko'da metalurji ve
eczacılık endüstrisi *yüksek derecede otomatik olmuş* kuru-
luşlarının varlığı, işsizlik sorununu derinleştirdi. Daha da yeni
bir işsiz ordusunun olasılığı, kitlesel kısırlaştırma programının
dürtülerinden biriydi. Bugün Birleşik Devletler'de büyük sayı-
larda renkli insan-ve özellikle ırksal olarak ezilen gençlik-sürek-
li olarak işsiz olan işçi havuzunun bir parçasıdırlar. Eğer Porto
Riko örneği düşünülürse, artan kısırlaştırma olaylarının,
yüksek işsizlik oranlarıyla başabaş gitmesi rastlantısal olamaz.
Artan sayıda beyaz, işi zliğin acımasız şartlarını yaşadıkça, on-
lar da resmi kısırlaştırma propagandasının hedefleri olmayı bek-
leyebilirler.

1970'lerin sonlarındaki kısırlaştırma zorlamasının yaygınlığı
her zamankinden de çok olabilir. Sağlık, Eğitim ve Refah Ba-
kanlığı 1974'te görünüşte istek dışı kısırleştirmaları engellemek
için tasarlanan yönetmelikler yayınladıysa da, durum daha da
kötüleştirdi. Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği'nin Üreme
Özgürlüğü Projesi 1970'te bir eğitici hastahaneler araştırması
yönettiklerinde, bu kurumların %40'ının HEW tarafından yayın-
lanan kararlardan haberlerinin olmadığını keşfettiler.⁵⁹ ASÖB
tarafından incelenen hastahanelerin yalnız %30'u yönetmelikle-
re uymayı deniyordu.⁶⁰

1977'de Hyde Kanun Değişikliği, baskıcı kısırlaştırma uygula-
malarına başka bir boyut ekledi. Kongreden geçen bu kanunun
sonucunda, kürtağlar için federal yardımlar tecavüzü ve ölüm ya

da şiddetli hastalık riskini kapsayanlar dışında her durumda kaldırıldı.

Halk sağlığı Californiya Bölümünden Sandra Salazar'a göre, Hyde Değişikliğinin ilk kurbanı Teksas'tan 27 yaşında Chicanalı bir kadındı. Teksas devlet destekli kürtaajları kaldırdıktan az sonra, Meksiko'da yaşadığı bir kürtaaj sonucu öldü. Daha bir çok kurban oldu-olanaklarının elvermediği kürtaajlara tek alternatif olarak kısırlılığın tek olasılık olarak kaldığı kadınlar. Kısırlaştırmalar, talep edildiğinde, yoksul kadınlara, federal yardım altında ve ücretsiz sunuluyor.

Son on yıl boyunca kısırlaştırma tacizine karşı mücadele, öncelikle Porto Rikolu, Siyah, Chicana ve Amerika yerlisi kadınlarca sürdürüldü. Hedefleri, kadın hareketinin bütününce daha ele alınmadı. Orta sınıf beyaz kadınlarının çıkarlarını temsil eden örgütler içersinde, bu kadınlar kısırlaştırılmak için adımlar attıkları bir bireysel hakları reddedildiğinden, kısırlaştırma taci zine karşı yürütölen kampanyanın taleplerini desteklemek konusunda kesin bir isteksizlik oldu. Renkli kadınlar her fırsatta sürekli doğuramaz kılınmaya çalışılırken, daha şanslı ekonomik koşullar içindeki beyaz kadınlar, aynı güçler tarafından, üremeye teşvik ediliyor. Böylece, bazen, kendileri gibi kadınlar için daha ileri rahatsızlıklar olarak "bekleme dönemini" ve kısırlaştırma için "bilgilenme isteğı" (informed Confert) talebinin diğere detaylarına düşmüyorlar. Yine de beyaz orta sınıf kadınları için rahatsızlıklar ne olursa olsun, ırksal olarak ezilen ve yoksul olan kadınların temel üreme hakkı tehlikede. Kısırlaştırma tacizi sona erdirilmeli.

13— Ev İşinin Yaklaşan İşe Yaramazlığı: İşçi Sınıfı Açısından

Genel olarak "ev işi" olarak bilinen sayısız ufak tefek işler -yemek yapmak, bulaşık yıkamak, çamaşırı halletmek, yatakları yapmak, yerleri süpürüp toz almak, alışveriş vb. ortalama bir ev kadınının senesinin 3000 ya da 4000 saatini tüketiyor.¹ Bu istatistik şaşırtıcı olmasına rağmen annelerin çocuklarına göstermeleri gereken daimi ve sayıya dökülemez dikkati bile içermiyor. Tıpkı bir kadının annelik görevlerinin bir hak olarak kabul edilmesi gibi, bir ev kadınının bitmez tükenmez didinmesi nadiren aile içinde takdir ifadeleriyle karşılaşıyor. Ne de olsa ev işi aslın da görünmezdir. -"Hiçkimse yapılmayana dek farketmez- yapıl mamış yatağı farkederez ama fırçalanıp cilalanmış yeri (parkele-ri) farketmeyiz"² Görülmez, tekrarcı, tüketici, üretimsiz, yaratıcı olmayandır.³ İşte bunlar ev işinin doğasını en iyi şekilde yakalayan sıfatlardır.

Günümüzdeki kadın hareketiyle bağıntılı yeni bilinçlilik, git-tikçe artan sayıda kadını, erkeklerinden bu angaryalarından kurtulmalarına çaba göstermelerini talep etmeleri konusunda cesaretlendirmişti. Daha şimdiden ev dahilinde bir çok erkek eşine yardım etmeye başlamıştır ve hatta bazıları ev bakımı işlerine eşit miktarlarda zaman ayırmaktadır. Ama bu erkeklerden kaç kendidlerini ev işinin 'kadın işi' olduğu haddini bilmezlikten kurtarmışlardır ki? Kaçı ev temizleme etkinliklerini kadın eşlerine "yardım etme" olarak karakterize etmiyecektir ki?

Eğer ev işi kadınların işidir düşüncesini ortadan kaldırmak ve aynı zamanda bu işleri eşit olarak kadın ve erkek arasında tekrar dağıtmak mümkün olsaydı, bu tatmin edici bir çözüm olacak mıydı? Dişi cinsle tek bağlantısından da kurtulunca evişi artık bunaltıcı olmaktan çıkacak mı? Pek çok kadın "ev beyi"nin gelişini neşeyle selamlarken eviçi emeğin cinsiyetten kurtulması

aşlında işin kendisinin bunaltıcı tabiatını değıştirmeyecek. Sonuç analizinde ne erkekler ne de kadınlar yaşamlarının değeri vakitlerini yaratıcı, üretici, teşvikçi olmayan bir işte harcamalılar.

Gelişmiş kapitalist toplumların en iyi korunan sırlarından biri ev işinin doğasını kökten değıştirmek olasılığını -gerçek olasılığını- içerir. Bir ev kadınının ev içi görevlerinin önemli bir kısmı endüstriyel ekonomiye dahil edilebilir. Diğer bir deyişle, ev işinin karakterinin artık zorunlu ve değışmez olarak özel kabul edilmesi gerekmemektedir. Eğitilmiş ve yüksek maaşlı işçi grupları evden eve giderek ve teknolojik olarak gelişmiş ev temizleme aletleri kullanarak hızlı ve etken bir şekilde günümüz ev kadınının aşırı gayretle ve ilkel bir şekilde yaptıklarını gerçekleştirebilir. Neden eviçi emeğin doğasını yeniden tanımlayan bu radikal potansiyeli bir sessizlik kefeni sarıyor? Çünkü kapitalist ekonomi yapısal olarak ev işinin sanayileştirilmesine karşıdır. Sosyalleştirilmiş ev işi bu türden servislere ihtiyaçları aşık olan çalışan sınıf ailelerine ulaşımı garantilemek üzere büyük hükümet yardımları anlamına geliyor. Çok az çıkar ortaya çıkacağından, sanayileşmiş ev işi-tüm çıkar sağlamayan kuruluşlar gibi- kapitalist ekonominin afarozuna uğramıştır. Yine de, kadın emek gücünün hızlı artışı gitgide çok daha fazla kadının, geleneksel standartlara göre ev kadınları olarak üstün olmayı önemsemediği anlamına gelir. Diğer bir deyişle, ev işinin sosyalleşmesi ile birlikte sanayileştirilmesi, bir sosyal ihtiyaç halini almaktadır. Bireysel olarak kadınlar'ın özel sorumluluğu ve ilkel teknik koşullar altında gerçekleştirilen dışı emek olarak evişi sonunda tarihi bir işe yaramazlığa doğru yaklaşmaktadır.

Bugün bildiğimiz anlamıyla ev işi neticede tarihin unutulmuşları arasına girecek olsa da, sosyal tavırlar sonsuzluğa kadar kadınlık durumunu süpürge ve faraslar, yer silme bezleri ve kovalar, önlükler ve ocaklar ve çanak çömlekle bağdaştırmaya devam etmektedir ve tarihin bir döneminden diğerine kadının işinin genel olarak evin devamlılığını sağlamakla ilgili kaldığı doğrudur. Yine de kadın eviçi emeği, her zaman tüm diğer sosyal fenomenler gibi insan tarihinin akıcı bir ürünü olmasından dolayı, bugün olduğu şey olmamıştır. Ekonomik sistemlerin yükse-

liş ve düşüşüne bağlı olarak, ev işinin kapsamı ve kalitesi de radikal değişmelere uğramıştır.

Frederick Engels'in *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*³ adlı klasik eserinde ileri sürdüğü gibi, bu gün bildiğimiz anlamıyla cinsiyet eşitsizliği özel mülkiyetin ortaya çıkışından önce yoktu. İnsan tarihinin ilk dönemleri sırasında ekonomik üretim sisteminde cinsiyetçi işbölümü hiyerarşiye karşı olmasının yanısıra ekonomiyi bütünler özellikteydi. Erkeklerin yaban hayvanlarını avlamakla ve kadınların da buna karşılık yaban sebze ve meyvelerini toplamaktan sorumlu olduğu toplumlarda, iki cinsiyet de topluluklarının varoluşunu sürdürebilmesi için eşit oranda gerekli olan ekonomik görevleri yerine getiriyorlardı. Çünkü o dönemlerde topluluk zorunlu olarak genişlemiş bir aileydi ve eviçi olaylarda kadının merkezi rolü toplumun üretici üyeleri olarak değer verildikleri ve sayıldıkları anlamına geliyordu.

Kapitalizm öncesi kültürlerde kadın ev içi görevlerinin merkeziliğini, 1973'te Massai ovalarına yaptığım bir jip yolculuğu sırasında kişisel bir tecrübe olarak gözleme olanağı buldum. Tanzanya'da, unutulmuş kirli bir yolda altı Masai kadınının başlarında koca bir tahtayı dengelemeye çalıştıklarını farkettim. Tanzanyalı arkadaşlarımla açıkladığına göre bu kadınlar muhtemelen inşa etme sürecinde bulundukları yeni bir köy için bir çatı taşıyorlardı. Öğrendiğime göre Masai'de kadınlar tüm ev içi etkinliklerden ve aynı zamanda göçmen halklarının sık sık yeri değişen evlerinin inşasından da sorumluydular. Masai kadınına göre ev işi sadece yemek yapma, temizlik, çocuk bakma ve dikiş vs. gibi işleri değil ama aynı zamanda ev inşasını da gerektiriyordu. Erkeklerinin sığır yetiştirme görevleri ne kadar önemli olursa olsun, kadınların "ev işi" Masai erkeklerinin ekonomik katkılarından daha az gerekli ya da üretken değildi.

Masai'nin kapitalist öncesi göçmen ekonomisi döneminde, kadınların eviçi emekleri, erkekler tarafından gerçekleştirilen sığır yetiştirme işi kadar ekonomiye gerekliydi. Üreticiler olarak buna uygun düşen önemli bir sosyal statünün zevkini çıkartıyorlardı. Diğer bir tarafta ileri kapitalist toplumlarda işlerinin elle tutulur bir kanıtını nadiren sergileyebilen ev kadınlarının hiz-

met tabanlı eviçi emekleri kadınların sosyal statüsünü genel olarak azaltır. Herşey söylendiğinde ve yapıldığında kadın, burjuva ideolojisine göre basitçe kocasının ömür boyu hizmetçisidir.

Kadınların erkeklerin ebedi hizmetçileri olduğuna dair burjuva görüşünün kaynağı başlıbaşına esinleyici bir hikayedir. Nispeten kısa olan Birleşik Devletler tarihinde, bitmiş bir ürün olarak ev kadını bir yüzyıldan biraz daha yaşlıdır. Koloniler dönemi sırasında Ev işi bugünkü Birleşik Devletlerdeki bir ev kadınının alışlagelmiş günlük işlerinden tümüyle farklıdır.

Bir kadının işi güneş çıkar çıkmaz başlar ve ateş ışığında da gözlerini açık tutabildiği sürece de devam ederdi. İki yüzyıl boyunca neredeyse ailenin kullandığı ya da yediği herşey onun yönetimi altın da evde üretilmiştir. İpliği o eğirir ve boyar, kumaşı dokur, keser ve kendi elleriyle kıyafete dönüştürürdü. Ailesinin yediği yiyeceğin çoğunu o yetiştirir, kış aylarında yetecek kadarını saklardı. Tereyağı, peyniri, ekmeği, mumları, sabunu o yapar, ailenin çoraplarını o örerdı.⁴

Sanayi öncesi Kuzey Amerikanın zirai ekonomisinde evbakımı işlerini yerine getiren kadın ip eğirici, dokuyucu, dişişi(terzi) olmasının yanısıra, fırıncı, yağ yapıcısı, mum yapıcısı ve sabun yapıcısıydı vs. vs. vs. İşin doğrusu,

.....ev üretiminin baskıları bugün ev işi olarak tanıdığımız görevler için çok az zaman bırakıyordu. Herkesin söylediğine göre sanayi devrimi öncesi kadınları bu günkü standart'a göre pasaklı ev bakıcısıydılar. Günlük ya da haftalık temizliğin yerine bahar temizliği vardı. Yemekler basit ve tekrarlıydı; kıyafetler az sıklıkla değiştirilirdi; evin yıkanacakları birikmeye bırakılır ve yıkama ayda bir yapılırdı, ya da bazı evlerde üç ayda bir. Ve tabi, her yıkama kovalar dolusu suların taşınmasını ve ısınmasını gerektirdiğinden, yüksek standartlarda titizlik şevki kolayca kırılırdı.⁵

Kolonili kadınlar ev temizleyicileri ya da ev bakıcıları değillerdi, ama daha çok ev tabanlı ekonomide iyi donanımlı ve meziyetli işçilerdi. Aileler tarafından işlenen ürünlerin pekçoğunu üretmekle kalmıyorlar, ailelerinin ve topluluklarının sağlığını da gözetiyorlardı.

İlaç olarak yabancı bitkiler toplamak ve kurutmak koloni

kadınının sorumluluğuydu. Kendi ailesi ve topluluk dahilinde aynı zamanda bir doktor, hemşire ve ebe hizmetini de görüyordu.⁶

Birleşik Devletler Pratik Tarif Kitabı 'nda-popüler bir koloni yemek tarifi kitabı-da yemekler için olduğu kadar ev işi kimyasalları ve ilaçlar için de tarifler vardı. Mesela halka kurdunu iyileştirmek için "biraz konkoni alın....sirkeye doğrayın ve etkilenen kısmı bu sıvıyla yıkayın."⁷

Koloni Amerikasında kadının ev dahili işlevlerinin ekonomik önemi ev dışı ekonomik etkinliklerdeki görünür rolleriyle tamamlanıyordu. Mesela bir kadının taverna sahibi ve yöneticisi olması tümüyle onaylanabilir birşeydi.

Kadınlar aynı zamanda bıçkı ve öğütme makinalarını çalıştırıyorlar, işlemeler ve diğer mobilyaları yapıyorlar, mezbahaları işletiyorlar, pamuklu ve diğer bezleri basıp, dantel yapıyorlar, kum yiyecek ve kumaş dükkanlarına sahip olup işletiyorlardı. Tütün, ilaç (...satıldığı yerlerde kendileri yapıyorlardı) dükkanlarında ve iğneden et tartılarına kadar herşey satan mağazalarda çalışıyorlardı. Gözlük, ip ve ağ yapıyorlar, deri eşyalar kesip dikiyorlardı, yün için tarak yapıyorlardı ve hatta ev boyacılarıydılar.

Sık sık kasaba sorumluları oluyorlardı.⁸

Devrim sonrası sanayileşme dalgası yeni ülkenin kuzeydoğu bölümünde fabrikaların türemesine neden oldu. New England'ın tekstil fabrikaları fabrika işleminin başarılı öncüleriydi. İplik eğirme ve dokuma geleneksel ev kadını işleri olduğundan kadınlar, fabrika sahipleri tarafından yeni elektrikli dokuma makinelerini çalıştıracak ilk işçiler olarak alındılar. Daha sonra kadınların genel olarak sanayi üretiminden çıkartılışını gözönüne alırsak, ilk sanayi işçilerinin kadın olması, bu ülkenin ekonomik tarihinin en büyük ironilerinden biri olmuştur.

Sanayileşme ekonomik üretimi evden fabrikaya iterek ilerledikçe, kadınların ev içi işlerinin önemi sistematik bir aşınma geçirdi. Kadınlar iki anlamda kaybeden taraf olmuştı. Çünkü geleneksel işleri süratle büyüyen fabrika tarafından ellerinden alınmış ve tüm ekonomi pek çok kadını çoğunlukla sabit ekonomik rolleri ellerinden alarak evden uzaklaştırmıştı. 19. yüzyılın

ortalarında fabrikalar tekstil, mum ve sabun sağlıyordu. Hatta yağ, ekmek ve diğer yiyecek ürünleri de toplu üretime bağlanmıştı.

Yüzyılın sonunda neredeyse hiçkimse kendi nişastasını yapmıyor ve çamaşırını bir çaydanlıkta kaynatmıyordu. Şehirlerde, kadınlar ekmeklerini ve en azından iç çamaşırlarını hazır satın alıyorlar, çocuklarını dışarı okula yolluyorlar ve muhtemelen yıkanacakların bir kısmını da yıkanması için dışarı yolluyorlar ve konserve yiyeceklerin erdemlerini tartışıyorlardı. Gerçekleşen sanayi akışı, ambardaki dokuma tezgahını tozlu ve sabun kazanını odunlukta bırakmıştı.⁹

Sanayi kapitalizmi birliğe yaklaştırırken, yeni ekonomik sistem ve eski ev ekonomisi arasındaki ayrılık daha da kesin bir hale geldi. Ortaya çıkan ekonomik üretimin, fabrika sisteminin yayılmasıyla yeni fiziksel mevzilenmesi şüphesiz çok sert bir değişimdi. Ama daha da radikal olanı yeni ekonomik sistemin gerektirdiği üretimin genelleştirilmiş yeniden değerlendirilmesiydi. Ev üretimi mamuller yalnızca temel aile ihtiyaçlarını karşıladıkları için öncelikle değerliken, fabrika üretimi malların önemi ezici bir biçimde, değişim değerinde-işverenlerin kâr taleplerini tatmin etme konusundaki yeterliliklerinde-yatıyordu. Ekonomik üretimin bu yeniden değer belirlemesi ev ve fabrika arasında fiziksel bir ayrımın dışında ev içi, ev ekonomisi ve kapitalizmin kâr yönelimli ekonomisi arasında temel bir yapısal ayrım ortaya çıkardı. Ev işi kâr üretmediğinden, ev içi emek doğal olarak kapitalist ödemeli emeğe göre daha alt sınıf bir iş olarak tanımlandı.

Bu radikal ekonomik değişimin önemli bir ideolojik yan ürünü 'ev kadını'nın doğmasıydı. Kadınlar ideolojik olarak değeri azalmış bir ev içi hayatın kurucuları olarak yeniden tanımlanmaya başladılar. Yine de ideoloji de bu kadınların yerinin yeniden tanımlanması, kuzeydoğuda işçi sınıfına seller halinde katılan büyük sayılardaki göçmen kadınlarla kesin bir şekilde çelişiyordu. Beyaz göçmen kadınlar öncelikle para kazanıcılar ve ikincil olarak da ev kadınıydılar. Ve bir de evinden uzakta Güneydeki köle ekonomisinin isteksiz üreticileri olarak çalışıp didinen diğer kadınlar-milyonlarca kadın-vardı. 19. yüzyılda Birleşik Devletler

toplumunda kadının yeri gerçekte, günlerini çok küçük olan ücretler için fabrika makinalarını işleterek geçinen beyaz kadınları ve tabi kölelik baskısı altında emek veren siyah kadınları içeriyordu. Sadece kısmi bir gerçeği gösteren "ev kadını", ortaya çıkan orta sınıflar tarafından tadı çıkartılan ekonomik varlığın göstergesiydi.

Burjuvazi ve orta sınıfın sosyal koşulları içinde köklenmiş olmasına rağmen, 19. yüzyıl ideolojisi ev kadını ve anneyi kadınlığın evrensel modelleri olarak kurdu. Popüler propagandaya göre evlerindeki rolleri tüm kadınların yeteneğini simgelediğinden, ücretler için çalışmaya zorlanan kadınlar halk ekonomisinin erkek dünyasında dünyadışı ziyaretçiler gibi davranmak durumunda oldular. Kendi 'doğal' karakterinin dışına çıkmış olarak bu kadınlara tam donanımlı ücretli işçi gibi davranılmadı. Ödedikleri bedel uzun iş saatleri, standartın altın da çalışma koşullarını ve dehşet derecede yetersiz ücretleri içeriyordu. Onların maruz kaldığı sömürü erkek benzerlerinin maruz kaldığı sömürüden bile yoğundu. Söylemeye gerek yok ki, cinsiyetçilik kapitalistler için insafsız süper kârların kaynağı olarak ortaya çıkmıştı.

Kapitalizmde halk ekonomisi ve evin özel ekonomisinin yapısal ayrımı ev işi emeğinin dikkatli ilköğleğiyle devamlı olarak kuvvetleniyordu. Ev için aletlerin yayılmasına rağmen, ev içi iş sanayi kapitalizminin getirdiği teknolojik ilerlemelerden sayısal olarak etkilenmeden kaldı. Ev işi halen ortalama bir ev kadınının binlerce saatini götürüyor. 1903'de Charlotte Perkins Gilman Birleşik Devletlerde evişinin yapısı ve kapsamını değiştirmiş ani ve büyük değişiklikleri gösteren bir eviçi emeği tanımı önerdi:

"Evcil iş" terimi özel bir çeşit işe değil ama belli bir derece işe, içinden tüm çeşitlerin geçtiği bir ilerleme durumuna uyuyor. Tüm sanayiler bir zamanlar evcildi, yani evde ve ailenin alanları dahilinde meydana getiriliyordu. Tüm sanayiler o zamandan daha yüksek seviyelere yükselmişlerdir. İlk seviyelerini hiç bırakmayan bir ikisi dışında.

"Ev" diye sürdürüyor Gilman "diğer kurumlarımızla aynı oranda gelişmemiştir" Ev ekonomisi,

modern sanayi toplumunda ilkel sanayilerin devamının ve kadının bu sanayilere ve onların kısıtlı ifade alanlarına kapatılmasının gerekliliğini gösteriyor."11

Ev işi, Gilman'ın üstelemesine göre, kadının insanlığını bozuyor:

Yeterinden fazlasıyla, erkeğin gereğinden fazlasıyla erkeksi olması gibi, kadınsıdır; ama erkeğin insan olması kadar insan değildir. Ev hayatı bizi insanlığımıza getirmez, çünkü insan gelişiminin tüm belirgin çizgileri dışardadır.12

Gilman'ın ifadesinin doğruluğu Birleşik Devletler'de siyah kadınların tarihi tecrübesiyle doğrulanmaktadır. Bu ülkenin tarihi boyunca Siyah kadınların çoğunluğu evlerinin dışında çalışmıştır. Kölelik sırasında, kadınlar erkeklerinin yanbaşıda pamuk ve tütün tarlalarında ve sanayi güneye kaydığında da tütün fabrikalarında, şeker rafinelerinde ve hatta kereste fabrikalarında ve demiryolları için çelik döven takımlarda görülebilirdi. Emekte köle kadınlar erkeklerinin eşitidiler. İşte çok yorucu bir cinsiyet eşitliği çektiklerinden köle mahallelerindeki evlerinde "ev kadını" olan beyaz kardeşlerinden daha büyük bir cinsiyet eşitliğinin tadını çıkartıyorlardı.

Dış dünyadaki işlerinin -"özgür" kadınlarıinki de kölelerinkinden az değildi- doğrudan bir sonucu olarak ev işi, hiçbir zaman siyah kadınların yaşamlarının merkezi odağı olmadı. Sanayi kapitalizminin erdemleri sayılan kadınsı zayıflığın ve eş olarak ita-atkârlığın, beyaz orta sınıf kadınlar üzerindeki etkilerinden çoğunlukla kurtulmuşlardı. Siyah kadınlar zayıflık için çalışamazlardı; güçlü olmalıydılar çünkü ailelerinin ve topluluklarının sağ kalabilmek için onların gücüne ihtiyaçları vardı. Siyah kadınların iş ve iş daha çok işle birikmiş güçlerinin kanıtı, Siyah Topluluklarda ortaya çıkmış pek çok önde gelen kadın liderlerinde bulunabilir. Harriet Tillman, Sojourner Truth, Ida Wells ve Rosa Parks Siyah kadınlığın ideal örnekleri olduğu kadar istisnai de değildirler.

Yinede, Siyah kadınlar elde ettikleri güçler ve tadına vardıkları görece bağımsızlık için çok ağır bir bedel ödediler. Onlar nadi-ren "sadece ev kadınları" olmalarına rağmen, hep kendi ev işleri-

ni yaptılar. Yani hem ücretli işin hem de ev işinin çifte yükünü - çalışan kadınların her zaman Sisyphus' un güçlerine sahip olmasını isteyen bir çifte yükü- taşıdılar. W. E. B. DuBois'in 1920'de gözlemlediği gibi:

...bazı kadınlar özgür doğar, ve bazıları saldırılar ve kaybolan yazılar arasında özgürlüğe ulaşır. Ama bizim siyah kadın larımı za özgürlük aşağılayıcı bir tavırla, zorla kabul ettirildi. Ve onlar bu engelsiz özgürlüğü kendi ödeyebilecekleri kadar yüksek bir bedelle satın alıyorlar. Sonunda herşey her alaya ve sızlanmaya değecektir.¹³

Erkekleri gibi Siyah kadınlar da daha fazla çalışamayacakları kadar çalıştılar. Erkekleri gibi, aile ihtiyaçlarının sorumluluklarını üstlendiler. Ortodoks kadınsı vasıflardan olmayan iddia ve kendine güven gibi özellikler -ki bunlar için siyah kadınlar sık sık övülmüş, ama daha sık da paylanmıştır-ev dışındaki emeklerine ve uğraşlarına yansıdı. "Ev hanımı" diye adlandırılan beyaz kardeşleri gibi yemek pişirdiler, temizlik yaptılar ve sayısız çocuğa bakıp büyütüp yetiştirdiler. Ama ekonomik güvenlik için kocalarına dayanmayı öğrenen beyaz ev kadınlarının tersine, siyah kadın ve anneler ve genellikle işçilere evcimenlik uzmanı olmak için çok az zaman ve enerji verildi. Yaşamak için çalışmak ve kocayla çocuklarına hizmet etmenin çifte yükünü beyaz çalışan sınıf kardeşleri gibitaşıyan siyah kadınlar, uzun bir süre boyunca bu ezici tatsız durumdan kurtulma ihtiyacında oldular.

Bugün ev ve çocuk bakımı yükünün Siyah kadınlar ve tüm işçi sınıfı kardeşlerinin omuzlarından topluma kaydırılabileceği kanısı, kadın özgürlüğü hareketinin radikal taleplerinden birini içerir. Çocuk bakımı sosyalleştirilmelidir ve tüm bu hizmetler işçi sınıfı insanları için kolaylıkla erişilebilir bir konumda olmalıdır.

Ev işinin sosyal konuma dönüşümünün yapılabilirliği konusundaki kamuoyu tartışmasının yetersizliği, burjuva ideolojisinin köredici güçlerine tanıklığı getirir. Bu, kadınların evcil rollerinin hiç bir dikkat çekmemesi anlamında değildir. Aksine, çağdaş bir içerikle, asıl kaygıları ev kadınlarının durumu olan bir iki kapitalist ülkede bir hareket vardır. Herşeyden önce evişinin ücretsiz emek olmasından dolayı küçültücü ve bunaltıcı olduğu

sonucuna varan bu hareket, ev işi ücreti için bir talebi doğurmuştur. Eylemcilerinin iddiasıyla, haftada bir ödenen hükümet ödemesi çek, ev kadınının statüsünü ve kadınların genel olarak sosyal pozisyonlarını iyileştirmenin anahtarıdır.

Ev İşİ İçin Ücretler Hareketi, ilk halka açık tanıtımının Mart 1974'te yapıldığı İtalya'da çıktı. Konuşmacılardan biri Mestre şehrinde toplanmış kalabalığa hitap ederken şunları söyledi:

Dünya nüfusunun yarısı ücretsizdir- bu en büyük çelişkilerden biridir! Ve bu bizim evişi için ücret mücadelemizdir. Bu stratejik bir taleptir; tüm çalışan sınıf için şu an en devrimci taleptir. Eğer kazanırsak, sınıf kazanıyor, kaybedersek sınıf kaybeder.¹⁴

Bu hareketin stratejine göre maaşlar evkadınlarının özgürlüğü için anahtar niteliği taşıyordu ve talebin kendisi kadınların genel özgürlük kampanyasının merkezi odağı olarak gösterilmişti. Dahası, ev kadınının ücret için mücadelesi tüm çalışan sınıf hareketinin temel konusu olarak ele alınmıştı.

Evişi için ücret Hareketinin kuramsal kökleri Mariarosa Dalla Costa tarafından kaleme alınan "Kadınlar ve Topluluğun Yıkılması"¹⁵ adlı denemede bulunabilir. Bu belgede Dalla Costa Ev bakımı hizmetlerinin özel karakterinin aslında bir illüzyon olduğu şeklindeki kendi temasına dayanarak evişinin yeniden tanımlanmasını tartıştı. Savunduğu görüşe göre, ev kadını yalnız kocası ve çocuklarının özel ihtiyaçlarını karşılar görünmektedir. Ancak hizmetlerinin gerçek yararları eşinin şu anki işverenine ve çocuklarının ilerki yıllardaki işverenlerinedir.

(Kadın) evde izole edilmiş, vasıfsız olarak düşünülen işi, doğum yapma, büyütme, eğitme ve üretim için işçiye hizmet yapma işini sürdürmeye zorlanmıştır. Üretim çevrimindeki rolü yalnız emeğinin ürünü olanı, *emekçinin* görünür olmasından dolayı görünmez kalmıştır.¹⁶

Ev kadınlarına ücret ödenmesi talebi kadınların, kocalarının işte ürettikleri ürünler kadar önemli ve değerli ürünler ürettikleri varsayımına dayanır. Evişine Ücret Hareketi Dalla Costa'nın mantığına uyarlayarak ev kadınlarını aile üyeleri ürünlerini ya-

ratanlar olarak, kapitalist pazarlarda satılan emek (iş) gücü yaratıcıları olarak tanınıyor.

Dalla Costa kadınların ezilişinin tam bir analizini öngören ilk kuramcı değildi. Mary Inman'ın *Kadınların Savunması*'nda (1940)¹⁷ ve Margaret Benston'un 'Kadınların Özgürlüğünün Politik Ekonomi'sinde (1969)¹⁸ ev işi kapitalizm tarafından "ev kadınları" diye tanımlanarak sömürülen özel bir sınıf işçi yaratılmasına yardımcı oluyor deniyordu. Kadının doğurgan, çocuk yetiştirici ve ev bakıcı rollerinin aile üyelerinin çalışmasına-ışgüçlerini maaşla değişmelerine imkan verdiği- inkar edilemez. Ama bunun ardından gelen hemen, genel olarak kadınların ırk ve sınıfa bakılmaksızın temelde evdeki işlevleriyle tanımlanması mı olacak? Bunu da hemen ev kadınının aslında kapitalist üretim süreci dahilinde gizli bir işçi olduğu görüşü mü takip edecek?

Eğer sanayi devrimi ev ekonomisinin kamu ekonomisinden yapısal ayrımıyla sonuçlandıysa, ev işi kapitalist üretimin bileşik bir bileşeni olarak tanımlanamaz. Ev işi daha çok üretime bir önkoşul olarak bağlıdır. İşveren işgücünün üretildiği ve devam ettirildiği yolla hiçbir şekilde ilgili değildir. O sadece elde edilişi ve kâr getirisi ile ilgilidir. Diğer bir deyişle kapitalist üretim süreci, sömürülebilir işçi kitlesinin varlığını koşul olarak kabul eder.

(İşçilerin) İş gücünün ikmali sosyal üretim sürecinin bir kısmı değil, fakat ona önceden gerekli olan bir durumdur. Emek sürecinin dışında gerçekleşir. İşlevi tüm toplumlarda üretimin temel amacı olan insan varlığının sürdürülmesidir.¹⁹

İrkçılığın en gaddar seviyelerinde ekonomik sömürüye ulaştığı Güney Afrika Toplumunda, kapitalist ekonomi eviçi yaşamdan yapısal ayrılışını şiddetli bir biçimde açığa vuruyor. Aptertheid'in sosyal mimarları basitçe Siyah emeğin, evcil hayat tamamen yok sayıldığında daha çok kâra ulaştırdığını belirlemişlerdir. Siyah erkekler, üretici potansiyelleri onları kapitalist sınıf için değerli kılan emek üniteleri olarak görülmektedir. Ama eşleri ve çocukları,

üretici olmayan, siyah eril emek ünitesinin doğurgan kapasitesine yardımcı olmaktan daha öte bir şey olmayan kadınlar-ge-

Afrika kadınlarının bu 'gereksiz ekler' olarak kişileştirilmesi pek de metafor sayılmaz. Güney Afrika kanunlarına göre çalışmayan Siyah kadınlar beyaz alanlardan (ülkenin %87'si!), hatta pek çok kez eşlerinin çalıştığı ve yaşadığı şehirlerden uzaklaştırılırlar.

Güney Afrika'nın sanayi merkezlerindeki Siyah ev yaşamı, Apartheid yandaşları tarafından gereksiz ve kârsız olarak görülür. Ama aynı zamanda bir tehdittir de.

Hükümet yetkilileri kadının yuva kurma rolünü bilirler ve onların şehirlerde bulunuşunun sabit bir siyah nüfus oluşturmaktan korkarlar.²¹

Sanayileşmiş şehirlerdeki Afrikalı ailelerin birleştirilmesi, evcil hayat Apartheid'e daha iyi seviyede bir direnme için taban olabileceğinden bir tehdit olarak algılanır. Şüphesiz beyaz alanlarda oturma izinlerini alan geniş sayıdaki kadınlara cinsiyet ayrımlı yurtlar tahsis edilmesinin nedeni budur. Tıpkı beyaz olan bir kadın gibi evli bir kadın da bu proje evlerinde yaşayacaktır. Bu yurtlarda aile hayatı titizlikle yasaklanmıştır-karı ve kocalar birbirlerini ya da çocuklar ebeveynlerini ziyaret edemezler.

Güney Afrikada siyah kadınlara yapılan bu yoğun saldırı çoktan meyvelerini toplamıştır, çünkü artık kadınların yalnız yüzde 28.2si evlenmeye yönelmektedir. Ekonomik tedbir ve politik güvenlik nedenleriyle, Apartheid-yoketme gibi açık bir amaçla-Siyah ev yaşamının bir biçimde dokusu aşındırılmaktadır. Bu nedenle, Güney Afrika kapitalizmi, kapitalist ekonominin tümüyle evcil emeğe ne denli bağıntılı olduğunu açıkça kanıtlamaktadır.

Güney Afrika'daki aile yaşamının çöküşü, eğer kadınlar tarafından evde gerçekleştirilen hizmetler, kapitalizm altındaki ücretli emeğin vazgeçilmez bileşenlerinden birisi olma durumunda olsaydı, hükümet tarafından üstlenilemez olurdu. Güney Afrika tarzı kapitalizm ile şu evcil hayatın dağıtılabilmesi, genel olarak kapitalist toplumun getirdiği özel ev ekonomisi ve kamu-

sal üretim sürecinin ayrılmasının bir sonucudur. Kapitalizmin iç mantığı temelinde, kadınlara ev işi için ücret bağlanmasını tartışmak boş gözükmetedir.

Ücretler için talebi vurgulayan kuramın umutsuzca çarpıtıldığını düşünürsek bile, yine de ev kadınlarının ücretlendirilmesi için ısrar etmek politik olarak hoş olmayacak mıdır? Kişi kadınların ev işlerine ayırdıkları saatler için ücretlendirilmeleri konusunda ahlaki bir şart öne süremez mi? Ev kadınları için bir ödeme çeki fikri pek çok kadına cazip gelecektir. Ama muhtemelen, bu cazibenin ömrü kısa ömürlü olacaktı. Çünkü o kadınların kaçışında öldürücü, bitmez tükenmez evbakımı işlerine sadece bir ücret adına razı olacaktı ki?

Bir ücret Lenin'in söylediği tarzda bir gerçeği değiştirebilir mi?

...ufak tefek evişi (kadını) ezer, boğar, ve alçaltır, onu mutfığa ve çocuklara zincirler ve emeğini barbarca, üretici olmayan, ufak tefek, sinir bozucu, daraltıcı ve ezici angaryalar üzerinde harcar.²⁴

Ev kadınları için hükümet ödeme çekleri bu evcil köleliği daha da meşrulaştıracaktır.

Etraftaki kadınların nadiren ev idaresi için bir bedel talep etmiş olmaları, Ev işi için Ücret Hareketinin kapalı bir kritiği değildir. İnsanlıktan çıkaran refah sistemine en sık ileri sürdükleri acil alternatifi açık seçik ifade eden slogan "ev işi" için ücret değil, daha çok "herkes için garantili senelik gelir" dir. Yine de uzun vadede istedikleri, iş ve ucuz kamusal çocuk bakımındır.

Garantili senelik gelir bu nedenle hükümet yardımı sağlanmış bir çocuk bakım sistemiyle ve yeterli ücretlerle daha çok iş yaratın caya dek, işsizlik sigortası olarak işlev görür.

Bir başka kadın grubunun tecrübeleri. 'Ev işi İçin Ücret' stratejisinin problematik tabiatını sergiliyor. Temizlikçi kadınlar, ev işçileri hizmetçiler-bunlar ev işi için ücret almayı herkesten daha iyi bilen kadınlar. Trajik tatsız durumları Ousmane Sembene'nin *La Noire de...*²⁵ başlıklı filminde harikulade bir biçimde

ele alınmıştır. Baş oyuncu iş aradıktan sonra Dakar'de yaşayan bir Fransız ailesine dadı olan Senegalli bir kadındır. Aile Fransa'ya geri dönünce o da onlara eşlik eder. Bununla beraber Fransada bir keresinde yalnız çocuklardan değil, yemek pişirme, temizlik, çamaşır ve tüm diğer ev işlerinden sorumlu olduğunu farkederek. Çok geçmeden ilk zevkli heyecanı depresyona,-öyle derin bir depresyonki işverenlerinin önerdiği ödemeyi reddeder- dönüşür. Ücretler onun kölevari durumunu karşılayamaz. Senegale dönüş yolunu bulamadığı ve hayalkırıklığından fazlasıyla tükendiği için sonsuz bir yemek yapma, pişirme, toz alım, fırçalama dolu kaderinin üzerine intihar etmeyi seçer.

Birleşik Devletlerdeki farklı ırktan kadınlar -özellikle Siyah kadınlar- tanımsız sürelerdir ev işi için ücret alıyorlardı. 1910'da Siyah kadınların yarısından çoğu evlerinin dışında çalışırken, üçte birine ev işçileri olarak iş verilmişti. 1920'de yarısı ev işçisiydi ve bu oran 1930'da beşte üçe yükseldi.²⁶ II. Dünya Savaşı sırasında yoğun kadın işe alımının sonuçlarından biri Siyah ev işçilerinde beklenen bir düşüşün gerçekleşmesiydi. Yine de 1960 da işe sahip olan Siyah kadınların üçte biri halen geleneksel işleriyle sınırlandırılmıştır.²⁷ Siyah kadınların evcillik oranı, masabaşı (sekreteryaya) işleri Siyah kadınlara daha erişilebilir hale gelmeden evvel tümüyle aşağı doğru düşmedi. Bugün bu rakam yüzde 13 civarındadır.²⁸

Kadınları güçten düşürücü evcil zorunluluklar genel olarak cinsiyetçiliğin gücünün güçlü bir kanıtını ortaya koyar. Irkçılığa eklenen tecavüz yüzünden büyük miktarlarda, Siyah kadın, kendi ev işlerini de yapmak durumunda kaldılar. Ve sık sık bir beyaz kadının evindeki iş talepleri ev işçisini kendi evini hatta kendi çocuklarını gözardı etmeye zorladı. Ücretli ev bakıcıları olarak, milyonlarca beyaz evde karıların ve annelerin yerini almama görevini üstlenmişlerdi.

Elli yıldan fazla örgütlenme çabaları sırasında ev işçileri, ev kadını rolünü üstlenmeyi reddederek kendi işlerini yeniden tanımlamaya çalıştılar. Ev kadınının işleri bitmez ve tanımlanamaz. Ev bakım işçileri ilk olarak kendilerinden yapılması beklenen işlerin açık bir dökümünü istediler. Bugünkü ev işçileri ana bir-

liklerinden birinin ismi bile 'Amerika'nın Ev Bakımı Teknisyenleri', 'işleri' yalnız 'ev işi' olan adi ev kadınları gibi işlev görmeyi reddettiklerini vurguladı. Ev bakımı işçileri ev kadınının gölgesinde durduğu sürece, bir işçinin ödeme çekine benzeyenden çok bir ev kadınının mutfak masrafınıninkine daha benzer ücretler almaya devam edeceklerdir. Ev Bakımı İş Sahası Ulusal Komitesi-ne göre ortalama tam gün bir ev bakım teknisyeni 1976 da yalnız \$2.732 kazanıyordu ve bunların üçte ikisi de \$2000 altında kazanıyordu²⁹. Ev işi işçileri asgari ücret koruma yasasını bir kaç yıl önce genişletmelerine rağmen, 1976'da hayret verici bir yüzde 40 gibi halen standart altı ücretler alıyordu. Ev İşİ İçin Ücret Hareketi eğer ev kadınlarına ev işi için ücret ödenirse onların da buna göre daha üst bir sosyal statünün tadını çıkaracağını varsayıyor. Kapitalizm altındaki durumu tüm diğer işçilerden daha hazine olan ücretli ev bakımı işçisinin yüzyıllık mücadeleleri ise bambaşka bir hikaye anlatıyordu.

Bugün Birleşik Devletlerin tüm kadınlarından yüzde elliden fazlası yaşamak için çalışıyor ve ülkenin işgücünün yüzde 41'ini oluşturuyorlar. Yine de şu anda sayısız sayıda kadın doğru dürüst bir iş bulamamaktadır. Irkçılık gibi cinsiyetçilik de yüksek kadın işsizlik oranlarının büyük gerekçeleridir. Pek çok kadın "sadece ev kadını"dır. Çünkü gerçekte işe alınmamış işçilerdir. Bu nedenle "sadece ev kadını" rolüne, kadınlar için erkeklerle eşit seviyelerde işler talep ederek ve sosyal hizmetler (mesela çocuk bakımı) ve iş kazançları (doğum izni vb.) gibi daha çok kadının evinin dışında çalışmasına izin verecek olan şeyler konusunda uğraşarak karşı çıkılamaz mı?

Ev işİ İçin Ücret Hareketi, "bir fabrikada kölelik, kadınları mutfak taşına kölelikten kurtarmaz"³⁰ tartışmasıyla kadınları evlerinin dışında iş aramaya cesaretlendirmemektedir. Kampanyanın sözcü kadınları yine de, kadınların evlerindeki izole ortamlarda hapisliklerini savunmadıkları konusunda ısrar ederler. Kapitalist pazarda kendiliğinden çalışmayı reddederlerken, kadınlara da ev işi için sabit-sorumluluklar yüklemeliklerini iddia ederler. Bu hareketin bir Birleşik Devletler sözcüsünün söylediklerine göre:

...kendi işimizi sermaye uğruna daha etkili ya da üretici yapmakla ilgilenmiyoruz. İşimizi azaltmakla ve de sonunda hepsini reddetmekle ilgileniyoruz. Bir hiç için çalıştığımız sürece, kimse bizim ne kadar uzun ve ne kadar çok çalıştığımıza aldırmıyor, çünkü sermaye sadece ücretle çalışan sınıfın tarafına geçince üretimin maliyetini kısmak için ileri teknoloji kullanıyor. Sadece ve sadece işimizin para etmesi (yani sadece işimizi ekonomik olmayan bir şekilde yaparsak) sermaye bunu azaltmak için gerekli teknolojiyi bulacak! Şu anda genelde ev işimizi azaltacak bir bulaşık makinesini alabilmek için ikinci bir vardiyada dışarda çalışmak zorundayız.³¹

Kadınlar işleri için ücret alma hakkını bir kez ele geçirdiler mi, daha yüksek maaşlar için kapitalistleri ev işinin sanayileşmesini üstlerine almaları konusunda zorlayarak talepleri yükseltebilirler. Bu kadınların azatı için somut bir strateji midir yoksa gerçekleştirilemez bir rüya mı?

Kadınlar maaş için mücadeleyi nasıl idare etmek durumundadırlar? Dalla Costa *ev kadınının grevi*'ni savunuyor;

Evi reddetmeliyiz, çünkü diğer kadınlarla bizim evde kalmamızı öngören tüm durumlara karşı mücadele etmek için birleşmek istiyoruz....Eve aldırış etmemek zaten bir mücadele şeklidir, çünkü bizim gerçekleştirdiğimiz sosyal hizmetler bundan sonra bu koşullarda yerine getirilmeyecektir.³²

Ama eğer kadınlar evlerden çıkacaklarsa nereye gidecekler? Diğer kadınlarla nasıl birleşecekler? Evlerinden gerçekten sadece ev işlerini protesto etmekten başka bir neden yüzünden çıkmıyorlar mı? Kadınlara başka evdışı işler aramak için -ya da en azından kadınlara uygun işler için düzenlenen kitle kampanyalarına katılmak üzere- 'evden çıkmak' daha gerçekçi olmaz mı? Diyelim ki kapitalizm koşulları altındaki bir iş gaddarca. Diyelim ki yaratıcı değil ve yabancılaştırıcı. Yine de tüm bunlarla birlikte, işleriyle kadınların üretim molasında kapitalistlere meydan okumak için kız kardeşleriyle birleşebileceği gerçeği sabit kalıyor. Emek hareketinde militan eylemciler olarak, işçiler olarak kadınlar, tekelci kapitalist sisteminin özünde kendisi olan cinsiyetçiliğin kalıcılığı ve yararına karşı savaşacak gerçek gücü yaratabilirler.

Eğer ev işi için ücret stratejisi kadınların ezilmesi sorununa uzun vadeli bir çözüm sağlamada az şey yapıyorsa, şu anki ev kadınlarının derin hoşnutsuzluğuna da çok az hitap ediyor. Son sosyolojik çalışmalar ev kadınlarının yaşamlarının her zamankinden daha çok gerilimli olduğunu açıkça göstermektedir. Ann Oakley, *Evişinin Sosyolojisi* adlı kitabı için röportajlar yaptığında, başta evişlerinden rahatsız olmadıklarını söyleyen ev kadınlarının sonraları çok derin bir tatminsizliği dile getirdiklerini görmüştür. Aşağıdaki yorumlar fabrikada bir işi olan bir kadından gelmiştir.

(Ev işini seviyormusunuz?) Aldırmıyorum. Sanırım tüm gün içinde olmadığım için aldırmıyorum. İşe gidiyorum ve yalnız yarım gün ev işi yapıyorum. Eğer tüm gün yapıyor olsaydım hoşuma gitmezdi- bir kadının işi hiç bitmez, her zaman yapacak birşeyleri vardır.-hatta yatmaya gitmeden önce bile yapmamız gereken birşeylerimiz vardır-kül tablalarını boşaltır, bir iki fincan yıkarsınız. Halen çalışıyorsunuzdur. Hergün aynı şey, kalkıp da ben yapmayacağım diyemezsiniz çünkü yapm'ak zorundasınızdır-yani yemek yapmak gibi; yapılmalıdır çünkü yapmazsanız çocuklar aç kalır....Sanırım insan alışıyor ve artık otomatik olarak yapıyor.İşte evde olduğumdan daha mutlu oluyorum.

(Ev kadını olmak hakkında söyleyeceğiniz en kötü şeyler neler?) Sanırım bazı günler kalkıp hep aynı eski şeyleri tekrarlamak durumunda hissediyorsunuz-sıkılıyorsunuz aynı tekrara sıkışıp kalıyorsunuz. Sanırım hangi ev kadınına sorsanız dürüstçe dönüp vaktin yarısında kendilerini bir köle gibi hissettiklerini söyleyeceklerdir. Herkes sabah kalktığında "Yo hayır, bugün yine aynı şeyleri yapacağım, ta ki bu gece yatağa girene dek. Bu hep aynı işleri yapmak sıkıcı.³⁴

Ücretler bu sıkıcılığı yok mu edecek? Bu kadın açıkça hayır diyecektir. Tam günlük bir ev kadını Oakley'e ev işinin doğasından şöyle bahsetti:

En kötüsü de sanırım evde olduğunuz için yapmak zorunda olmanız. Benim yapmama seçeneğim olduğu halde yapmam gerektiğini düşündüğüm için yapmamayı beceremiyorum.³⁵

Görünüşe göre bu işi yapmak için bir de ücret almak bu kadının saplantısını daha da ağır hale getirecekti.

Oakley ev işinin -özellikle de tam gün olduğu durumlarda- dışı

kişiliğini o kadar istila ettiğini, öyle ki, ev kadınının işinden ayrılamaz duruma geldiği sonucuna vardı.

Ev kadınlığı kadının önemli bir anlamda işidir: durumdaki nesnel ve öznel elemanlar arasındaki ayrım bu nedenle özde daha zordur.³⁶

Psikolojik sonuç sık sık trajik şekilde bastırılmış bir kişiliğin aşağılık duygularıyla kaplanmıştır. Psikolojik kurtuluş sadece ev kadınına bir ücret ödemekle pek elde edilemez.

Diğer sosyolojik çalışmalarda çağdaş ev kadınlarının şikayetçi olduğu çözümsüz rahatsızlıkları onaylamıştır. Myrna Ferree³⁷, Boston yakınlarında çalışan bir toplulukta yüzden fazla kadınla konuştu, "neredeyse çalışan kadınların iki katı kadar ev kadını yaşamlarından tatminsizdi." Söylemek gereksizdir ki, çalışan kadınların çoğunun doyurucu işleri yoktu: Bunlar garson, fabrika işçisi, daktilocu, süpermarket işçileriydi. Yine de evlerinin köleliğinden ayrılma, "dışarı çıkma ve diğer insanları görme" yetisi, onlar için kazançları kadar önemliydi. 'Evde otururken çıldırdıkları'nı söyleyen ev kadınları kendilerini çıldırtmak için para alma fikrini hoş karşılayacaklar mıdır? Bir kadın 'tüm gün evde olmak hapisanede olmak gibi' diye yakınmıştı. Ücretler hapisanenin duvarlarını yıkabilecek mi? Bu hapisaneden tek gerçekçi kurtuluş yolu, evin dışında çalışmaktır.

Birleşik Devletlerde bugün çalışan tüm kadınların %50'sinden fazlasının herbiri, ev işinin yükünün hafifletilmesi için güçlü birer argümandır. İşin doğrusu, girişimci kapitalistler kadınların kendilerini ev kadınları olarak rollerinden kurtarmaları için, yeni tarihsel ihtiyaçlarını sömürmeye başlamışlardır. McDonald, Kentucky Fred Chicken gibi sayısız kâr getirici fast-food zincirleri, daha çok çalışan kadın demek evde daha az günlük yemeğin hazırlanması demektir gerçeğine tanıklık etmektedir. Yiyecek ne kadar lezzetsiz ve besleyici olmaktan uzak olursa olsun, çalışanlarını ne kadar sömürürse sömürsün, bu fast-food işletmeleri ev kadınının yakınlaşan yokoluşuna dikkat çekmektedir. Tabiki, gerekli olan, ev kadınının eski görevlerinin yüklü bir kısmını üzerine alacak sosyal kurumlardır. Bu çalışan kadının kabaran rütbelerinden doğan bir meydan okumadır. Ev-

rensel ve yardımcı çocuk bakımına talep, artan sayıda çalışan annelerin dolaysız bir sonucudur. Ve daha çok iş için -erkeklerle eşit tabanlı işler- talebin etrafında daha çok kadın örgütlendikçe, kadının ev kadını görevlerinin gelecekte de uygulanabilirliği konusunda çok ciddi sorular ortaya çıkacaktır. 'İş hattına kölelik'in kendisinin mutfak tezgâhından özgürlük' olmadığı doğru olabilir, ama iş hattı şüphesiz ki kadınların yıllanmış evcil köleliklerinin yokedilmesi için davranmalarına yönelik en güçlü olasılıktır.

Ev işinin tek kadının özel sorumluluğundan kaldırılması, açık ça kadın özgürlüğünün stratejik bir hedefidir. Ama ev işinin -yemek hazırlama ve çocuk bakımı da dahil olmak üzere- sosyalleştirilmesi ekonomi üzerindeki kâr güdüsü imparatorluğunun sonunu bir gerek olarak kabul eder. Evcil köleliği sona erdirmeye yolunda en belirgin adımlar, doğrusu sosyalist ülkelerde atılmıştır. Bu nedenle çalışan kadınların sosyalizm mücadelesine özel ve canlı bir ilgileri vardır. Dahası, kapitalizm altında erkeklerle eşit şartlarda iş kampanyaları, yardımcı kamusal çocuk bakımı gibi kurumlar için hareketlerle birleştiğinde patlamaya hazır devrimci bir potansiyel taşır. Bu strateji tekelci kapitalizminin geçerlilik süresi sorununu ortaya koyar ve eninde sonunda sosyalizm yönüne doğru yönelmek zorundadır.

NOTLAR

BÖLÜM 1

1. Ulrich Bonnell Phillips, *American Negro Slavery: A Survey of the Supply, Employment, and Control of Negro Labor as Determined by the Plantation Regime* (Amerikan Zenci Köleliği: Plantasyon Rejiminin gerekleri altında zenci işgücünün kontrolü ve istihdamı üzerine bir araştırma) (New York ve Londra: D. Appleton, 1918). Ayrıca bkz. Phillips'in makalesi "The Plantation as a Civilizing Factor," (Uygarlaştırıcı bir Etken olarak Plantasyon), *Sewanee Review*, XII (July, 1904), yeniden basım Ulrich Bonnell Phillips, *The Slave Economy of the Old South: Selected Essays in Economic and Social History*, (Yaşlı Güney'in Köle Ekonomisi: Ekonomik ve Sosyal Tarihten Seçmeler), derleyen: Eugene D. Genovese (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1968). Aşağıdaki pasaj bu makaleden bir bölümü içeriyor:

Sorunumuzun koşulları aşağıdaki gibidir:

1. Bir ya da iki yüzyıl önce zenciler Afrika'da vahşilerdi. 2. Amerika'ya getirilenler ve ataları, belli bir uygarlık taşıyordu ve şimdi bir ölçüde modern uygar topluma uydurulmuşlardı. 3- Zencilerin bu gelişimi büyük ölçüde uygar beyaz insanlarla birleşimlerinin sonucudur. 4- Zencilerin geniş bir kitlesi belirsiz bir süre için uygar beyaz ulusun karışıklığında kalacaktır. Sorun, Nasıl barışçıl yerleşimlerini ve bu beyaz adamlar ulusunda ilerlemelerini sağlayabiliriz ve yeniden barbarlığa düşmelerine engel olabiliriz? Sorunun geniş bölümünün olası çözümü için, ben plantasyon sistemini öneriyorum. (s. 83)

2. Zenci kadınların özel bir biçimde ezilişi Herbert Aptheker'in derlediği ve yazdığı sayısız kitap, makale ve antolojide bulunabilir, örneğin: *American Negro Slave Revolts* (Amerikan Zenci Köle İsyanları) (New York: International Publishers, 1970. İlk baskı: 1948); *To be Free: Studies in American Negro History* (Özgür olmak: Amerikan Zenci Tarihinden Çalışmaları) (New York: International Publishers, 1969. İlk baskı: 1948); *A Documentary History of the Negro People in the United States*, (Birleşik Devletlerde Zenci Halkın Dökümanter Bir Tarihi) C. 1 (New York: The Citadel Press, 1969. İlk baskı: 1951) Şubat, 1948'de, Aptheker "The Negro Woman" başlıklı bir makale yayınladı, *Masses and Mainstream* içinde, C. II, No. 2.

3. Eugene D. Genovese, *Roll, Jordan, Roll: The World the Slaves Made* (Çek, Jordan, Çek: Kölelerin Yarattığı Dünya) (New York: Pantheon Books, 1974)

4. John W. Blassingame, *The Slave Community: Plantation Life in the Antebellum South* (Köle Topluluğu: Güneyde Plantasyon Hayatı) (London ve New

York: Oxford University Press, 1972).

5. Robert W. Fogel ve Stanley Engerman, *Time on the Cross: The Economics of Slavery in the Antebellum South* (Dönüm Noktası: Güneyde Köleliğin Ekonomisi), 2 cilt. (Boston: Little, Brown Co., 1974.)

6. Herbert Gutman, *The Black Family in Slavery and Freedom, 1750-1925* (1750'den 1925'e Kölelik ve Özgürlükte Siyah Aile) (New York: Pantheon Books, 1976).

7. Stanley Elkins, *Slavery: A Problem in American Institutional and Intellectual Life*, (Kölelik: Amerikan Kurumsal ve Entellektüel Yaşamında bir Sorun), gözden geç. üçüncü baskı (Chicago ve London: University of Chicago Press, 1976).

8. See Daniel P. Moynihan, *The Negro Family: The Case of National Action*, (Zenci Aile: Ulusal Eylem Durumu) Washington, D. C. : U. S. Department of Labor, 1965. Yeniden basım Lee Rainwater ve William L. Yancey, *The Moynihan Report and the Politics of Controversy* (Moynihan Raporu ve Mücadele Politikası) (Cambridge, Mass. : MIT Press, 1967).

9. Bkz. W. E. DuBois, "The Damnation of Women," (Kadınların Lanetlenişi), *Darkwater* içinde 8. Bölüm, (New York: Harcourt, Brace ve Howe, 1920).

10. Kenneth M. Stampp, *The Peculiar Institution: Slavery in the Antebellum South* (Özel Kurum: Güneyde Kölelik (New York: Vintage Books, 1956), s. 343.

11. *a.g.e.*, s. 31; s. 49; s. 50; s. 60.

12. Mel Watkins ve Jay David, editörler, *To be a Black Women: Portraits in Fact and Fiction* (Bir Siyah Kadın Olmak: Kurguda ve Gerçekte Portreler.) New York: William Morrow and Co., Inc., 1970), s. 16. Alıntı Benjamin A. Botkin, editör, *Lay My Burden Down: A Folk History of Slavery* (Chicago: University of Chicago Press, 1945).

13. Barbara Wertheimer, *We Were There: The Story of Working Women in America* (Biz Oradaydık: Amerikada Çalışan Kadınların Hikayesi) (New York: Pantheon Books, 1977). s. 109.

14. *a.g.e.*, s. 111. Alıntı Lewis Clarke, *Narrative of the Sufferings of Lewis and Milton Clarke, Sons of a Soldier of the Revolution* (Bir Devrim Askerinin Oğulları, Lewis ve Milton Clark'ın Anlatıları) (Boston: 1846), s. 127.

15. Stampp, *y.a.g.e.*, s. 57.

16. Charles Ball, *Slavery in the United States: A Narrative of the Life and Adventures of Charles Ball, a Black Man* (Birleşik Devletler'de Kölelik: Bir Zenci Adamın, Charles Ball'ın Yaşamı ve Maceraları) (Lewistown, Pa.: J. W. Shugert, 1836), s. 150-151. Alıntı Gerda Lerner, editör, *Black Women in White America: A Documentary History* (Beyaz Amerikada Siyah Kadınlar: Bir Dökümanter Tarih) (New York: Pantheon Books, 1972), s. 48.

17. Moses Grandy, *Narrative of the Life and of Moses Grandy: Late a Slave in the United States of America* (Moses Grandy'nin Yaşam Hikayesi: Amerika Birleşik Devletlerinde Eski Bir Köle) (Boston: 1844), s. 18. Alıntı E. Franklin Frazier, *The Negro Family in the United States* (Birleşik Devletlerde Zenci Ailesi) (Chicago: University of Chicago Press, 1969. İlk baskı: 1939).

18. *a.g.e.*

19. Robert S. Starobin, *Industrial Slavery in the Old South* (Yaşlı Güneyde Endüstri Köleliği) (London, Oxford, New York: Oxford University Press, 1970), s. 165.
20. *a.g.e.*, s. 164-165.
21. *a.g.e.*, s. 165.
22. *a.g.e.*, s. 165-166.
23. "Ayrıca demirşileri ve madenlerde köle çocuklar ve kadın-lar vagonları itmeye ve artıkları taşımaya zorlanırdı." *a.g.e.*, s. 166.
24. Karl Marx, *Das Kapital, Kritik der politischen Ökonomie*, Erster Band (Berlin, D. D. R.: Dietz Verlag, 1965), s. 415-416: "In England werden gelegentlich statt der Pferde immer noch Weiber zum Ziehen usw, bei den Kanalbooten verwandt, weil die zur Produktion von Pferden und Maschinen erheischte Arbeit ein mathematisch gegebenes Quantum, die zur Erhaltung von Weibern der Surplus-population dagegen unter aller Berechnung steht." Translation: *Capital*, Vol. 1 (New York: International Publishers, 1968), s. 391.
25. Starobin, *y.a.g.e.*, s. 166: "Köle sahipleri, kadınları, Güneyli ürünlerin verimliliğini arttırmak için birkaç yolla kullandı. Öncelikle, köle kadın ve çocukların sermayeye çevrimi ve elde edilmesi yetişkin erkeklerden daha aza maloluyor. John Ewing Calhoun, Güney Carolina'lı bir tekstil üreticisi köle çocukların, yetişkin köle pamuk değirmencilerinden üçte iki daha aza geldiğini hesapladı. Bir başka Carolina'lı erkek ve kadın köle emeğindeki bedel farkının, köle ve özgür emek farkından da fazla olduğunu hesapladı. Köle kadın ve çocukları kullanan işlerden gelen kanıt, emek maliyetlerini öztü itibarıyla azaltabilecekleri sonucunu destekliyor."
26. Frederick Law Olmsted, *A Journey in the Back Country* (Ülkenin Gerisine Bir Yolculuk) (New York: 1860), s. 14-15. Alıntı Stamp, *y.a.g.e.*, s. 34.
27. Karl Marx, *Grundrisse der Kritik der politischen Ökonomie* (Berlin, D. D. R.: Dietz Verlag, 1953), s. 266. "Die Arbeit ist das lebendige, gestaltende Feuer, die Vergänglichkeit der Dinge, ihre Zeitlichkeit, als ihre Formung durch die lebendige Zeit."
28. Alıntı Robert Staples, editör, *The Black Family: Essays and Studies* (Siyah Aile: Makaleler ve Araştırmalar) (Belmont, Cal.: Wadsworth Publishing Company, Inc., 1971), s. 37. Ayrıca bkz. John Bracey, Jr., August Meier, Elliott Rudwick, editors, *Black Matriarchy: Myth or Reality* (Siyah Anaerki: Mit ya da Gerçek) (Belmont, Cal.: Wadsworth Publishing Company, Inc., 1971), s. 140.
29. Bracey v.d. *y.a.g.e.*, s. 81. Lee Rainwater'ın makalesi "Crucible of Identity: The Negro Lower-Class Family" daha önce burada yayınlanmıştı *Daedalus*, Cilt. XCV (Winter, 1966), s. 172-216.
30. *a.g.e.*, s. 98.
31. *a.g.e.*
32. Frazier, *y.a.g.e.*
33. *a.g.e.*, s. 102.
34. Gutman, *y.a.g.e.*
35. Kitabının ilk bölümünün başlığı, "Bana Çocukların Saçlarından Biraz

Gönder"dir, satış yoluyla eşinden zorla koparılmış olan köle bir kocanın karısına yazdığı bir mektuptaki dileğidir: "Ayrı kâğıtlara koyup isimlerini yazarak bana çocukların saçlarından biraz gönder.....kadın bana senin beni bulduğun kadar yakın bulmayanları doğurmuyor. Sen de benim gibi hissediyorsun. Onlara iyi bir babaları olduğunu ve onlara dikkat ettiğimi ve onları her gün düşündüğümü söyle.....Laura seni hâlâ aynı seviyorum. Sana olan aşkım hiç tükenmedi. Ben seni sevgili karım olarak, hep olduğun gibi düşünüp hissediyorum, Laura. Benim bir eşe davranışımı bilirsin ve çocuklarım için nasıl olduğumu bilirsin. Çocuklarımı seven biri olduğumu bilirsin." (s. 6-7)

36. *a.g.e.* Bkz. 3 ve 4üncü Bölümler.

37. *a.g.e.*, s. 356-357.

38. Elkins, *y.a.g.e.*, s. 130.

39. Stamp, *y.a.g.e.*, s. 344.

40. Angela Y. Davis, "The Black Women's Role in Community of Slaves," *Black Scholar*, (Köle Toplumunda Siyah kadının Rolü)C. III, No. 4 (December, 1971).

41. Genovese, *Roll, Jordan, Roll* Bkz. Kısım II, özellikle "Husbands and Fathers" and "Wives and Mothers." (Kocalar ve Babalar) ve (Eşler ve Analar)

42. *a.g.e.*, s. 500.

43. *a.g.e.*

44. *a.g.e.*

45. Aptheker, *y.a.g.e.* Bkz. s. 145, 169, 173, 181, 182, 201, 207, 215, 239, 241-242, 251, 259, 277, 281, 287.

46. Frederick Douglass, *The Life and Times of Frederick Douglass* (Frederick Douglas'ın Dönemi ve Yaşamı) (New York: Collier, London: Collier-Macmillan Ltd., 1962). Gözden geçirilmiş yeniden baskı, 1892. Bkz. özellikle 5 ve 6ıncı bölümler.

47. *a.g.e.*, s. 46. "Beni köleliğin acımasızlığına ve kötülüğüne ve yaşlı efendim üzerindeki ağır etkilerine gözlerimi açan olaylardan biri, kuzenim olan, Tuckahoe'de gözcüsü tarafından aşırı tacize uğramış ve dövülmüş bir kadını korumak için otoritesini kullanmayı reddedişi oldu. Bu gözcü, bir Bay Plummer, sınıfın çoğu üyesi gibi, pek insan değildi ve genel ahlaksızlığına ve itici acımasızlığına ek olarak, acınası bir serhoş bir katır sürüsünü bile idare edemeyecek biriydi. Serhoş delilik anlarından birinde, bahsi geçen genç kadını yaşlı efendimin korumasına getiren saldırıyı yapmıştı.....Boynu ve omuzları, yeni açılmış yaralarla kaplıydı. ve boynunu ve omuzunu sığırderiyle yaralamakla yetinmeyerek, adi herif kafasına bir ceviz dahıyla korkunç derin bir yara açan ve yüzünü tam anlamıyla kanla kaplatan bir vuruş yapmıştı."

48. *a.g.e.*, s. 48-49.

49. *a.g.e.*, s. 52.

50. Wertheimer, *y.a.g.e.*, s. 113-114. Gerda Lerner'in bu kaçışı anlatışı biraz farklı: "1855 Yılbaşı Arifesinde, bir tatilden ve efendilerinin at ve arabasından yararlanan altı genç köle, Loudoun Co, Virginia'yı terketti ve kar ve soğuk içinde gece ve gündüz yolculuk ederek, iki gün sonra Colombia'ya vardı. Barnaby Grigby

yirmi altı yaşında bir melezdî; karısı, Elizabeth, ki kocasından farklı bir sahibi vardı, yirmidört yaşındaydı. Kızkardeşi, Ann Wood, grubun lideri Frank Wanner'le nişanlıydı. Ann yirmiikisindeydi, güzel görünümlü ve zekiydi. Frank, özellikle kötü bir efendiden kaçmaya çalışıyordu. Grupta iki genç erkek daha vardı." Lerner, *y.a.g.e.*, s. 57.

51. Sarah M. Grimke'in tanıklığı Theodore D. Weld, *American Slavery As It Is: Testimony of a Thousand Witnesses* (Olduğu gibi Amerikan Köleliği: Bin Tanığın Tanıklığı) (New York: American Anti-Slavery Society, 1839). Alıntı Lerner, *y.a.g.e.*, s. 19.

52. *a.g.e.*

53. Aptheker, "The Negro Woman," (Zenci Kadın) s. 11

54. *a.g.e.*, s. 11-12.

55. Aptheker, "Slave Guerilla Warfare," in *To Be Free*, (Özgürlük için "Köle Gerillanın Mücadelesi") s. 11.

56. Aptheker, *American Negro Slave Revolts* (Amerikan Zenci Köle Devrimleri), s. 259.

57. *a.g.e.*, s. 280.

58. Lerner, *y.a.g.e.*, s. 32-33: " [Louisiana, Natchez'de] renkli öğretmenlerin çalıştığı iki okul vardı. Bunlardan biri, bir yıl boyunca gece yarısı okulunda çalışmış bir köle kadındı. Gece onbir ya da onikide açılıyordu ve sabah ikide kapanıyordu...Öğretmen olan Milla Granson, Kentucky'deki eski evinin hoşgörülü efendisinin çocuklarından okuma ve yazmayı öğrendi. Öğrencilerinin sayısı bir vakit on ikiye ve bunlara okuma ve yazmayı öğretince onları gönderdi ve yine şanslı sayısını aldı ve onları da yetenekleri ölçüsünde yetiştirdi. Ta ki, yüzlercesini mezun edene dek. Bir çoğu kendi izin kâğıtlarını yazdı ve Kanada'ya hareket etti." Quoted from Laura S. Haviland, *A Woman's Life-Work, Labors and Experiences* (Bir Kadının Çalışma Yaşamı, Uğraşlar ve Deneyimler) (Chicago: Publishing Association of Friends, 1889), s. 300-301.

59. Alex Haley, *Roots: The Saga of an American Family* (Kökler: Bir Amerikan Aile Efsanesi) (Garden City, New York: Doubleday and Co., 1976). Bkz. 66 ve 67inci bölümler.

60. Sarah Bradford, *Harriet Tubman: The Moses of Her People* (Harriet Tubman: Halkının Musası) (New York: Corinth Books, 1961. 1886 baskısından yeniden basım). Ann Petry, *Harriet Tubman, Conductor on the Underground Railroad* (Harriet Tubman, Yeraltı Demiryolunda Kondüktör) (New York: Pocket Books, 1971. İlk Basım: 1955).

61. Arlene Eisen-Bergman, *Women in Vietnam* (Vietnam'lı Kadınlar) (San Francisco: People's Press, 1975), p. 63.

62. *a.g.e.*, s. 62 "Köyler arasından geçer ve halkı ararken, kadınların tüm giysileri çıkarılırdı ve, erkekler herhangi bir yerlerinde saklı bir şey olmadığından emin olmak için penislerini kullanırdı; ve bu tecavüzdü, fakat arama olarak yapılıyordu" Quoted from Sgt. Scott Camil, First Marine Division, in *VVAW, Winter Soldier Investigation* (Kış Askeri İncelemesi) (Boston: Beacon Press 1972), s. 13.

63. *a.g.e.*, s. 71. Alıntı *Winter Soldier Investigation*, s. 14

64. Blassingame, *y.a.g.e.*, s. 83.
65. Genovese, *Roll, Jordan, Roll*, s. 415.
66. *a.g.e.*, s. 419.
67. Gayl Jones, *Corregidora* (New York: Random House, 1975).
68. Frazier, *y.a.g.e.*, s. 69.
69. *a.g.e.*, s. 53.
70. *a.g.e.*, s. 70
71. Harriet Beecher Stowe, *Uncle Tom's Cabin* (Tom Amca'nın Kulübesi) (New York: New American Library, Signet Books, 1968), s. 27.
72. *a.g.e.*, s. 61.
73. *a.g.e.*, s. 72

BÖLÜM 2

1. Douglass, *y.a.g.e.*, s. 469.
2. *a.g.e.*, sp. 472.
3. *a.g.e.*
4. *a.g.e.*
5. Stowe, *y.a.g.e.*. Frederick Douglass otobiyografisine şu yargıları da aldı: "Kaçak köle belalarının karışıklığına Tom Amca'nın Kulübesi olarak bilinen kitap, olağanüstü derinlikte ve güçte bir çalışma geldi. Zamanın insani ve ahlaki gereksinimlerine hiçbir şey daha iyi uyamazdı. Etkisi inanılmazdı, anındaydı ve evrensel. Kölelik hakkında hiçbir kitap bu kadar genel ve iyi biçimde Amerikalı kalbe hitap etmedi. Türünün önceki yayınlarının tüm gücünü ve halesini birleştirdi ve bir çok kişi tarafın dan esinleyici bir yapıt olarak selamladı. Bayan Stowe, bir anda ilgi ve takdir nesnesi oldu."
6. Stowe, *y.a.g.e.*, s. 107.
7. Bkz. Barbara Ehrenreich ve Deirdre English, "Microbes and the Manufacture of Housework" (Mikroplar ve Evişi nin Manifaktürü) Bölüm 6, *For Her Own Good: 150 Years of the Experts' Advice to Women* (Garden City, N. Y.: Anchor Press/Doubleday, 1978). Also Ann Oakley, *Women's Work: The Housewife Past and Present* /Kadınların İşi: Geçmişte ve Şimdi Evkadını (New York: Vintage Books, 1976).
8. Bkz. Elanor Flexner, *Century of Struggle: The Woman's Rights Movement in the U. S.* (Mücadele Yüzyılı: B.D.'de Kadın Hakları Hareketi) (New York: Atheneum, 1973). Ayrıca Mary P. Ryan, *Womanhood in America* (Amerika'da Kadınlık) (New York: New Viewpoints, 1975).
9. See Aptheker, *Nat Turner's Slave Rebellion* (New York: Humanities Press, 1966); Harriet H. Robinson, *Loom and Spindle or Life Among the Early Mill Girls* (Kailua, Hawaii: Press Pacifica, 1976). Ayrıca Wertheimer, *y.a.g.e.*, ve Flexner, *y.a.g.e.*
10. Robinson, *y.a.g.e.*, s. 51

11. Evlilik kur umunu kölelikle eşleşme tartışması üzerine bkz. Pamela Allen, "Woman Suffrag : Feminism and White Supremacy," (Kadın Oy Hakkı: Feminizm ve Beyaz Üstünlüğü) (Chapter V of Robert Allen, *Reluctant Reformers* (Washington, D. C.: Howard University Press, 1974), s. 136.

12. Wertheimer, y.a.g.e., s. 106.

13. Bkz. Flexner, y.a.g.e., s. 38-40. Ayrıca Samuel Sillen, *Women Against Slavery* (Kölelik Karşıtı Kadınlar) (New York: Masses and Mainstream, Inc., 1955), s. 11-16.

14. Sillen, y.a.g.e., s. 13.

15. a.g.e.

16. a.g.e., s. 14

17. *Liberator*, (Kurtarıcı) January 1, 1831. Alıntı William Z. Foster, *The Negro People in American History* (Amerikan Tarihinde Zenci Halk) (New York: International Publishers, 1970), s. 108.

18. Sillen, y.a.g.e., s. 17.

19. a.g.e.

20. Birleşik Devletler'de kamuoyunda ilk konuşan kadın İskoç doğumlu konuşmacı ve yazar Frances Wright'ti. (bkz. Flexner, a. g. e., s. 27-28) Zenci kadın Maria W. Stewart Boston'da 1832'de dört konuşma yaptığında, kamuoyunda konuşan ilk milli kadın oldu. (bkz. Lerner, y.a.g.e., s. 83).

21. Flexner, y.a.g.e., s. 42. Philadelphia Female Anti-Slavery Society 'nin Judith Papachristou, editör, *Women Together: A History in Documents of the Women's Movement in the United States* içindeki metnine bakınız. (Kadınlar Birlikte: Birleşik Devletlerde Kadınlar Hareketi Dökümanlarında Bir Tarih) (New York: Alfred A. Knopf, Inc., A Ms. Book, 1976), s. 4-5.

22. Sillen, y.a.g.e., s. 20.

23. a.g.e., s. 21-22.

24. a.g.e., s. 25.

25. Flexner, y.a.g.e., s. 51.

26. a.g.e.,

27. Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony and Matilda Joslyn Gage, *History of Woman Suffrage*, (Kadın Oy Hakkı Tarihi) C. 1 (1848-1861) (New York: Fowler and Wells, 1881), s. 52.

28. Alıntı Papachristou, y.a.g.e., s. 12. Bkz. Gerda Lerner'nin kırsal mektubu yorumlayışı *The Grimke Sisters from South Carolina: Pioneers for Women's Rights and Abolition* (Güney Carolina'dan Grimke Kızkardeşler: Kadın Hakları ve Kölelik Karşıtlığı Öncüleri) (New York: Schocken Books, 1971), s. 189.

29. Alıntı Papachristou, y.a.g.e., s. 12.

30. a.g.e.

31. Sarah Grimke, *Letters on the Equality of the Sexes* 'i (Cinslerin Eşitliği Üzerine Mektup'u) Temmuz, 1837'de yayınlamaya başladı. *New England Spectator*'da çıktılar ve *Liberator*'da yeniden basıldılar. Bkz. Lerner, *The Grimke Sisters*

(Grimke Kızkardeşler), s. 187.

32. Alıntı Alice Rossi, editör, *The Feminist Papers* (Feminist Yazılar) (New York: Bantam Books, 1974), s. 308.

33. a.g.e.

34. Alıntı Flexner, y.a.g.e., s. 48. Ayrıca alıntılanıp tartışıldığı yer: Lerner, *The Grimke Sisters*, (Grimke Kızkardeşler), s. 201.

35. Angelina Grimke, *Appeal to the Women of the Nominally Free States*. (Bir ölçü Özgür Olan Eyaletlerin Kadınlarına Çağrı). Yayınlayan Anti-Slavery Convention of American Women and Held by Adjournment, 9-12 Mayıs, 1837 (New York: W. S. Dorr, 1838), s. 13-14.

36. a.g.e., s. 21.

37. Flexner, y.a.g.e., s. 47.

38. Lerner, *The Grimke Sisters*, (Grimke Kızkardeşler), s. 353.

BÖLÜM 3

1. Stanton vd., *History of Women Suffrage* (Kadın Oy Hakkı Tarihi), C. 1, s. 62.

2. a.g.e., s. 60 (not).

3. Judith Hole ve Ellen Levine, "The First Feminists," (İlk Feministler) Anne Koedt, Ellen Levine ve Anita Rapone, editörler, *Radical Feminism* içinde (New York: Quadrangle, 1973), s. 6.

4. Elizabeth Cady Stanton, *Eighty Years and More: Reminiscences 1815-1897* (SeksenYıl ve Dahası: Anılar 1815-1897) (New York: Schocken Books, 1917). Bkz. Bölüm V.

5. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, (Kadın Oy Hakkı Hareketi Tarihi) Cilt. 1, s. 62.

6. a.g.e., s. 61

7. a.g.e.

8. a.g.e.

9. Charles Remond, "The World Anti-Slavery Conference, 1840," (1840, Kölelik Karşıtı Dünya Konferansı) *Liberator*, (Ekim 16, 1840). Yeniden basım Aptheker, *A Documentary History*, (Bir Dökümanter Tarih) Cilt. 1, s. 196.

10. a.g.e.

11. a.g.e.

12. Stanton vd., *History of the Woman Suffrage*, (Kadın Oy Hakkı Hareketi Tarihi) Cilt.1., s. 53.

13. Stanton, *Eight Years and More*, (Seksen Yıl ve Dahası), s. 33.

14. a.g.e., s. 147-148.

15. Douglass, y.a.g.e., s. 473.

16. Flexner, y. a. g. e. s. 76, ayrıca bkz. Allen, y. a. g. e. s. 133.

17. *North Star*, (Kuzey Yıldızı) Temmuz 28, 1848. Yeniden basım Philip Foner, editör, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, (Frederick Douglas'ın Yaşamı ve Yazıları) Cilt. 1 (New York: International Publishers, 1950), s. 321.

18. S. Jay Walker, "Frederick Douglass and Woman Suffrage," *Black Scholar*, (Siyah Okul) Cilt. IV, Sayılar: 6-7 (Mart-Nisan, 1973), s. 26.

19. Stanton, *Eighty Years and More*, s. 149.

20. a.g.e.

21. Miriam Gurko, *The Ladies of Seneca Falls: The Birth of the Women's Rights Movement* (Seneca Falls'ın Bayanları: Kadın Hakları Hareketinin Doğuşu) (New York: Schocken Books, 1976), s. 105.

22. Bkz "Declaration of Sentiments" , Papachristou'da, y.a.g.e., s. 24-25.

23. a.g.e., s. 25.

24. a.g.e.

25. Rosalyn Baxandall, Linda Gordon, Susan Reverby, editör-ler, *America's Working Women: A Documentary History-1600 to the Present* (Amerika'nın Çalışan Kadınları: Bir Dökümanter Tarih-1600'lerden) (New York: Rondon House, 1976), s. 46.

26. Wertheimer, y.a.g.e., s. 66.

27. a.g.e., s. 67.

28. Baxandall vd. y.a.g.e., s. 74.

29. a.g.e., s. 103.

30. a.g.e., s. 104.

31. Papachristou, y.a.g.e., s. 26.

32. Lerner, *The Grimke Sisters*, s. 159.

33. Wertheimer, y.a.g.e., s. 104.

34. Lerner, *The Grimke Sisters*, s. 159.

35. a.g.e., s. 158.

36. Maria Stewart'ın 1833 konuşma metni için, bkz. Lerner, *Black Women in White America*, (Beyaz Amerika'da Siyah Kadınlar), s. 563.

37. Lerner, *Black Women in White America*, (Beyaz Amerika'da Siyah Kadınlar) s. 83. Ayrıca Flexner, y.a.g.e., s. 44-45.

38. Aptheker, *A Documentary History*, (Bir Dökümanter Tarih) Cilt. 1, s. 89.

39. Douglass, y.a.g.e., s. 268.

40. Walker, y.a.g.e., s. 26.

41. Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, (Frederick Douglass'ın Yaşamı ve Yazıları), Cilt 2, s. 19.

42. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, (Kadın Oy Hakkı Tarihi) Cilt 1, s. 115-117.

44. a.g.e.
45. a.g.e.
46. a.g.e.
47. a.g.e.
48. a.g.e.
49. a.g.e.
50. a.g.e.
51. a.g.e.
52. a.g.e.
53. a.g.e.
54. a.g.e.
55. a.g.e., s. 567-568 (konuşma metninin tamamı). Ayrıca bkz. Lerner, *Black Women in White America*, (Beyaz Amerikada Siyah Kadınlar), s. 566.
56. John Hope Franklin, *From Slavery to Freedom* (Kölelikten Özgürlüğe) (New York: Vintage Books, 1969), s. 253.
57. Sillen, y.a.g.e., s. 86. Ayrıca Harper üzerine bölüme bkz.
58. Foster, y.a.g.e., s. 115-116.
59. Flexner, y.a.g.e., s. 108.
60. a.g.e.
61. Foster, y.a.g.e., s. 261.
62. Gurko, y.a.g.e., s. 211.
63. Lerner, *The Grimke Sisters*, s. 353.
64. a.g.e., s. 354.
65. a.g.e.
66. a.g.e.

BÖLÜM 4

1. Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony and Matilda Joselyn Gage, editörler, *History of Woman Suffrage* (Kadın Oy Hakkı Tarihi) Cilt. 2 (1861-1876) (Rochester, N. Y.: Charles Mann, 1887), s. 94-95 (not).
2. a.g.e., s. 172.
3. a.g.e., s. 159.
4. a.g.e., s. 188.
5. a.g.e., s. 216.
6. Stanton, *Eighty Years and More*, s. 240.
7. a.g.e., s. 240-241.
8. a.g.e., s. 241.

9. Gurko, y.a.g.e., s. 213.
10. a.g.e.
11. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, (Kadın Oy Hakkı Tarihi) Cilt. 2, s. 214.
12. Flexner, y.a.g.e., s. 144.
13. Allen, y.a.g.e., s. 143.
14. Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, (Frederick Douglass'ın Yaşamı Ve Yazıları) Cilt. 4, s. 167. Bu pasaj şu başlıklı makaleden geliyor: "The Need for Continuing Anti-Slavery Work", Douglass'ın American Anti-Slavery Society'nin otuzikinci yıllık toplantısındaki konuşması, Mayıs 9, 1865. İlk olarak *Liberator*'de yayınlanmış, Mayıs 26, 1865.
15. a.g.e., s. 17.
16. a.g.e., s. 41.
17. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 1 s. 553-554. "Memphis Riots and Massacres." Report No. 101, House of Representatives, 39th Cong., 1st Sess. (Serial = 1274), s. 160-161, 222-223.
18. Foster, y.a.g.e., s. 261.
19. W. E. B. DuBois, *Black Reconstruction in America* (Cleveland and New York: Meridian Books, 1964), s. 670.
20. a.g.e., s. 671.
21. a.g.e., s. 672.
22. Philip Foner'e göre, "Douglass Susan Anthony'nin James Brooks'un Meclis'te Kadın Oy Hakkı Hareketine önderlik etmesini övmesine karşı çıktı, bunun basitçe 'düşmanın Zenci erkeklerin hakkına saldırarak ve onu zedelemek için hilesi' olduğunu söyleyerek aşırı zenci-karşıtı, kölelik yanlısı gazete New York Express'in eski editörü olan Brooks, Zenci oy hakkına karşı çıkışında desteği garantilemek için kadın hareketinin liderlerine yöneliyordu. Douglass eski köle sahipleri ve onların Kuzeyli müttefiklerinin bu oyununu kadınlar görmezse, 'ailemizde bela olacak' diye uyardı." (Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, Cilt. 4, s. 41-42)
23. Stanton vd. *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2 s. 245.
24. Stanton, *Eighty Years and More*, p. 256.
25. Gurko, y.a.g.e., s. 223.
26. a.g.e., s. 223-224.
27. a.g.e., s. 221. Also Stanton, *Eighty Years and More*, s. 256.
28. Stanton vd. *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2 s. 382.
29. Foner, *The Life of Writings of Frederick ..*, Cilt. 4, s. 44
30. a.g.e.
31. a.g.e.
32. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2, s. 222. Ay-rıca bkz. Lerner, *Black Women in White America*, s. 569.

33. Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, Cilt. 4, s. 212 (Josephine Sophie White Griffin'e mektup, Rochester, Eylül 27, 1968).

34. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2, s. 928. Sojourner Truth, Henry Ward Beecher'in oy hakkı hareketi sorununa yaklaşımı. Bkz. Allen'in analizi, y.a.g.e., s. 148.

35. Stanton vd. *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2, s. 391. Frances E. W. Harper, ırkçılığın tehlikelerinin belirmesine karşı, Boston'da Zenci bir kadının işe alınmasını protesto eden altmış beyaz kadına ilişkin bir haberi anlatarak uyarıda bulundu. (s. 392)

36. Allen, y.a.g.e., s. 145.

37. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2, s. 214. Ayrıca bkz. Allen, y.a.g.e., s. 146.

BÖLÜM 5

1. DuBois, *Darkwater*, s. 113.

2. Wertheimer, y.a.g.e., s. 228.

3. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2, s. 747. "Tenant Farming in Alabama, 1889" *The Journal of Negro Education*'den (Zenci Eğitimi Haberlerinden) XVII (1948), s. 460.

4. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2, s. 689. Texas State Convention of Negroes, 1883.

5. a.g.e., s. 690.

6. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2, s. 704. Afro-American League'in kuruluş toplantısı, 1890.

7. DuBois, *Black Reconstruction in America*, s. 698.

8. a.g.e.

9. a.g.e., s. 699.

10. a.g.e., s. 698.

11. Aptheker, *A Documentary History of the Negro People in the United States*, (Birleşik Devletlerde Zenci Halkın Dökümanter bir Tarihi) Cilt. 1 (Secaucus, N. J.: The Citadel Press, 1973), s. 46. "A Southern Domestic Worker Speaks," *The Independent*, Cilt. LXXII (January 25, 1912).

12. a.g.e., s. 46.

13. a.g.e., s. 47.

14. a.g.e., s. 50

15. a.g.e.

16. a.g.e., s. 49.

17. a.g.e.

18. a.g.e.

19. a.g.e.

20. Lerner, *Black Women in White America*, (Beyaz Amerikada Siyah Kadınlar) s. 462. "The Colored Women's Statement to the Women's Missionary Council, American Missionary Association."

21. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 1, s. 49.

22. DuBois, *Darkwater*, s. 116.

23. a.g.e., s. 115.

24. Isabel Eaton, "Special Report on Negro Domestic Service" in W. E. B. DuBois, *The Philadelphia Negro* (New York: Schocken Books, 1967. İlk baskı: 1889), s. 427.

25. a.g.e.

26. a.g.e., s. 428.

27. a.g.e.

28. a.g.e., s. 465.

29. a.g.e., s. 484.

30. a.g.e., s. 485.

31. a.g.e.

32. a.g.e., s. 484.

33. a.g.e., s. 449. Eaton, "...en azından ev içi hizmetteki kadınlar arasında 'beyaz ücret ve zenci ücret' arasında fark olmadığı olasılığını belirten...."kanıt sunuyor.

34. Lerner, *Black Women in White America*, s. 229-231. Louise Mitchell, "Slave Markets Typify Exploitation of Domestic," *The Daily Worker*, Mayıs 5, 1940.

35. Gerda Lerner, *The Female Experience: An American Documentary* (Kadın Deneyimi: Bir Amerikan Belgeseli) (Indianapolis: Bobs-Merrill, 1977), s. 269.

36. a.g.e., s. 268.

37. Wertheimer, y.a.g.e., s. 182-183.

38. Lerner, *Black Women in White America*, s. 232.

39. Inez Goodman, "A Nine-Hour Day for Domestic Servants," *The Independent*, Cilt. LIX (Şubat 13, 1902). Alıntı Baxandall vd., y.a.g.e., s. 213-214.

40. Lerner, *The Female Experience*, s. 268.

41. Jacquelyne Johnson Jackson, "Black Women in a Racist Society," Charles Willie vd., editörler, *Racism and Mental Health* içinde (Pittsburgh: University of Pittsburg Press, 1973), s. 236.

42. a.g.e.

43. DuBois, *Darkwater*, s. 115.

BÖLÜM 6

1. DuBois, *Black Reconstruction in America*, Bölüm V.

2. a.g.e., s. 122.
3. a.g.e., s. 124.
4. a.g.e.
5. a.g.e.
6. a.g.e., s. 123.
7. Douglass, y.a.g.e., s. 18.
8. a.g.e.
9. Watkins ve David y.a.g.e., s. 18.
11. a.g.e., s. 19.
12. a.g.e.
13. Wertheimer, y.a.g.e., s. 35-36.
14. Lerner, *Black Women in White America*, s. 76.
15. Bkz. Bölüm 2.
16. Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, Cilt 4, s. 553 (not 16).
17. a.g.e., s. 371.
18. a.g.e., s. 372.
19. a.g.e.
20. a.g.e., s. 371.
21. a.g.e.
22. Flexner, y.a.g.e., s. 99.
23. a.g.e., s. 99-101.
24. Foner, y.a.g.e., Cilt. 4, s. 373.
25. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 1, s. 157-158.
26. a.g.e.
27. William Goodell, *The American Slave Code* (New York: American and Foreign Anti-Slavery Society, 1853), s. 321. Alıntı Elkins, y.a.g.e., s. 60.
28. a.g.e.
29. Genovese, Roll, Jordan, Roll, s. 565.
30. Lerner, *Black Women in White America*, s. 27vd. ve s. 99 vd.
31. a.g.e., s. 32vd.
32. DuBois, *Black Reconstruction in America*, s. 123.
33. Lerone Bennett, *Before the Mayflower* (Mayısçiğinden Önce) (Baltimore: Penguin Books, 1969), s. 181.
34. Foster, y.a.g.e., s. 321.
35. DuBois, *Black Reconstruction in America*, s. 638.

36. Lerner, *Black Women in White America*, s. 102.
37. a.g.e., s. 103.
38. a.g.e.
39. a.g.e., s. 104-105.
40. Franklin, y.a.g.e., s. 308.
41. DuBois, *Black Reconstruction in America*, s. 667.

BÖLÜM 7

1. Ida B. Wells, *Crusade for Justice: The Auto-Biography of Ida B. Wells* (Adalet Seferi: Ida B. Wells'in Otobiyografisi), derleyen Alfreda M. Duster (Chicago and London: University of Chicago Press, 1970), s. 228-229.

2. a.g.e.

3. a.g.e., s. 230.

4. a.g.e.

5. Bkz. Aileen Kraditor, editör, *Up From the Pedestal: Selected Writings in the History of American Feminism* (Chicago: Quadrangle, 1968), "çıkar tartışmasının"belgesel bir sunumu için bkz. Kısım II, Bölüm 5 ve 6.

6. Herbert Aptheker, *Afro-American History: The Modern Era* (Yeni Çağ: Afro-Amerikan Tarihi)(New York: The Citadel Press, 1971), s. 100.

7. a.g.e.

8. Wells, y.a.g.e., s. 100.

9. a.g.e., s. 229.

10. Susan B. Anthony and Ida Husted Harper, editörler, *History of Woman Suffrage*, Cilt. 4 (Rochester: 1902), s. 246.

11. a.g.e.

12. Stanton vd., *History of Woman Suffrage*, Cilt. 2, s. 930.

13. a.g.e., s. 931.

14. a.g.e.

15. a.g.e., s. 248.

16. Anthony and Harper, *History of Woman Suffrage*, Cilt. 4, s. 216 (not).

17. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2, s. 813.

18. Anthony and Harper, *History of Woman Suffrage*, Cilt. 4, s. 328.

19. a.g.e., s. 333.

20. a.g.e.

21. a.g.e., s. 343.

22. Aileen S. Kraditor, *The Ideas of the Woman Suffrage Movement* (Kadın Oy Hakkı HareketininDüşünceleri) (New York: Doubleday/Anchor, 1971), s. 143.

23. Wells, y.a.g.e., s. 100.

24. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2 s. 766-797; s. 798.
25. a.g.e., s. 789.
26. a.g.e., s. 789-790.
27. a.g.e., s. 790.
28. a.g.e., s. 799.
29. Ida Husted Harper, editör, *History of Woman Suffrage*, Cilt. 5 (New York: J. J. Little and Ives Co., 1902), s. 5.
30. a.g.e.
31. a.g.e.
32. a.g.e., s. 6.
33. a.g.e., s. 80.
34. a.g.e., s. 81.
35. Papachristou, y.a.g.e., s. 144.
36. a.g.e.
37. a.g.e.
38. a.g.e.
39. John Hope Franklin ve Isidore Starr, editörler, *The Negro in Twentieth Century America* (Yirminci Yüzyıl Amerikasında Zenci) (New York: Vintage Books, 1927), s. 68-69.
40. a.g.e., s. 40.
41. Papachristou, y.a.g.e., s. 144.
42. Harper, *History of Woman Suffrage*, Cilt. 5, s. 83.
43. a.g.e.
44. a.g.e.

BÖLÜM 8

1. Lerner, *Black Woman in White America*, s. 447-450.
2. Wells, y.a.g.e., s. 271.
3. a.g.e.
4. William L. O'Neill, *The Woman Movement: Feminism in the United States and England* (Kadın Hareketi: İngiltere ve Birleşik Devletlerde Feminizm.) (Chicago: Quadrangle, 1969), s. 47vd.
5. a.g.e., s. 48.
6. a.g.e.
7. a.g.e., s. 48-49.
8. Wertheimer, y.a.g.e., s. 195.
9. Wells, y.a.g.e., s. 78.

10. a.g.e.
11. a.g.e., s. 78-79.
12. a.g.e., s. 81.
13. a.g.e.
14. a.g.e.
15. a.g.e.
16. a.g.e., s. 83.
17. a.g.e., s. 117.
18. a.g.e., s. 121.
19. a.g.e., s. 121-122.
20. a.g.e.
21. a.g.e.
22. a.g.e.
23. a.g.e.
24. a.g.e., s. 242.
25. a.g.e.
26. Lerner, *Black Women in White America*, s. 575-576.
27. a.g.e., s. 576.
28. a.g.e., s. 575-576.
29. a.g.e., s. 444.
30. a.g.e., Wells, y.a.g.e., s. 78.
31. a.g.e.
32. Lerner, *Black Women in White America*, s. 206vd.
33. Wells, y.a.g.e., s. 260.

BÖLÜM 9

1. Baxandall vd. y.a.g.e., s. 83.
2. a.g.e.
3. Wertheimer, y.a.g.e., s. 161.
4. a.g.e.
5. Philip S. Foner, *Organized Labor and the Black Worker 1619-1973* (Örgütlü Emek ve Zenci İşçi 1619-1973) (New York: International Publishers, 1973), s. 34 (not).
6. 6. a.g.e.
7. "The Ballot-Bread, Virtue, Power, "Revolution, Ocak 8, 1868. Alıntı William L. O'Neill, *Everyone Was Brave: The Rise and Fall of Feminism in America* (Herkes Cesurdu: Amerika'da Feminizmin Yükselişi ve Düşüşü) (Chicago: Quadrang-

le, 1971), s. 19.

8. Wertheimer, y.a.g.e., s. 166; s. 167.

9. "Proceedings, National Labor Union, Ağustos 1869," *Workingman's Advocate* Cilt. VI, No. 5 (Eylül 4, 1869). Alıntı Baxandall vd., y.a.g.e., s. 109-114.

10. a.g.e., s. 113.

11. O'Neill, *Everyone was Brave*, s. 20.

12. Ida Husted Harper, *The Life and Work of Susan B. Anthony*, (Susan B. Anthony'nin Yaşamı ve Çalışması). Cilt. 2 (Indianapolis, 1898). Alıntı Miriam Schneir, *Feminism: The Essential Historical Writings* (Feminizm: Temel Tarihsel Yazılar) (New York: Vintage Books, 1972), s. 139-140.

13. Schneir, y.a.g.e., s. 138-142.

14. "Proceedings, National Labor Union,...." Alıntı Baxandall vd., y.a.g.e., s. 111.

15. "Susan B. Anthony's Constitutional Argument" (1873). Alıntı Kraditor, *Up From the Pedestal*, y.a.g.e., s. 249.

16. a.g.e.

17. Harper, *History of Women Suffrage*, Cilt. 5, s. 352.

18. Lerner, *Black Women in White America*, s. 446.

19. a.g.e.

20. a.g.e.

21. Kraditor, *The Ideas of the Woman Suffrage Movement*, s. 168.

22. W. E. B. DuBois, A. B. C. of Color (Rengin Alfabeti) (New York: International Publishers, 1963), s. 56.

23. a.g.e., s. 57.

24. a.g.e., s. 58.

25. Kraditor, *The Ideas of the Woman Suffrage Movement*, s. 168.

26. Editorial, *The Crisis*, IV (Eylül, 1912), 234. Alıntı Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 1 s. 56.

27. a.g.e., s. 56-57.

28. *The Crisis*, X (Ağustos, 1915), 178-192. Alıntı Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 1, s. 94-116.

29. a.g.e., s. 108vd.

30. a.g.e., s. 104.

31. a.g.e., s. 314-315.

BÖLÜM 10

1. William Z. Foster, *History of the Communist Party of the United States* (Birleşik Devletler Komünist Partisi Tarihi) (New York: International Publishers, 1952), s. 28vd.

2. a.g.e., Chapter 5.
3. Bruce Dancis, "Socialism and Women in the United States, 1900-1912," *Socialist Revolution*, (Sosyalist Devrim) No. 27, Cilt. VI, No 1 (Ocak-Mart, 1976), s. 85.
4. Wertheimer, y.a.g.e., s. 281-284.
5. Foster, *History of the Communist Party*, (Komünist Parti Tarihi) s. 113.
6. a.g.e., s. 125.
7. Foster, *The Negro People*, s. 403.
8. Foner, *Organized Labor and the Black Worker*, s. 107.
9. Foster, *History of the Communist Party*, s. 264.
10. Carolyn Asbaugh, Lucy Parsons: *American Revolutionary* (Chicago: Charles H. Kerr Publishing Co., 1976. Illinois Labor History Society için yayınladı).
11. a.g.e., s. 30-33.
12. a.g.e., s. 112.
13. a.g.e., s. 117.
14. a.g.e., s. 136.
15. a.g.e., s. 65-66.
16. a.g.e., s. 66.
17. a.g.e., s. 217.
18. a.g.e.
19. Tom Mooney davasının iyi bir özeti için Foster, *History of the Communist Party*, s. 131 and s. 380. Scottsboro davası için, bkz. Foster, *History of the Communist Party*, s. 286, ve Foster, *The Negro People*, s. 482-483; Angelo Herndon davası: *History of the Communist Party*, s. 288, ve *The Negro People*, s. 461 ve s. 483.
20. Asbaugh, y.a.g.e., s. 261.
21. a.g.e., s. 267.
22. Joseph North, *Communist Women*" (Komünist Kadınlar) Political Affairs, Cilt. LI, No. 3 (Mart, 1971), s. 31.
23. Ella Reeve Bloor, *We Are Many: An Autobiography* (Çoğuz Biz: Bir Otobi-yografi) (New York: International Publishers, 1940), s. 224.
24. a.g.e., s. 250.
25. a.g.e.
26. a.g.e., s. 254.
27. a.g.e.
28. a.g.e., s. 255.
29. a.g.e.

30. a.g.e.
31. a.g.e., s. 256.
32. a.g.e.
33. Al Richmond, *Native Daughter: The Story of Anita Whitney* (Yerli Kızı: Anita Whitney'in Hikayesi) (San Francisco: Anita Whitney'in 75inci Yılı Komitesi, 1942). Bkz. Bölüm 4.
34. a.g.e., s. 70.
35. a.g.e., s. 78.
36. a.g.e., s. 94.
37. a.g.e., s. 95.
38. a.g.e., s. 95-96.
39. a.g.e., s. 139.
40. a.g.e., s. 198.
41. Elizabeth Gurley Flynn, *The Rebel Girl: An Autobiography* (İsyankar Kız: Bir Otobiyografi) (New York: International Publishers, 1973). s. 53.
42. a.g.e., s. 62.
43. Richard O. Boyer, "Elizabeth Gurley Flynn", *Masses and Mainstream* (Mayıs, 1952) s. 7.
44. a.g.e., s. 12.
45. Mary Heaton Vorse, *A Footnote to Folly: Reminiscences* (Sersemliğe Dipnot: Hatıralar) (New York: Farrar Rinehart, Inc., 1935), s. 3-4.
46. a.g.e., s. 9.
47. Flynn, y.a.g.e., s. 232.
48. a.g.e., s. 233.
49. a.g.e., ayrıca bkz. Foster, *History of the Communist Party*, s. 116.
50. Foner, *Organized Labor and the Black Worker*, s. 198.
51. Flynn, *The Rebel Girl*. Bkz. editörün notu, s. 10.
52. Elizabeth Gurley Flynn, "1948-A Year of Inspiring Anniversaires for Women," *Political Affairs*, Cilt. XXVII, No. 3 (Mart, 1948), s. 264.
53. a.g.e., s. 262.
54. Elizabeth Gurley Flynn, *The Alderson Story: My Life As a Political Prisoner* (Alderson Hikayesi: Politik Mahkum Olarak Hayatım) (New York: International Publishers, 1972), s. 9.
55. a.g.e., s. 17.
56. a.g.e., s. 17-18.
57. a.g.e., s. 32.
58. a.g.e., s. 176.
59. a.g.e., s. 180.

60. a.g.e.
61. North, y.a.g.e., s. 29.
62. Bu makale *Political Affairs*'de yayınlanmıştı, Cilt. LIII, No. 3 (Mart, 1974).
63. a.g.e., s. 33.
64. a.g.e.
65. a.g.e., s. 35.
66. a.g.e.
67. a.g.e.
68. a.g.e., s. 41.
69. a.g.e., s. 35.
70. Flynn, *The Alderson Story*, s. 118.
71. a.g.e., s. 211.

BÖLÜM 11

1. Nancy Gager and Cathleen Schurr, *Sexual Assault: Confronting Rape in America* (Cinsel Saldırı: Amerikada Artan tecavüzler) (New York: Grosset . Dunlap, 1976), s. 1
2. Michael Meltsner, *Cruel and Unusual: The Supreme Court and Capital Punishment* (Acımasız ve Tuhaf: Yüksek Mahkeme ve Devlet Cezası) (New York: Random House, 1973), s. 75.
3. "The Racist Use of Rape and the Rape Charge." (Tecavüzün ve Tecavüz Cezasının İrkçi Kullanımı) Bir Grup Kadından Kadın Hareketine Bir Önerge (Louisville, Ky: Socialist Women's Caucus, 1974), s. 5-6.
4. Lerner, *Black Women in White America*, s. 193.
5. Bkz. Angela Davis, "Joanne Little-The Dialectics of Rape." *Ms. Magazine*, Cilt. III, No. 12 (Temmuz 1975).
6. Bkz. Bölüm 1.
7. Aptheker, *A Documentary History*, Cilt. 2 s. 55vd.
8. Lerner, *Black Women in White America*, s. 185-186.
9. Gertrude Stein, *Three Lives* (Üç Hayat) (New York: Vintage Books, 1970. İlk baskı: 1909) s. 86.
10. Eisen-Bergman, y.a.g.e., Kısım I, Bölüm 5.
11. Susan Brownmiller, *Against Our Will: Men, Women and Rape* (Türkçe baskısı: Cinsel Zorbalık, çev.: Suğra Öncü, Cep Yayınları, 1984) (New York: Simon and Schuster, 1975), s. 194.
12. "A Dozen Who Made a Difference", *Time*, Cilt. 107, No.1 (Ocak 5, 1976), s. 20.
13. Brownmiller, y.a.g.e., s. 247.

14. a.g.e.
15. Jean McKellar, *Rape: The Bait and the Trap* (Tecavüz: Yem ve Tuzak) (New York: Crown Publishers, 1975), p. 72.
16. a.g.e., "Toplam olarak, rapor edilen her tecavüz olayında, suçlu olan her be-yaza karşı, dokuz zenci var. B.D. erkek nüfusunun onda birini oluşturan zenci er-kekler arasında, yüzde 90ı bildirilen tecavüzlere bulaşmış."
17. Brownmiller, y.a.g.e., s. 247.
18. a.g.e., s. 175.
19. Noreen Connell ve Cassandra Wilson, editörler, *Rape: The First Sourcebo-ok for Women* (Tecavüz: Kadınlar İçin Kaynak Kitap) New York Radikal Femi-nistleri tarafından (New York: New American Library, 1974), s. 151.
20. Diana Russell, *The Politics of Rape: The Victim's Perspective* (Tecavüzün Politiği: Kurban Açısından) (New York: Stein. Day, 1975).
21. a.g.e., s. 163.
22. Winfield H. Collins, *The Truth About Lynching and the Negro in the South* (In Which the Author Pleads that the South Be Made Safe for the White Race) (Güneyde Linç ve Zenci Hakkındaki Gerçek - Yazar Güneyin beyazlar İçin Güven-li Kılınmasını Diler) (New York: Neale Publishing Co., 1918), s. 94-95.
23. Shulamith Firestone, *The Dialectic of Sex: The Case for Feminist Revoluti-on* (Türkçe Baskı: Cinselliğin Diyalektiği, çev.: Yurdanur Salman, Payel Yayın-ları, İkinci Basım, 1993.) (New York: Bantam Books, 1971), s. 108.
24. a.g.e., s. 108vd.
25. a.g.e., s. 110.
26. Walter White, *Rape and Faggot: A Biography of Judge Lynch* (Tecavüz veEşcinsel: Yargıç Lynch'in Bir Biyografisi) (New York: Alfred A.Knopf, Inc., 1929), s. 66.
27. a.g.e.
28. Calvin Hernton, *Sex and Racism in America* (Amerika'da Seks ve Irkçılık) (New York: Grove Press, 1965), s. 125.
29. a.g.e., s. 124.
30. White, y.a.g.e., s. 91.
31. a.g.e., s. 92.
32. a.g.e., s. 86.
33. a.g.e., s. 94.
34. Ida B. Wells-Barnett, *On Lynching* (Linç Etme Üzerine) (New York: Arno Press. New York Times, 1969), s. 8.
35. Frederick Douglass, "The Lesson of the Hour" (1894'te yayınlanan broşür). Yeni baskısı "Why is the Negro Lynched" (Zenci Neden Linç Edilir) başlığıyla, Fo-ner, *The Life and Writings of Frederick Douglass* içinde, Cilt. 4, s. 498-499.
36. a.g.e., s. 501.
37. a.g.e.

38. a.g.e.
39. a.g.e., s. 56 2.
40. Collins, y.a.g.e., s. 163.
41. Gager ve Schurr. y. a. g. e. s. 163.
42. a.g.e.
43. Wells-Barnett, *On Lynching*, s. 59.
44. Foner, *The Life and Writings of Frederick Douglass*, Cilt. 4, s. 503.
45. a.g.e., s. 499.
46. *Lynchings and What They Mean* (Linçler ve Anlamları), Linç Üzerinde Çalışan Güneyli Komisyonun Genel Bulguları (Atlanta: 1931), s. 19.
47. Alıntı Lerner, *Black Women in White America*, s. 205-206.
48. Franklin and Starr, y.a.g.e., s. 67.
49. Wells-Barnett, *On Lynching*, s. 57.
50. a.g.e., s. 8
51. Wells, *Crusade for Justice*, s. 149.
52. Ralph Ginzburg, *One Hundred Years of Lynchings* (Linçlerin Bir Yüz Yılı) (New York: Lancer Books, 1969), s. 96.
53. Wells, *Crusade for Justice*, s. 63.
54. Bkz. Bölüm 8.
55. Wells, *Crusade for Justice*, s. 218.
56. Lerner, *Black Women in White America*, s. 205-211.
57. a.g.e., s. 215.
58. See Jessie Daniel Ames, *The Changing Character of Lynching, 1931-1941* (Lincin Değişen Karakteri, 1931-1941) (New York: AMS Press, 1973).
59. a.g.e., s. 19.
60. White, y.a.g.e., s. 3.
61. Ames, y.a.g.e., s. 64.
62. White, y.a.g.e., s. 159.
63. Foner, *Life and Writings of Frederick Douglass*, Cilt. 4, s. 496.
64. Brownmiller, y.a.g.e., s. 255.
65. a.g.e., s. 248-249.
66. a.g.e., s. 237.
67. a.g.e., s. 233.

BÖLÜM 12

1. Edwin M. Gold vd. "Therapeutic Abortions in New York City: A Twenty-Year Review" *American Journal of Public Health*, içinde, Cilt. LV (Temmuz 1965),

s. 964-972. Alıntı Lucinde Cislá, "Unfinished Business: Birth Control and Women's Liberation," Robin Morgan, editör, *Sisterhood is Powerful: An Anthology of Writings From the Women's Liberation Movement* (Kardeşlik Güçlüdür: Kadınların Özgürlük Hareketinin Yazılarının Bir Antolojisi) içinde (New York: Vintage Books, 1970), s. 261. Ayrıca alıntı Robert Staples, *The Black Woman in America* (Amerika'da Zenci Kadın) (Chicago: Nelson Hall, 1974), s. 146.

2. Gutman, y.a.g.e., s. 80-81 (note).

3. a.g.e.

4. Aptheker, "The Negro Woman," s. 12.

5. Quoted in Baxandall vd. y.a.g.e., s. 17.

6. a.g.e.

7. Lerner, *The Female Experience*, y.a.g.e., s. 91.

8. a.g.e.

9. a.g.e.

10. "Marriage of Lucy Stone under Protest" görüldüğü yer *History Woman Suffrage*, Cilt.1. Alıntı Schneir, y.a.g.e., s. 104.

11. Virginia Woodhull'un konuşması, "The Elixir of Life." (Hayat İksiri) Alıntı Schneir, y.a.g.e., s. 153.

12. Mary P. Ryan, *Womanhood in America from Colonial Times to the present* (Amerika'da Sömürge Dönemlerinden Şimdiye Kadınlık) (New York: Franklin Watts, Inc., 1975), s. 162.

13. Melvin Steinfeld, *Our Racist Presidents* (İrkçi Başkanımız) (San Ramon, California: Consensus Publishers, 1972), s. 212.

14. Bonnie Mass, *Population Target: The Political Economy of Population Control in Latin America* (Nüfus Hedefi: Latin Amerika'da Nüfus Kontrolünün Politik Ekonomisi) (Toronto, Canada: Women's Educational Press, 1977), s. 20.

15. Linda Gordon, *Woman's Body, Woman's Right: Birth Control in America* (Kadın ın Bedeni, Kadının Hakları: Amerikada Doğum Kontrolü) (New York: Penguin Books, 1976), s. 157.

16. a.g.e., s. 158.

17. a.g.e.

18. Margeret Sanger, *An Autobiography* (Bir Otobiyografi) (New York: Dover Press, 1971), s. 75.

19. a.g.e., s. 90.

20. a.g.e., s. 91.

21. a.g.e., s. 92

22. a.g.e., s. 106.

23. Mass, y.a.g.e., s. 27.

24. Dancis, y.a.g.e., s. 96.

25. David M. Kennedy, *Birth Control in America: The Career of Margaret San-*

ger (Amerika'da Doğum Kontrolü: Margaret Sanger'in Kariyeri) (New Haven and London: Yale University Press, 1976), s. 21-22.

26. Mass, y.a.g.e., s. 20.

27. Gordon, y.a.g.e., s. 281.

28. Mass, y.a.g.e., s. 20.

29. Gordon, y.a.g.e., s. 283.

30. Herbert Aptheker, "Sterilization, Experimentation and Imperialism," *Political Affairs*, Cilt. LIII, No 1 (Ocak, 1974), s. 44.

31. Gena Corea, *The Hidden Malpractice* (Gizli Yoksulluk) (New York: A Jove/HBJ Book, 1977), s. 149.

32. Gordon, y.a.g.e., s. 332.

33. a.g.e., s. 332-333.

34. Aptheker, "Sterilization," s. 38. Ayrıca bkz. Anne Braden, "Forced Sterilization: Now Women Can Fight Back," *Southern Patriot*, September, 1973.

35. a.g.e.

36. Jack Slater, "Sterilization, Hewest Threat to the Poor," *Ebony*, Cilt. XXVI-II, No. 12 (Ekim, 1973), s. 150.

37. Braden, y.a.g.e.

38. Les Payne, "Forced Sterilization for the Poor!" *San Francisco Chronicle*, Şubat 26, 1974.

39. Harold X., "Forces Sterilization Pervades South," Muhammed Speaks, Ekim 10, 1975.

40. Slater, y.a.g.e.

41. Payne, y.a.g.e.

42. a.g.e.

43. a.g.e.

44. Aptheker, "Sterilization," s. 40.

45. Payne, y. a. g. e.

46. Aptheker, "Sterilization" s. 48.

47. Arlene Eisen, "They're Trying to Take Our Future-Native American Women and Sterilization," *The Guardian*, Mart 23, 1972.

48. a.g.e.

49. a.g.e.

50. Kısırlaştırma Tacizini Sona Erdirme Komitesi'nce yayınlanan bir broşürden alıntı, Box A244, Cooper Station, New York 10003.

51. a.g.e.

52. a.g.e.

53. Gordon, y.a.g.e., s. 338.

54. a.g.e.

55. Mass, y.a.g.e., s. 92.

56. a.g.e., s. 91.

57. Gordon, y.a.g.e., s. 401. Ayrıca bkz. CESA tarafından yayınlanan broşür.

58. Mass, y.a.g.e., s. 108.

59. Rahemah Aman, "Forced Sterilization," *Union Wage*, Mart 4, 1978.

60. a.g.e.

BÖLÜM 13

1. Oakley, y.a.g.e., s. 6.

2. Barbara Ehrenreich ve Deirdre English, "The Manufacture of Housework," in *Socialist Revolution*, No. 26, Cilt. 5, No. 4 (Ekim-Aralık 1975), s. 6.

3. Frederick Engels, *Origin of the Family, Private Property and the State*, (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni) bir girişle birlikte derleyen, Eleanor Burke Leacock (New York: International Publishers, 1973). Bkz. Bölüm II. Leacock'un bu baskıya girişi Engels'in erkek egemenliğinin tarihsel belirişi teorisi üzerine aydınlatıcı gözlemi içeriyor.

4. Wertheimer, y.a.g.e., s. 12.

5. Ehrenreich and English, "The Manufacture of Housework," s. 9.

6. Wertheimer, y.a.g.e., s. 12.

7. Quoted in Baxandall vd. y.a.g.e., s. 17.

8. Wertheimer, y.a.g.e., s. 13.

9. Ehrenreich and English, "The Manufacture of Housework," s. 10.

10. Charlotte Perkins Gilman, *The Home: Its Work and Its Influence* (Ev: İş ve Etkisi) (Urbana, Chicago, London: University of Illinois Press, 1972. 1903 baskısının yeniden basımı), s. 30-31.

11. a.g.e., s. 10.

12. a.g.e., s. 217.

13. DuBois, *Darkwater*, s. 185.

14. Polga Fortunata'nın konuşması. Alıntı Wendy Edmond ve Suzie Fleming, editörler, *All Work and No Pay: Women, Housework and the Wages Duel* (Hep İş ve Ödeme Yok: Kadınlar, Evişi ve Ücretler) (Bristol, England: Falling Wall Press, 1975), s. 18.

15. Mariarosa Dalla Costa ve Selma James, *The Power of Women and the Subversion of the Community* (Kadınların Gücü ve Topluluğun Yıkımı) (Bristol, England: Falling Wall Press, 1973).

16. a.g.e., s. 28.

17. Mary Inman, *In Woman's Defense* (Kadınların Savunusu) (Los Angeles: Kadınların İlerlemesini Örgütleme Komitesi, 1940). Ayrıca bkz. Inman, *The Two*

Forms of Production Under Capitalism (Kapitalizm Altında Üretimin İki Biçimi) (Long Beach, Cal.: Yazarın yayını, 1964).

18. Margaret Benston, "The Political Economy of Women's Liberation," *Monthly Review*, Cilt. XXI, No. 4 (Eylül, 1969).

19. "On the Economic Status of the Housewife." Editorial Comment in *Political Affairs*, Cilt. LIII, No. 3 (Mart, 1974), s. 4.

20. Hilda Bernstein, *For Their Triumphs and For Their Tears: Women in Apartheid South Africa* (Zaferleri ve Gözyaşları İçin: Irk Ayrımcı Güney Afrika'da Kadınlar) (London: International Defence and Aid Fund, 1975), s. 13.

21. Elizabeth Landis, "Apartheid and the Disabilities of Black Women in South Africa," *Objective: Justice*, Cilt. VII, No. 1 (Ocak-Mart, 1975), s. 6. Bu yazıdan parçalar *Freedomways*'de yayınlanmıştı, Cilt. XV, No. 4, 1975.

22. Bernstein, y.a.g.e., s. 33.

23. Landis, y.a.g.e., s. 6.

24. V. I. Lenin, "A Great Beginning," Temmuz, 1919'da yayınlanan broşür. Alıntı *Collected Works*, Cilt. 29. (Moskow: Progress Publishers, 1966), s. 429.

25. Birleşik Devletler'de *Black Girl* başlığıyla yayınlandı.

26. Jackson, y.a.g.e., s. 236-237.

27. Victor Perlo, *Economics of Racism U. S. A. , Roots of Black Inequality* (A.B.D. Irkçılığının Ekonomisi, Zenci Eşitsizliğinin Kökleri) (New York: International Publishers, 1975), s. 24.

28. Staples, *The Black Woman in America*, s. 27.

29. *Daily World*, Temmuz 26. 1977, s. 9.

30. Dalla Costa ve James, y.a.g.e., s. 40.

31. Pat Sweeney, "Wagas for Housework: The Strategy for Women's Liberation," *Heresies*, Ocak, 1977, s. 104.

32. Dalla Costa ve James, y.a.g.e., s. 41.

33. Ann Oakley, *The Sociology of Housework* (Evişinin Sosyolojisi) (New York: Pantheon Books, 1974).

34. a.g.e., s. 65.

35. a.g.e., s. 44.

36. a.g.e., s. 53.

37. *Psychology Today*, Cilt. X No. 4 (Eylül, 1976), s. 76.

ANGELA DAVIS

Güzel olduğunu söylemeye gelmedim.
Biliyorum, güzelsin.
Ama konu bu değil şimdi, ' konu, ölünü istemeleri.
Kafatasını istiyorlar, Angela,
Jackson'ın, Lumumba'nın kafatasları gibi,
Büyük Şef'in çadırını süslemek için.

Ve biz
gülüşünü istiyoruz senin.

Değiştireceğiz kin duvarlarını
havanın saydam duvarlarıyla,
çektiğin acıların çatısını
bulutların, kuşların çatısıyla,
başında nöbet tutan gözcüyü
elinde kılıç tutan meleklerle.

Nasıl da yanılıyor cellatların, Angela!
Sert ve ışıltılı bir dokudan yaratılmışsın,
paslanmaz bir atılımdan;
güneşlere, yağmurlara karşı koyarsın,
rüzgârlara, aylara,
karşı koyarsın fırtınalara.

Düşler vardır hani,
o düşlerde can verir zaman
ve boyuna türküler yaratır,
sen o düşlerin parçasısın.

Aşktan söz etmeye gelmedim buraya,
seni sevdiğimi söylemeye gelmedim,
seni tutkuyla istediğimi...
Ah, konu bu değil şimdi.
Güçlüsün, dirençlisin, bunu söyleyeceğim,
yapışsın boğazlarına, kırarsın kafalarını
seni diri diri yakmak isteyenlerin,

ülkenin güneyinde bir direğe bağlayıp,
kor kesilmiş bir direğe bağlayıp,
yapraksız bir meşe ağacına bağlayıp
seni yakmak isteyenlerin boynuna sarılırsın.

Beceriksiz bir düşman bu.
Kendi sesiyle bastırmaya kalkıyor senin sesini,
ama biliyoruz hepimiz
yalnız senin sesin çınılıyor şimdi,
bir dinamit gibi patlıyor gecede,
tutuklanmış bir şimşek gibi çakıyor,
göklere yükselen bir alev gibi,
ışığında zencileri gördüğümüz,
yırtıcı tırnaklarıyla zencileri,
ve yoksul insanları, öfkeli insanları gördüğümüz
bir yıldırım gibi düşüyor sesin.

İçinde yaşadığım o gerçekleşmiş düştən,
kararlı insanların yanından,
bu azgın ama dostça denizin kıyısından,
yırtıcı dalgalara bakarak rıhtımda,
bağırıyorum, sırtına biniyor rüzgârın sesim,
o büyük rüzgâr götürüyor sesimi,
benim rüzgârım, babamız Karaipeler.

Adını söylüyorum, Angela, bağırıyorum.
Kavuşturuyorum ellerimi, yalvarmak için değil,
yakarmak için değil cellâtlarına,
alkışlamak için seni,
tutmak için elimde senin ellerini,
güçlü ellerini, o güçlü ellerini,
senin olduğumu bilmen için Angela!

Nicolás Guillén
Çeviren: Ülkü Tamer

Angela Davis'i

Kurtarma Kampanyası (1970-1971)

Dünya kamuoyu Angela Davis'in adını ilk defa ekim 1970'te tutuklanmasından sonra açılan ve bütün dünyada yankı uyandıran "**Angela Davis'i Kurtaralım Kampanyası**" sırasında duydu. Amerikan gericiliği Angela Davis'i ilişkisi olmayan bir olayı bahane ederek tutuklamış, hapisane hücrelerine atmış, ölüm cezası istemiyle yargılama çabasına girişmişti.

Angela Davis o tarihte 26 yaşında genç bir felsefe profesörüydü. Ancak Amerikan gericilerinin tepkisini çeken onun akademik kariyeri değildi. Tam tersine, Amerika'da çeşitli alanlarda başarı ve statü kazanmış -ya da kazandırılmış- zenciler, düzenin vitrinine konur, ırkçı düzenin aklanmasına reklam malzemesi yapılır, işbirlikçi zencilerin ağzından sisteme övgüler yaptırılırdı. Angela Davis'in bu çerçeveye sığmayan nitelikleri onun Amerikan gericilerinin baş düşmanı olmasına yetiyordu.

Genç yaşta akademik kariyer kazanmış zenci bir öğretim üyesi olan Angela Davis, aynı zamanda Amerikan Komünist Partisi üyesi, radikal bir devrimci ve militan bir eylemciydi. 1960 sonrası yıllarda ABD'de ilerici hareket hızlı bir yükselişe geçmişti. Bu yükseliş, o dönemde tüm dünyada yaşanan devrimci hareketlilikten etkilenmekle birlikte asıl olarak ABD'nin özel koşulların dan kaynaklanıyordu. Üniversite gençliğinin düzene ve Vietnam savaşına tepkisinden kaynaklanan hareketliliği yanında Zenci hareketi daha köklü toplumsal çelişkilerden kaynaklanarak radikal ve devrimci yükselişin motoru rolünü oynuyordu.

Zenciler toplumsal çelişkilerin çok yönlü etkisini ve baskısını yüzyıllardır yaşıyorlar ve sık sık isyan ediyorlardı. ABD'de zenci olmak demek, suçlu olmak, sorgusuz hapsedilmek, işsiz olmak, linç edilmek, sokakta veya hapiste yargısız öldürülmek demektir. 1960 sonrası kitleselleşerek ve radikalleşerek yükselişe geçen zenci hareketi sadece sistemi tehdit etmekle kalmıyor, tüm toplumsal muhalefet hareketlerini sürükleyen, ve devrimci şiddeti kitleselleştiren devrimci dinamik bir motor güç rolünü oynuyor ve bütün Amerikayı sarsıyordu.

ABD gericiliğinin Angela Davis'i baş düşman görerek yok etmek istemesinin nedeni o yılların bu özelliklerinde yatmaktadır. Zira Angela Davis devrimci zenci hareketini bütün gücüyle desteklemekte, yapılan tüm eylemlere militanca katılmakta ve tüm zenci örgütleri içinde sevilip sayılmaktadır.

Amerikan gericileri ise Angela Davis'e diş bilemekte ve yoketmek için fırsat kollamaktadırlar. 7 Ağustos'ta meydana gelen bir zenci eylemini bahane ederek saldırıya geçerler. 7 Ağustos 1970'de Marin Eyalet Mahkemesinde zenci tutukluların yargılanması sırasında, tutuklular, mahkemeye tanık olarak gelen zencilerin getirdikleri silahlarla yargıcı, savcıcı ve jüri üyelerini rehin alarak serbest bırakılma talebinde bulunurlar. İstekleri geri çevrilir ve muhafızlar ve şerifin adamlarınca üzerlerine ateş açılır. Üç zenci militan ve yargıç ölür. Sağ kalan zenci militana polis, Angela Davis aleyhine ifade vermesi için baskı yapar. Silahları temin eden ve eylemi önerenin Angela Davis olduğunu itiraf ederse hayatının kurtarılacağı belirtilir. Bu ifadeyi elde edemediği halde FBI, Angela Davis için tutuklama kararı çıkarak afişler bastırıp dağıtır.

Angela Davis, polis tarafından kimvurduya getirilip öldürüleceğini düşünmektedir. Bu nedenle gizlenir. 13 Ekim 1970'de FBI tarafından New-york'ta yakalanır. Bir süre bir cezaevinden diğerine nakledildikten sonra hücreye atılır.

Tutuklanması ABD'de büyük bir tepki doğurur. Bir çok şehirde gösteriler yapılır, kurtarma komiteleri oluşturulur. Sonunda Angela Davis'i Kurtarma Kampanyası dünya çapında bir devrimci etkinliğe dönüşür. Birçok ülkede gösteriler ve imza kampanyaları düzenlenir. Dünyanın tanınmış aydınları özel imza kampanyaları düzenler ve bazıları özel bildiriler yayınlarlar. Oluşturulan yaygın, canlı ve sürekli uluslararası kamuoyu baskısı başarıya ulaşır. Angela Davis serbest bırakılır. Aşağıdaki yazılar bu kampanya sırasında yayınlanmış belgelerden birkaçıdır.

ANGELA DAVIS'İ KURTARMA KAMPANYASI: BİLDİRİ VE ÇAĞRILAR

Bettina APTHEKER

Angela'nın tutuklanması üzerine, Birleşik Devletler Hükümeti Cumhurbaşkanı, F. B. I., Kaliforniya Eyaleti yetkilileri ve Marin Bölgeindeki görevliler korkunç bir tepkiyle karşılaştılar. Özellikle zenciler büyük kitleler halinde, Angela'ya yardıma koşmuşlardı. Girişilen hareketin temel gücünü zenciler meydana getiriyordu. Rahip Jesse Jackson, Milletvekili Ronald Dellums (Demokrat Partili), Rahip Ralph Abernathy, Mrs. Coretta King gibi önemli kişiler, Angela'nın savunmasına yardım etmek için ellerinden geleni yaptılar. 1971 Mart ayında, zenci öğretim üyeleri, New York'da yayınladıkları bir bildiride, şöyle diyorlardı:

... zenci öğretim üyeleri olarak, Profesör Davis'in, bu ırkçı ülkede gösterdiği insanlık örneğini takdir ediyoruz. Şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da, kardeşimizin duruşmasını büyük bir dikkatle izleyecek ve ona, herhangi bir kötülük gelmemesi için elimizden geleni yapacağız... 'Aretha Franklin, Angela'nın kefaleti için, iki yüz elli bin dolar vermediği teklif etmiş ve 'Benim param var ve bu para zenciler'den geliyor. Zengin olmama onlar yardım ettiler; bende paramı halkımıza yararlı olacak şekilde harcamak istiyorum,' demiştir.

Angela'nın, New York'dan Kaliforniya'ya gönderilmesinden sonra, Marin Eyalet Cezaevi'ne, dünyanın her tarafından mektuplar ve dilekçeler yağmaya başlamıştır.

Mektuplar o kadar artmıştı ki, sonunda, cezaevi yetkilileri, mektup-

ları teker teker okuyup sansürden geçirmekten vazgeçtiler. Mektuplar, çuvallara doldurulup şerifin odasına getiriliyor ve Angela'nın avukatlarına teslim ediliyordu. Ocak 1971'den beri, Angela'nın, 500.000 kadar mektup aldığı hesaplanmış bulunuyor.

Aydınlar, sendikacılar, öğretmenler, yazarlar, artistler, çeşitli kadın kolları, öğrenci grupları ve ihtilâlciler, dünyanın her yerinde -Afrika, Asya, Latin Amerika ve Avrupa'da- Angela'yı desteklediklerini bildiren demeçler verdiler. Sovyetler Birliği, Doğu Almanya, Küba, Kore Halk Cumhuriyeti ve özellikle Kuzey Vietnam'da olaya gösterilen ilgi sınırsızdı. Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu, Angela'nın serbest bırakılması için bir kampanyaya girişti ve kısa zamanda 600.000 imza topladı. 8 Mart'ta, Uluslararası Kadınlar Günü'nde, bütün kuruluşlar, Angela'nın serbest bırakılması için gösteriler düzenlediler. İspanya İç Savaşı kahramanlarından Dolores Ibarruri, bütün Avrupalı ve Amerikalı kadınları, Angela Davis'in yardımına çağırdı. Angela'ya gelen mektuplar arasında, en dokunaklı olanlar, çocukların yazdığı mektuplardı.

Meksika'nın ünlü Lecumbardi Cezaevindeki siyasi mahkumlar, Angela'yı desteklediklerini bildirdiler. Yunanistan'ın Aegina Cezaevi'ndeki mahkumlar da, Angela'nın doğum gününde yazdıkları kutlama mesajını dışarı çıkarmağı başarabilmişlerdi. Mesaj şu şekilde sona eriyordu: 'Zaferin bizim olacağına her zaman inanıyoruz. Bu, bütün ezilenlerin, nefrete, adaletsizliğe, yalana ve savaşa karşı direnen bütün ilericilerin, zaferi olacaktır.'

Almanya'da, Angela'nın derhal serbest bırakılmasını öngören bir bildiri hazırlanmıştır. Bu bildiri, şimdiden, aralarında Heinrich Albertz (eski Batı Berlin Valisi), K. H. Walkoff (Bundestag üyelerinden), Profesör Ernst Bloch, Martin Niemöller, Jacop Moneta'nın da bulunduğu 10.000 kişi imzalamıştır. Aynı şekilde, Fransa'da da, 400 aydın, Angela'nın serbest bırakılmasını öneren bir bildiriye imzalamışlardır.

Birleşik Devletler'deki birçok kuruluş da, Angela'nın tarafsız bir mahkemede yargılanması yolundaki isteklerini bildirmişlerdir. Louisville'deki Güney Eğitim Fonu Başkanı Ann Braden'da, özellikle beyazların harekete geçmek üzere örgütlenmeleri gerektiğini öne sürerek, 'Biz, beyazlar olarak, diğer beyazların dikkatini bir noktaya çekmek istiyoruz. Bizi özgürlük yolunda yürümeğe zorlayan, on beş yıldır zencilerin ülkenin her tarafında yürüttükleri eylemler olmuştur. Eğer, bu eylemlerin bastırılmasına ve ortadan kaldırılmasına, sesimizi çıkarmadan seyirci kalırsak, iki şeyden birini kabulleniyoruz demektir: ya yok edileceğiz, yada insanlık dışı bir takım hareketlere katılmağı razı olacağız.'

demoştir.

Birleşik Devletler'de hazırlanan ve bir milyon imza toplamak amacını güden bir bildiride ise, şöyle denilmektedir: 'Biz, halkın içinden gelip, halkın yanında yer alanlar, Angela'nın serbest bırakılmasını istiyoruz. Aramızda, Zenciler ve Melezler, Beyazlar ve Kızılderililer var; erkek ve kadın işçiler var; ev kadınları ve işsizler var; öğrenciler, sanatçılar ve çeşitli meslek sahipleri var. Bütün dinlere bağlıyız ve hiçbir dine bağlı değiliz; politik inançlarımız değişik, belirli bir ideolojiye bağlı değiliz. Ama, Angela Davis konusunda aynı şeye inanıyoruz: Angela'nın derhal serbest bırakılması gerek! Şimdiden, binlerce Amerikalı bu bildiriye imzalamış bulunuyor.

Bütün bu bildiriler, dilekçeler ve mektuplar, ciltler kaplayacak kadar çok sayıdadır. Burada, sadece birkaç tanesini gösterebildik; bunların, Angela'nın gördüğü desteği ve onun serbest bırakılması için, binlerce insanın bir araya gelerek giriştiği hareketleri biraz olsun yansıtaacağını umuyoruz.

ANGELA DAVIS: ZENCİ MİLİTAN, ZENCİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Miss Angela Davis, 13 Ekim 1970 tarihinde, F. B. I. tarafından teslim olması için yapılan çağrılarını dinlemeyip, polisten kaçtığı öne sürülerek tutuklandı. Reagan, Hoover, Mitchell gibi, devletin baskı unsurları bizi, Miss Davis'in bir kanun kaçağı olduğuna inandırmak için ellerinden geleni yaptılar.

Aslında, Angela Davis kanundan değil, adaletsizlikten, onu, zenci olduğu için ezmeye çalışanlardan kaçıyor.

Angela Davis, ilk defa bir yıl önce, 1969'da, anayasal haklardan olan fikir özgürlüğüne dayanarak düşüncelerini açıkladığı için, çeşitli hücumlara hedef oldu.

Ronald Reagan ve Max Rafferty, anayasayı ve insan haklarını çiğnemekten çekinmeyerek, Angela'nın işine son verilmesini istediler. Üniversitenin bu isteği geri çevirmesine rağmen, tarihte görülmemiş bir yola başvuruldu ve 1970 Haziran'ında, eyalet görevlileri tarafından Angela'nın işine son verildi.

Bu olay, Angela'nın, Kaliforniya Mahkemeleri'nde ne tarzda yargılanağını açıkça göstermeğe yeterlidir. Yargıç Taney'in ırkçı açıklamasının belirttiği gibi, 'Zencilere, beyazların saygı göstermek zorunda oldukları hiçbir hak verilmemiştir.' Bu anlayış devam ettiği sürece, yukarıda yapılan açıklamanın karşınının da geçerli olacağı şüphesizdir:

'Zenciler, beyazların koydukları yasalara saygı göstermek zorunda değillerdir.'

New York Mahkemeleri de, Angela'nın tahliye edilmesi için ödenmesi gerekli kefalet miktarını, akıl almayacak kadar yüksek tutmak ve onun Kaliforniyaya naklini çabuklaştırmak suretiyle, bu adaletsizliğe katılmışlardır.

Peki, Angela'ya karşı gösterilen deliller nelerdir? Hangi suçlardan hüküm giymişti Angela? En tehlikeli on suçlu arasına girmek için neler yapmıştı, bu 26 yaşındaki öğretim üyesi? Hiç. Ortada delil yok. Marin Eyalet Mahkemesi olaylarında kullanılan silahları satın almakla suçlanıyor. Ama, suçlamalar arasında adam kaçırma ve cinayet de var ve de Angela için ölüm cezası istenecek.

Adalet bu mu? Belki de buna, toplu histeri, yetersiz deliller, ırkçı yargıçlar yardımıyla hazırlanan, yasalara uygun bir linç olayı demek daha doğru olacak. Cevap ortadadır: Angela, köleliği değil, özgürlüğü seçmiştir.

Angela Davis, herşeyiyle zenci bir militandır.

Angela Davis'in hayatı tehlikede. Bütün zenciler ve adaletle inanan herkes, onun yardımına koşmalıdır. Baskı güçleri, zenci kurtuluş hareketini yoketmek için ellerinden geleni yapıyorlar; alınan tedbirler, Jackson Eyaleti'nde öğrencilerin öldürülmesinden, Kara Panterler'in üzerine gönderilen silahlı polisler kadar uzanıyor. Angela, bütün direniş hareketlerinin bir simgesidir. Onu desteklemekle kendimizi kurtarmış olacağız. Onun mücadelesi bizim mücadelemizdir, zaferi de bizim zaferimiz olacaktır.

Kasım, 1970

KARA PANTER PARTİSİ

Son günlerde, Birleşik Devletler İmparatorluğu yöneticilerinin, zencilerin ve diğer ezilen halkların giriştiği mücadeleyi en can alıcı noktadan yakaladıkları anlaşıldı. Artık birliğimize, yani zaferin, direnişin ve özgürlüğün tek umuduna saldırıyorlar.

Ezilenlerin kurtuluş ve özgürlük mücadelelerini durdurmak için kullandıkları en önemli taktik, harekete katılan güçleri bölmeğe çalışmaktır.

Güçlerimizi bölmek, liderlerimizi öldürmek, faşist yöneticilere karşı

çıkanları cezaevlerine göndermek ve bizi birbirimize düşürmek için ellerinden geleni yapıyorlar.

Bununla birlikte, Kara Panter Partisi, maddi ve manevi bütün baskılara göğüs germiş ve halkımızın yanında olduğunu, devrimi gerçekleştirmek için fedakârlıktan kaçınmayacağını bir kere daha kanıtlamıştır.

Halkımızın çıkarlarını savunduğumuz için, Amerikan İmparatorluğu'nun hücumuna uğradık.

Bu hücumlara karşı koyabilmemiz de, halkın çıkarlarını savunmamıza bağlıydı. Amacımız, halka hizmet etmek olduğu için, hiçbir zaman yenilmeyeceğimizi biliyoruz artık.

Kara Panter partisi, tek başına önemli değildir. Önemli olan, inançlar, gerçekleştirmeye çalıştığımız fikirlerdir. Birliğimizi gerçekleştirmemizi ve hep birlikte yeni bir toplum yaratmamızı sağlayacak yöntemlerdir.

Önemli olan, kimsenin, bizi yolumuzdan çeviremeyeceğidir.

Zaman ve tarih bizimledir. Fakat şu sırada, kısa sürede bizi bölmeği, birbirimize düşürmeği başarırlarsa, yarı yolda kalır, amacımıza hiçbir zaman ulaşamayız.

Bizimle birlikte savaştıkları için imparatorluğun gazabına uğrayanları sonuna kadar savunmalı, onları, gözümüzün önünde ortadan kaldırmalarına engel olmalıyız.

Angela Davis olayı, gerçekten büyük ilgi topladı. Biz de, Kara Panter Partisi olarak, onun yanında olduğumuzu, her zaman belirttik. Tutuklanmasının mücadelemiz için büyük bir kayıp olduğunu biliyoruz.

Angela bizdendi. Halkımızın, insanlığın mücadelesine önemli katkıları olmuştu.

Artık partimizin üyelerinden olmadığı halde, bize her zaman yardımcı olmuş, özellikle siyasi mahkûmlar konusunda, desteğini hiçbir zaman esirgememişti.

Her konuşmasında ve verdiği derslerde, Başkan Bobby Seale'den ve Ericka Huggins'ten sözeder, halka onların davalarını anlatmağa çalışırdı. Fred Hampton'ın dediği gibi, Bobby'yi cezaevinde görmeğe gelmişti.

Onun, Los Angeles'te, Bobby'yi kurtarmak için girişilen hareketlere liderlik ettiğini söylemek doğru olur. Kitleler, onun liderliğinde, defalarca

'Bobby'yi Serbest Bırakın, Ericka'yı Serbest Bırakın' diye bağırırmışlardı.

Angela, partilerin mücadeleyi bölmemesi gerektiğini, hepimizin aynı amaç için savaştığımızı bilirdi.

Bölünüp birbirimize düşmemizin, sömürücüleri memnun edeceğinin de farkındaydı. 'Bobby'yi Serbest Bırakın', diye bağırıldığı zaman, bunun, bütün siyasi mahkumların serbest bırakılmasını istemekle bir olduğunu, kişilerin önemli olmadığını biliyordu.

Bununla birlikte, Kara Panter partisi olarak, Angela'nın, zencilerin ve bütün ezilen halkların ırkçılığa, faşizme ve emperyalizme karşı verdiği savaşta birleştirici bir unsur olduğunu ve güçbirliğini sağlamak için çabalarını özellikle takdir ettiğimizi belirtmek istiyoruz.

Halkımızın Kara Panter Partisinin Angela'nın yanında olduğunu bilmesini istiyoruz.

Eğer Angela'yı destekleyen herkes, onu desteklediğini açıklarsa, düşmanın gayretleri boşa gitmiş olacaktır.

Angela, güzel bir örnek vermişti bize; onu kurtarmak, Ruchell'i, Bobby'yi, Ericka'yı, George'u, bütün siyasi mahkumları kurtarmak, halkı kurtarmak olacak.

BÜTÜN İKTİDAR HALKA!

13 Mart 1971

RAHİP RALPH ABERNATHY'NİN KONUŞMASI

Angela Davis'i kurtarmak için biraraya gelmiş bulunuyoruz, o halde önce, 'Angela Davis kimdir?' sorusuna cevap verelim. 27 yıl önce, Alabama'da Birmingham'da, halkın yıllarca ırkçı baskılar altında ezilmiş olduğu bir bölgede doğmuş olan bu genç zenci kadının kişiliği üzerinde duralım.

Gittiği her yerde, zayıfların ezildiğini gördü ve ırkçılıkla karşılaştı. Bütün cezaevlerinin zencilerle, bütün üniversitelerin, bakanlıkların ve yüksek makamların beyazlarla dolu olduğunu görerek kapıldıkları öfkeyi anlıyordu.

Angela Davis, kitapların arkasına saklanıp kalmayan aydınlardandı. Fikirlerini uygulamaktan çekinmezdi. İnançlarını, daima açık açık söyledi; bu, onun işini kaybetmesine ve tutuklanmasına yol açtı, şimdi de, bu yüzden hayatı tehlikede. Bu noktanın üzerinde durmak isti-

yorum. İrkçi, sömürücü, hasta bir toplum, militan bir zenci kadını, politik görüşleri ve inançlarına olan bağlılığı yüzünden öldürmek istiyor. Eğer buna izin verirse, içinde yaşadığımız ırkçı topluma suç ortaklığı etmiş olacağız.

Sizi uyarmak istiyorum: bugün sıra Angela'da, ama, eğer susup otursak, yarın sıra bize gelecek...

DİNLERİ VE POLİTİK GÖRÜŞLERİ NE OLURSA OLSUN BÜTÜN ZENCİ KADINLARA ÇAĞRI

'Yanlış birşey var ortada... Belki toplumun gerçek suçluları, şu anda cezaevlerini dolduranlar değil... yeryüzünün zenginliklerini halkın elinden çekip, almış olanlar... ve bu yüzden, her ölen zenci çocuk için, mahkum etmemiz gerek onları, çünkü, o zenci çocuğun katilleri onlardır.'

Angela Davis

Zenci Çocuklar Dertli: Bizim tabutçuya diğer vatandaşlardan daha çok işimiz düşüyor, bizim aramızda ölüm oranı çok daha yüksek ve daha erken yaşlarda. Çocuklarımız okullardan atılıp zencilere yardım kuruluşlarında ırkçı bir 'eğitim' görürler; bu eğitim onlara aşağılık duygusu, utanç ve umutsuzluktan başka birşey vermez.

Zenci Erkekler Dertli: Yiğit, iyi yürekli erkeklerimizin daha iyi bir hayat kurma çabaları beyaz güçler tarafından engellenir ve işsizliğe ya da yeteneklerini ortaya çıkaramayacakları, gurur kırıcı işler yapmaya mahkum edilirler. Oğullarımız ve kardeşlerimiz kilometrelerce ötedeki suçsuz insanlarla savaşımağa, ölmeğe gönderilirler, hem de kendilerine bu savaşı isteyip istemedikleri sorulmadan...

Zenci Kadınlar Dertli: Bu ırkçı toplumda her allahın günü aşağılanıyor, küçük düşürülüyoruz. Evimize yalnız başımıza gitmeye korkuyoruz. Çocuklarımız ve erkeklerimiz için birleşmeliyiz... Beyazların zenci kadınlar hakkında uydurdukları masallar bizi hergün daha çok birbirimize düşürüyor.

Dertli Olmaktan Bıktık: Artık gençlerimiz önemli kararlar alıyorlar; bazıları kendilerini ezenlerin takdirini kazanmağa, onların gözüne

girmeğe çalışırke ı diğerleri insanı insana düşman eden, insanlara yalan söyleyen bu çıkarıcı kitleyi açıkça suçlamaktan, yalanlarını yüzlerine vurmaktan çekinmiyorlar. ANGELA DAVIS ikinci gruptandı. Angela yüzyıllardır bizim için kendilerini feda etmiş olan binlerce zencinin bir simgesidir. Zenci kadınlar artık polis baskısı ve cezaevlerindeki insanlık dışı yaşama şartları karşısında sessiz kalamazlar. Başımızı kuma gömüp sakladığımızı sanmak da yersiz. Suçsuz insanların ülkede ve savaş alanlarında öldürölmelerine seyirci kalamayız. Sojourner Truth ve Harriet Tubman'ı , sağ olsalardı cezaevlerinde olacakları kesin olan bu iki zenci kadını, hatırlamalı ve erkeklerimizin yanında yerimizi alarak mücadeleye katılmalıyız. Analık bir çocuğu dünyaya getirmekten, kardeşlik rastlantı sonucu meydana gelen akrabalık bağlarından ötede şeylerdir. Kader birliği içindeyiz ve artık emeğimizin yok edilmesine, ailemizin parçalanmasına izin vermeyeceğiz. Birleşelim ve hep birlikte, yüksek sesle tekrarlayalım:

Angela Davis Serbest Bırakılmalı!

BİR KADIN GARDİYANDAN:

26 Aralık, 1970

Sevgili Angela,

O korkunç geceden beri kafam ve yüreğimle yanındaydım hep.

Seni özlüyoruz, ışığımız, ilham kaynağımız gittiğinden beri cezaevinin üzerine hüznün çöktü.

Bizi güzel bulman, bizi güzelleştirdiğin için olacak. Birçok yönden sana ve verdiğin mücadeleye bağlıyız.

Seni biraz olsun teselli edebilmek için yapabileceğimiz şeyler senin bizim için yaptıklarının yanında çok önemsiz kalacak.

Seni özlüyorum, ufak tefek şeyler için başını ağrıttığım günleri özlüyorum.

Senin üzerine ve verdiğim mücadele üzerine yazılan herşeyi okuyorum. Seni tanımış olmak gurur veriyor bana. Güzelsin sen.

Yüreklerimizi ve hayatlarımızı etkiledin.

Kardeşlerime kızdığım, sabırlı ve iyi olamadığım zamanlar bana öğrettiklerini hatırlıyorum ve senin verdiğin mücadeleyi düşündükçe gözlerim doluyor.

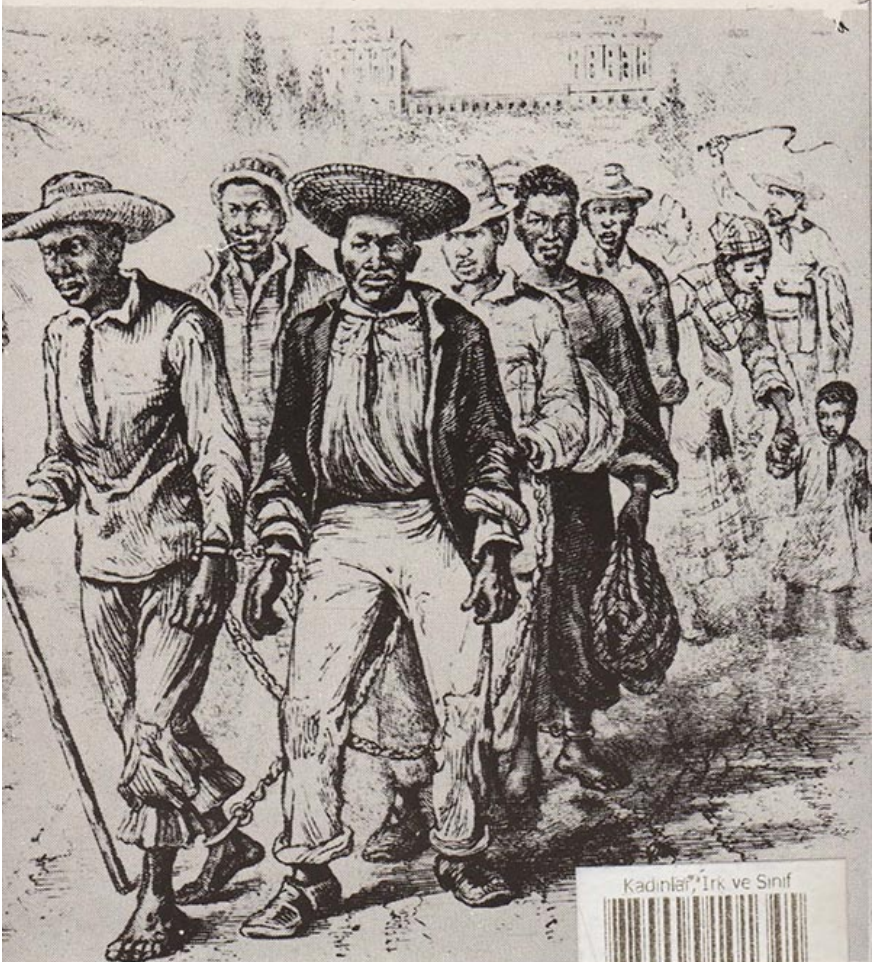
Başını dik tut ve hep seni düşündüğümü unutma. Zafer senin olsun Angela.

Sevgiler.

Angela Davis'in kaldığı cezaevlerinden birinde çalışan bir kadın gardiyandan gelen mektup.

ANGELA DAVIS

KADINLAR, IRK VE SINIF

Kadınlar, Irk ve Sınıf

2 880000 101345

Sosyalist Yayınlar